

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ

ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

КАФЕДРА ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН

ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО:
ОСОБЛИВА ЧАСТИНА

ПРАКТИКУМ

Навчальний посібник

Дніпро
Видавець Біла К. О.
2021

УДК 34(477)
Ц 58

*Ухвалено до друку науково-методичною радою
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ
(протокол № 8 від 20.04.2021)*

Рецензенти:

Юніна М. П. – доц. кафедри цивільного права та процесу Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, канд. юрид. наук;

Бублейник В. А. – адвокат;

Алфьорова Т. М. – декан факультету права та психології Дніпровського гуманітарного університету, канд. юрид. наук, доц.

Колектив авторів:

Аксютіна А. В. (теми 1-4), Нестерцова-Собакарь О. В. (теми 5-7),
Косяченко К. Е. (теми 8-11), Поклонська О. Ю. (теми 12-15).

Ц 58 **Цивільне право : особлива частина. Практикум : навч. посіб.**
[для студ. вищ. навч. закладів] / кол. авт. – Дніпро : Видавець Біла К. О.,
2021. – 264.

ISBN 978-617-645-436-6

Навчальний посібник (практикум) підготовлено відповідно до програми науки «Цивільне право України». Він охоплює короткий зміст тем, теоретичні питання для самоконтролю, тестові та практичні завдання, що дозволяють глибоко засвоїти теоретичні знань у галузі цивільного права та набути практичних навичок необхідних для їх застосування у професійній діяльності.

Для студентів, магістрів, аспірантів і викладачів юридичних факультетів та вузів.

УДК 34(477)

ISBN 978-617-645-436-6

© Колектив авторів, 2021

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ теми згідно з РПНД	Назва теми (згідно з РПНД)	Загальний обсяг годин	Аудиторна робота				Самостійна та індивідуальна робота
			Всього	Лекції	Семінари	Практ. заняття	
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Зобов'язальне право і зобов'язання.	14	4	2	2		10
2	Виконання зобов'язання. Припинення зобов'язань.	14	4	2	2		10
3	Забезпечення виконання зобов'язання.	14		2	2		10
4	Цивільно-правові договори.	14	4	2	2		10
5	Договори про передачу майна у власність.	16	6	2	2	2	10
6	Договори про передачу майна у користування.	9	4	2		2	5
7.	Договори з виконання робіт.	9	4	2		2	5
	Разом за семестр	90	30	14	10	6	60
	Форма підсумкового контролю	залік					
8.	Договори перевезення. Договори транспортного експедирування.	14	6	4	2		8
9	Договір зберігання. Договір страхування.	12	4	2	2		8
10	Договір доручення. Договір комісії. Договір управління майном.	14	6	2	2	2	8

11.	Договори з надання фінансових послуг.	14	6	2	2	2	8
12.	Правове регулювання розрахунків.	10	6	2	2	2	4
13.	Договори про спільну діяльність. Види договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності. Договір комерційної концесії.	8	4	2		2	4
14.	Недоговірні зобов'язання.	8	4	2		2	4
15	Зобов'язання з відшкодування шкоди.	10	4	4			6
	Разом за семестр	90	40	20	10	10	50
	Разом за навчальний рік	180	70	34	20	16	110
	Форма підсумкового контролю	екзамен					

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	6
МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИРІШЕННЯ ЗАВДАНЬ.....	8
1.ЗОБОВ'ЯЗАЛЬНЕ ПРАВО І ЗОБОВ'ЯЗАННЯ.....	12
2.ВИКОНАННЯ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ. ПРИПИНЕННЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ.....	23
3.ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ.....	33
4. ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВІ ДОГОВОРИ.....	44
5.ДОГОВОРИ ПРО ПЕРЕДАЧУ МАЙНА У ВЛАСНІСТЬ.....	56
6.ДОГОВОРИ ПРО ПЕРЕДАЧУ МАЙНА У КОРИСТУВАННЯ.....	70
7. ДОГОВОРИ З ВИКОНАННЯ РОБІТ.....	83
8.ДОГОВОРИ ПЕРЕВЕЗЕННЯ. ДОГОВОРИ ТРАНСПОРТНОГО ЕКСПЕДИРУВАННЯ.....	100
9.ДОГОВІР ЗБЕРІГАННЯ. ДОГОВІР СТРАХУВАННЯ.....	111
10. ДОГОВІР ДОРУЧЕННЯ. ДОГОВІР КОМІСІЇ. ДОГОВІР УПРАВЛІННЯ МАЙНОМ.....	122
11. ДОГОВОРИ З НАДАННЯ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ.....	133
12. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗРАХУНКІВ.....	145
13. ДОГОВОРИ ПРО СПІЛЬНУ ДІЯЛЬНІСТЬ. ВИДИ ДОГОВОРІВ ЩОДО РОЗПОРЯДЖЕННЯ МАЙНОВИМИ ПРАВАМИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ. ДОГОВІР КОМЕРЦІЙНОЇ КОНЦЕСІЇ.....	157
14.НЕДОГОВІРНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ.....	171
15.ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ.....	183
ТЕМАТИКА ДЛЯ НАПИСАННЯ РЕФЕРАТІВ.....	200
РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ.....	204

ПЕРЕДМОВА

Цивільне право є однією із фундаментальних дисциплін, які вивчаються у закладах вищої освіти за юридичним напрямом. Програма викладання цивільного права ґрунтується на основах цивільного законодавства з урахуванням змін, які відбуваються з реформуванням соціально-економічних відносин суспільства, а також досягненнях науковців в даній сфері та навчально-методичним вимогам, які спрямовані на відображення специфіки предмета вивчення.

Метою вивчення дисципліни «Цивільне право» є засвоєння здобувачами вищої освіти форм, способів, засобів, прийомів, методів наукового та практично-орієнтованого мислення, пов'язаного із професійно-юридичним опануванням теоретичного та нормативно-правового матеріалу в сфері цивільного права з урахуванням його оновлення та застосування в практичній діяльності; засвоїти зміст та сутність цивільно-правових інститутів та категорій; набути досвіду наукової діяльності в галузі цивільного права; навчитись не тільки розуміти та тлумачити норми цивільного законодавства, а й застосовувати їх до конкретних життєвих обставин, шляхом вирішення поставлених завдань.

Мета даного навчального посібника – допомогти здобувачам вищої освіти правильно зосередити увагу на важливості вивчення та дослідження кожної теми та змісту питань, які в ній містяться, а також - на практичній реалізації здобутих теоретичних знань.

Роль у підготовці фахівця:

сформувати у здобувачів вищої освіти знання основних положень чинного законодавства у галузі цивільного права та вміння відслідковувати його зміни; сформувати розуміння сутності даної галузі права та її значенні в регулюванні суспільних відносин; вирішенні практичних задач згідно чинного законодавства із застосуванням набутих знань, умінь та навичок.

В результаті вивчення навчально дисципліни «Цивільне право» здобувачі вищої освіти повинні **вміти**:

- самостійно аналізувати нормативно-правові акти;
- володіти основними навичками практичного використання цивільно-правових засобів;
- відтворювати основні поняття інститутів цивільного права та застосовувати загальні й спеціальні алгоритми при здійсненні їх аналізу;
- визначати актуальні теоретичні проблеми та тенденції формування цивільного права;

- надавати пропозиції з приводу вдосконалення цивільного законодавства;
- ґрунтовно та логічно висловлюватися та вступати в дискусії проявляючи при цьому теоретичні та практичні знання з цивільного права.

Місце дисципліни серед інших предметів:

цивільне право одна з основних галузей права, тому знаходить своє співвідношення з іншими галузями права, у чому й проявляється міжгалузевий зв'язок з римським, конституційним, адміністративним, трудовим, фінансовим, господарським, земельним правом та рядом інших.

Основні **завдання**, що стоять перед здобувачами вищої освіти при вивченні дисципліни «Цивільне право»:

- засвоєння теоретичного матеріалу цивільного права України;
- тлумачення норм чинного законодавства з позицій правильного розуміння правових ідей, категорій, понять, які дає вивчення цивільного права;
- дослідження та аналіз практичної діяльності правників з вирішення питань, які регулюються цивільним законодавством;
- детально вивчити основні категорії понять та інститути цивільного права, теоретичні проблеми та перспективи наукового розвитку цивільного права України;
- приймати практичні рішення при розв'язанні цивільно-правових казусів виходячи з положень цивільного права.

За структурою навчальний посібник складається з теоретичних питань для самоконтролю, тестових завдань, обов'язкових практичних завдань у вигляді задач, переліку термінів необхідних для складання словника та бібліографічного списку нормативно-правових актів й наукової літератури за кожною темою.

Навчальний посібник підготовлено з урахуванням змін у зв'язку з розвитком цивільно-правового законодавства та суспільства в цілому.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИРІШЕННЯ ЗАВДАНЬ

За навчальним планом підготовки здобувачів вищої освіти з дисципліни «Цивільне право» поряд з лекційним курсом передбачені семінарські і практичні заняття за темами, ґрунтовне вивчення яких має не лише теоретичне, а й вельми практичне значення для майбутнього юриста.

Основне призначення практичних занять з цивільного права полягає в тому, щоб допомогти студентам глибоко вивчити теоретичні положення даної теми, добре усвідомити зміст відповідних норм цивільного законодавства та практику їх застосування. Крім того, в ході практичних занять з'ясовується ступінь самостійного вивчення та засвоєння здобувачів вищої освіти законодавства та судової практики, контролюється якісний рівень їх знань, сумлінність відношення до самостійної роботи над відповідними темами. Практичні та семінарські заняття виконують також важливу контрольну функцію в навчальному процесі.

Розв'язання задач (казусів) є окремою формою вивчення цивільного права, яка спрямована на оволодіння навичками щодо практики застосування норм цієї галузі права. Така практика, в свою чергу, становить невід'ємну частину предмета цивільного права як навчальної дисципліни в юридичному вищому навчальному закладі.

Основними цілями розв'язання задач з цивільного права є:

а) набуття та закріплення навичок самостійної роботи з нормативним матеріалом цивільно-правового характеру переважно в правозастосовній (практичній) площині;

б) вироблення вміння давати власну цивільно-правову оцінку конкретних життєвих ситуацій (фактичних обставин);

в) досягнення належного рівня обґрунтування власної цивільно-правової оцінки фактичних обставин;

г) наближення навчальних форм засвоєння цивільного права до змісту конкретних «цивільно-правових елементів» відповідних процесуальних документів реальних цивільних справ.

Будь-яка задача з цивільного права передбачає:

а) умови;

б) основне питання.

Умовами задачі є інформація про поєднання певних фактичних обставин (юридичних фактів); іноді в умови задачі вводяться оцінки та доводи конкретних суб'єктів цивільного судочинства, які також мають бути «предметом дослідження» при розв'язанні задачі. Значна кількість задач, крім основного варіанта умов, включає один чи кілька альтернативних варіантів. У цьому випадку умови альтернативного варіанта передбачають поєднання відповідних фактичних обставин, наведених в умовах основного варіанта, та фактичних обставин, безпосередньо вказаних в умовах даного альтернативного варіанта. Останні можуть доповнювати, уточнювати або

змінювати умови основного варіанта. Тому важливо чітко і конкретно визначити, у чому саме полягає новий зміст альтернативного варіанта умов задачі.

На заняттях здобувачі вищої освіти повинні вирішувати завдання, зазначені в цьому практикумі, і рекомендовані викладачем до теми, що вивчається. Під час їх розв'язання здобувач вищої освіти повинен здійснити аналіз фактичних обставин, викладених в завданні. Допускається також творчий підхід здобувачів щодо внесення в зміст завдання нових фактичних обставин або зміни будь-яких з умов, що містяться в ній.

Під час виконання завдання здобувач вищої освіти повинен проаналізувати фактичні обставини, надати їм юридичну оцінку, правильно кваліфікувати, визначити правові норми, на основі яких слід розв'язати спір, правильно їх тлумачити і юридично грамотно сформулювати рішення відповідного казусу. Одночасно з цим слід розглянути пов'язані із змістом завдання теоретичні положення цивільного права, що пояснюють природу спірних відносин, способи і механізм впливу на них правових засобів, порядок їх застосування тощо. Саме таким чином, здобувач вищої освіти повинен навчитися співвідносити теорію цивільного права з практикою застосування чинного цивільного законодавства і таким шляхом з'ясувати суть цивільно-правових категорій, понять, розкрити і усвідомити соціальний зміст і роль застосовуваних у даній ситуації норм цивільного права, понять, цивільно-правових конструкцій тощо.

Під час підготовки до практичних занять здобувачів вищої освіти зобов'язані вирішувати завдання письмово в окремому зошиті. У письмовому вигляді рішення повинно містити короткий виклад фактичних обставин, їх оцінку, вказівку на норми права, відповідно до яких вирішена задача. Користуючись письмовим текстом, здобувач вищої освіти у своєму виступі на заняттях повинен дати розгорнуте юридичне обґрунтування прийнятого рішення. Недостатнім і неприпустимим є посилання у рішенні задачі тільки на норму права.

Необхідною передумовою оволодіння навичками правильного застосування норм цивільного законодавства при вирішенні конкретних життєвих ситуацій (казусів), сформульованих у вигляді навчальних завдань, є детальне вивчення здобувачами вищої освіти рекомендованих в цьому практикумі нормативно-правових актів і літературних джерел, зазначених у завданні до кожної теми, засвоєння закону і теоретичних положень цивільного права.

Включення до практикуму основних нормативно-правових актів, матеріалів судової практики та юридичної літератури полегшить вивчення предмета. Однак слід пам'ятати, що рекомендований до кожного заняття перелік офіційних матеріалів та юридичної літератури не є вичерпним. З метою більш глибокого засвоєння предмета і розширення знань цивільного права здобувачі вищої освіти можуть самостійно використовувати і не рекомендовані нормативно-правові акти і літературні джерела з кожної з

досліджуваних тем курсу. Перелік літератури та нормативних актів може бути доповнений викладачем, у зв'язку з прийняттям нових законодавчих та інших правових актів, а також появою нових актуальних наукових публікацій.

Вирішення задач має ґрунтуватися на чинному законодавстві і внесених до нього змін. Застосовуючи нормативно-правові акти та судову практику, здобувачам вищої освіти слід звертатися до офіційних джерел, в яких публікуються закони, укази Президента, постанови Уряду, інші правові акти, судові акти тощо.

У запропонованому практикумі з окремих тем рекомендується значний перелік літератури, при цьому виділяються обов'язкові і факультативні джерела. При підготовці до занять здобувачі вищої освіти можуть самостійно або за рекомендацією викладача обрати окремі джерела для вивчення, їх конспектування, реферування, використання під час розв'язання завдань. У тих випадках, коли сторінки не вказані, здобувач вищої освіти має право самостійно, на власний вибір вивчити роботу в цілому або окремої її частини.

Отже, практичне заняття є особливою формою навчального процесу, під час якого формуються навички і вміння їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання відповідно до сформульованих завдань. Під час розв'язання задач здобувачі вищої освіти мають керуватися наведеним нижче алгоритмом.

Вирішення правового спору здійснюється в три етапи:

I етап – з'ясувальна частина;

II етап – підготовча частина;

III етап – письмова частина.

Перший етап – з'ясувальна частина – полягає у:

- з'ясуванні спірних обставин або тих, що порушують права чи інтереси осіб;
- кваліфікації всіх обставин відповідно до норм чинного цивільного законодавства;
- попередньому розв'язанні проблеми відповідно до чинного цивільного законодавства.

Другий етап – підготовча частина – складається з таких дій:

- встановлення порядку захисту порушених прав чи інтересів (цивільна відповідальність, кримінальна відповідальність – цивільний позов у кримінальній справі);
- встановлення форми захисту (позовна заява, скарга, заява тощо);
- перевірка дотримання строку позовної давності;
- визначення винної особи та особи, яка має право на звернення;
- визначення підвідомчості спору;
- визначення підсудності.

Третій етап – письмова частина – полягає у письмовому викладенні рішення справи. Письмова відповідь має містити:

- вказівку на суть порушеного права чи інтересу, у тому числі наводяться необхідні розрахунки (якщо умова задачі дозволяє це зробити);
- мотивування власної позиції (при викладенні суті спору є обов'язковим), тобто посилення на нормативно-правові акти, які регулюють спірні відносини та вирішують спір по суті. При цьому потрібно враховувати положення щодо юридичної сили та дії нормативно-правових актів у часі та просторі;
- попередній висновок за кожним порушенням права чи інтересу;
- загальний висновок, який подається наприкінці відповіді.

Така форма розв'язання задач даного типу в функціональному плані передбачає тісний зв'язок встановлення цивільно-правового змісту фактичних обставин у межах кожного інституту з відповідними формами цивільно-правової оцінки. Цей зв'язок, зокрема, виявляється у тому, що кожний фрагмент формули цивільно-правової кваліфікації має бути обґрунтований на рівні проміжних і остаточних висновків у межах окремого інституту, який вбачається у поведінці суб'єкта (суб'єктів) та інших фактичних обставинах. Якщо ж окремих з виділених інститутів у відповідних цивільно-правових ситуаціях відсутній, про це коротко зазначається у відповідному пункті (підпункті) розв'язання. При цьому уточнення і попередня оцінка фактичних обставин, якщо вони потрібні, традиційно виконують роль загальної передумови правильного розв'язання всіх наступних питань.

ТЕМА 1. ЗОБОВ'ЯЗАЛЬНЕ ПРАВО І ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

Поняття зобов'язального права. Поняття та види зобов'язань. Договірне зобов'язання. Недоговірне зобов'язання. Зобов'язання з множинністю суб'єктного складу. Зобов'язання особистого характеру. Альтернативні зобов'язання. Факультативні зобов'язання. Підстави виникнення зобов'язань. Суб'єкти зобов'язань. Недопустимість односторонньої відмови від зобов'язання. Сторони зобов'язання. Третя особа у зобов'язанні. Зобов'язання, в яких зміна кредитора не допускається. Порядок заміни кредитора у зобов'язанні. Докази прав нового кредитора у зобов'язанні. Відповідальність первісного кредитора у зобов'язанні.

Заміна боржника у зобов'язанні. Форма правочину щодо заміни боржника. Заперечення нового боржника у зобов'язанні проти вимоги кредитора. Валюта зобов'язання.

Питання для самоконтролю:

1. Розкрити поняття зобов'язального права.
2. Чим регулюються загальні положення про зобов'язання?
3. Дайте визначення зобов'язань.
4. Якими є особливості зобов'язання?
5. Назвіть функції зобов'язань.
6. З яких елементів складається зобов'язальне право?
7. На які види поділяються зобов'язання залежно від підстави виникнення?
8. На які види поділяються зобов'язання залежно від характеру поведінки боржника?
9. На які види поділяються зобов'язання залежно від концентрації прав і обов'язків суб'єктів?
10. На які види поділяються зобов'язання залежно від цільового призначення?
11. На які види поділяються зобов'язання з урахуванням предмета виконання?
12. Охарактеризувати зобов'язання особистого характеру.
13. Розкрити характеристику договірних зобов'язань.
14. Що означають недоговірні зобов'язання?
15. Якими є типи недоговірних зобов'язань?
16. Перечислити підстави виникнення зобов'язання.
17. Хто є суб'єктами зобов'язань?
18. Що таке зобов'язання з множинністю суб'єктного складу?
19. Якими є види зобов'язань з множинністю суб'єктного складу та їх

особливості?

20. Яка роль третіх осіб у зобов'язальному праві?

21. Підстави заміни кредитора у зобов'язанні.

22. Яким є порядок заміни кредитора відповідно до Цивільного Кодексу України?

23. Обсяг прав, що переходять до нового кредитора у зобов'язанні.

24. Чи існують зобов'язання, в яких заміна кредитора не допускається?

25. Відповідальність первісного кредитора у зобов'язанні.

26. Чи може відбутися заміна боржника у зобов'язанні?

27. Якою є форма правочину щодо заміни боржника у зобов'язанні?

28. Правові наслідки заміни боржника у зобов'язанні, забезпеченому порукою або заставою.

29. Чи допускається одностороння відмова від зобов'язання?

30. Якою валютою користуються у зобов'язанні?

Тести для самоконтролю:

1. Зобов'язання це:

а) господарський правочин;

б) правовідношення, в якому боржник зобов'язується вчинити на користь кредитора певну дію або утриматися від певної дії, а кредитор має право вимагати виконання його обов'язку;

в) недоговірне зобов'язання

г) договірний правочин.

2. Заміна кредитора у зобов'язанні здійснюється:

а) лише за згодою боржника;

б) без згоди боржника;

в) за згодою боржника, якщо інше не передбачено договором;

г) за згодою боржника, якщо інше не встановлено законом.

3. Зобов'язання повинні базуватися на засадах:

а) добросовісності, розумності та справедливості;

б) законності та суспільних інтересів;

в) законності та особистих інтересів сторін;

г) розумності та справедливості.

4. Якою статтею Цивільного кодексу України визначається форма правочину щодо заміни боржника?

а) ст. 519 Цивільного Кодексу;

- б) ст. 620 Цивільного кодексу;
- в) ст. 513 Цивільного Кодексу;
- г) ст. 456 Цивільного Кодексу.

5. При зустрічному виконанні зобов'язання сторони повинні виконувати свої обов'язки :

- а) спочатку – кредитор, потім – боржник;
- б) одночасно;
- в) спочатку – боржник, потім – кредитор;
- г) за рішенням суду.

6. За українським законодавством валютою грошового зобов'язання є:

- а) гривня
- б) долар
- в) євро
- г) будь-яка валюта

7. Елементами зобов'язання є:

- а) позов та заява особи;
- б) об'єкт, суб'єкт та зміст;
- в) факти, події та зміст;
- г) договір, односторонні правочини та акти органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування.

8. Що таке договірні зобов'язання?

- а) найбільша за обсягом підгалузь цивільного права, норми якої регулюють переважно відносини майнового обороту (товарообміну), тобто відносини, що виникають при переході матеріальних та інших благ, які мають економічну форму товару, від однієї особи до іншої;
- б) зобов'язання, призначене для забезпечення виконання головного зобов'язання;
- в) правовідношення між юридично рівними і майново самостійними особами, що виникає на підставі або правомірних односторонніх дій особи (правочинів чи юридичних вчинків), або неправомірних дій особи, наслідки за якими настають незалежно чи, навіть, всупереч їх волі;
- г) правовідношення між юридично рівними і майново самостійними особами, що виникає на підставі договору, який виражає їх загальну волю на досягнення цивільно-правових результатів майнового чи немайнового характеру.

9. На які види поділяються зобов'язання залежно від цільового призначення?

- а) альтернативні та факультативні;
- б) односторонні та багатосторонні;
- в) головні та додаткові;
- г) договірні та недоговірні.

10. Які зобов'язання називаються регуляторними?

- а) зобов'язання, які можуть регулювати поведінку учасників договору, а також будь-яку іншу правомірну діяльність у сфері приватноправових відносини;
- б) зобов'язання, метою є захист порушеного інтересу суб'єкта цивільного права;
- в) зобов'язання, які можуть існувати самостійно без додаткового зобов'язання;
- г) зобов'язання, згідно з яким боржник зобов'язаний вчинити певну дію на користь кредитора.

11. Які зобов'язання є факультативними?

- а) зобов'язання, які за предметом мають цілком конкретну поведінку учасників.
- б) зобов'язання, які означають, що боржник має здійснити для кредитора одну з кількох дій, передбачених законом або договором.
- в) правовідношення між юридично рівними і майново самостійними особами, що виникає на підставі договору, який виражає їх загальну волю на досягнення цивільно-правових результатів майнового чи немайнового характеру
- г) зобов'язання, які мають місце у випадках, коли боржник зобов'язаний здійснити на користь кредитора конкретну дію, а якщо це неможливо - має право замінити її виконання іншою дією, що заздалегідь обумовлено угодою сторін.

12. Хто є суб'єктами зобов'язання за загальним правилом?

- а) комісіонер і комітент;
- б) кредитор і боржник;
- в) повірений та довіритель;
- г) управитель та установник управління.

13. Скільки може бути осіб на стороні у кредитора у зобов'язанні?

- а) тільки одна особа;

- б) кілька осіб;
- в) одна або одночасно кілька осіб;
- г) тільки дві особи.

14. Що таке цесія?

- а) передання кредитором своїх прав іншій особі за правочином (відступлення права вимоги);
- б) обов'язок поручителя перед кредитором нести відповідальність за порушення боржником своїх зобов'язань;
- в) один з різновидів забезпечення виконання зобов'язання;
- г) це припинення юридичної особи з подальшим правонаступництвом.

15. Які є види зобов'язань з множинністю суб'єктного складу?

- а) правозастосовні, право відновлювальні та правоохоронні;
- б) позитивні, негативні та змішані;
- в) однорідні та неоднорідні;
- г) активні, пасивні та змішані.

16. Недоговірні зобов'язання бувають:

- а) регулятивні та охоронні;
- б) головні та додаткові;
- в) одно об'єктні та багатооб'єктні;
- г) захисні та регулятивні.

17. В яких випадках не дозволяється заміна кредитора?

- а) заміна кредитора взагалі не дозволяється;
- б) у зобов'язаннях, які виникли на підставі правочину, що підлягає державній реєстрації;
- в) у зобов'язаннях, нерозривно пов'язаних з особою кредитора, зокрема у зобов'язаннях про відшкодування шкоди, заданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю;
- г) заміна кредитора дозволяється у всі випадках.

18. У зобов'язання сторона, яка має право вимоги, називається:

- а) боржником;
- б) кредитором;
- в) поручителем;
- г) цесіонарієм.

19. Сторона, на якій лежить обов'язок виконати вимогу кредитора, називається:

- а) боржник;
- б) повірений;
- в) кредитор;
- г) управитель.

20. Яка підстава не належить до підстав виникнення зобов'язань?

- а) договори;
- б) вчинення кримінального правопорушення;
- в) односторонні правочини;
- г) акти органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Обов'язкові завдання:

Практичне завдання №1.

Боржник запропонував кредитору провести виконання в іншому, не домовленому місці. Кредитор погодився. Надалі кредитор, скориставшись неформальним характером умови, заявив позов до боржника про матеріальний збиток, завданий в результаті неналежного виконання.

1. Чи буде прийнятий до розгляду цей позов?
2. Чи буде цей позов задоволено, якщо кредитор доведе збиток?
3. Чи потребує зміни місця виконання новації договору?

Практичне завдання №2.

Крінічкін О.Л. запропонував своєму знайомому Аксьонову Р.В придбати у нього картину відомого майстра. Аксьонов на наступний день направив факсом відповідь, в якому містилося його згоду придбати картину із зазначенням ціни покупки. Через тиждень Крінічкін повідомив Аксьонову, що готовий продати йому картину за ціною, на 20% вище за ціну, запропоновану Аксьоновим. Аксьонов не погодився з цим, зазначивши, що, на його думку, договір між ними вже був укладений на умовах, що містяться в його факсимільному повідомленні, яке повинно вважатися акцептом.

1. Що таке оферта і акцепт?
2. Чиї дії в описаній ситуації можна розглядати як оферту і акцепт?
3. Чи був укладений договір між Крінічкіним О.Л. і Аксьоновим Р.В.?

Практичне завдання №3.

Малишкін, що проживав у м. Києві домовився з трьома студентами будівельного інституту в період його відпустки з 12 червня по 30 липня 2020 року відновити паркан на своїй дачі. Як аванс він виплатив студентам 500 грн. які вручив одному з них 3 червня 2020 року. Проте в обумовлений термін робота не була виконана, оскільки двоє з трьох студентів (в тому числі і той, якому вручено гроші) виїхали з міста на відпочинок на річку в Київській області.

1. До кого Малишкін може звернути вимогу про повернення авансу?
2. Чи має він право на відшкодування моральної шкоди?
3. Чи може бути припинене це зобов'язання прощенням боргу?

Практичне завдання №4.

Комахін позичив у Зінов'єва грошову суму із зобов'язанням повернути її через три місяці. В обумовлений термін до Зінов'єву прийшов Іванов і запропонував прийняти борг за Комахіна, оскільки він повинен Комахіну таку ж суму грошей, і Комахін не заперечував проти такого способу розрахунків. Зінов'єв відмовився прийняти запропоноване Івановим виконання, оскільки між Комахіним і їм була досягнута домовленість про конфіденційність даної угоди. Крім того, Іванов запропонував лише основну суму боргу без урахування 10% річних, обумовлених угодою з Комахіним. Іванов відправив всю суму боргу поштовим переказом на ім'я Зінов'єв і передав Комахіну поштову квитанцію.

1. Дайте визначення зобов'язанню.
2. Чи може встановлюватись в зобов'язанні така умова як конфіденційність?
3. Чи правомірні заперечення Зінченко?

Практичне завдання №5.

Громадянин О. і неповнолітній Н. (16 років) були засуджені за необережне тяжке тілесне ушкодження, нанесене гр. Д., який у зв'язку з пошкодженням здоров'я знаходився на лікуванні у лікарні виробничого об'єднання «Армгрозстрой». Прокурор у цивільному позові просив стягнути з засуджених витрати на лікування потерпілого у доход держави на підставі ст. 1166 ЦК України.

1. На які запитання теми розраховане це завдання?
2. Сформулюйте підстави виникнення зобов'язань.

3. Дайте визначення зобов'язання.
4. Чи правильно вчинив прокурор?

Практичне завдання №6.

Товариство з обмеженою відповідальністю уклало договір з проектною організацією на розробку проектної документації по реконструкції придбаного товариством будівлі. В термін, зазначений в договорі, проектувальники виконали ескіз, макет і генеральний план реконструкції. Коли акціонерне товариство звернулося за отриманням дозвільної документації, з'ясувалося, що проект представлений не в повному обсязі. Проектна організація заявила, що вона виконала умови договору повністю, оскільки договором перелік матеріалів, що надаються не передбачений, а нормативних вимог за переліком документації, що розробляється, немає, проте вона готова виконати необхідну частину робіт за умови додаткової оплати.

1. Товариство з обмеженою відповідальністю звернулося до юридичної консультації.
2. Яку пораду слід дати?

Практичне завдання №7.

Між ВАТ "Крок у майбутнє" і молодими працівниками було укладено договір, згідно з яким ВАТ зобов'язувалося частково оплачувати навчання останніх у вузі і виплачувати їм стипендії, а працівники брали на себе зобов'язання відпрацювати в ВАТ не менше 3-х років після закінчення навчання.

Після закінчення вузу Белов відмовився повернутися на роботу в ВАТ. ВАТ "Крок у майбутнє" пред'явило до нього позов про стягнення коштів, витрачених на його навчання. Заперечуючи проти позову, Анісімов стверджував, що цивільним законодавством укладення договорів, подібних до того, який був укладений між ним та ВАТ, не передбачено, а тому між ним і ВАТ «Крок» у майбутнє не виникло ніяких зобов'язань.

1. Який зміст принципу свободи договору?
2. Чи був укладений договір між Беловим і ВАТ "Крок у майбутнє"?
3. Яке рішення повинен винести суд?

Практичне завдання №8.

Іван, їдучи на канікули, передав Олексію, своєму однокурснику, який проживає в тому ж гуртожитку, комп'ютер, який належить Івану для зберігання. Коли після канікул Іван забрав комп'ютер, він виявив, що комп'ютер не працює. Після бесіди з Олексієм з'ясувалося, що Олексій, який

не вмів користуватися комп'ютером, намагався його включити. В результаті вийшло з ладу дороге ліцензійне програмне забезпечення і була втрачена вся записана на жорсткому диску комп'ютера інформація.

Іван зажадав відшкодувати завдані йому збитки. Олексій відмовився це зробити і, в свою чергу, зажадав від Івана сплатити йому винагороду за зберігання речі в розмірі 20% її вартості. Іван не погодився з Олексієм, вважаючи, що вони не уклали договори зберігання та Олексій просто надав йому дружню послугу, плата за яку не покладається.

1. Чи можна вважати угоду між Іваном і Олексієм цивільно-правовим договором?
2. Якщо так, то до якого виду договорів можна його віднести?
3. Що слід розуміти під відшкодуванням договору?

Практичне завдання №9.

Власники двох розташованих по сусідству дач уклали договір про те, що вони будуть по черзі проводити весняну та осінню прибирання обох сусідніх до дач земельних ділянок. Але так як ділянка Федькова вдвічі більше ділянки Семихіна, було також домовлено, що за прибирання, вироблену Семихіним, він отримує від Федькова доплату в розмірі мінімального розміру заробітної плати на місяць.

Першим прибирання справив Федьків. Але коли свої обов'язки виконав Семихін, Федьків від сплати грошей відмовився, пославшись на те, що їх договір не має юридичної сили і носить чисто побутовий характер.

1. В якій формі укладаються зобов'язання?
2. В якому випадку зобов'язання не матиме юридичної сили?
3. Чи обґрунтовані міркування Федькова?
4. Вирішіть справу.

Практичне завдання №10.

Романов домовився зі своїм приятелем Довгим, співаком у шинку, що збере у себе вдома друзів та родичів, які хотіли б послухати у виконанні Довгого його пісні у домашній обстановці. Однак за годину до призначеного часу Довгий зателефонував Романову та повідомив, що не прийде, бо в нього піднялася температура. Запланований захід довелося скасувати.

Романов вважає, що Довгий зобов'язаний відшкодувати йому всі витрати, пов'язані з підготовкою зустрічі (вартість закуплених ним продуктів та напоїв), а також компенсувати моральну шкоду.

1. Чи є у Романова юридичні підстави для пред'явлення такої вимоги до Довгого?

2. Вирішіть ситуацію.

Підготувати словник з основних термінів:

Зобов'язання, альтернативне зобов'язання, види зобов'язань, форми зобов'язань, договірне зобов'язання, недоговірне зобов'язання, зобов'язання з множинністю суб'єктного складу, зобов'язання особистого характеру, альтернативні зобов'язання, факультативні зобов'язання, підстави виникнення зобов'язань, суб'єкти зобов'язань, недопустимість односторонньої відмови від зобов'язання, сторони зобов'язання, третя особа у зобов'язанні.

Бібліографічний список:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Про договори міжнародної купівлі-продажу товарів: Конвенція ООН від 11 квітня 1980 року. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_003
3. Про позовну давність у міжнародній купівлі-продажу товарів: Конвенція ООН від 14 червня 1974 року. Режим доступу до Конвенції. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_002/print1340283646425998
4. Господарський кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18-22. Ст.144.
5. Житловий кодекс України. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1983. № 28. Ст.573.
6. Кодекс торгового мореплавства України. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 47-52. Ст.349.
7. Повітряний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 48-49. Ст.536.
8. Цивільний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40-44. Ст. 356.
9. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23 грудня 1993 р. № 3792-XII. *Відомості Верховної ради України*. 1994. № 13. Ст. 64.
10. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 7.12.2000 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 5-6. Ст.3.
11. Про захист прав споживачів : Закон України від 12 травня 1991 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. №30. Ст.379.
12. Про нотаріат: Закон України від 2 вересня 1993 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 39. Ст.383.
13. Про оренду землі: Закон України від 6 жовтня 1998 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. №46-47. Ст.280.
14. Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів дізнання, попереднього слідства, прокуратури і суду: Закон

України від 1 грудня 1994 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. №1. Ст.1.

15. Про регулювання бартерних (товарообмінних) операцій у зовнішньоекономічній діяльності: Закон України 23 грудня 1998 року № 351-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999, № 5-6. Ст.44.

16. Про страхування : Закон України від 07.03.1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 18. Ст.78

17. Про фінансовий лізинг: Закон України від 11 грудня 2003 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 16. Ст.68.

18. Бурлака І.В. Зобов'язання з відшкодування шкоди, завданої без вини: монографія.. Харків: Право, 2016. 200 с.

19. Вахонєва Т.М. Авторське право і суміжні права України: навч. посіб. К: Центр Навчальної літератури, 2016. 564 с.

20. Галасюк В.В. Справедлива мінова вартість об'єктів в угодах купівлі-продажу, дарування і міни. Дніпро: Арт-Прес, 2017. 204 с.

21. Галянтич М.К. Відшкодування моральної та матеріальної шкоди: навч. посіб. К.: Юрінком Інтер, 2011. 619 с.

22. Ганчева А.М. Договір побутового підряду в цивільному праві України: монографія. Київ: Правова єдність, 2014. 155 с.

23. Гриняк А.Б. Теоретичні засади правового регулювання підрядних зобов'язань у цивільному праві України: монографія. К.: НДІ приват. права і підприємництва НАПрН України, 2013. 374 с.

24. Гузь Л.Є. Практика застосування спадкового права в судовій та нотаріальній діяльності. Харків: Право, 2015. 888 с.

25. Договір як універсальна форма правового регулювання: монографія / за заг. ред. проф. В. А. Васильєвої. Івано-Франківськ, 2016. 399 с.

26. Договірне право України. Особлива частина: навч. посіб. / За ред. О.В. Дзери. Київ : Юрінком Інтер, 2018. 1199 с.

27. Договірне право України: навчальний посібник / упоряд.: І.В. Тетарчук, Т.Є. Дяків. К.: Центр учбової літератури, 2018. 259 с.

28. Договірні форми розпорядження майновими правами на об'єкти авторського права: монографія / За ред. Н.М. Мироненко. Київ: Інтерсервіс, 2014. 248 с.

29. Іваненко Л.М. Захист прав споживачів : підручник. Київ : Юрінком Інтер, 2014. 495 с.

30. Ісаєв А.М. Договір дарування за Цивільним кодексом України: монографія. Х.: Дьяконенко, 2010. 205 с.

31. Короєд С.О. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України. Станом на 05.02.2019 року. К. Центр учбової літератури. 2019. 1168 с.

32. Коротюк О.В. Судова практика у справах про визнання недійсними договорів довічного утримання, договорів дарування. Київ: ОВК, 2015. 200 с.

33. Маріц Д.О. Строки і терміни у договорах про реалізацію майна: монографія. К.: Дакор, 2013. 203 с.
34. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2 томах / За ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової, В.В. Луця. К.: Юрінком Інтер, 2019. Т. 2. 1049 с.
35. Орлов І.П. Правочини в сфері спадкового права: монографія. К.: Прав. єдність: Алерта, 2013. 269 с.
36. Отрадна О.О. Проблеми вдосконалення механізму цивільно-правового регулювання деліктних зобов'язань: монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2014. 327 с.
37. Право інтелектуальної власності : Підручник / за заг. ред. С.Б. Булеци, О.І. Чепис. Ужгород: РІК-У, 2019. 488 с.
38. Примак В.Д. Відшкодування моральної шкоди на засадах справедливості, розумності й добросовісності: монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2014. 432 с.
39. Примак В.Д. Відшкодування моральної шкоди на засадах справедливості, розумності й добросовісності: монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2014. 432 с.
40. Снігір Л. Лізинг: як використати його переваги: посібник]. К.: Центр комерц. права, 2011. 127 с.
41. Телестакова А.А. Правове регулювання відносин з надання послуг: навч. посіб. К.: Центр учб. л-ри, 2010. 159 с.
42. Теоретичні та практичні аспекти розгляду судами спорів, що виникають із договорів підряду: монографія / В.В. Луць, І.Е. Берестова, В.І. Бобрик, М.М. Великанова, М.К. Галянтич, А.Б. Гриняк, О.О. Первомайський. К., 2010. 319 с.
43. Цивільне право України. Особлива частина: підручник; за ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової, Р.А. Майданика. 5-те вид., стер. Київ: Юрінком Інтер, 2017. 1173 с.
44. Цивільне право України: Договірні та недоговірні зобов'язання: підручник; за заг. ред. С.С. Бичкової. 3-тє вид., змін. та допов. Київ: Правова єдність: Алерта, 2014. 495 с.
45. Цивільне право України: навч. посіб.: у 2 т. / Ю.Ф. Іванов, О.В. Куриліна, М.В. Іванова. Київ: Алерта., 2018. Т. 2. 345 с.
46. Цивільне право України: підручник. У 2-х частинах / За ред. проф. Р.Б. Шишки. Ч. 2. Особлива. 2-е вид., перероб. і доп. К.: Видавництво Ліра-К, 2018. 996 с.
47. Цивільне та сімейне право України: навч. посібник / За ред. Є.О. Харитонова. Одеса: Фенікс, 2018. 598 с.
48. Борисова В.І., Баранова Л.М., Бєгова Т.І. Цивільне право України: підручник. Харків. 2015. 656 с.
49. Пладій М.В., Мироненко Н.М., Жаров В.О. Науково-практичний коментар до Цивільного кодексу України. Київ. 2015. Ст. 432.

50. Біла К.О. Цивільне право: загальна частина. Практикум: навчальний посібник. Дніпро. 2020. Ст. 232.

ТЕМА 2. ВИКОНАННЯ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ. ПРИПИНЕННЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ.

Поняття і загальні умови виконання зобов'язання. Суб'єкти виконання зобов'язання. Предмет виконання зобов'язання. Спосіб, строк (термін) та місце виконання зобов'язання. Підтвердження виконання зобов'язання.

Поняття припинення зобов'язань. Належне виконання; зарахування зустрічних вимог; домовленість сторін: новація, передання боржником відступного, прощення боргу; поєднання боржника та кредитора в одній особі; неможливість виконання; смерть кредитора чи боржника; ліквідація юридичної особи. Загальні положення про порушення зобов'язань та їх правові наслідки.

Питання для самоконтролю:

1. Дайте визначення поняття припинення зобов'язання.
2. Назвіть суб'єктів виконання зобов'язань.
3. Загальні положення про способи забезпечення виконання зобов'язань, їх характерні риси.
4. Визначте підстави припинення зобов'язання.
5. Що є місцем виконання зобов'язання?
6. Визначте які є строки (термін) виконання зобов'язання?
7. Які є способи забезпечення виконання зобов'язання?
8. Охарактеризуйте ліквідацію юридичної особи як одну з підстав припинення зобов'язань.
9. Дайте характеристику принципам виконання зобов'язання.
10. Визначте строки виконання зобов'язання.
11. Які існують правила виконання зобов'язання?
12. Які існують засоби забезпечення виконання зобов'язань?
13. Речово-правові засоби забезпечення виконання зобов'язань.
14. Припинення зобов'язання зарахуванням.
15. Припинення зобов'язання за домовленістю сторін.
16. Припинення зобов'язання неможливістю його виконання.
17. Поручка та гарантія як способи забезпечення виконання зобов'язання.
18. Правові наслідки невиконання та неналежного виконання зобов'язання.
19. Охарактеризуйте неустойку як спосіб забезпечення виконання договірних зобов'язання.
20. Дайте визначення загальним умовам виконання зобов'язання.
21. Особливості припинення зобов'язання зарахуванням зустрічних вимог.
22. Що таке підстави (способи) припинення зобов'язань?
23. Як відбувається припинення зобов'язання належним його виконанням?

24. Поясніть такий спосіб припинення зобов'язання як передання відступного.
25. Як здійснюється зарахування зустрічних однорідних вимог?
26. Охарактеризуйте новацію.
27. Поясніть порядок прощення боргу.
28. Збіг кредитора і боржника в одній особі та його правові наслідки.
29. Смерть фізичної особи як спосіб припинення зобов'язання.
30. Назвіть випадки недопустимості зарахування зустрічних вимог.

Тести для самоконтролю:

1. Зобов'язання має виконуватися належним чином відповідно:

- а) до умов договору та вимог ЦКУ, інших актів цивільного законодавства, а за відсутності таких умов та вимог - відповідно до звичаїв ділового обороту або інших вимог, що звичайно ставляться;
- б) до вимог ЦКУ, інших актів цивільного законодавства, а за відсутності таких умов та вимог - відповідно до звичаїв ділового обороту або інших вимог, що звичайно ставляться;
- в) до умов договору, вимог ЦКУ та вимог ГКУ, інших актів цивільного законодавства, а за відсутності таких умов та вимог - відповідно до звичаїв ділового обороту або інших вимог, що звичайно ставляться;
- г) до умов договору, інших актів цивільного законодавства, а за відсутності таких умов та вимог - відповідно до звичаїв ділового обороту або інших вимог, що звичайно ставляться;

2. Виконання зобов'язань забезпечуються:

- а) притриманням, позикою;
- б) неустойкою, гарантією;
- в) позичкою, завдатком;
- г) порукою, пенею;

3. Принципом виконанням зобов'язань є:

- а) пріоритет державних інтересів;
- б) взаємодопомоги сторін зобов'язання;
- в) належного виконання зобов'язань;
- г) економічності виконання зобов'язання.

4. Гарантія діє:

- а) безстроково;
- б) протягом строку, на який вона видана;

- в) протягом 20 років;
- г) протягом строку встановленого Національним банком України.

5. Притримання - це спосіб забезпечення виконання зобов'язання, при якому річ притримується кредитором у себе до:

- а) відшкодування боржником збитків по інших зобов'язаннях;
- б) виконання судового рішення про відшкодування боржником збитків
- в) внаслідок невиконання іншого зобов'язання;
- г) виконання зобов'язання боржником по оплаті цієї речі;

6. Зобов'язання припиняється:

- а) прощенням боргу;
- б) неможливістю виконання;
- в) не переданням відступного;
- г) поєднанням кредиторів.

7. Порушенням зобов'язання є:

- а) його повне невиконання;
- б) його виконання з порушенням умов, визначених змістом зобов'язання;
- в) його невиконання або виконання з порушенням умов, визначених змістом зобов'язання;
- г) його невиконання або виконання з порушенням умов, визначених змістом зобов'язання, що потягли майнову відповідальність винної особи.

8. Особа, яка порушила зобов'язання, несе відповідальність:

- а) за наявності її вини;
- б) тільки за наявності умислу;
- в) незалежно від наявності вини;
- г) тільки за наявності прямого умислу.

9. Визначить підстави припинення зобов'язання:

- а) рішення суду;
- б) належне виконання зобов'язання;
- в) неналежне виконання зобов'язання;
- г) відступлення права вимоги.

10. Зобов'язання припиняється:

- а) частково або у повному обсязі на підставах, установлених договором або законом;
- б) за рішенням органу місцевого самоврядування;
- в) актом органу юридичної особи;
- г) за рішенням суду.

11. Зобов'язання не припиняється шляхом:

- а) передання відступного;
- б) правонаступництва;
- в) поєднання боржника і кредитора в одній особі;
- г) новації.

12. Відступне – це:

- а) спосіб забезпечення зобов'язання;
- б) заміна первісного зобов'язання новим між тими ж сторонами;
- в) підстава припинення зобов'язання за згодою сторін унаслідок передання боржником кредиторіві відступного (грошей, іншого майна тощо);
- г) підстава припинення зобов'язання внаслідок звільнення кредитором боржника від його обов'язків.

13. Припинення зобов'язання шляхом зарахування зустрічних вимог не допускається:

- а) у зобов'язаннях за договором купівлі-продажу;
- б) у зобов'язаннях про стягнення грошового боргу за кредитним договором;
- в) щодо довічного утримання (догляду);
- г) в альтернативних зобов'язаннях.

14. Зі смертю фізичної особи припиняються зобов'язання:

- а) за договором купівлі-продажу;
- б) за договором міни;
- в) яке нерозривно пов'язане з особою боржника і у зв'язку з цим не може бути виконане іншою особою;
- г) яке нерозривно пов'язане з особою кредитора.

15. Зарахування зустрічних однорідних вимог може здійснюватися:

- а) після припинення зобов'язання належним виконанням;
- б) за заявою однієї із сторін;
- в) прощенням боргу;
- г) неналежним виконанням зобов'язання.

16. Неможливість виконання передбачає:

- а) прощення боргу;
- б) новацію боргу у позикове зобов'язання;
- в) поєднання боржника і кредитора в одній особі;
- г) виникнення обставини, за яку жодна із сторін не відповідає.

17. Зобов'язання, що припиняється за згодою сторін внаслідок передання боржником кредиторів грошей, цінних паперів, нерухомого та іншого майна тощо, називається:

- а) припинення зобов'язання переданням відступного;
- б) припинення зобов'язання зарахуванням;
- в) припинення зобов'язання його виконанням;
- г) припинення зобов'язання за угодою сторін.

18. Правочин про заміну одного зобов'язання іншим між сторонами, що приводить до припинення попереднього зобов'язання:

- а) новація;
- б) передання відступного;
- в) зарахування зустрічних вимог;
- г) виконання.

19. Звільнення кредитором боржника від його обов'язків, якщо це не порушує прав третіх осіб щодо майна кредитора:

- а) прощення боргу;
- б) новація;
- в) виконання;
- г) передання відступного.

20. До сторони, яка є боржником, переходить відповідно до будь-якої зазначеної у законі підстави зобов'язання іншої особи, за яким ця особа є кредитором щодо боржника, і навпаки:

- а) новація;
- б) поєднання боржника і кредитора в одній особі;
- в) зарахування зустрічних вимог;
- г) належне виконання зобов'язання.

Обов'язкові завдання:

Практичне завдання №1.

Будівельник Тарасов прийняв на себе зобов'язання протягом року побудувати будинок гр. Ситника. Коли він виконав половину роботи, гр. Тарасов помер. Син гр. Тарасова, будучи його спадкоємцем, зажадав від гр. Ситника сплатити вартість виконаної його батьком частини роботи. Гр. Ситник відмовився задовольнити вимогу, посилаючись на незавершеність роботи. Син гр. Тарасова для вирішення спору звернувся до суду.

1. Визначте що таке зобов'язання.
2. Які існують підстави припинення зобов'язань?
3. Яке рішення повинен прийняти суд?
4. Відповідь обґрунтуйте відповідно до чинного законодавства.

Практичне завдання №2.

Для придбання автомобіля у гр. Давиденка не вистачало 17 000 гривень, які він позичив під розписку у свого дядька –Максима із зобов'язанням повернути борг через два роки. Через рік гр. Максим помер. Після його смерті був знайдений заповіт, у якому єдиним спадкоємцем був призначений його племінник – гр. Давиденко.

1. Чи є у даному випадку підстава припинення зобов'язання?
2. Що сталося з борговим зобов'язанням гр. Давиденка?
3. Відповідь обґрунтуйте відповідно до чинного законодавства.

Практичне завдання №3.

Громадянин Василенко погодився доглядати за котом своєї сусідки гр. Ващенко протягом 5 місяців у зв'язку з її від'їздом. Натомість гр. Ващенко пообіцяла виплатити гр. Василенку по 1 500 грн за кожен місяць. За два місяці до приїзду гр. Ващенко громадянин Василенко потрапив у ДТП і весь час перебував у лікарні. У час свого перебування в лікарні він переключив свої зобов'язання на сина, який сумлінно їх виконував. Після повернення гр. Ващенко дізналася, що протягом двох місяців гр. Василенко не виконував зобов'язання, і відмовилася виплачувати йому кошти за цей термін.

1. Чи є у діях Василенко порушення умов зобов'язання?
2. Чи є вказані дії підставою припинення зобов'язання?
3. Чи правомірно вчинила гр. Ващенко?
4. Відповідь обґрунтуйте відповідно до чинного законодавства.

Практичне завдання №4.

03 квітня 2021 року акціонерне товариство комерційний банк «ПриватБанк» звернулося до суду з даним позовом, в якому просить стягнути з громадянина Марченко на користь АТ КБ «ПриватБанк» заборгованість за кредитним договором від 16 квітня 2015 року в розмірі 93965 гривень 25 коп. та судові витрати по справі в розмірі 1921 гривня 00 коп.

Свої вимоги позивач обґрунтовує тим, що громадянин Марченко уклавши з АТ комерційний банк «ПриватБанк» 16.04.2015 року кредитний договір та отримавши грошові кошти на умовах повернення, строковості та платності, порушив свої договірні зобов'язання, що призвело до виникнення заборгованості.

1. Що являють собою договірні зобов'язання?
2. Які загальні умови виконання зобов'язань встановлені законодавцем?
3. Які можливі правові наслідки порушення зобов'язання?
4. Яке рішення повинен прийняти суд?
5. Відповідь обґрунтуйте відповідно до чинного законодавства.

Практичне завдання №5.

У гр. Пархомової загинув чоловік. Щоб організувати похорони чоловіка, вона взяла кредит у банку. Під час похоронної церемонії у гр. Пархомової стався серцевий напад – і вона раптово померла.

1. Які існують підстави припинення зобов'язань?
2. Чи припинилося зобов'язання погашення кредиту в банку через її смерть?

Практичне завдання №6.

Відповідно до договору поставки підприємство повинно було відвантажити магазину у квітні 2021 р. полицки у кількості 500 шт. Однак підприємство відвантажило тільки 400 штук з технічних непередбачених для нього причин. Магазин направив підприємству претензію про оплату неустойки за недопостачання.

1. Які підстави виникнення зобов'язань між магазином і підприємством?
2. Чи є оплата неустойки зобов'язанням?
3. Вирішіть спір.

Практичне завдання №7.

Граючи у дворі будинку у футбол, неповнолітні розбили вікно у магазині вартістю 20 000 грн. Особи неповнолітніх були встановлені. Ними виявилися 12-річні учні школи. Магазин пред'явив до суду позов про стягнення збитків з батьків неповнолітніх.

1. Скільки осіб виступають на боці кредитора та скільки – на боці боржника?
2. Яке у цьому випадку зобов'язання: дольове або солідарне?
3. Що є підставою виникнення зобов'язання?
4. Яким повинне бути рішення?

Практичне завдання №8.

Водій автобази гр. Борисов порушив правила дорожнього руху, що призвело до зіткнення автомашини автобази з автомашиною гр. Зайченко. Оскільки аварія сталася з вини гр. Борисова, то він погодився добровільно відремонтувати пошкоджений автомобіль гр. Зайченко у гаражі автобази. Для цього він домовився з працівниками автобази, що вони відремонтують машину гр. Зайченко, однак коли ремонт було закінчено, гр. Борисов відмовився сплатити обумовлену суму працівникам, посилаючись на те, що за шкоду повинна відповідати автобаза як власник джерела підвищеної небезпеки. Працівники автобази, які ремонтували автомобіль, пред'явили до суду позовну заяву про стягнення з гр. Борисова вартості ремонтних робіт, посилаючись на те, що всі роботи виконувалися ними в неробочий час і з використанням власних матеріалів.

1. Проаналізуйте зобов'язання, що виникли в наведеній ситуації, та їх підстави.
2. Яке рішення повинен прийняти суд?

Практичне завдання №9.

Власник житлового будинку Петров, їдучи у відпустку, попросив свого сусіда Іванова доглянути за будинком. Останній погодився. Через кілька днів після від'їзду Петрова його будинок в результаті урагану сильно постраждав: була повалена телевізійна антена, зрушена дах, вибиті вікна. Багато руйнувань було заподіяно і всередині будинку. Після того як ураган затих, Іванов взявся за приведення будинку сусіда в порядок. Він встановив антену, вставив скло у вікна, виправив дах і прибрав всередині будинку.

Після повернення Петрова Іванов попросив відшкодувати йому витрати, понесені ним у зв'язку з усуненням наслідків урагану в будинку Петрова. Останній не погодився з цим, оскільки він просив Іванов тільки доглянути за будинком, але не доручав йому проводити будь-які ремонтні роботи. До того

ж в цьому році Петров збирається капітально відремонтувати будинок, і йому все доведеться переробляти.

1. Чи виникло у даному випадку зобов'язання між Петровим і Івановим?
2. Дайте правовий аналіз ситуації яка виникла.
3. Хто має рацію в цій суперечці?

Підготувати словник з основних термінів:

Загальні умови виконання зобов'язання, суб'єкти виконання зобов'язання, предмет виконання зобов'язання, спосіб, строк (термін) та місце виконання зобов'язання, поняття припинення зобов'язань, підстави припинення зобов'язань.

Бібліографічний список

1. Конституція України від 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Про договори міжнародної купівлі-продажу товарів: Конвенція ООН від 11 квітня 1980 року. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_003
3. Про позовну давність у міжнародній купівлі-продажу товарів: Конвенція ООН від 14 червня 1974 року. Режим доступу до Конвенції. URL:http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_002/print1340283646425998
4. Господарський кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18-22. Ст.144.
5. Житловий кодекс України. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1983. № 28. Ст.573.
6. Кодекс торгового мореплавства України. *Відомості Верховної Ради України*. 1995.№ 47-52. Ст.349.
7. Повітряний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 48-49. Ст.536.
8. Цивільний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40-44. Ст. 356.
9. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23 грудня 1993 р. № 3792-ХІІ. *Відомості Верховної ради України*. 1994. № 13. Ст. 64.
10. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 7.12.2000 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 5-6. Ст.3.
11. Про захист прав споживачів : Закон України від 12 травня 1991 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. №30. Ст.379.
12. Про нотаріат: Закон України від 2 вересня 1993 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1993.№ 39. Ст.383.
13. Про оренду землі: Закон України від 6 жовтня 1998 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. №46-47. Ст.280.

14. Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянинуві незаконними діями органів дізнання, попереднього слідства, прокуратури і суду: Закон України від 1 грудня 1994 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. №1. Ст.1.
15. Про регулювання бартерних (товарообмінних) операцій у зовнішньоекономічній діяльності: Закон України 23 грудня 1998 року № 351-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999, № 5-6. Ст.44.
16. Про страхування : Закон України від 07.03.1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 18. Ст.78
17. Про фінансовий лізинг: Закон України від 11 грудня 2003 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 16. Ст.68.
18. Берестова І. Е. Цивільне право України. Договірні зобов'язання : навч. посібник. Київ: Нац. акад. внутр. справ України. 2005. 348 с.
19. Бичкова С. С. Цивільне право України. Договірні та не договірні зобов'язання : підручник. Київ: КНТ. 2016. 498 с.
20. Боднар Т. В. Договірні зобов'язання в цивільному праві (заг. положення) : навч. посіб. Київ: Юстініан. 2016. 280 с.
21. Вергела І. Колізії у сфері забезпечення виконання зобов'язань: *Юридичний журнал*. 2004. с. 35–38.
22. Жданкіна Л. К. Класифікація видів припинення цивільного зобов'язання зарахуванням зустрічних однорідних вимог : *Економіка. Фінанси. Право*. 2017. с. 15–18.
23. Жданкіна Л. К. Напрями вдосконалення цивільно-правової моделі зарахування зустрічних однорідних вимог як способу припинення цивільних зобов'язань: *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2017. С. 86–90.
24. Карнаух Т. М. Об'єкти права при тримання. *Юридичний вісник України*. 2007. С. 8–9.
25. Сенін Ю. Л. Підстави припинення зобов'язань та місце новації серед цих підстав. *Вісник Верховного Суду України*. 2012. С. 30–35.
26. Сенін Ю. Л. Ознаки та умови здійснення новації за цивільним законодавством України. *Вісник Верховного Суду України*. 2012. С. 137.
27. Харитонов Є. О. Цивільне право : посіб. для підгот. до іспиту. Харків: Одиссей. 2013. 256 с.
28. Цивільне право: підручник : Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого». Харків: Право. 2014. 816 с.
29. Віхров О. Роль і місце організаційно-господарських зобов'язань у сучасній економіці . *Право України*. 2009. С. 53–56.
30. Голубева Н. Ю. Класифікація зобов'язань у цивільному праві. *Збірник наукових праць за результатами міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми цивільного права»*. Харків. 2012 С. 317–321.
31. Голубева Н. Ю. Дійсність немайнових зобов'язань за ЦК України. *Одеса: Юрид. літ-ра*. 2012. С. 300–313.

32. Дзера О.В., Кузнецова Н.С., Луця В.В. Науково-практичний коментар Цивільного Кодексу України . Київ. 2008. Ст. 831.
33. Пладій М.В., Мироненко Н.М., Жаров В.О. Науково-практичний коментар до Цивільного кодексу України. Київ. 2015. Ст. 432.
34. Біла К.О. Цивільне право: загальна частина. Практикум: навчальний посібник. Дніпро. 2020. Ст. 232.
35. Шевченко Я.М. Цивільне право України: Академічний курс. Київ. 2003. Ст. 520.
36. Дзера О.В., Кузнецова Н.С., Майданик Р.А. Цивільне право України. Київ. 2010. Ст. 1176.
37. Баранова Л. М., Бегова Т. І. Цивільне право України: підручник. Харків: Право 2011. 656 с.
38. Шимко Ф. А. Припинення недоговірних зобов'язань прощенням боргу. Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України. 2015. С. 110–118.

ТЕМА 3. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

Загальні положення про способи забезпечення виконання зобов'язань, їх характерні риси. Поняття, функції, види неустойки. Характерні риси штрафу та пені. Збільшення та зменшення розміру неустойки.

Поняття, порядок оформлення, строки, підстави припинення поруки. Поняття, порядок оформлення, види, строки, підстави припинення гарантії. Поняття, функції, форма завдатку. Відмінність завдатку від авансу. Поняття, правове регулювання застави. Сторони, форма, зміст договору застави. Види застави: заклад, застава товарів у обороті та переробці, застава майнових прав, застава цінних паперів, іпотека. Порядок звернення стягнення на предмет застави. Поняття та особливості притримання.

Питання для самоконтролю:

1. Розкрийте поняття способів забезпечення виконання зобов'язань.
2. Які є функції способів забезпечення виконання зобов'язань?
3. Які існують способи забезпечення виконання зобов'язань?
4. Розкрийте поняття неустойки.
5. Які існують види неустойки?
6. Дайте визначення предмета неустойки.
7. Розкрийте поняття притримання та умови його виконання .
8. Дайте визначення поняття поруки і розкрийте її ознаки.
9. Дайте визначення поняттю та ознакам гарантії.
10. Загальна характеристика неустойки як цивільно-правового інституту.
11. Юридичні підстави виникнення права на неустойку.
12. Становлення та розвиток інституту завдатку.

13. Поняття, порядок оформлення, види, строки, підстави припинення гарантії.
14. Розкрийте поняття та функції завдатку.
15. Застосування завдатку в правочинах із нерухомістю.
16. Поняття та ознаки гарантії. Види гарантії.
17. Підстави виникнення гарантійних правовідносин.
18. Розкрийте сторони, форму, зміст договору застави
19. Розкрийте питання правових аспектів реалізації права за гарантією.
20. Дайте визначення та наслідки припинення гарантійних правовідносин
21. Виникнення та розвиток притримання як цивільно-правового інституту.
22. Розкрийте питання правового регулювання притримання за законодавством України.
23. Визначте поняття, порядок оформлення, строки, підстави припинення поруки.
24. Визначте види застави: заклад; застава товарів у обороті та переробці; застава майнових прав, застава цінних паперів; іпотека.
25. Чи є у зобов'язаннях, що забезпечуються завдатком, обов'язковим суб'єктом фінансова установа?
26. Визначте порядок звернення стягнення на предмет застави.
27. Дайте визначення співвідношенню та відмінності завдатку від авансу.
28. Розкрийте особливості поруки в системі видів забезпечення зобов'язання.
29. Роль та завдання застосування завдатку в правочинах із нерухомістю.
30. Розкрийте поняття змісту правовідносин притримання.

Тести для самоконтролю:

1. Завдатком може бути:

- а) лише грошова сума;
- б) лише рухоме майно;
- в) грошова сума або рухоме майно;
- г) грошова сума або майно.

2. Завдаток забезпечує виконання умов:

- а) договору, який сторони планують укласти;
- б) договору, який укладений між сторонами;
- в) договору, який, без завдатку, може бути визнаним недійсним;
- г) саме договору завдатку, як самостійного договору;

3. Договір завдатку укладається:

- а) у письмовій формі;
- б) в усній формі;

- в) в усній або письмовій формі;
- г) у письмовій формі та підлягає нотаріальному посвідченню;

4. *Зобов'язання це:*

- а) дія особи, спрямована на набуття, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків;
- б) правовідношення, в якому боржник зобов'язується вчинити на користь кредитора певну дію або утриматися від певної дії, а кредитор має право вимагати від боржника виконання його обов'язку.
- в) домовленість сторін про встановлення зміну або припинення цивільних прав та обов'язків;
- г) договірний правочин.

5. *Що з перерахованого не є способом забезпечення виконання зобов'язання?*

- а) притримання;
- б) аванс;
- в) гарантія;
- г) неустойка;

6. *Неустойка, що обчислюється у відсотках від суми несвоєчасно виконаного грошового зобов'язання за кожен день прострочення виконання, називається:*

- а) альтернативною неустойкою;
- б) пенею;
- в) штрафом;
- г) заліковою неустойкою

7. *Заміна кредитора у зобов'язанні іншою особою називається:*

- а) гарантією;
- б) відступленням права вимоги;
- в) порукою;
- г) заставою.

8. *Вичерпний перелік видів забезпечення виконання зобов'язання має наступний вигляд:*

- а) порука та гарантія;
- б) притримання, порука та гарантія;
- в) банківська гарантія та неустойка;

г) неустойка, порука, гарантія, застава, притримання, завдаток.

9. Предметом неустойки може бути:

- а) тільки грошова сума;
- б) грошова сума, рухоме і нерухоме майно;
- в) тільки рухоме і нерухоме майно;
- г) інтелектуальна власність.

10. Гарантія діє:

- а) безстрокове;
- б) протягом строку, на який вона видана;
- в) протягом 10 років;
- г) протягом строку визначеного Національним банком України;

11. Іпотекою є застава:

- а) нерухомого майна, що залишається у володінні заставодавця або третьої особи;
- б) нерухомого майна, що залишається у володінні третьої особи;
- в) рухомого або нерухомого майна, що залишається у володінні заставодавця або третьої особи;
- г) нерухомого майна, що передається у володінні заставодержателя або третьої особи;

12. Проценти на неустойку:

- а) не нараховуються;
- б) нараховуються;
- в) нараховуються, у випадках передбачених договором;
- г) не нараховуються, якщо боржником є державне підприємство.

13. Заставою забезпечуються:

- а) вимоги, які уже виникли;
- б) вимоги, яка може виникнути в майбутньому;
- в) вимоги, які можуть виникнути в майбутньому в державних та комунальних підприємств;
- г) вимоги, які можуть виникнути в майбутньому внаслідок змін у чинному законодавстві.

14. Зобов'язання припиняється:

- а) прощенням боргу;
- б) неможливістю виконання;
- в) непереданням відступного;
- г) поєднанням кредиторів.

15. За числом учасників способи забезпечення виконання зобов'язань бувають:

- а) односторонні;
- б) багатосторонні;
- в) односторонні та багатосторонні;
- г) двосторонні та багатосторонні;

16. За підставами встановлення способи забезпечення виконання зобов'язань бувають:

- а) за законом;
- б) за законом, так і договором;
- в) за законом, так і договором, виключно договором;
- г) за письмовою згодою сторін;

17. Усунути негативні наслідки, які можуть настати для кредитора у зв'язку з невиконанням зобов'язання – це є:

- а) завданням забезпечення виконання зобов'язання;
- б) принципом забезпечення виконання зобов'язання;
- в) метою забезпечення виконання зобов'язання;
- г) правилом забезпечення виконання зобов'язання;

18. Залежно від можливого стягнення збитків неустойка може бути:

- а) автентичною;
- б) альтернативною;
- в) заключною;
- г) реальною;

19. Різновиди неустойки:

- а) пеня та штраф;
- б) завдаток та іпотека;
- в) штраф та гарантія;
- г) пеня та порука;

20. Неустойка, що стягується понад збитки, називається:

- а) альтернативною;
- б) договірною;
- в) кумулятивною;
- г) заліковою;

Обов'язкові завдання:

Практичне завдання №1.

ТОВ «СКАТ» та банк уклали 17.03.2020 року кредитний договір та договір застави – обидва строком на рік. Оскільки станом на 19.03.2021 року кредит не був повернений, банк звернувся до ТОВ «СКАТ» з позовом про стягнення боргу, відсотків, пені шляхом звернення на заставлене майно.

ТОВ «СКАТ» заперечувало проти звернення стягнення на предмет застави, оскільки договір застави припинився.

1. Визначте поняття застави.
2. Який порядок стягнення пені?
3. Чи правомірні вимоги банку?
4. Вирішіть спір.

Практичне завдання №2.

Ткаченко позичив в Бабенко гроші під заставу власної квартири строком на два роки. Однак, через рік, коли Кириленко повернув лише третину суми, у під'їзді стався вибух, що значною мірою пошкодив квартиру Ткаченко. Дізнавшись про це, Бабенко звернувся з позовом до Ткаченко про дострокове повернення суми позики.

1. Що може бути предметом застави?
2. Чи правомірні вимоги Бабенко?
3. Яке рішення має винести суд?

Практичне завдання №3.

ПАТ «Атлант» не виконало вчасно свого зобов'язання перед Приватбанком щодо повернення коштів за кредитним договором. Наступного місяця Приватбанк надіслав ПАТ «Атлант» повідомлення про притримання коштів ПАТ «Атлант», які перебували на поточному рахунку ПАТ у цьому ж банку.

1. Дайте визначення поняттю притримання.
2. Що може бути об'єктом притримання?

3. Чи правомірні дії банку?
4. Вирішіть справу.

Практичне завдання №4.

АТ «Скорук» уклало договір про надання послуг із АТ «Перлина» під заставу товарів в обороті, які належали ТОВ «Легіон». Через півтора року після спливу строку виконання зобов'язання, яке не було виконано належним чином, АТ «Скорук» звернулось до нотаріуса про вчинення виконавчого напису для звернення стягнення суми сплачених за послуги коштів на заставлене майно. Однак, нотаріус відмовив у вчиненні таких дій, оскільки вважав, що ТОВ «Легіон» у даних правовідносинах є поручителем і його зобов'язання припинились через шість місяців з моменту настання виконання основного зобов'язання.

1. Дайте визначення поняттю застави.
2. Які функції застави?
3. Чи правомірна відмова нотаріуса?
4. Відповідь обґрунтуйте.

Практичне завдання №5.

Борунов продав Артемову будинок за 200 тис. грн. Договір купівлі-продажу було оформлено належним чином та зареєстровано. У забезпечення виконання договору Артемов передав Борунову 35 тис. грн. в якості завдатку. Після цього Артемов відмовився від виконання договору, мотивуючи це тим, що усі цінні речі, які він мав намір продати для оплати будинку, було знищено у наслідок пожеви. Інших коштів для оплати будинку він не має. Вважаючи неможливим виконання договору, Артемов звернувся до Борунова з вимогою повернути 35 тис. грн. Останній відмовився, тоді Артемов подав позов про витребування цієї суми.

1. Чи підлягає позов задоволенню?
2. Відповідь обґрунтуйте.
3. Які функції завдатку?
4. Визначте наслідки невиконання зобов'язання.

Практичне завдання №6.

За кредитним договором позичальник зобов'язувався сплатити 30 % несвоєчасно погашеної позики за кожен день прострочення. Погасивши 80 % боргу, позичальник допустив прострочення повернення суми на строк у два місяці, що залишилася. У зв'язку з цим кредитор пред'явив до боржника позов

про стягнення передбаченої договором неустойки. Боржник позовної заяви не визнав.

1. Які функції неустойки?
2. Що може бути предметом неустойки?
3. Яке рішення має право винести суд?

Практичне завдання №7.

Григоренко пред'явив позов до Тихонова про стягнення з нього 25 000 грн. У позовній заяві Григоренко посилався на те, що він хотів купити житловий будинок, та передав останній завдаток у сумі 25 000 грн. Про отримання зазначеної суми Тихонов видав розписку, де вказав, що вказана сума отримана ним як завдаток за договором купівлі-продажу житлового будинку. Через кілька днів Григоренко зателефонував Тихонову і сказав, що відмовляється від договору і вимагав повернення зазначеної суми. Тихонов повернути гроші відмовився, посилаючись на норми ЦК про завдаток. Суд відмовив в задоволенні позовних вимог Григоренко.

1. Дайте визначення завдатку.
2. Чим завдаток відрізняється від авансу?
3. Чи може в даному випадку мова йти про завдаток?
4. Чи вірне рішення виніс суд?

Практичне завдання №8.

ТОВ “Мрія” звернулося з позовом АТ “Будсервіс” про стягнення заборгованості за отриману продукцію: папір, канцелярські товари тощо на суму 30 000 грн, а також про стягнення неустойки у вигляді пені та 10% річних у зв'язку з простроченням виконання грошового зобов'язання. Відповідач проти позову заперечував, посилаючись на несвоечасність отримання коштів з державного бюджету, за рахунок якого він фінансується, й відсутність своєї вини.

1. Як обчислюється нарахування пені?
2. Дайте визначення поняттю пені.
3. Які функції пені?
4. Вирішіть справу.

Практичне завдання №9.

Гладишев уклав із Лісовим договір позики грошей на суму 19 тис. грн. строком на три місяці. При отриманні грошей Гладишев передав Лісову в якості застави золотий годинник вартістю 20 000 грн.

Через чотири місяці Гладишев приніс Лісову гроші, але останній прийняти гроші відмовився та заявив, що у зв'язку з простроченням повернення боргу він став власником золотого годинника.

Вважаючи дії Лісова неправомірними, Гладишев звернувся до суду.

1. Що таке застава?
2. Які функції застави?
3. Які позовні вимоги може висунути Гладишев?
4. Як слід вирішити справу?

Практичне завдання №10.

Не маючи можливості оплатити повну вартість купленої квартири, Коваленко домовився з продавцем - Пастуховим - про відстрочення платежу на десять місяців. Пастухов, даючи згоду на відстрочку, зажадав від Коваленко, щоб у заставу він дав свій автомобіль. У обумовлений термін Коваленко борг не погасив та повідомив Пастухову, що через труднощі, які склалися у його сім'ї, він зможе розрахуватися за квартиру не раніше, ніж через рік. Але й після закінчення цього терміну він грошей Пастухову не заплатив. Через півтора року Коваленко повернув борг та зажадав повернення авто. Пастухов відповів відмовою, посилаючись на те, що строк повернення був прострочений. Коваленко звернувся з позовом до суду про повернення авто.

1. Що може бути предметом застави?
2. Чи правомірні позовні вимоги?
3. Яке рішення повинен винести суд?

Підготувати словник з основних термінів:

Неустойка, завдаток, притримання, застава, гарантія, порука, заклад, іпотека, пеня, штраф, функції неустойки, види неустойки, збільшення розміру неустойки, зменшення розміру неустойки, поняття завдатку, поняття авансу, заклад, застава товарів у обороті та переробці, застава майнових прав, застава цінних паперів, поняття притримання.

Бібліографічний список:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Про договори міжнародної купівлі-продажу товарів: Конвенція ООН від 11 квітня 1980 року. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_003

3. Про позовну давність у міжнародній купівлі-продажу товарів: Конвенція ООН від 14 червня 1974 року. Режим доступу до Конвенції. URL:http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_002/print1340283646425998
4. Господарський кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18-22. Ст.144.
5. Житловий кодекс України. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1983. № 28. Ст.573.
6. Кодекс торгового мореплавства України. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 47-52. Ст.349.
7. Повітряний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 48-49. Ст.536.
8. Цивільний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40-44. Ст. 356.
9. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23 грудня 1993 р. № 3792-ХІІ. *Відомості Верховної ради України*. 1994. № 13. Ст. 64.
10. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 7.12.2000 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 5-6. Ст.3.
11. Про захист прав споживачів : Закон України від 12 травня 1991 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. №30. Ст.379.
12. Про нотаріат: Закон України від 2 вересня 1993 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 39. Ст.383.
13. Про оренду землі: Закон України від 6 жовтня 1998 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. №46-47. Ст.280.
14. Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину не законними діями органів дізнання, попереднього слідства, прокуратури і суду: Закон України від 1 грудня 1994 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. №1. Ст.1.
15. Про регулювання бартерних (товарообмінних) операцій у зовнішньоекономічній діяльності: Закон України 23 грудня 1998 року № 351-ХІV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999, № 5-6. Ст.44.
16. Про страхування : Закон України від 07.03.1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 18. Ст.78
17. Про фінансовий лізинг: Закон України від 11 грудня 2003 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 16. Ст.68.
18. Голубєва Н.Ю. Зобов'язання у цивільному праві України: методологічні засади правового регулювання: монографія. Одеса : Фенікс, 2013. 642 с.
19. Доліненко Л.О., Доліненко В.О., Сарновська С.О. Цивільне право України: навч. посіб. Київ : Кондор, 2006. 356 с.
20. Мазур О.С. Цивільне право України: Навч. посіб. – Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 384 с.

21. Сабодаш Р.Б. Страхування кредитних ризиків – спосіб забезпечення зобов'язань чи їх окремих вид. Підприємництво, господарство право. 2005. № 11. С. 123-125.
22. Харитонов Є.О., Дрішлюк Л.І. Цивільне право України. Елементарний курс: Навч. посіб. Суми : ВТД «Університетська книга», 2006. 352 с.
23. Цивільне право України. Загальна частина : підручник. Ю. Л. Бошицький, Р. Б. Шишка, О. Р. Шишка, І. Р. Шишка ; за ред. Ю. Л. Бошицького, Р. Б. Шишки. Київ : Ліра-К, 2015. 761 с.
24. Бойко А. Цивільно-правова відповідальність за порушення зобов'язання, забезпеченого завдатком. Підприємництво, господарство і право. 2017. № 1. С. 4-9.
25. Кудрявцев В. Страхування як спосіб забезпечення виконання зобов'язань за кредитним договором. Підприємництво, господарство і право. 2017. № 2. С. 29-33.
26. Кудрявцев В. Відмежування не поійменованих способів забезпечення виконання зобов'язань за кредитним договором від інших цивільно-правових конструкцій. Підприємництво, господарство і право. 2017. № 3. С. 31-34.
27. Наріжний С. Сутність неустойки в договорах про передання майна у тимчасове користування . Юридична Україна. 2015. № 5. С. 65-69.
28. Пучковський С.В. Неустойка серед правових наслідків порушення договору. Прикарпатський юридичний вісник. 2016. № 6 (15). С.55-58.
29. Панченко М.І. Цивільне право України: Навч. посіб. Вид 2-ге., стер. – Київ: Знання, 2006. 583 с.
30. Сампара Н. Особливості елементів субсидіарних цивільно-правових зобов'язань. Підприємництво, господарство і право. 2017. № 9. С. 42-46.
31. Цивільне право України: підручни. Є.О. Харитонова , Н.О. Саніахметова. Київ : Істина .2016. 776с.
32. Цивільне право України: Навчальний посібник. За заг. ред. І.А. Бірюкова, Ю.О. Заїки. Київ : Істина. 2015. 224 с.
33. Боднар Т.В. Гарантія як вид забезпечення виконання зобов'язання за Цивільним кодексом України. Вісник господарського судочинства. 2003.
34. Братель О. Г. Цивільне право України. О. Г. Братель, С. А. Пилипенко. К. : Вид. О. С. Ліпкан, 2010. 256 с.
35. Вавженчук С. Я. Договірне право : навч. посіб. С. Я. Вавженчук ; Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана. К. : КНЕУ, 2011. 584 с.

ТЕМА 4. ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВІ ДОГОВОРИ

Поняття цивільно-правових договорів. Функції цивільно-правових договорів. Реалізація принципу свободи договору. Система цивільно-правових договорів. Класифікація цивільно-правових договорів: публічний

договір, договір приєднання, попередній договір, взаємоузгоджений договір, договір за участю третіх осіб, змішаний договір. Групи цивільно-правових договорів.

Зміст договору. Істотні умови договору: звичайні умови, випадкові умови. Істотне порушення умов договору. Форма договору. Укладання договорів на біржах, аукціонах, конкурсах. Акцепт. Оферта. Поняття та стадії укладення договорів. Місце та момент укладення договору. Зміна та розірвання договорів. Пролонгація договору.

Питання для самоконтролю:

1. Розкрити поняття цивільно-правового договору.
2. Якими нормативно-правовими актами регулюються загальні положення про цивільно-правові договори?
3. Сформулюйте поняття цивільно-правового договору.
4. Розкрийте функції договору.
5. Які форми і види цивільно-правових договорів Ви знаєте?
6. Визначте різницю між попереднім та основним договором.
7. Що таке біржові угоди (договори)? Дайте їм правову характеристику.
8. Які існують особливості виконання договорів на користь третьої особи?
9. Розкрийте поняття змісту та умов договору.
10. Яким чином визначаються істотні умови договору?
11. Які наслідки відсутності в договорі істотних умов?
12. Дайте характеристику звичайним умовам договору.
13. Які існують стадії цивільно-правового договору?
14. Що таке публічний договір?
15. Визначте різницю між публічними та приватними договорами.
16. Який договір визнається договором про приєднання?
17. Охарактеризуйте акцепту і оферти (акцептантата оферента)
18. Як співвідносяться акцепт і оферта?
19. Визначте особливості укладення договору на аукціонні, за результатами конкурсу, на торгах.
20. Який порядок укладення цивільно-правового договору?
21. Яким чином визначається момент укладення договору?
22. Визначте загальний порядок зміни або розірвання договору.
23. У яких випадках допускається продовження (пролонгація) договору?
24. Як співвідносяться між собою поняття «розірвання цивільно-правового договору» та «припинення цивільно-правового договору»?
25. Порушення договору іншою стороною.
26. Зміни та розірвання договору юридичними особами.
27. Назвіть способи зміни/розірвання договору.
28. Підстави розірвання договору.
29. Які наслідки зміни договору?
30. Право на відмову від договору.

Тести для самоконтролю:

1. Цивільно правовий договір-це:

- а) правочин;
- б) домовленість двох або більше сторін;
- в) домовленість двох або більше сторін, спрямована на встановлення цивільних прав та обов'язків;
- г) домовленість двох або більше сторін, спрямована на встановлення, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків.

2. Договір за яким, одна сторона бере на себе обов'язок перед другою стороною вчинити певні дії або утриматися від них, а друга сторона наділяється лише правом вимоги, без виникнення зустрічного обов'язку щодо першої сторони:

- а) односторонній;
- б) двосторонній;
- в) консесуальний;
- г) реальним.

3. Відповідно до Цивільного кодексу України зміст договору становлять:

- а) сукупність умов, що встановлюються сторонами;
- б) сукупність умов (пунктів), визначених на розсуд сторін і погоджених ними та умов, які є обов'язковими відповідно до актів цивільного законодавства;
- в) сукупність умов, що встановлюються законом;
- г) сукупність умов, які є обов'язковими відповідно до актів цивільного законодавства.

4. Договір, в якому містяться елементи різних договорів називається:

- а) змішаним;
- б) публічним;
- в) складним;
- г) багатостороннім.

5. Випадковими умовами договору, вважаються:

- а) умови, які не передбачені законодавством, але встановлені самими сторонами;
- б) умови, передбачені законодавством;
- в) умови, які базуються на диспозитивних нормах;

г) умови, які не передбачені договором.

6. *Истотними умовами договору є:*

- а) умови, що встановлюються законодавством;
- б) умови, визначені сторонами;
- в) умови, про предмет договору;
- г) умови, про місце договору.

7. *Договір вважається укладеним:*

- а) з моменту усного погодженнями сторонами умов договору;
- б) з моменту узгодженнями сторонами умов договору;
- в) з моменту підписання сторонами договору;
- г) з моменту одержання особою, яка направила пропозицію укласти договір, відповіді про прийняття цієї пропозиції.

8. *Зміна умов договору допускається лише:*

- а) за згодою сторін;
- б) за згодою сторін, якщо інше не встановлено договором або законом та за рішенням суду;
- в) за рішенням третейського суду;
- г) за рішенням суду.

9. *Оферта-це:*

- а) ініціатива укласти договір, яка може бути виявлена будь-якою зі сторін майбутнього договору;
- б) відповідь особи, про прийняття нею пропозиції укласти договір;
- в) зобов'язання протягом певного строку (у певний термін) укласти договір в майбутньому (основний договір);
- г) домовленість двох або більше сторін, спрямована на визначення, зміну або припинення прав і обов'язків між сторонами.

10. *Договір, умови якого встановлені однією із сторін у формулярах або інших стандартних формах, який може бути укладений лише шляхом приєднання другої сторони до запропонованого договору в цілому:*

- а) публічний;
- б) приєднання;
- в) приватний;
- г) типовий.

11. Попередній договір укладається:

- а) у письмовій формі;
- б) лише в усній формі;
- в) у формі, встановленій для основного договору;
- г) у формі, погодженій сторонами.

12. Пропозицією однієї сторони укласти договір є:

- а) оферта;
- б) акцепт;
- в) угода;
- г) погодження.

13. Прийняттям пропозиції укласти договір, називається:

- а) погодження;
- б) угода;
- в) оферта;
- г) акцепт.

14. Особа, яка прийняла пропозицію, може відкликати свою відповідь про її прийняття, повідомивши про це особу, яка зробила пропозицію укласти договір:

- а) на наступний день після прийняття пропозиції;
- б) до моменту або в момент одержання нею відповіді про прийняття пропозиції;
- в) через 10 днів після прийняття пропозиції;
- г) в момент одержання пропозиції укласти договір.

15. У разі односторонньої відмови від договору у повному обсязі або частково:

- а) договір є відповідно розірваним або зміненим;
- б) договір є недійсним;
- в) договір є нікчемним;
- г) договір є скасованим.

16. Зобов'язання сторін, у разі зміни договору:

- а) замінюються іншими;
- б) припиняються;
- в) зберігаються;

г) змінюються відповідно до змінених умов щодо предмета, місця, строків виконання.

17. Істотним порушенням договору є:

- а) коли внаслідок завданої шкоди друга сторона позбавляється того, на що вона розраховувала при укладенні договору;
- б) коли внаслідок завданої шкоди друга сторона значною мірою позбавляється того, на що вона розраховувала при укладенні договору;
- в) коли внаслідок завданої шкоди друга сторона малою мірою позбавляється того, на що вона розраховувала при укладенні договору;
- г) коли внаслідок завданої цим шкоди друга сторона великою мірою позбавляється того, на що вона розраховувала при укладенні договору.

18. Свобода договору проявляється у:

- а) предметі договору;
- б) формі договору;
- в) сторонах договору;
- г) змісті договору.

19. Наслідками зміни договору є:

- а) припиненні його дії;
- б) збереження його дії, але у зміненому вигляді;
- в) припинення його дії та заміна його новим договором;
- г) визнання його недійсним.

20. Сторони у разі зміни договору:

- а) сторони не мають права вимагати повернення виконаного ними за зобов'язанням;
- б) сторони можуть вимагати повернення виконаного ними за зобов'язанням;
- в) сторони мають право вимагати повернення виконаного ними за зобов'язанням до моменту зміни або розірвання договору, якщо інше не встановлено договором або законом;
- г) сторони не мають права вимагати повернення виконаного ними за зобов'язанням до моменту зміни або розірвання договору, якщо інше не встановлено договором або законом.

Обов'язкові завдання:

Практичне завдання №1.

Між Короленко та банком «Олександрія» 15 грудня 2018 року було укладено кредитний договір на суму 45000 доларів США, із сплатою 17% річних. Короленко належним чином виконував зобов'язання та до січня 2021 року сплатив 40000 доларів США. Пізніше, банком в односторонньому порядку збільшено відсоткову ставку до 34% річних. Короленко звернувся до суду з позовом про припинення зобов'язання за договором, оскільки, ним сплачено кредит повністю на попередніх умовах.

1. Що таке істотні умови договору? Визначте істотні умови кредитного договору.
2. Яка належна форма даного виду договору та які наслідки її недодержання?
3. Чи підлягають позовні вимоги задоволенню?
4. Вирішить спір.

Практичне завдання №2.

У квітні 2018 року Палійчук та ТОВ «СІТДОМ» уклали договір про забезпечення виконання зобов'язання та попередній договір купівлі-продажу квартири. Відповідно до цього договору сторони зобов'язувались протягом II кварталу 2018 року, укласти договір купівлі-продажу (основний договір) квартири, а Палійчук зобов'язався прийняти та належним чином оплатити її вартість. Але протягом II кварталу 2018 року жодних повідомлень про укладення основного договору від ТОВ «СІТДОМ» не надходило. Оскільки, плановий строк введення будинку в експлуатацію - I квартал 2018 року, Палійчук сплатив 500 000 гривень. 30 листопада 2020 року ним було отримано заяву-повідомлення від 25 листопада 2019 року від ТОВ «СІТДОМ» про розірвання Попереднього договору та договору про забезпечення виконання зобов'язань у зв'язку з порушенням ним умов, обсягів та строків оплати. Зазначена заява була направлена на адресу, за якою він не проживає. Палійчук звернувся до суду з позовом, оскільки будинок в експлуатацію не введений.

1. Визначте поняття попереднього договору та його різниця з основним договором.
2. У яких випадках можливе розірвання або припинення договору?
3. Вирішить спір.

Практичне завдання № 3.

24 липня 1999 року між Ковальчуком та Малишко було укладено договір купівлі-продажу частки у будинку. Договір було укладено на товарній біржі, на якій сторонам повідомили, що договір необхідно лише зареєструвати в БТІ та не потрібно його посвідчувати у нотаріусу. Однак, згодом, Ковальчук

дізнався, що нотаріальне посвідчення договору є обов'язковим, намагався звернутися до продавця з приводу такого посвідчення, проте було встановлено, що продавець помер, та спадкоємців немає. При цьому будь-яких претензій щодо будинку, а ні у іншого співвласника будинку, а ні у міської ради немає, договір було реалізовано та в ньому Ковальчук та його сім'я проживають понад двадцять років.

1. Назвіть підстави визнання договору недійсним.
2. Визначте договори для яких нотаріальне посвідчення є обов'язкове.
3. Чи визнає суд договір дійсним?
4. Відповідь обґрунтуйте.

Практичне завдання №4.

23.05.2018 року між Тараненко та банком «Північ» укладений кредитний договір на підставі чого Тараненко отримав 5000 доларів США у вигляді відновлюваної кредитної лінії на споживчі потреби до 23.10.2020 року. В цей же день з метою забезпечення виконання зобов'язання за договором кредиту між сторонами укладений договір застави рухомого майна та договір застави товару в обороті.

Тараненко звернувся до суду, з вимогою розірвати договір кредиту посилаючись на відсутність у відповідача індивідуальної ліцензії які дають право валютного кредитування, однак доказів цьому не надав. Тараненко посилається на ч.2 ст. 652 ЦК України, яка передбачає можливість розірвання договору в судовому порядку у разі якщо сторони не досягли згоди щодо приведення договору у відповідність до обставин які істотно змінилися (зміна курсу долару).

1. Чи підлягають задоволенню вимоги Тараненко за ч.2 ст. 652 ЦК України? Відповідь обґрунтуйте.
2. Вирішить спір.

Практичне завдання №5.

Калініна звернулася до банку «СОТА» з метою отримання банківських послуг, підписавши анкету-заяву про приєднання до Умов та Правил надання банківських послуг. Калініна підтвердила свою згоду на те, що підписана заява разом з "Умовами та правилами надання банківських послуг" і "Тарифами Банку", які викладені на банківському сайті www.sota.ua, складає між ним та банком договір про надання банківських послуг, що підтверджується підписом у заяві.

Банк надав Калініній кредит, однак Калініна порушила умови договору та станом на 20.11.2020 р тамає заборгованість за кредитним договором 23 000 грн. Банк подав позов до суду про стягнення заборгованості з Калініної.

1. Визначте поняття публічного договору відповідно до Цивільного кодексу України.
2. У якому випадку кредитний договір визначається недійсним?
3. Як ви вважаєте у цьому випадку є місце договору приєднання?
4. Яке рішення має прийняти суд?

Практичне завдання №6.

20.01.2020 року Колісник звернувся до суду із позовом до своєї доньки про визнання договору дарування будинку та земельної ділянки недійсним. Посилаючись на те, що 25.11.2016 року за договором дарування він подарував своїй дочці будинок та земельну ділянку, які належали йому на праві власності. Після укладання договорів він будинок не передав і продовжував в ньому жити. Він вважав, що дарує дочці будинок та земельну ділянку за умови, що вона буде доглядати його та матеріально підтримувати, оскільки він хворий та працювати не може.

Після того як вони уклали договори, донька виконувала свої зобов'язання, але потім перестала з ним спілкуватись та поїхала за кордон. У липні 2019 Колісник дізнався про те, що його донька намагається продати будинок. Вивчивши договори він з'ясував, що вони не містять таких умов на яких він вважав, що вони будуть укладені та про які казала донька. Він вважає, що договори дарування були укладені під впливом помилки та звернувся до суду з позовом про визнання недійсними договори дарування, що були посвідчені нотаріусом.

1. До якого виду правочинів належить договір дарування?
2. Визначте підставу недійсності правочину.
3. Яким чином суд вирішить справу?

Практичне завдання №7.

Власова звернулася до суду з позовом, в якому зазначила, що придбала квартиру на підставі договору купівлі-продажу, що був укладений між нею та Миколайчуком, Петренком, Макаровим, Плахотником. Договір був зареєстрований на біржі, про що був зроблений відповідний запис. Власова запевняла, що між сторонами по договору була досягнута домовленість щодо всіх істотних умов договору купівлі-продажу нерухомості та відбулося повне його виконання, тому були цілком впевнені в тому, що їх дії є законними і ніякого в подальшому оформлення не потребують.

Однак, як їй стало відомо, що на момент укладення угоди Макаров та Плахотник були неповнолітніми та не могли бути учасниками товарної біржі, а отже є сумніви щодо дійсності укладеного правочину. Оскільки право

власності було зареєстровано, то Власова вважала зазначений договір купівлі-продажу нерухомості дійсним, а той факт, що в повному обсязі розпоряджатися своєю нерухомістю вона не вправі, адже при укладанні вказаного договору не були додержані вимоги закону щодо його нотаріального посвідчення, їй стало відомо лише тепер. Саме з цієї підстави Власова звернулася до суду з позовною заявою про визнання договору купівлі-продажу нерухомості дійсним.

1. Чи мав договір купівлі-продажу нотаріально посвідчуватись?
2. Дайте юридичний аналіз ситуації.
3. Яке рішення має прийняти суд?

Практичне завдання №8.

20 березня 2020 року Олесник звернувся до суду про розірвання договору купівлі-продажу квартири. 11 червня 2018 року між Олесником та Розановим був укладений договір купівлі-продажу квартири за 500 000 грн. Згідно договору Олесник отримав від Розанова 150 000 грн до підписання договору, а решту коштів 350 000 грн зобов'язався сплатити Олеснику в строк до 15 грудня 2019 року.

Розанов не виконав на себе взяті зобов'язання в частині повного розрахунку за договором, тобто не виконав умови договору, Олесник просить розірвати договір купівлі-продажу квартири та визнати за ним право власності на цю квартиру.

1. Визначте відповідно до Цивільного кодексу порядок оплати за договором купівлі продажу.
2. Що є істотним порушенням договору?
3. Вирішить спір.

Практичне завдання № 9.

Райчук звернувся до суду з позовом до ТОВ «АгроТех» про визнання недійсним договору оренди землі та скасування державної реєстрації договору. Позов мотивував тим, що він є власником земельної ділянки для ведення товарного сільськогосподарського виробництва. Весною 2019 року представники ТОВ «АгроТех» збирали документи для укладення договору оренди землі. Він надав необхідні документи, але договір оренди землі не підписував, але його визнав та отримував оренду плати. В кінці 2019 року він звернувся до керівництва ТОВ «АгроТех» щодо отримання назад своєї ділянки, тоді йому стало відомо про те, що існує договір оренди між ним та ТОВ «АгроТех», якого він не підписував. Запропонувавши ТОВ «АгроТех» припинити дію даного договору шляхом розірвання за взаємною згодою сторін, ТОВ обіцяло йому повернути землю,

але на звернення надалі не реагує, тому він змушений звернутись до суду. Просить визнати договір оренди землі недійсним та скасувати державну реєстрацію.

1. В якій формі вчиняється зміна або розірвання договору?
2. Чи створює юридичні наслідки недійсний правочин? Якщо так, то які?
3. Вирішить спір.

Практичне завдання №10.

Котіков звернувся до суду з позовною заявою і просить визнати за ним право власності на нежитлове приміщення загальною площею 30 кв.м, мотивуючи тим, що він 25.03.2020 на аукціонних торгах придбав вказане приміщення, що належало РМО «Контрейт», яке було визнане банкрутом. Вартість приміщення складала 15 000 грн.

Торги проводилися з метою продажу нерухомого майна РМО «Контрейт», яке було визнано банкрутом. Згідно протоколу проведення аукціонних торгів від 23.01.2020 він виявився переможцем торгів. Відповідно до накладної ним були сплачені кошти в повному обсязі і майно було передано йому відповідно до акту приймання-передачі від 23.01.2020 ліквідатором РМО «Контрейт».

Наразі, він не може оформити документально право власності, так як нотаріус відмовляє у посвідченні договору купівлі-продажу по причині відсутності РМО «Контрейт», як юридичної особи. Державний реєстратор теж не може зареєструвати його право власності на нерухоме майно так як чинним законодавством не передбачено реєстрація прав на майно аукціонних торгів. Відповідно він протягом всього цього часу фактично володіє майном, але не може документально оформити право власності на нього.

1. Назвіть особливості укладання договорів аукціонах.
2. Чим відрізняється укладання договорів на аукціонах від загальних правил укладання договорів?
3. Яке рішення має прийняти суд?

Підготувати словник з основних термінів:

Цивільно-правові договори, принцип свободи договору, публічний договір, договір приєднання, попередній договір, взаємоузгоджений договір, договір за участю третіх осіб, змішаний договір, зміст договору, звичайні умови, випадкові умови, форма договору, акцепт, оферта, поняття та стадії укладання договорів, пролонгація договору.

Бібліографічний список:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Про договори міжнародної купівлі-продажу товарів: Конвенція ООН від 11 квітня 1980 року. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_003
3. Про позовну давність у міжнародній купівлі-продажу товарів: Конвенція ООН від 14 червня 1974 року. Режим доступу до Конвенції. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_002/print1340283646425998
4. Господарський кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18-22. Ст.144.
5. Житловий кодекс України. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1983. № 28. Ст.573.
6. Кодекс торгового мореплавства України. *Відомості Верховної Ради України*. 1995.№ 47-52. Ст.349.
7. Повітряний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 48-49. Ст.536.
8. Цивільний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40-44. Ст. 356.
9. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23 грудня 1993 р. № 3792-ХІІ. *Відомості Верховної ради України*. 1994. № 13. Ст. 64.
10. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 7.12.2000 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 5-6. Ст.3.
11. Про захист прав споживачів : Закон України від 12 травня 1991 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. №30. Ст.379.
12. Про нотаріат: Закон України від 2 вересня 1993 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1993.№ 39. Ст.383.
13. Про оренду землі: Закон України від 6 жовтня 1998 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. №46-47. Ст.280.
14. Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянинові незаконними діями органів дізнання, попереднього слідства, прокуратури і суду: Закон України від 1 грудня 1994 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. №1. Ст.1.
15. Про регулювання бартерних (товарообмінних) операцій у зовнішньоекономічній діяльності: Закон України 23 грудня 1998 року № 351-ХІV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999,№ 5-6. Ст.44.
16. Про страхування : Закон України від 07.03.1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996.№ 18. Ст.78
17. Про фінансовий лізинг: Закон України від 11 грудня 2003 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 16. Ст.68.
18. Цивільне право України: Навч. посіб. Л.О. Доліненко, В.О. Доліненко, С.О. Сарновська. К.: Кондор, 2006. 354.
19. Харитонов Є. О. Цивільне право України: підручник. Вид. друге, перероб. і доп. Київ: Істина, 2007. 816 с.

20. Харитонов Є.О. Цивільне право України. Вид. 3-тє, переробл. і допов. К.: Істина, 2011. 808 с.
21. Цивільне право України: Навч. посіб. Р.О. Стефанчука. К.: Правова єдність. 2009. 532 с.
22. Братель О.Г. Цивільне право України. Київ: Вид. О.С. Ліпкан, 2010. 256 с.
23. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2 т. Т. 2: за ред. О. В. Дзери (кер. авт. кол.), Н. С. Кузнецової, В. В. Луця. 3-є вид., перероб. і допов. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 1088 с.
24. Цивільне право України: навч. посіб. для ВНЗ / В.Д. Поніларов, С.М. Попова, Д.В. Назаренко. К.: ЦНЛ, 2007. 196 с.
25. Науково-практичний коментар до цивільного законодавства України. В.Г. Ротань (відпов. ред.), А.Г. Ярема, В.В. Кривенко, В.Я. Карабань, О.Є. Сонін. 2-є вид. Х.: Фактор, 2010. Т.1. 800 с.
26. Цивільне та сімейне право України: Навч.-практ. посіб. 2-є вид., перероб. і доп. Харків: Одісей, 2004. 640 с.
27. Заїка Ю.О. Українське цивільне право: Навчальний посібник. К.: Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2008. 368 с.
28. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: За ред. В.М. Косака; Львів. Нац. ун-т. 2-ге вид., змін. і доп. К.: Істина, 2008. 990 с.
29. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: У 2 т., 4-те вид., перероб. і доп. О.В. Дзери (кер. авт. кол.), Н.С. Кузнецової, В.В. Луця. К.: Юрінком Інтер, 2013. 1952 с.
30. Цивільне право України. Загальна частина: підручник І.А., Заїка Ю.О., Бичкова С.С. та ін. за ред. І.А. Бірюкова, Ю.О. Заїки. К.: Правова єдність, 2014. 510 с.
31. Цивільне право України. Загальна частина. Загальні положення. Особисті немайнові права фізичної особи. Речове право. Спадкове право. Загальні положення про зобов'язання і договори: підручник / За ред. І.А. Бірюкова, Ю.О. Заїки. 2-ге вид., змін. та доп. К.: КНТ, 2008. 478 с.
32. Цивільне право України: підручник: у 2 т. / В. І. Борисова (кер. авт. кол.), Л. М. Баранова, Т. І. Бєгова та ін.; за ред. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатєєвої, В. Л. Яроцького. Х.: Право, 2011. Т. 1. 656с.
33. Цивільне право України. Договірні та недоговірні зобов'язання: Підручник. С. С. Бичкова, І. А. Бірюков, В. І. Бобрик та ін.; За заг. ред. С. С. Бичкової. К.: КНТ, 2006. 498 с.
34. Євстїгнєєв А. Істотні умови договору за Цивільним та Господарським кодексом: порівняльний аспект. Юридичний журнал. 2006. № 1. С. 22–24
35. Договірне право : конспект лекцій. І. В. Жилінкова, В. І. Борисова, І. В. Спасибо-Фатєєва та ін.; за ред. І. В. Жилінкової, В. І. Борисової. Харків : Нац. юрид. акад. України, 2015. 116 с
36. Договір як універсальна правова конструкція : монографія. А. П. Гетьман, В. І. Борисова, О. П. Євсєєв та ін. ; за ред. А. П. Гетьмана, В.І.Борисової. Х. : Право, 2012. 432 с.

37. Цивільне право України. У двох частинах. Частина 1. Підручник. За заг. ред. Р.Б. Шишки та В.А. Кройтора. Х.: Вид-во Харківського нац. ун-ту внутр. справ, 2008. 516 с.
38. Цивільний кодекс України: наук.-практ. коментар: пояснення, тлумачення, рекомендації з використанням позицій вищих судових інстанцій Міністерства юстиції, науковців, фахівців: правникам, нотарям, адвокатам, суддям, викладачам, студентам. Х.: Страйд, 2009. Т. 8: Договори про передачу майна у власність та користування / Л. М. Баранова та ін.; за ред. проф. І. В. Спасибо-Фатєєвої. 2013. 670 с.
39. Цивільне право : підручник : у 2 т. М-во освіти і науки України, Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого"; за ред. В. І. Борисової, І. В.
40. Цивільне право України: підручник. 2-е вид., перероб. і доп. У 2 частинах. За ред. проф. Р.Б. Шишки (кер. авт. кол.), Ч. 1. Загальна. Київ.: 2018. 736 с.

ТЕМА 5. ДОГОВОРИ ПРО ПЕРЕДАЧУ МАЙНА У ВЛАСНІСТЬ

Договір купівлі-продажу. Зміст договору купівлі-продажу. Сторони договору їх права та обов'язки. Договір поставки. Сторони, порядок і форма укладання договору поставки. Істотні умови та зміст договору. Загальна характеристика договору контрактації сільськогосподарської продукції. Поняття та зміст договору про постачання енергетичними й іншими ресурсами через приєднану мережу; його відмінність від подібних договорів.

Загальна характеристика договору міни. Поняття договору дарування. Предмет, форма, сторони договору дарування. Сторони у договорі дарування, їх права та обов'язки. Поняття, форма і сторони договору ренти. Забезпечення виплати ренти і відповідальність за прострочення виплати ренти. Поняття договору довічного утримання (догляду). Форма, сторони і особливості договору довічного утримання.

Питання для самоконтролю:

1. Договір купівлі-продажу: поняття, сфера застосування.
2. Які основні нормативні акти регулюють відносини з купівлі-продажу?
3. Які права та обов'язки продавця за договором купівлі-продажу?
4. Які права та обов'язки покупця?
5. У яких випадках можна передбачити в договорі купівлі-продажу страхування товару?
6. Назвіть різновиду договору купівлі-продажу.

7. Дайте визначення договору роздрібної купівлі-продажу та його істотних умов.
8. Який порядок обміну товарів?
9. Сформулюйте визначення договору довічного утримання (догляду).
10. Яка юридична характеристика договору довічного утримання (догляду)?
11. Чим відрізняється договір довічного утримання (догляду) від договору ренти, дарування, купівлі-продажу, міни, поставки?
12. Який можливий суб'єктний склад сторін в договорі довічного утримання (догляду)?
13. Що може бути предметом договору довічного утримання (догляду)?
14. У якій формі повинен укладатися договір довічного утримання (догляду)?
15. З якого моменту договір довічного утримання (догляду) вважається укладеним?
16. Яка доля предмету договору при його розірванні?
17. Яка доля договору у разі смерті набувача?
18. Дайте визначення договору поставки.
19. У чому полягають основні відмінності договору поставки від договору купівлі-продажу?
20. Яка мета договору поставки, чи є відмінність цілей в договорах поставки і купівлі-продажу?
21. У якій формі має укладатися договір ренти?
22. Які правові наслідки розірвання договору ренти?
23. Хто несе ризик випадкової загибелі чи пошкодження предмету договору ренти?
24. Чим регулюються відносини з поставок? Збудуйте ієрархію джерел права, які регулюють відносини з поставки залежно від юридичної сили джерел.
25. З якого моменту договір поставки вважається укладеним?
26. З якого моменту переходить право власності на продукцію, що поставляється?
27. Хто може бути стороною за договором поставки?
28. Що може виступати предметом договору поставки?
29. Яка загальна характеристика договору міни?
30. Які особливості правового регулювання товарообмінних операцій у зовнішньоекономічній діяльності?

Тести для самоконтролю:

1. Сторони за договором купівлі-продажу продавець та:

- а) гарант;
- б) беніфіціар;

- в) покупець;
- г) принципал.

2. Предметом договору купівлі-продажу може бути:

- а) майнові права;
- б) право вимоги з особистим характером;
- в) послуга;
- г) будівельні роботи.

3. Договір роздрібної купівлі-продажу є:

- а) публічним;
- б) приватним;
- в) змішаним;
- г) нікчемним.

4. Не може бути предметом договору дарування:

- а) рухома річ;
- б) нерухома річ;
- в) цінні папери;
- г) особисті права.

5. Форма договору ренти:

- а) письмова;
- б) усна;
- в) змішана;
- г) на вибір сторін.

6. Суб'єктний склад договору ренти складають:

- а) держава;
- б) фізичні або юридичні особи;
- в) тільки фізичні особи;
- г) тільки юридичні особи.

7. Рента виплачується (за договором ренти):

- а) після закінчення кожного календарного кварталу(якщо інше не встановлене договором ренти);
- б) кожного місяця;
- в) раз на рік(якщо інше не встановлене законом);

г) за фактичним використанням приміщення.

8. Договір про пожертву є укладеним з моменту:

- а) прийняття пожертви;
- б) використання пожертви;
- в) відчуження пожертви;
- г) з моменту повідомлення про пожертву.

9. Форма договору довічного утримання:

- а) змішана;
- б) письмова форма яка підлягає нотаріальному засвідченню;
- в) усна;
- г) письмова форма яка не підлягає нотаріальному засвідченню.

10. Сторонами в договорі довічного утримання є:

- а) кредитор, боржник;
- б) відчужувач, набувач;
- в) гарант, поручитель;
- г) покупець, продавець.

11. Предметом договору найму є:

- а) родова річ;
- б) індивідуально-визначена річ;
- в) споживча річ;
- г) подільна річ.

12. Договір прокату є договором:

- а) приєднання;
- б) роз'єднання;
- в) приватним;
- г) змішаним.

13. Договір купівлі-продажу земельної ділянки укладається:

- а) в усній формі;
- б) в письмовій формі;
- в) в письмовій формі та підлягає нотаріальному посвідченню;
- г) тільки шляхом нотаріального посвідчення.

14. Момент, з якого розпочинається гарантійний термін:

- а) початку використання покупцем купленого товару;
- б) укладення договору купівлі-продажу;
- в) оплати ціни товару покупцем;
- г) передання товару покупцеві.

15. Невиконання продавцем обов'язку про передачу приладдя і документів, що відносяться до товару, якщо інше не передбачено договором, дає покупцеві право:

- а) вимагати зменшення ціни товару;
- б) вимагати розірвання договору;
- в) призначити розумний строк для їх передачі та в разі, якщо документи і приналежності не передані в розумний термін, відмовитися від товару;
- г) призначити розумний строк для їх передачі та в разі, якщо документи і приналежності не передані в розумний термін, вимагати зменшення ціни товару.

16. Договір роздрібної купівлі-продажу є:

- а) приватним;
- б) публічним;
- в) і приватним, і публічним;
- г) страхувальним.

17. Якщо в договорі купівлі-продажу не визначено умову про якість товару:

- а) продавець зобов'язаний передати покупцеві товар, придатний для цілей, для яких товар такого роду звичайно використовується;
- б) товар повинен відповідати зразку або опису;
- в) якість має відповідати договору купівлі-продажу;
- г) у всіх перерахованих випадках.

18. Істотними умовами договору купівлі-продажу є:

- а) предмет, ціна, строк;
- б) предмет, ціна;
- в) предмет;
- г) термін, асортимент.

19. Конклюдентні дії - це:

- а) мовчазні дії, які явно свідчать про намір особи вступити в правовідносини і які заміняють словесну згоду на вчинення правочину;

- б) дії, що суперечать звичаям ділового обороту;
- в) дії, спрямовані на отримання переваг в ув'язненні публічних договорів;
- г) відмова від укладення договору роздрібної купівлі-продажу і вимога повернення сплаченої за товар грошової суми.

20. Відмінності між договорами роздрібної купівлі-продажу і поставки криються в:

- а) істотних умовах;
- б) суб'єктному складі;
- в) формі;
- г) моменті укладення.

Обов'язкові завдання:

Практичне завдання № 1.

12-річний Петро К. отримав в подарунок від діда велосипед. Оскільки Петру терміново знадобилися лижі він продав велосипед знайомому підлітку 17 років, а на виручені гроші купив лижі. Мати Петра, дізнавшись про це, розцінила вчинок сина як неповагу до діда. Вона звернулася до покупця з вимогою повернути гроші за придбаний велосипед, однак підліток, якому Петро К. продав його, відмовився повертати гроші.

1. Чи обґрунтованими є вимоги мати Петра К. щодо повернення велосипеда, проданого Петром К. іншому підлітку?
2. Чи існують даному разі підстави для розірвання договору?
3. Назвіть юридичні наслідки даної ситуації, якби Петру було 15 років або 19 років.
4. Як мати Петра може реалізувати свої права в цій ситуації?

Практичне завдання № 2.

У посудному відділі покупець купував дуже дорогую статуетку. Після коротких торгів чоловік кивнув продавцеві в знак згоди. Продавець упакував товар і поставив його на прилавок, для того щоб покупець взяв товар. Покупець дістав гроші, але в цей момент на вулиці голосно загавкав собака. Від несподіванки чоловік різко повернувся і ненароком зачепив статуетку, яка впала і розбилася. Продавець зажадав сплати покупки, заявивши, що товар був переданий покупцеві і він отримав право власності. Покупець, в

свою чергу, спростував цю вимогу заявивши, що він товар не прийняв, оскільки не взяв його в руки і не прийняв у своє володіння

1. В який момент переходить право власності до покупця?
2. В який момент на покупця переходить ризик випадкової загибелі і псування речі?
3. Чи була в цьому випадку загибель товару випадкової.

Практичне завдання № 3.

За договором купівлі-продажу від 25 вересня фірма «Крокус», яка спеціалізується на постачанні цитрусових, взяла на себе зобов'язання поставити 50 т. фруктів. Відповідно до договору товар було відвантажено 25 жовтня. Платіж повинен був бути здійснений після поставки протягом місяця за ціною, яка встановлюється агентством «Степ» на підставі висновку лабораторії агентства про якість продукту з поправочним коефіцієнтом на рівень попиту і пропозиції і за даними власних кон'юнктурних досліджень агентства. До кінця місяця стало відомо, що агентство припинило існування. Продавець зажадав повернення товару, на що покупець відповів відмовою, оскільки до цього часу товару вже не було, так як він був відправлений на подальшу переробку.

1. Що можна поради́ти сторонам в даному випадку?
2. Як визначається ціна товару в договорі купівлі-продажу?
3. Які наслідки того, що ціна була не визначена в договорі купівлі-продажу?
4. Який порядок розірвання двостороннього договору?

Практичне завдання № 4.

Семенов звернувся до магазину «Мрія» з проханням замінити куплені там дитячі чоботи. Він пояснив, що хотів зробити синові подарунок, але забув розмір і купив чоботи на 2 розміри менше. Працівник магазину у відповідь заявив, що замінити товар вони згодні, але оскільки туфель цього фасону відповідного розміру вже немає, вони нічим допомогти не можуть. Від прийняття туфель і повернення грошей працівник магазину відмовився.

1. Чи має право Павлов повернути придбані дитячі чоботи в магазин і отримати назад сплачену за них грошову суму?
2. При яких умовах він може це зробити?

Практичне завдання № 5.

У січні 2017 р. Миронова купила в магазині взуття жіночі туфлі для випускного вечора з гарантійним терміном 3 місяці. У червні 2017 року під час святкування випускного в однієї туфлі зламався каблук. У магазині, де туфлі були придбані, їй пояснили, що гарантійний термін на них закінчився, тому замінювати їх не будуть.

1. Дайте визначення поняття «гарантійний термін».
2. З якого моменту починається гарантійний термін в даному випадку?
3. Хто має рацію в цій суперечці і чому?

Практичне завдання № 6.

Плетньов А. звернувся до суду з позовом, вимагаючи від магазину «Точка», в якому він придбав пральну машинку «Bosh», повернення сплачених за неї грошей. Плетньов пояснив, що він купив цю машинку у відповідача 1 рік і 8 місяців назад з гарантійним терміном 1 рік. Холодильник працював нормально, але 1 тиждень тому вийшов з ладу. Запрошений для ремонту майстер повідомив, що дефект серйозний, має виробничий характер і обійдеться дорого. Представник магазину заявив, що гарантійний термін закінчився, тому магазин ніякої відповідальності не несе і повертати гроші або оплачувати ремонт не зобов'язаний.

1. Яка правова природа та значення гарантійного терміну?
2. Хто має рацію в цій суперечці і чому?

Практичне завдання №7.

25 травня 2017 р. Петров К.М. в магазині «Весна» (м. Черкаси) купив музичний центр. Цей факт підтверджений товарним чеком і відміткою магазину в технічному паспорті на музичний центр. 20 жовтня 2017 р музичний центр вийшов з ладу (немає звуку). Гр. Петров К.М. звернувся в магазин з вимогою про розірвання договору купівлі-продажу та повернення сплаченої за музичний центр грошової суми.

Магазин відмовився виконати вимоги покупця, пославшись на те, що на музичний центр встановлено гарантійний (термін гарантії 12 міс. з дня продажу), а тому йому слід звернутися в гарантійну майстерню, де і будуть безоплатно усунуті недоліки в музичному центрі.

1. Чи засновані на законі вимоги гр. Петров К.М. до магазину?

2. Протягом яких термінів покупець має право пред'явити продавцю вимоги з приводу недоліків товару?
3. Чи вправі гр. Петров К.М. звернутися до суду з позовом до магазину про розірвання договору та відшкодування збитків?
4. Визначте розмір цих збитків

Практичне завдання № 8.

Подружжя Симанова І.С. і Кузьмін П.А. купили земельну ділянку площею 20 соток в м. Миколаїв і оформили його на ім'я Кузьміна П.А. Через три роки вони збудували на цій земельній ділянці будинок і оформили його на ім'я Симонової І.С. Через шість років після цього Кузьмін П.А. був поміщений на тривале лікування від алкоголізму в психіатричну лікарню. Під час відсутності Кузьміна П.А. без його згоди Симанова І.С. продала будинок Белову К.В. і купила однокімнатну квартиру в багатоквартирному будинку. Вийшовши з лікарні, Кузьмін П.А., подав в суд позов до Симонової І.С., в якому просив суд визнати угоду останньої недійсною.

1. Чи потрібна згода Кузьміна П.А. на продаж будинку Симоновою І.С.?
2. Чи потрібна згода Кузьміна П.А. - власника земельної ділянки, на якій стоїть будинок, на продаж цього будинку?
3. Який термін позовної давності для позову про визнання угоди Симонової І.С. з продажу будинку недійсною?
4. Чи підлягає позов Кузьміна П.А. задоволенню?

Практичне завдання № 9.

Підприємець Горлов П.В. зобов'язався передати підприємцю Загребину П.П. 100 шт. жіночих і 100 штук чоловічих зимових і осінніх курток синього і чорного кольору, визначеного розміру. Загребін П.П. попередньо оплатив вартість курток. У визначений договором строк Горлов П.В. передав Загребину П.П. всю партію замовлених курток і понад цього ще 30 шт. жіночих курток зеленого кольору різних розмірів.

1. Який договір укладений між сторонами?
2. Як називається сукупність товарів, переданих за договором купівлі-продажу у разі, якщо він відрізняється за видами, моделями, розмірами, кольором та іншими ознаками?
3. Які вимоги мають право пред'явить Загребін П.П. Горлову П.В. в зв'язку з передачею йому не передбачених договором курток?

4. В який момент куртки, що надійшли, але не замовлені Загребенним П.П. будуть вважатися прийнятими їм?
5. За якою ціною Загребін П.В. буде оплачувати Горлову П.В. вартість 50 пар чоловічого взуття жовтого кольору?

Практичне завдання № 10.

Пенсіонер Іванов подарував своїй племінниці будинок, належним чином оформивши договір дарування. Через рік Іванов звернувся до суду з позовом до племінниці про визнання договору дарування недійсним. Він посилався на те, що, оформляючи договір, він не розумів сенс здійснюваної операції в силу неграмотності і похилого віку (75 років). Будинок він подарував з умовою, що племінниця буде його утримувати і здійснювати за ним догляд. Такі умови були включені до договору. Однак після отримання правостановлюючих документів племінниця перестала за ним доглядати і утримувати його.

1. Чи правильно було оформлено договір дарування будинку?
2. Чи допускає Цивільний кодекс України укладення договору дарування під умовою?
3. Чи підлягає вимога Іванова задоволенню?

Підготувати словник з основних термінів:

Договір купівлі-продажу, зміст договору купівлі-продажу, договір поставки, договір контрактації сільськогосподарської продукції, договір про постачання енергетичними й іншими ресурсами через приєднану мережу, договір міни, договір дарування, договір ренти, поняття договору довічного утримання (догляду).

Бібліографічний список:

1. Конвенція ООН «Про договори міжнародної купівлі-продажу товарів» від 11 квітня 1980 року.
URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_003
2. Конвенція ООН «Про позовну давність у міжнародній купівлі-продажу товарів» від 14 червня 1974 року. Режим доступу до Конвенції.
URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_002/print1340283646425998
3. Міжнародні правила по тлумаченню термінів “Інкотермс” від 1 січня 2000 року (в редакції від 1 січня 2011 року). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988_007
4. Конституція України від 28 червня 1996 року. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст.141.

5. Цивільний кодекс України. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 40-44. Ст.356.
6. Господарський кодекс України. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 18-22. Ст.144
7. Цивільний процесуальний кодекс України. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 40-42. Ст.492
8. Про захист прав споживачів: Закон України від 12 травня 1991 року. Відомості Верховної Ради України. 1991. №30. Ст.379.
9. Конвенція ООН «Про договори міжнародної купівлі-продажу товарів» від 11 квітня 1980 року. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_003
10. Конвенція ООН «Про позовну давність у міжнародній купівлі-продажу товарів» від 14 червня 1974 року. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_002/print1340283646425998
11. Про заставу: Закон України від 2 жовтня 1992 року. /Відомості Верховної Ради України.1992. №47. Ст.642
12. Про ціни і ціноутворення: Закон України від 3 грудня 1990 року./Відомості Верховної Ради України. 1990. №52. Ст.650.
13. Про іпотеку : Закон України від 05.06.2003 р. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 38. Ст.313.
14. Про право власності на окремі види майна : Постанова Верховної Ради України від 17 червня 1992 року. /Відомості Верховної Ради України. 1998 . № 35. Ст.517
15. Положення про порядок проведення аукціонів (публічних торгів) з реалізації заставленого майна : Постанова Кабінету Міністрів України від 22 грудня 1997 року. ОВУ. 1998 . № 2. Ст.42
16. Про реалізацію окремих положень Закону України «Про захист прав споживачів»: Постанова Кабінету Міністрів України від 19 березня 1994 року. Урядовий кур'єр. 14 квітня 1994 року.
17. Агарков М.М. Понятие сделки по советскому гражданскому праву Избранные труды по гражданскому праву. Т.1. Москва. 2015. С.333-361.
18. Алексеев С.С. Односторонние сделки в механизме гражданско-правового регулирования: В кн. Антология Уральской цивилистики. 1925-1989. Москва. 2014. С. 54-69.
19. Альохін, Б. Купівля цінних паперів в кредит. Фінансовий ринок України. 2013. № 3. С. 13-15.
20. Бабецька І. Я. Договір купівлі-продажу частки за законодавством України та країн ЄС. Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького. 2014. № 10.С. 146-150. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nivif_2014_10_23
21. Безсмертна Н. Договір купівлі-продажу житла у нотаріальній практиці. Право України. 2007. N 5. С. 53-57.

22. Беляневич О.А. «Публічний порядок» як оціночна категорія договірнього права: спроба тлумачення. Вісник господарського судочинства. 2010. №1. С. 331-338.

23. Бєлкін Леонід. Договірпоставки : особливості державного регулювання. Юридична газета : всеукраїнське професійне юридичне видання. 2010. № 46. С. 20

24. Белкін Леонід. Договір купівлі-продажу в ЦКУ та ГКУ: проблеми узгодження. Юридична газета. 2010. 28 верес. (№ 39). С.2-10.

25. *Близнюк О. Договір контрактації сільськогосподарської продукції: історія та сучасність в застосуванні. Юридичний журнал. 2006. №5. С. 98-107*

26. Вавженчук С. Я. Договір купівлі-продажу: класична доктрина та проблеми українського цивільного права. Юридичний вісник. Повітряне і космічне право. 2010. № 4. С. 73-76. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npnauc_2010_4_17

27. Вавженчук, С. Дефініція договірних відносин міни в контексті кодифікації цивільного права. Підприємництво, господарство і право. 2011. № 6. С. 41-43

28. Вавженчук, Сергій. Особливості правовідносин з приводу недоліків речі, що впливають з порушення договору купівлі-продажу, за законодавством Німеччини та України /Сергій Вавженчук, Марія Артеменко. Юридична Україна. 2011. № 5. С.45-50

29. Виговський, О.І. Договір купівлі-продажу цінних паперів в міжнародному приватному праві: проблемні аспекти регулювання. Адвокат : Загальнодерж. період. вид. 2010. № 8. С. 32-38.

30. Грущинська Н. І. Договір купівлі-продажу підприємства як єдиного майнового комплексу : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. НАПН України, НДІ приват. права і підприємництва. К., 2012. 20 с.

31. Гутников О.В. Недействительные сделки в гражданском праве. Теория и практика оспаривания. 2013. 576 с.

32. Джузь В.В. До питання про обов'язковість застосування реституції у разі неправозгідності угоди. Вісник господарського судочинства. 2015. №4. С.165-167.

33. Дзера О. Загальні положення про правочини в новому Цивільному кодексі України. Юридична Україна. 2013. №7. С. 28-29.

34. Дзера О.В. Недійсність правочину (угоди) за новим Цивільним кодексом України. Юридична Україна. 2013. №10. С.5-18.

35. Договір купівлі-продажу. Київ, 2006. 61 с.

36. Єгоричева, Олеся. Договір роздрібної купівлі-продажу як підстава виникнення у покупця статусу споживача. Підприємництво, госп-во і право. 2013. № 3. С. 28-32.

37. Ємчура, Петро Васильович. Зразки документів. Цивільне право. Купівля-продаж товарів. Київ, 2012. 45 с.

38. Заверуха С. В. Цивільно-правова відповідальність за договором купівлі-продажу : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Нац. акад.

правових наук України, НДІ приват. права і підприємництва ім. Ф.Г. Бурчака. Київ, 2015. 20 с.

39. Занько, Борис. Купівля-продаж валюти: бухгалтерський і податковий облік : методологічні засади формування бухгалтерського обліку інформації про операції в іноземних валютах визначає ПБО 21. Вісн. Податк. служби України. 2013. №12. С. 30-35.

40. Іваненко Л.М. Захист прав споживачів : підручник. Київ ;, 2014. 495 с.

41. Ільків О. В. Договір купівлі-продажу житла : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Нац. акад. внутр. справ. Київ, 2015. 19 с.

42. Кантерман, О. Договір купівлі-продажу: нюанси. Баланс (укр.) : Інформаційно-аналітичне спеціалізоване видання для бухгалтерів. 2006. №11. С. 52-54

43. Косенчук, В. Застосування переважного права купівлі при відчуженні частки у праві спільної часткової власності за договорами дарування, ренти та міни. Юридичний журнал : Аналіт. матеріали. Коментарі. Судова практики. 2010. № 7. С. 28-32.

44. Лисенко В. Сторони договору міни-бартеру(загальні характеристика). Вісник Львівського університету. 2010. Вип.50. С.166-173.

45. Маріц Д. О. Гарантійні строки (терміни) у договорах роздрібноі купівлі-продажу: порядок реалізації та проблеми. Вісник Академії митної служби України. С. Право: науковий журнал. 2011. № 2. С. 106-11

46. Матвеев И.В. Правовая природа недействительных сделок. Москва, 2015. 176 с.

47. Милованова З. Договір купівлі-продажу в ЦКУ та ГКУ. Юридична газета. Юр. газета: Юридичні питання: практика. 2010. 27 вересня-3 жовтня (№ 39). С. 10.

48. Міхов Л. І. спортна стратегія і вимоги до укладання договорів поставки. Формування ринкових відносин в Україні : Збірник наукових праць. 2012. № 12. С. 182-184

49. Мічурін Є.О., Шишка О.Р. Цивільне право. Альбом схем / За ред. Є.О. Мічуріна. Вид. 4-те, перероб. і доп. Харків, 2013. 464 с.

50. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України / За заг. ред. Бобрика В.І. К.: «Центр учбової літератури», 2016. 784 с.

51. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України : у 2-х т. / [Дзера О. В., Кузнецова Н. С., Заїка Ю. О. та ін.] ; за ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнецової, В. В. Луця. [5-е вид., перероб. і допов.]. К. : Юрінком Інтер, 2013. Т. II. 1090 с.

52. Новицька, І. Пам'ятка нотаріуса: договір купівлі-продажу автомобіля. Нотаріат для вас : Науково-практичний журнал. 2011. № 1-2. С.79-81.

53. Олефіренко А. М. Договір купівлі-продажу підприємства : 12.00.03 : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Нац. акад. внутрішніх справ . К., 2013 . 18 с.

54. Плахіна І. В. Договір купівлі-продажу в Германському Цивільному Уложенні. Вісник Академії адвокатури України. 2013. Число 1. С. 45-50. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vaau_2013_1_9
55. Полуніна, О. О. Поняття та ознаки договору роздрібної купівлі-продажу. Часопис цивілістики: Наук.-практ. журн. 2015. № 19. С. 32-36
56. Рибалко Сергій. Купівля-продаж землі сільськогосподарського призначення - основне гальмо розвитку сільського господарства України. Вісн. Терноп. нац. екон. ун-ту. 2011. Вип. 5-2. С. 440-443.
57. Рижикова Є.І. Договір дарування при фактичній угоді купівлі-продажу та негативні наслідки для обдаровуваного. Верховенство права очима правників-початківців: Матер. Всеукр. студент. наук. конф., присвяч. 15-річчю Нац. ун-ту "Одес. юрид. акад." та 165-річчя Одес. школи права (26 квітня 2012 р. м. Одеса) . 2012 . 980 с. С. 256-258.
58. Сібільов М.М. Загальна характеристика нікчемних правочинів (договорів). Проблеми законності. Вип. 55. 2015. С. 45.
59. Спасибо-Фатеева І. Актуальні питання форми правочинів (теоретико-практичний аспект). Підприємництво, господарство і право. 2015. №8. С.31-33.
60. Спасибо-Фатеева І. Проблемні аспекти недійсних правочинів (на прикладі договору міни акцій). Підприємництво, господарство і право. 2015. №7. С.29-32.
61. Спасибо-Фатеева І.В. Нікчемні правочини та їх наслідки // Вісник Господарського судочинства. 2010. №2. С.178-184.
62. Теньков С. О. Укладення угод між юридичними особами в усній формі. Вісник господарського судочинства. 2013. №1. С.111-113.
63. Утехін І. Складові виконання договору купівлі-продажу. Юридична Україна. 2011. № 1. С.52-55.
64. Федорчук Д.Е. Новели законодавства щодо підстав визнання правочинів недійсними.Юридичний радник. 2016. №3. С.97-103.
65. Фогельсон Ю. Хозяйственная цель сделки. Хозяйство и право. 2014. №2. С. 83-90.
66. Харитонов, Є. О. Цивільне право України : підручник. 3-е вид., перероб. і допов. Київ, 2013. 806 с
67. Цивільне право : підручник : у 2 т. / М-во освіти і науки України, Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого"; за ред. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатеевої, В. Л. Яроцького. 2-ге вид., переробл. та доповн. Харків, 2014.
68. Цивільне право України : Договірні та недоговірні зобов'язання : підручник / [Бичкова С. С. та ін.] ; за заг. ред. С. С. Бичкової ; М-во освіти і науки України. 3-тє вид., змін. та допов. Київ : Правова єдність , 2014. 495 с.
69. Цивільне право України: Особлива частина: Підручник. Затверджено МОН / За ред. В.Г. Фазикоша, С.Б Булеци., В.В. Заборовського. К., 2013. 751 с.

70. Цивільне право України: підручник. Особлива частина / За заг. ред. д.ю.н., проф. Р.Б.Шишки. К.: Вид. Ліра. К, 2015. 1024 с

71. Шаповал Л. Купівля-продаж автомобіля за генеральною довіреністю. Підприємництво, господарство, право. 2011. № 10. С. 34-37.

ТЕМА 6. ДОГОВОРИ ПРО ПЕРЕДАЧУ МАЙНА У КОРИСТУВАННЯ

Поняття та предмет договору найму. Договір прокату. Основні різновиди договору найму (оренди). Договір найму (оренда) земельної ділянки. Найм будівлі або іншої споруди. Порядок державної реєстрації договору будівлі або споруди, плата за користування. Найм (оренда) транспортного засобу. Особливості найму транспортного засобу з екіпажем. Поняття договору найму житла. Сторони у договорі найму житла. Предмет і форма договору найму житла. Обов'язки наймача житла. Строк договору найму житла. Договір піднайму житла. Розірвання договору найму житла. Поняття договору лізингу. Форма та зміст договору лізингу. Права та обов'язки сторін договору лізингу. Поняття та сторони договору позички. Форма та предмет договору позички. Зміст та строк договору позички. Розірвання договору позички. Припинення договору позички.

Питання для самоконтролю:

- 1.Що може бути об'єктом майнового найму (оренди)?
- 2.В яких випадках договір оренди підлягає державній реєстрації?
- 3.Кому належить право власності на плоди, продукцію, доходи, отримані орендарем в результаті використання орендованого майна?
- 4.На який строк може бути укладено договір оренди?
- 5.Які правові наслідки не передання майна наймачеві?
- 6.Які права має наймач, якщо в речі, переданій йому з гарантією якості, виявлені недоліки, які перешкоджають її подальшому використанню?
- 7.В яких випадках наймодавець має право вимагати розірвання договору найму?
- 8.Який максимальний строк договору піднайму?
- 9.Хто здійснює капітальний та поточний ремонт речі, переданої в найом?
- 10.Що може бути об'єктом при оренді державного та комунального майна?
- 11.Що таке єдиний майновий комплекс?
- 12.Хто може виступати в якості сторін договору оренди державного та комунального майна?
- 13.Що таке єдиний житловий фонд?

14. Дайте визначення договору найму житла
15. Чим відрізняються договори найму житла та майнового найму (оренди)?
16. На який строк може бути укладено договір прокату?
17. Хто здійснює капітальний та поточний ремонт речі за договором прокату?
18. Яка форма договору оренди транспортних засобів?
19. Які види договору оренди транспортних засобів?
20. Хто здійснює страхування транспортного засобу, що є предметом найму?
21. Дайте визначення договору позички та його юридичну характеристику.
22. Яка ціль договору позички?
23. Що може бути предметом договору позички?
24. Яка форма договору позички транспортного засобу?
25. На який строк може укладатися договір позички?
26. Що таке чартер, фрахт?
27. В чому особливості договору лізингу?
28. Хто може виступати сторонами договору лізингу?
29. Що може бути предметом договору лізингу?
30. Хто несе ризик випадкового знищення чи пошкодження предмету договору лізингу?

Тести для самоконтролю:

1. Сторонами договору найму є:

- а) наймодавець і наймокористувач;
- б) орендодавець і користувач;
- в) орендодавець і орендар
- г) наймодавець і наймач.

2. Право передання у найм має:

- а) власник речі;
- б) представник боржника;
- в) наймач;
- г) колишній власник речі.

3. Орендодавець може вимагати розірвання договору оренди у випадку:

- а) орендар своїми діями створює загрозу об'єкту оренди;

- б) орендар робить ремонт на об'єкті;
- в) викупу об'єкту орендарем;
- г) орендар робить капітальний ремонт на об'єкті.

4. Державні організації:

- а) не мають права бути орендодавцями;
- б) здійснюють оренду на певний строк;
- в) здійснюють оренду тільки посадовим особам;
- г) є орендодавцями на загальних підставах.

5. Плата за прокат речі встановлюється за тарифами:

- а) держави;
- б) наймодавця;
- в) наймача;
- г) державних органів.

6. Зміна орендної плати може бути змінена у наслідок:

- а) зміни цін;
- б) зміни тарифів;
- в) зміни стану об'єкту оренди;
- г) все вищезазначене.

7. Предмет договору прокату є:

- а) рухома річ;
- б) нерухома річ;
- в) індивідуальна річ;
- г) будівлі та інші споруди.

8. Якщо в договорі найму житла не встановлений строк договору, він вважається укладеним на:

- а) п'ять років;
- б) вважається укладеним безстроково, доки одна із сторін не виявить бажання припинити договір;
- в) один рік;

г) строк в даному договорі є істотною умовою і тому договір найму житла без вказаного строку вважається нікчемним.

9. Поточний ремонт речі, наданої у прокат проводиться за рахунок:

- а) наймодавця;
- б) наймача;
- с) боржника;
- д) кредитора.

10. Предметом договору лізингу НЕ може бути:

- а) земельна ділянка;
- б) транспортний засіб;
- в) будинок;
- г) не споживна річ.

11. Предметом договору прокату може бути:

- а) рухома річ, яка використовується для задоволення побутових
- б) невиробничих потреб
- в) невиробничих потреб
- г) рухома та нерухома річ, яка використовується для задоволення побутових невиробничих потреб

12. Піднайм це:

- а) передання наймачем речі у користування іншій особі;
- б) передання наймодавцем речі у користування іншій особі;
- в) передання наймодавцем речі у користування декільком особам;
- г) передання нерухомого майна у користування.

13. Страхування транспортного засобу переданого у найм проводиться за рахунок:

- а) наймодавця;
- б) наймача;
- в) покупця;
- г) продавця;

14. НЕ можуть бути самостійним предметом договору найму житла:

- а) підсобне приміщення;
- б) у будинку;
- в) кімната у квартирі;
- г) будинок.

15. Капітальний ремонт речі, наданої у прокат проводиться за рахунок:

- а) наймодавця;
- б) наймача;
- в) покупця;
- г) продавця.

16. До житлових приміщень належать:

- а) частина житлового будинку;
- б) частина житлового кварталу;
- в) частина житлового комплексу;
- г) частина нежитлового фонду.

17. Договір прокату є договором:

- а) установчим;
- б) організаційним;
- в) публічним;
- г) умовним.

18. Найму житла укладається у формі:

- а) нотаріальної;
- б) письмовій;
- в) що вимагає державної реєстрації;
- г) письмовій або усній.

19. Предметом договору лізингу можуть бути:

- а) тільки речі, які визначаються родовими ознаками;
- б) індивідуально визначені речі;
- в) цінні папери;
- г) будь-які не споживані речі які використовуються для підприємницької діяльності, крім земельних ділянок і інших природних об'єктів.

20. Який з договорів є публічним?

- а) договір прокату;
- б) договір лізингу;
- в) договір оренди;
- г) договір оренди підприємств.

Обов'язкові завдання:

Практичне завдання № 1.

Підприємець Чуріков, який здійснює діяльність з надання човнів в прокат, відмовив родині Жиліних в наданні човна на тій підставі, що в наявності залишився лише одна човен, який він обіцяв надати іншій родині, чекаючи її прихід через двадцять хвилин. На вимогу глави сім'ї Жиліних надати наявний човен, підприємець вказав на те, що така вимога може ґрунтуватися тільки на договорі, укладення якого підтверджується оплатою і видачею рахунку. А оскільки у відносинах між ними цього не сталося, то і вимоги про надання в прокат човна є необґрунтованими.

1. Який порядок плати за користування майном?
2. Які форми, розміри, порядок оплати орендної плати можуть передбачати сторони?
3. В яких випадках наймодавець має право вимагати розірвання договору найму?
4. Чи правий підприємець Чуріков в цій ситуації?

Практичне завдання № 2.

Попов взяв на прокат весільний костюм до дня свого одруження, внісши плату за сім днів. В цей же день з'ясувалася причина, через яку весілля відклали на один рік, і наречений повернув костюм в салон прокату.

Салон прийняв костюм, утримавши із сплаченої суми вартість одного дня прокату. Однак Попов зажадав всю суму, вказавши на недосягнення мети договору, а також на те, що користування костюмом фактично не відбулося.

1. Надайте юридичний аналіз ситуації.
2. Чи обґрунтованими є вимоги Попова?
3. Вирішіть спір з посиланням на норми чинного законодавства.

Практичне завдання № 3.

Не маючи вільних грошових ресурсів, комерційна організація в свій адміністративний офіс отримала оргтехніку (ксерокс, принтер, комп'ютер, сканер) за договором прокату терміном на сім місяців. Після закінчення двох місяців орендар придбав нову аналогічну техніку, тим самим втративши інтерес до прокату оргтехніки. Орендар попередив орендодавця за десять днів про дострокове припинення договору прокату. Орендар пред'явив вимогу про відшкодування збитків у розмірі орендної плати за наступні чотири місяці. Орендодавець вважав, що укладений договір не є договором прокату, оскільки орендарем виступила комерційна організація, яка використовує майно для мети, відмінної від споживчої.

1. Надайте юридичний аналіз ситуації.
2. Чи обґрунтованими є вимоги орендодавця?
3. Чи має право орендодавець надавати майно в прокат комерційним організаціям?
4. Вирішіть спір з посиланням на норми чинного законодавства.

Практичне завдання № 4.

За договором оренди транспортного засобу ТОВ «Меридіан» надало підприємцю Блохіну трейлер за плату у тимчасове володіння та користування для перевезення продуктів харчування. При перетині гірського серпантину у навантаженого трейлера відмовило рульовий прилад. Два дні пішло на усунення поломки. Після прибуття Блохіна оптова організація, яка виступала замовником цього вантажу, відмовилася від нього через прострочення поставки вантажу. Підприємець був змушений за викидними цінами продати товар дрібним оптово-роздрібним точкам. Блохін пред'явив вимоги до ТОВ «Меридіан» про відшкодування збитків, що включають витрати на ремонт і простою, а також збитків, пов'язаних з простроченням поставки продовольчих товарів.

1. Надайте юридичний аналіз ситуації.
2. Чи обґрунтованими є вимоги Блохіна?
3. Вирішіть спір з посиланням на норми чинного законодавства.

Практичне завдання № 5.

За договором оренди транспортного засобу з екіпажем човнова станція надала підприємцю Белкіну катер за плату на тимчасове користування для перевезення пасажирів на три літніх місяці. У погоні за прибутком підприємець дав вказівки особі, яка здійснює управління катером, приймати пасажирів стільки, скільки поміститься на його борту. В один з вітряних днів через перевантаження катер перекинувся і потонув. Всі пасажирів дивом залишилися живі. Човнова станція пред'явила вимогу до підприємця про відшкодування збитків, пов'язаних із загибеллю катера. Белкін же відмовився від задоволення вимог орендодавця, оскільки він не має спеціальних знань в обслуговуванні катеру і тому покладає відповідальність на особу, яка здійснювала управління цим транспортним засобом.

1. Надайте юридичний аналіз ситуації.
2. Чи обґрунтованими є вимоги човнової станції до підприємця Белкіна?
3. Вирішіть спір з посиланням на норми чинного законодавства.

Практичне завдання № 6.

На наступний день після того, як за договором оренди транспортного засобу без екіпажу було надано транспортний засіб Ford Focus, орендар Іванов, не впорався із керуванням, врізався в бетонну огорожу. Транспортний засіб в наслідок даної аварії не підлягає відновленню. Як з'ясувалося пізніше, Іванов не встиг застрахувати майно. Орендодавець пред'явив вимогу про відшкодування збитків в розмірі повної вартості автомобіля, орендних платежів за весь термін найму (який становив один рік), а також упущеної вигоди з розрахунку розміру орендної плати, яку він міг отримати при здачі в найм автомобіля протягом строку його служби (п'ятиріччя). Чи є обґрунтованою думка орендодавця?

1. В яких випадках наймодавець має право відмовитись від договору найму та вимагати повернення речі?
2. В яких випадках наймач має право вимагати розірвання договору оренди?
3. Дайте правовий аналіз ситуації.

4. Вирішіть спір.

Практичне завдання № 7.

Адміністрація звернулася до суду з позовом про виселення подружжя Дубових, посилаючись на те, що будинок, де вони проживають, поставлений на капітальний ремонт з виселенням проживають в ньому осіб. Відповідачам з дітьми на час ремонту надана квартира, проте від переселення вони відмовилися.

Відповідачі в заперечення привели наступні доводи - надана на час ремонту квартира є невідповідним житлом, ремонт, не виключено, затягнеться, квартира знаходиться в занедбаному стані, розташована в гуртожитку, один з дітей страждає на важку форму нервово-психічного захворювання.

1. Який порядок виселення з житлових приміщень?
2. Які підстави виселення без надання іншого житла?
3. Якими мають бути дії суду?

Практичне завдання № 8.

Громадянин Радонюк, власник квартири, одержаної в порядку спадкування після смерті матері, вирішив здати її під офіс туристичній фірмі ТОВ «Гарант». 2-кімнатна квартира на 3-му поверсі 15-ти поверхового будинку мала бути використана для адміністративних потреб ТОВ строком на 2 роки.

Численна кількість відвідувачів фірми створювала незручності для мешканців будинку, які поставили вимогу перед Радонюком про розірвання договору.

1. Чим відрізняються договори найму житла та майнового найму (оренди)?
2. Який порядок здачі в оренду житлових приміщень?
3. Яким чином мешканці житлового будинку можуть захистити свої права?
4. Проаналізуйте ситуацію.

Практичне завдання № 9.

Мазур одержав у спадщину половину житлового будинку, яку за договором найму жилого приміщення передав Жирову строком на три роки.

Втративши роботу в місті, він переїхав в село з наміром поселитися у своєму будинку і запропонував Жирову звільнити його. Оскільки термін договору не вийшов Жиров відмовився виселитися. Мазур подав позов про виселення Жирова.

1. Дайте визначення договору найму житла
2. На який строк укладається договір найму житла, що знаходиться у приватній власності?
3. Які підстави розірвання договору найма житла?
4. Яке рішення повинен прийняти суд?

Практичне завдання № 10.

Адміністрація звернулася до суду з позовом про виселення подружжя Дубових, посилаючись на те, що будинок, де вони проживають, поставлений на капітальний ремонт з виселенням проживають в ньому осіб. Відповідачам з дітьми на час ремонту надана квартира, проте від переселення вони відмовилися.

Відповідачі в заперечення привели наступні доводи - надана на час ремонту квартира є невідповідним житлом, ремонт, не виключено, затягнеться, квартира знаходиться в занедбаному стані, розташована в гуртожитку, один з дітей страждає на важку форму нервово-психічного захворювання.

1. Який порядок виселення з житлових приміщень?
2. Які підстави виселення без надання іншого житла?
3. Чи існують відмінності суб'єктивних прав наймачів та членів їх родин?
4. Якими мають бути дії суду?

Підготувати словник з основних термінів:

Поняття договору найму, договір прокату, різновиди договору найму (оренди), договір найму (оренда) земельної ділянки, найм (оренда) транспортного засобу, поняття договору найму житла, договір піднайму житла, поняття договору лізингу, поняття договору позички.

Бібліографічний список:

1. Цивільний кодекс України. Відомості Верховної Ради України.. 2003. № 40-44. Ст.356.

2. Господарський кодекс України. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 18-22. Ст.144.

3. Про оренду землі : Закон України від 6 жовтня 1998 року. Відомості Верховної Ради України. 1998. №46-47. Ст.280.

4. Про захист прав споживачів : Закон України від 12 травня 1991 року. Відомості Верховної Ради України. 1991. №30. Ст.379.

5. Про оренду державного та комунального майна : Закон України від 10 квітня 1992 року. Відомості Верховної Ради України. 1992. №30. Ст.416.

6. Порядок подання у тимчасове користування громадян предметів культурно-побутового призначення та господарського вжитку: Наказ Укрсоюзсервіс від 16.12.1999 року. ОВУ. 2000. №3. Ст.189.

7. Житловий кодекс України. Відомості Верховної Ради України. 1983. № 28. Ст.573.

8. Про житловий фонд соціального призначення: Закону України від 12 січня 2006. Відомості Верховної Ради України. 2006. № 19-20. Ст.159.

9. Про приватизацію державного житлового фонду: Закон України від 19 червня 1992 року. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 24. Ст.182.

10. Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку : Закон України від 29.11.2001р. Відомості Верховної Ради України. 2002. № 10. Ст.182.

11. Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю: Закон України від 19.06.2003р. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 52. Ст.377.

12. Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні: Закон України від 11 грудня 2003 року. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 15. Ст.232.

13. Про розмір і порядок виплати грошової компенсації військовослужбовцям Збройних Сил, Національної гвардії, Служби безпеки, Служби зовнішньої розвідки, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації та Державної спеціальної служби транспорту за піднайом (найом) ними жилих приміщень: Постанова Кабінету Міністрів України від 26.06.2013 р. № 450.

14. Про службові жилі приміщення: Постанова Ради Міністрів УРСР від 4 лютого 1988 року. ЗП УРСР. 1988. №2. Ст. 8.

15. Правила бронювання жилих приміщень в УРСР : Постанова Ради Міністрів УРСР від 9 вересня 1985 року. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/342-85-%D0%BF>.

16. Правила обліку громадян, які потребують поліпшення житлових умов і надання їм жилих приміщень в УРСР : .Постанова Ради Міністрів УРСР і Укрпрофради від 11 грудня 1984 року. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/470-84-%D0%BF>

17. Правила обміну жилих приміщень в Українській РСР : Постанова Ради Міністрів УРСР від 31 січня 1986 року. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/31-86-%D0%BF>

18. Правила обліку громадян, які бажають вступити в житлово-будівельний кооператив : Постанова Ради Міністрів УРСР і Професійних Спілок від 5 червня 1985 року. URL:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/228-85-%D0%BF>
19. Положення про гуртожитки : затверджено Наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства від 27 квітня 2015 року №84. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0778-15>
20. Примірний статут житлово-будівельного кооперативу: Постанова Ради Міністрів УРСР від 30 квітня 1985 року. URL:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/186-85-%D0%BF>
21. Агарков М.М. Понятие сделки по советскому гражданскому праву. Избранные труды по гражданскому праву. Т.1. Москва, 2015. С.333-361.
22. Алексеев С.С. Односторонние сделки в механизме гражданско-правового регулирования: В кн. Антология Уральской цивилистики. 1925-1989. Москва, 2014. С. 54-69.
23. Балан, Я.В. Права та обов'язки учасників договору найму (оренди) житла. Актуальні проблеми держави і права. 2011. Вип. 5. 596 с. С. 454-461.
24. Беляневич О.А. «Публічний порядок» як оціночна категорія договірної права: спроба тлумачення. Вісник господарського судочинства. 2010. № 1. С. 331-338.
25. Бойко, Н. М. Зміна умов договору позички, розірвання та припинення договору. Університетські наукові записки : часопис Хмельницького університету управління та права : Право. Економіка. Управління. 2012. Вип. 3 .С. 113-116.
26. Вилегжаніна, В. В. Поняття та юридична характеристика договору найму (оренди) земельної ділянки. Митна справа: Науково-аналітичний журнал. 2014. № 5 (ч. 2 кн. 2). С. 96-103.
27. Воронова В.О. Договори, спрямовані на безоплатне передання майна в користування. Держава та регіони. Сер. Право. 2010. Вип. 1.С. 57-63. URL:http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/dtr/pravo/2010_1/files/LA110_08.pdf
28. Гончаренко, В. Безоплатні договори за цивільним законодавством України. Юридичний вісник : щоквартальний журнал. 2014. № 1. С. 91-96.
29. Гряда Э. А. Индивидуализирующие признаки земельного участка как предмета договоров купли-продажи и аренды. Вісник Дніпропетровського університету економіки та права імені Альфреда Нобеля. Серія юридичні науки(ДАР): науковий журнал. 2011. № 1. С. 95-100.
30. Гутников О.В. Недействительные сделки в гражданском праве. Теория и практика оспаривания, 2013. 576 с.
31. Джунь В.В. До питання про обов'язковість застосування реституції у разі неправозгідності угоди. Вісник господарського судочинства. 2015. №4. С.165-167.
32. Дзера О. Загальні положення про правочини в новому Цивільному кодексі України. Юридична Україна. 2013. №7. С. 28-29.

33. Дзера О.В. Недійсність правочину (угоди) за новим Цивільним кодексом України. *Юридична Україна*. 2013. №10. С.5-18.
34. Заєць, К. Припинення житлового правовідношення як спосіб захисту. *Підприємництво, господарство і право: Щомісячний науково-практичний господарсько-правовий журнал*. 2016. № 1. С. 24-29.
35. Кармаза, О. Договір найму житла та договір оренди житла: їх співвідношення. *Підприємництво, господарство і право: Щомісячний науково-практичний господарсько-правовий журнал*. 2016. № 2. С. 18-23.
36. Кирилюк, А.В. Умови настання відповідальності за шкоду заподіяну невиконанням ліцензійного договору. *Правове життя сучасної України : тези доповідей Міжнар. наук. конф. проф.-викл. і аспірант. складу (Одеса, 21-22 травня 2010 р.)*. 2010. 810 с. С. 447-449.
37. Колісник, І. О. Істотні умови договору найму (ореди) житла. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2011. № 1 . С. 113-116.
38. Конюхова, Є. Договір соціального найму житла: історичний аспект. *Підприємництво, господарство і право*. 2013. № 8. С. 33-35.
39. Красій Ольга. Договір найму (оренди) житлового приміщення. *Юридичний вісник України*. 2010. № 50. С. 13.
40. Литовченко Л. А. Договір найму жилого приміщення: особливості правового регулювання. *Право і суспільство*. 2012. № 1. С. 120-125. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2012_1_29
41. Литовченко, Л.А. Договір найму жилого приміщення: особливості правового регулювання. *Право і суспільство*. 2012. №1. С. 120-125.
42. Матвеев И.В. *Правовая природа недействительных сделок*. Москва. Юрлитинформ, 2015. 176 с.
43. Никоненко, А. Договір фінансового лізингу: законодавче регулювання і деякі практичні аспекти укладання. *Юридичний журнал. Аналіт. матеріали. Коментарі. Судова практики*. 2012. № 7-8. С. 155-157.
44. Остапчук О. В. Актуальні питання дійсності договорів оренди нерухомого майна. *Вісник господарського судочинства*. 2013. № 6. С. 164-173.
45. Перетятко Ю. М. Вплив договірних відносин на відображення операцій фінансового лізингу в обліку. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2013. Вип. 1. С. 237-251. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ptmbo_2013_1_18
46. Сібільов М.М. Загальна характеристика нікчемних правочинів (договорів). *Проблеми законності*. Вип. 55. 2015. С. 45.
47. Спасибо-Фатеева І. Актуальні питання форми правочинів (теоретико-практичний аспект). *Підприємництво, господарство і право*. 2015. №8. С.31-33.
48. Спасибо-Фатеева І. Проблемні аспекти недійсних правочинів (на прикладі договору міні акцій). *Підприємництво, господарство і право*. 2015. №7. С.29-32.

49. Спасибо-Фатєєва І.В. Нікчемні правочини та їх наслідки. Вісник Господарського судочинства. 2010. №2. С.178-184.

50. Струкова, К.О. Пайовий лізинг: історія та перспективи. Верховенство права очима правників-початківців : матеріали Всеукр. студент. наук. конф., присвяч. 15-річчю Нац. ун-ту "Одес. юрид. акад." та 165-річчя Одес. школи права (Одеса, 26 квітня 2012 р.). 2012. 980 с.

51. Тарасенко Л. Л. Договір найму (фрахтування) морського судна. Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України. 2012. Вип. 30. С. 123-135. URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/apvchzu_2012_30_16

52. Тарасенко Л. Л. Передання транспортного засобу в користування за договором найму транспортного засобу. Форум права. 2010. № 2. С.497-501. URL:<http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2010-2/10tllntz.pdf>.

53. Тарасенко Л. Л. Форма договору найму (оренди) транспортного засобу за участю фізичної особи. Часопис Академії адвокатури України. 2010. № 2 (7).URL: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/>

54. Теньков С. О. Укладення угод між юридичними особами в усній формі. Вісник господарського судочинства. 2013. №1. С.111-113.

55. Федорчук Д.Е. Новели законодавства щодо підстав визнання правочинів недійсними. Юридичний радник. 2016. №3. С.97-103.

56. Фогельсон Ю. Хозяйственная цель сделки. Хозяйство и право. 2014. №2. С. 83-90.

57. Хашівська Надія. Особливості правового регулювання строків у договорі найму (оренди) земельної ділянки. Юридична Україна: щомісячний правовий часопис. 2010. № 4. С. 70-76.

58. Швидка, В. Становлення та розвиток договору найму житла в межах триєдиного locatio-conductio. Юридичний вісник : щоквартальний журнал. 2014. № 6. С. 342-347.

59. Шишка, О. Р. Правове становище членів сім'ї в договорі найму житла з житлового фонду соціального призначення. Південноукраїнський правничий часопис: Щоквартал. наук. журн. 2010. № 4 . 233 с. С. 100-103.

60. Шишка, О. Порядок укладання договору найму житла з житлового фонду соціального призначення. Підприємництво, господарство і право. 2011. № 3.С. 18-22.

ТЕМА 7. ДОГОВОРИ З ВИКОНАННЯ РОБІТ

Договір підряду та його характерні ознаки. Зміст договору підряду. Права та обов'язки сторін. Ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження матеріалу. Ціна роботи. Поняття кошторису. Строки виконання роботи. Порядок оплати роботи. Відповідальність сторін за договором підряду. Договір побутового підряду. Форма, поняття, зміст, основні умови укладання і виконання договору побутового підряду. Поняття договору будівельного підряду. Обов'язки сторін за договором будівельного

підряду. Порядок, строк і укладання договору будівельного підряду. Відповідальність сторін за порушення умов договору підряду. Загальна характеристика підряду на проектні та пошукові роботи. Обов'язки підрядника та замовника. Відповідальність підрядника за недоліки документації та робіт. Поняття договору на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт. Порядок виконання робіт за договором. Права сторін на результати робіт. Обов'язки сторін. Відповідальність виконавця за порушення договору.

Контрольні питання:

1. Загальна характеристика законодавства, що регулює відносини в будівництві.
2. Види будівельних робіт і способи їх здійснення.
3. Поняття і значення договору будівельного підряду.
4. Сторони і предмет договору будівельного підряду.
5. Порядок укладення договору будівельного підряду.
6. Права і обов'язки сторін у договорі будівельного підряду.
7. Договір субпідряду.
8. Передання і прийняття будівельних робіт.
9. Відповідальність сторін у договорі будівельного підряду.
10. Чим відрізняється договір підряду від трудового договору?
11. Які права і обов'язки підрядника?
12. Назвіть права та обов'язки замовника.
13. Яка відповідальність замовника і підрядника за договором підряду за порушення умов договору?
14. На кого покладається ризик випадкової загибелі матеріалу?
15. В чому полягає ризик підрядника за договором підряду?
16. Що є предметом договору підряду?
17. Хто є власником об'єкту підряду?
18. Що таке договір побутового підряду?
19. В чому особливості укладання договору побутового підряду?
20. Що повинен зробити підрядник, якщо стає очевидною неможливість досягнення бажаного для замовника результату виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт?
21. Дайте визначення договору будівельного підряду та його характеристику.
22. Які основні права та обов'язки замовника за договором будівельного підряду?

23. Які основні права та обов'язки підрядника за договором будівельного підряду?
24. Які підстави та порядок зміни та розірвання договору будівельного підряду?
25. Який порядок та строки укладання договору будівельного підряду?
26. Як здійснюється оплата робіт за договором будівельного підряду?
27. Яким чином замовник здійснює контроль за виконанням договору будівельного підряду?
28. Що таке субпідрядний договір і чим він відрізняється від договору будівельного підряду?
29. Який порядок здачі закінченого будівництвом об'єкту?
30. В чому відмінність договорів будівельного підряду та підряду на проведення проектних та пошукових робіт?

Тести для самоконтроля:

1. Яка зі сторін у договорі підряду несе ризик випадкової загибелі матеріалів і обладнання?

- а) сторона, що надала матеріали і обладнання, якщо інше не передбачено ЦК України, іншими законами або договором підряду;
- б) завжди замовник;
- в) сторона, що надала матеріали і обладнання;
- г) завжди підрядник.

2. Які ознаки характерні для договору підряду?

- а) договір підряду є консенсуальним, оплатним, двостороннім;
- б) договір підряду може бути як реальним, так і консенсуальним;
- в) договір підряду є реальним, оплатним, двостороннім;
- г) договір підряду є консенсуальним, оплатним або безоплатним, двостороннім.

3. Який з договорів є публічним?

- а) договір побутового підряду;
- б) договір будівельного підряду;
- в) трудовий договір;

г) договір на виконання підрядних робіт для державних і муніципальних потреб.

4. Як називається договір, за яким підрядник (проектувальник, розвідувач) зобов'язується за завданням замовника розробити технічну документацію та (або) виконати пошукові роботи, а замовник зобов'язується прийняти та оплатити їх результат?

а) договір підряду на виконання проектних та вишукувальних пошукових робіт;

б) договір побутового підряду;

в) договір на виконання науково-дослідних, дослідно-конструкторських і технологічних робіт.

г) договір підряду;

5. Чи вправі замовник в односторонньому порядку відмовитися від договору побутового підряду?

а) немає, тільки за згодою підрядника;

б) так, в будь-який час, сплативши частину встановленої ціни пропорційну частині виконаної роботи, відшкодувавши завдані збитки в межах різниці між всієї ціною і виплаченою сумою;

в) так, в будь-який час, відшкодувавши завдані підряднику збитки;

г) так, але не пізніше трьох днів з моменту укладення договору без відшкодування збитків.

6. Які роботи не можуть бути предметом за договором будівельного підряду?

а) виконання будівельно-монтажних та інших робіт за договором в цілому (будівництво будівлі, споруди, житлового будинку або іншого об'єкта);

б) виконання окремих комплексів монтажних та інших спеціальних будівельних робіт;

в) виконання пусконаладжувальних робіт;

г) виконання робіт з поточного ремонту.

7. Які наслідки виникають при виявленні недоліків у технічній документації або в пошукових роботах за договором підяду на виконання проектних та пошукових робіт?

а) підрядник зобов'язаний безоплатно переробити технічну документацію і відповідно зробити необхідні додаткові пошукові роботи, а також відшкодувати замовнику заподіяні збитки;

б) підрядник зобов'язаний безоплатно переробити технічну документацію і відповідно зробити необхідні додаткові пошукові роботи, а також відшкодувати замовнику заподіяні збитки, якщо законом або договором підяду на виконання проектних та пошукових робіт не встановлено інше;

б) підрядник зобов'язаний безоплатно переробити технічну документацію і відповідно зробити необхідні додаткові пошукові роботи, а також відшкодувати замовнику заподіяні збитки, якщо законом або договором підяду на виконання проектних та пошукових робіт не встановлено інше;

в) підрядник зобов'язаний переробити технічну документацію і відповідно зробити необхідні додаткові пошукові роботи за рахунок замовника, а також відшкодувати замовнику реальні збитки;

г) законодавством даний збиток не врегульовано.

8. Що включає в себе ціна в договорі підяду?

а) відшкодування витрат підряднику;

б) винагорода підрядника;

в) відшкодування витрат підрядника і винагороду підрядника;

г) вартість матеріалів і винагороду підрядника.

9. До вимог щодо неналежної якості роботи, виконаної за договором підяду, застосовується позовна давність в:

а) один рік;

б) три роки;

в) п'ять років;

г) десять років;

10. Яка позовна давність встановлюється до вимог щодо неналежної якості роботи, виконаної за договором підряду, щодо будівель і споруд?

- а) один рік;
- б) три роки;
- в) п'ять років;
- г) десять років;

11. Договір побутового підряду є договором:

- а) реальним;
- б) публічним;
- в) організаційним;
- г) умовним.

12. Ціна роботи у договорі побутового підряду визначається:

- а) підрядником;
- б) за погодженням сторін;
- в) за тарифом, затвердженим відповідними державними органами;
- г) органом місцевого самоврядування.

13. Ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження об'єкта будівництва, що є предметом договору будівельного підряду до приймання цього об'єкта замовником, несе:

- а) підрядник і замовник субсидіарно;
- б) підрядник і замовник солідарно;
- в) підрядник, в силу закону;
- г) встановлюється відповідно до вимог закону.

14. На якій стороні за договором будівельного підряду лежить обов'язок щодо матеріально-технічного забезпечення будівництва?

- а) на тій, яка погодилася на це при укладенні договору;
- б) на замовника;
- в) на підрядника, якщо інше не встановлено інше;
- г) на субпідрядників.

15. За чий рахунок організовується приймання результату робіт, виконаних за договором будівельного підряду?

- а) за рахунок підрядника;
- б) за рахунок замовника, якщо інше не встановлено договором;
- в) за рахунок органів місцевого самоврядування, якщо вони беруть участь у прийманні робіт;
- г) за рахунок державних органів, якщо вони беруть участь у прийманні робіт.

16. Як визначається ціна (кошторис) в договорі підряду?

- а) як тверда, якщо інше не передбачено в договорі;
- б) як приблизна, якщо інше не передбачено в договорі;
- в) як тверда незалежно від умов договору;
- г) закон не визначає види ціни (кошторису), оскільки її вигляд не встановлено законом.

17. Що є предметом договору підряду?

- а) предметом договору є сама робота;
- б) предметом договору є матеріалізований результат роботи;
- в) предметом договору є як сама робота, так і її матеріалізований результат;
- г) предметом договору є роботи і послуги, пов'язані з матеріалізованим результатом.

18. Якщо більший гарантійний строк не встановлено договором, або законом, мінімальний гарантійний строк на об'єкт будівництва, що встановлений цивільним кодексом становить:

- а) 10 років
- б) 3 роки
- в) 6 місяців
- г) 5 років

19. Хто виступає власником об'єкту будівництва або результату інших будівельних робіт?

- а) замовник
- в) підрядник
- с) держава
- д) підрядник та замовник одночасно (на праві спільної сумісної власності)

20. За договором підяду відповідальність за втрату або пошкодження майна, яке передане замовником підряднику, несе:

- а) підрядник;
- в) замовник;
- с) особа, що втратила або пошкодила майно, яке попало до неї від підрядника;
- д) субпідрядник;

Обов'язкові завдання:

Практичне завдання № 1.

Дрожкін уклав договір підяду з будівельною організацією на будівництво фундаменту під будинок поблизу берега річки. Робота повинна виконуватися за рахунок підрядника. В кінці зими підрядник завіз на місце необхідні матеріали, а на початку весни вода в річці піднялася, вийшла з берегів і затопила їх. Цемент зіпсувався. Підрядник зажадав від Дрожкіна оплатити вартість зіпсованого цементу, мотивуючи це тим, що будинок будується на низькому місці ділянки, в той час коли його потрібно будувати на високому місці. Дрожкін відмовився, вказавши на те, що підрядник міг цей цемент зберігати на високому місці ділянки, а не складувати його в низині.

1. Чи підлягає вимога підрядника задоволенню?
2. У якому випадку робота виконується утриманням підрядника?
3. Надайте юридичний аналіз ситуації.
4. Вирішіть спір з посиланням на норми чинного законодавства.

Практичне завдання № 2.

Підприємець Седов уклав з Борисовим договір на виконання робіт по ремонту квартири. Договором передбачалося, що Седов до 20 серпня

зобов'язаний облицювати стіни ванної кімнати кахлем, перестелити паркет, пофарбувати стелі і обклеїти стіни шпалерами. Всі роботи виконувалися з матеріалів замовника. Сєдов доручив виконання всіх цих робіт товариству з обмеженою відповідальністю «Будівельник» за договором субпідряду. При здачі роботи 20 серпня з'ясувалося, що паркет покладено неякісно, є здуття, щілини, а кахельна плитка частково замінена на невідповідну за кольором. Борисов зажадав усунути недоліки в тижневий термін, а крім того, виплатити неустойку за неякісне виконання робіт. Сєдов заперечував проти сплати неустойки, оскільки в укладеному між ними договорі вона не передбачена. З приводу виправлення недоліків Сєдов рекомендував звернутися безпосередньо до ТОВ «Будівельник».

1. Яке рішення повинен винести суд?
2. Чи зміниться рішення, якщо Сєдов доручив товариству «Будівельник» тільки облицювання ванної кімнати кахельною плиткою?
3. Надайте юридичний аналіз ситуації.
4. Вирішіть спір з посиланням на норми чинного законодавства.

Практичне завдання № 3.

Кузін уклав з підприємством «Оселя» договір на ремонт квартири. Вартість ремонту була визначена кошторисом в 100 тисяч гривень. Початок ремонту було призначено на 5 червня, але підрядник приступив до ремонту лише через місяць, посилаючись на відсутність у нього необхідних для ремонту матеріалів.

Ремонт був виконаний в строк. Однак під час ремонту була сильно подряпана стіна у коридорі. Підрядник при цьому звинуватив замовника в тому, що той не створив необхідних умов для ремонту, тобто не закрив стіну належним чином.

Кузін з подібними звинуваченнями не погодився і при розрахунку сплатив підряднику вартість ремонту за вирахуванням вартості ремонту стіни. «Оселя» звернулася до суду з позовом про стягнення недоотриманої плати за виконану роботу.

1. Які санкції можуть бути застосовані до підрядника за умовами завдання?
2. Чи правомірні дії замовника? Підрядника?
3. Яке рішення прийме суд?

Практичне завдання № 4.

Іванова замовила в ательє сукню до ювілею. Ювілей повинен був відбутися 25 серпня, а термін виконання замовлення був узгоджений 30 липня. В ході пошиття пропала деталь розкритої сукні - рукав. Оскільки матеріал був наданий Івановою, а в ательє аналогічного матеріалу не виявилось, завершити роботу до терміну ательє не могло. Іванова по телефону була повідомлена, що її замовлення до терміну готове не буде і що ательє може виготовити для неї сукню з іншого матеріалу.

Оскільки Іванова не була упевнена в тому, що костюм буде готовий до терміну, вона придбала костюм імпортного виробництва в комерційному магазині і зажадала від ательє оплатити вартість придбаної сукні. Іванова зажадала від ательє відшкодування завданих моральних збитків. Суперечку між Івановою та ательє вирішував суд, який стягнув з ательє вартість придбаної Івановою сукні і в ту ж суму оцінив розмір відшкодування моральної шкоди.

1. Чи правильно рішення суду?
2. Надайте юридичний аналіз ситуації.
3. Вирішіть спір з посиланням на норми чинного законодавства.

Практичне завдання № 5.

Никанорова (замовник) звернулася в хутряне ательє (підрядник) з пропозицією укласти договір пошиття шуби з матеріалу замовника. Після того, як шуба була зшита, Никанорова звернулася в ательє з вимогою повернути залишки матеріалів. Співробітник ательє заявив, що всі матеріали пішли на виготовлення шуби. Никанорова відмовилася оплатити вартість виконаних за договором підряду робіт в зв'язку з тим, що підрядником не виконані обов'язки:

- надання звіту про використання матеріалів;
 - повернення залишку матеріалу замовнику.
1. Чи правомірна відмова від оплати роботи?
 2. Які підстави для відмови замовника від оплати робіт вказані в законі?
 3. Надайте юридичний аналіз ситуації.
 4. Вирішіть спір з посиланням на норми чинного законодавства.

Практичне завдання № 6.

Громадянин Петров звернувся до юридичної фірми «Правовий консалтинг» з проханням провести юридичну експертизу договору оренди.

За результатами експертизи Петров мав намір отримати від юридичної фірми юридичний висновок на паперовому носії. На думку Петрова, відносини між ним і юридичною фірмою «Правовий консалтинг» повинні оформлятися договором підряду, оскільки відповідно до Цивільного кодексу України договір підряду укладається на виготовлення речі. Такою річчю, як вважав Петров, і є юридичний висновок. Представники юридичної фірми «Правовий консалтинг» заперечили, пославшись на те, що за своєю природою відносини сторін не можуть бути підрядними.

1. Дайте оцінку доводам сторін.
2. Надайте юридичний аналіз ситуації.
3. Вирішіть спір з посиланням на норми чинного законодавства.

Практичне завдання № 7.

При здачі житлового будинку приймальною комісією був встановлений місячний термін для ліквідації перерахованих в акті прийому-здачі недоліків (не працює система опалення та газопостачання, відсутність лічильників). У вказаний в акті термін недоліки підрядчиком не були усунуті, і замовник звернувся з вимогою про негайне їх усунення та сплату неустойки. Мотивуючи невиконання зобов'язань, підрядчик сказав, що в нього відсутні спеціалісти, а також ряд необхідних матеріалів та апаратури, і запропонував, щоб це було зроблено силами замовника і за його рахунок.

Окрім цього протягом року з дня здачі було виявлено ряд інших недоліків: не прилягання вікон та дверей, тріщини у віконних рамах, не працювала вентиляція.

1. Чи повинен підрядник усунути недоліки, вказані у задачі?
2. Які основні права та обов'язки замовника за договором будівельного підряду?
3. Як здійснюється оплата робіт за договором будівельного підряду?

Практичне завдання № 8.

Кузін уклав з підприємством «Оселя» договір на ремонт квартири. Вартість ремонту була визначена кошторисом в 100 тисяч гривень. Початок ремонту було призначено на 5 червня, але підрядник приступив до ремонту лише через місяць, посилаючись на відсутність у нього необхідних для ремонту матеріалів.

Ремонт був виконаний в строк. Однак під час ремонту була сильно подряпана стіна у коридорі. Підрядник при цьому звинуватив замовника в

тому, що той не створив необхідних умов для ремонту, тобто не закрив стіну належним чином.

Кузін з подібними звинуваченнями не погодився і при розрахунку сплатив підряднику вартість ремонту за вирахуванням вартості ремонту стіни. «Оселя» звернулася до суду з позовом про стягнення недоотриманої плати за виконану роботу.

1. Які санкції можуть бути застосовані до підрядника за умовами завдання?
2. Чи правомірні дії замовника? Підрядника?
3. Яке рішення прийме суд?

Практичне завдання № 9.

Іванова замовила в ательє сукню до ювілею. Ювілей повинен був відбутися 25 серпня, а термін виконання замовлення був узгоджений 30 липня. В ході пошиття пропала деталь розкритої сукні - рукав. Оскільки матеріал був наданий Івановою, а в ательє аналогічного матеріалу не виявилось, завершити роботу до терміну ательє не могло. Іванова по телефону була повідомлена, що її замовлення до терміну готове не буде і що ательє може виготовити для неї сукню з іншого матеріалу за умови оплати його вартості Івановою.

Оскільки Іванова не була упевнена в тому, що костюм буде готовий до терміну, вона придбала костюм імпортного виробництва в комерційному магазині і зажадала від ательє оплатити вартість придбаної сукні, компенсувати вартість матеріалу, сплатити пені за несвоєчасне виготовлення замовлення, а також відшкодувати завдану їй моральну шкоду, яку вона оцінила в розмірі 10-кратної вартості придбаної нею сукні.

Суд стягнув з ательє вартість придбаної Івановою сукні і в ту ж суму оцінив розмір відшкодування моральної шкоди. У задоволенні решти вимог суд відмовив.

1. Чи правильно рішення суду?
2. Які права має замовник у разі невиконання замовлення в термін, а також втрати наданого їм матеріалу?

Практичне завдання №10.

Підприємець Басов уклав з Захаровим договір на виконання робіт по ремонту дачі. Договором передбачалося, що Захаров до 1 травня зобов'язаний

облицювати стіни ванної кімнати кахлем, перестелити підлогу, обклеїти стіни шпалерами. Всі роботи виконувалися з матеріалів замовника.

Захаров доручив виконання всіх цих робіт товариству «Мрія» за договором субпідряду. При здачі роботи 1 травня з'ясувалося, що підлога покладена неякісно, є щілини, а кахельна плитка частково замінена на невідповідну за кольором. Борисов зажадав усунути недоліки в тижневий термін, а крім того, виплатити неустойку за неякісне виконання роботи. Сєдов заперечував проти сплати неустойки, оскільки в укладеному між ними договорі вона не передбачена. З приводу виправлення недоліків Сєдов рекомендував звернутися безпосередньо до суспільства «Мрія».

1. Яке рішення повинен винести суд?

2. Чи зміниться рішення, якщо Сєдов доручив товариству «Мрія» тільки облицювання ванної кімнати кахельною плиткою?

Підготувати словник з основних термінів:

Договір підряду, ціна роботи, поняття кошторису, строки виконання роботи, порядок оплати роботи, договір побутового підряду, поняття договору будівельного підряду, підряд, будівельний підряд, проектні роботи, пошукові роботи, підрядник, замовник, поняття договору на виконання науково-дослідних, поняття договору технологічних робіт.

Бібліографічний список:

1. Цивільний кодекс України. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 40-44. Ст. 356.

2. Господарський кодекс України. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 18-22. Ст. 144.

3. Про захист прав споживачів: Закон України від 12 травня 1991 року. Відомості Верховної Ради України. 1991. № 30. Ст. 379.

4. Порядок подання у тимчасове користування громадян предметів культурно-побутового призначення та господарського вжитку: Наказ Укрсоюзсервіс від 16.12.1999 року. Офіційний вісник України. 2000. № 3. Ст. 189.

5. Інструкція щодо надання окремих видів побутових послуг: Наказ Українського союзу об'єднань, підприємств і організацій побутового обслуговування населення від 27 серпня 2000 року. Офіційний вісник України. 2000. № 47. Ст. 172.

6. Правила побутового обслуговування населення : Постанова Кабінету Міністрів України від 4 червня 1999 року. Офіційний вісник України. 1999. № 23. Ст. 1048.

7. Про відповідальність підприємств, їх об'єднань, установ та організацій за правопорушення у сфері містобудування: Закон України від 14 жовтня 1994 року. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 46. Ст.411.

8. Про основи містобудування : Закон України від 16 листопада 1992 року. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 52. Ст.683.

9. Про регулювання містобудівної діяльності : Закон України від 17 лютого 2011 року. Відомості Верховної Ради України.. 2011. № 34. Ст.343.

10. Питання прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів : Постанова Кабінету Міністрів України від 13 квітня 2011 року №461.

11. Агарков М.М. Понятие сделки по советскому гражданскому праву. Избранные труды по гражданскому праву. Т.1. Москва, 2015. С.333-361.

12. Алексеев С.С. Односторонние сделки в механизме гражданско-правового регулирования: В кн. Антология Уральской цивилистики. 1925-1989. Москва, 2014. С. 54-69.

13. Андрейцев В. Розвиток правового регулювання договірних відносин на виконання науково-дослідних робіт. Вісник Академії правових наук України: зб. наук. праць. 2010. № 4. 320 с.

14. Банасевич І. І. Договір побутового підряду як вид споживчого договору. Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України. 2013. Вип. 33. С. 61-69. URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/apvchzu_2013_33_10

15. Басовська Анна. Права підрядника та кореспондуючі їм обов'язки замовника за договором побутового підряду. Юридична Україна: Правовий часопис. 2013. № 9. С. 57-61.

16. Бахрієва З.Р. Особливості припинення договору підряду. Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Серия «Юридические науки». 2011. Том 24(63). №1. С.232-238. URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/UZTNU_law/2011_1/uch_24_1law/30_baxrieva.pdf

17. Беяневич О.А. «Публічний порядок» як оціночна категорія договірного права: спроба тлумачення. Вісник господарського судочинства. 2010. №1. С. 331-338.

18. Біленко М. Структура договірних зв'язків за договором підряду на капітальне будівництво. Юридична Україна: щомісячний правовий часопис. 2012. № 3. С. 60-64.

19. Бондар, Е. А. Конструкція договору підряду капітальному будівництві у сучасному цивільному праві України. Бюлетень Міністерства юстиції України. 2007. № 9. С. 125-131.

20. Василенко К. П. Шляхи реформування законодавства України про побутовий підряд. Проблеми права на зламі тисячоліть. Дніпропетровськ, 2001. С.324–328.

21. Великанова М.М. Співвідношення договору на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських і технологічних робіт із договором

підряду. Підприємництво, господарство і право. 2009. № 11. С. 44-47.
URL:http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Pgip/2009_11/Velikanova.pdf

22. Великанова, М.М. Ціна як істотна умова договору на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт. Актуальні проблеми політики. 2010. Вип. 39. С. 554-563.

23. Вітер, А. В. Права замовника за договором будівельного підряду. Римське право і сучасність : матеріали Міжнар. наук. конф. (Одеса, 24 травня 2013 р.). 2013.374 с.

24. Волюков В. В. Удосконалення механізму фінансування та вкладення бюджетних коштів у виконання науково-дослідних робіт вищих навчальних закладів та наукових установ. Економіка розвитку. 2014. № 1. С. 5-12.
URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecro_2014_1_3

25. Гриняк А.Б. Місце договорів з виконання робіт у систематичі договірних зобов'язань.
URL:http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ppip/2010_9/Grinjak.pdf

26. Гриняк А.Б. Правова природа договору підряду на проектні та пошукові роботи: окремі аспекти.
URL:http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ppip/2011_10/Grinjak.pdf

27. Гриняк, А. Б. Права та обов'язки замовника за договором підряду. Університетські наукові записки: часопис Хмельницького університету управління та права : Право. Економіка. Управління. 2012. Вип. 1 . 627 с. С. 310-316.

28. Гриняк А. Якість у договірних зобов'язаннях підрядного типу. Юридична Україна: щомісячний правовий часопис. 2012. № 3. С. 65-70.

29. Гриняк, Андрій Договірні зобов'язання з виконання робіт як тип цивільно-правових зобов'язань. Юридична Україна: Правовий часопис. 2013. № 10. С. 48-52.

30. Гриняк, Андрій Особливості розмежування договорів підрядних договорів із надання послуг. Підприємництво, господарство, право. 2012. № 4. С. 18-20.

31. Гриняк Андрій. Види правопорушень у сфері договірних підрядних відносин. Підприємництво, господарство, право. 2012. № 10. С. 20-23.

32. Гриняк, Андрій Особливості правовідносин генеральних підрядників і субпідрядників у договорах генерального порядку. Підприємництво, господарство, право. 2011. № 12. С. 53-56.

33. Гриняк, Андрій Ціна як звичайна умова договору підряду. Підприємництво, господарство, право. 2012. № 7. С. 15-18.

34. Гутников О.В. Недействительные сделки в гражданском праве. Теория и практика оспаривания. 2013. 576 с.

35. Гуцуляк В. К. Місце договору на проведення пошукових робіт у системі договорів з виконання робіт. Часопис Київського університету права. 2016. № 1. С. 170-174.

36. Джунь В.В. До питання про обов'язковість застосування реституції у разі неправозгідності угоди. Вісник господарського судочинства. 2015. №4. С.165-167.

37. Дзера О. Загальні положення про правочини в новому Цивільному кодексі України. Юридична Україна. 2013. №7. С.28-29.

38. Дзера О.В. Недійсність правочину (угоди) за новим Цивільним кодексом України. Юридична Україна. 2013. №10. С.5-18.

39. Дрішлюк В. І. Договір будівельного підряду за Цивільним та Господарським кодексом України. Південноукраїнський правничий часопис. 2010.№ 4. С. 109-110.

40. Ізарова І. Істотні умови договору підряду на виконання проектних робіт. Право України. 2010. № 11.С.90-96.

41. *Ізарова І. Правова природа договорів підряду у сфері. Держава і право.* 2011. Вип. 53. С. 334-339. URL:http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_gum/dip/2011_53/05_10.pdf

42. Ізарова Ірина Правова природа проектних робіт. Підприємство, господарство, право: науково-практичний господарсько-правовий журнал. - 2011. -№ 4. - С. 37-40.

43. Ізарова Ірина Проблеми визначення предмета договору підряду на проведення проектних робіт. Юридична Україна: щомісячний правовий часопис. 2010. № 5. С. 48-52.

44. Карп'як Я.С. Фінансування житлового будівництва шляхом укладання договорів підряду. Наук. вісн. : зб. наук.-техн. пр. Нац. лісотехн. ун-т України. Л., 2009. Вип. 19.4. С. 160–165. URL:http://www.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/nvnlts/19_4/160_Karpiak_19_4.pdf

45. Килиянова К. В. Виникнення договору побутового підряду та його основні елементи його конструкції. Наше право. 2008. № 3. С. 70-74

46. Коссак В. Правова природа договорів у будівництві. Право України: Юрид. журн. 2015. № 4. С. 77-87.

47. Кулик В. Трудовий договір та договір підряду. Юридична газета: Юридичні питання: практика. 2011. 20-26 червня (№ 25). С. 22.

48. Куліш М. Проблеми поширення трудового законодавства на договір підряду. Государство и право в условиях глобализации: реалии и перспективы : матер. 2-ой Междунар. науч.-практ. конф. (г. Симферополь, 16-17 апреля 2010 г.) : сб. науч. тр. 2010. 592 с. С. 514-515.

49. Лукасевич-Крутник І. Державні будівельні норми і правила як джерело правового регулювання відносин за договором підряду на проведення проектних та пошукових робіт. Вісник Львівського університету. Сер. Юридична. 2011. Вип. 52. С. 196–204. URL:http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vlnu_yu/2011_52/196civ52.pdf

50. Лукасевич-Крутник І. С. Відповідальність замовника за договором підряду на проведення проектних та пошукових робіт. Адвокат. 2012. №2.

C.34-38. URL:http://www.nbuuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Advokat/2012_2/Luk-Krut.pdf

51. Матвеев И.В. Правовая природа недействительных сделок. Москва, 2015. 176 с.

52. Мельниченко О.С. Аналіз порядку укладення договорів на виконання науково-дослідних робіт, заснованих на державному замовленні. Збірник наукових праць Центру воєнно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського. 2013. № 3. С. 92-97. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znrcvds_2013_3_19

53. Недошовенко А. О. Страхування об'єкта будівництва (комплексу робіт) як умова договору будівельного підряду. Часопис Київського університету права. 2016. № 1. С. 371-374.

54. Олюха Віталій. Предмет договорупідрядуна капітальне будівництво. Підприємництво, господарство, право. 2013. № 7. С. 56-59.

55. Пленюк М. Д. Строки (терміни) виконання підрядником обов'язків за договором підряду. Підприємництво, господарство і право. 2011. № 1. С. 105–108.

56. Пленюк М.Д. Відповідальність сторін договору підряду за прострочення виконання договірних зобов'язань. URL:http://www.nbuuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ppip/2011_10/Plenuk.pdf

57. Пленюк Мар'яна. Договір побутовогопідрядуяк запорука належного виконання зобов'язань. Підприємництво, господарство, право. 2014. № 4. С. 21-24.

58. Пленюк Мар'яна. Деякі аспекти прострочення сторін у підрядних договорах: поняття і правові наслідки. Юридична Україна : щомісячний правовий часопис. 2011. № 1. С. 47-51.

59. Подцерковний О. П. Про застосування інституту безпідставного збагачення при розрахунках у підрядних відносинах. Вісник господарського судочинства. 2013. № 3. С. 147-153.

60. Поліщук К.В. Відповідальність підрядника за договором побутового підряду. Збірник тез наукових робіт учасників 4-ї Міжнародної цивілістичної наукової конференції студентів та аспірантів (Одеса, 3-4 квітня 2009 р.). 2009. 792 с.

61. Поліщук, Катерина. Тлумачення договору побутового підряду при його укладенні. Юридична Україна. 2009. № 1. С.71-73.

62. Резнікова В.В. Співвідношення понять «послуга» та «роботи», «договір про надання послуг» та «договір підряду». Вісник господарського судочинства. 2012. № 3. С. 85-92.

63. Ситник О. М. Неустойка як спосіб забезпечення виконання зобов'язань за договором побутового підряду. Часопис Київського університету права. 2015. № 4. С. 203-207.

64. Ситник О. Особливості розподілу ризиків за договором побутового підряду. Підприємництво, господарство і право: Щомісячний науково-практичний господарсько-правовий журнал. 2015. №1. С. 48-51.

65. Ситнік О. Нормативно-правове регулювання відносин за договором побутового підряду. Юридична Україна : Щомісячний правовий часопис. 2014. № 11. С. 74-79.

66. Сібільов М.М. Загальна характеристика нікчемних правочинів (договорів). Проблеми законності. Вип. 55. 2015. С. 45.

67. Спасибо-Фатеева І. Актуальні питання форми правочинів (теоретико-практичний аспект). Підприємництво, господарство і право. 2015. №8. С.31-33.

68. Спасибо-Фатеева І. Проблемні аспекти недійсних правочинів (на прикладі договору міни акцій). Підприємництво, господарство і право. 2015. №7. С.29-32.

69. Спасибо-Фатеева І.В. Нікчемні правочини та їх наслідки. Вісник Господарського судочинства. 2010. №2. С.178-184.

70. Теньков С. О. Укладення угод між юридичними особами в усній формі. Вісник господарського судочинства. 2013. № 1. С.111-113.

71. Федорчук Д.Е. Новели законодавства щодо підстав визнання правочинів недійсними. Юридичний радник. 2016. №3. С.97-103.

72. Фогельсон Ю. Хозяйственная цель сделки. Хозяйство и право. 2014. №2. С. 83-90.

ТЕМА 8. ДОГОВОРИ ПЕРЕВЕЗЕННЯ. ДОГОВОРИ ТРАНСПОРТНОГО ЕКСПЕДИРУВАННЯ.

У даній темі розглядаються різні поняття, як у широкому так і у вузькому розуміннях, а саме: поняття зобов'язань з перевезення, поняття договорів перевезення вантажів, поняття договорів перевезення пасажирів та багажу, поняття договору транспортного експедирування. Висвітлені види та сторони договору з надання послуг, види перевезень та їх правове регулювання, види договорів перевезення вантажів, види договорів перевезення пасажирів та багажу, а також види договору транспортного експедирування. Також звертається увага на джерела правового регулювання відносин щодо перевезення; види договорів перевезення вантажів та їх предмет, сторони, права та обов'язки сторін; предмет договорів перевезення пасажирів та багажу, їх сторони, форма, права та обов'язки сторін; поняття, предмет, форма договору транспортного експедирування.

Питання для самоконтролю:

1. Поняття договору перевезення.
2. Спосіб правового регулювання договору перевезення.
3. Певні особливості виконання договору перевезення вантажу.
4. Способи перевезення пасажирів та багажу.
5. Поняття договору транспортного експедирування.
6. Види перевезень.
7. Сторони договору з надання послуг перевезення.

8. Поняття зобов'язань з перевезення.
9. Поняття договорів перевезення вантажів.
10. Види договорів перевезення вантажів.
11. Предмет договорів перевезення вантажів.
12. Сторони договорів перевезення вантажів.
13. Права та обов'язки сторін договорів перевезення вантажів.
14. Поняття транспортного експедирування.
15. Предмет транспортного експедирування.
16. Поняття договору доручення.
17. Виконання прав та обов'язків сторін за договором доручення.
18. Як відбувається припинення договору доручення.
19. Поняття договору комісії та відмінність договору комісії від інших суміжних договорів.
20. Які існують права та обов'язки сторін за договором.
21. Способи припинення договору комісії.
22. Поняття договору управління майном.
23. Сторони договору управління майном та його форма виконання.
24. Права та обов'язки сторін у договорі управління майном.
25. Відповідальність сторін у договорі управління майном.
26. Припинення дії договору управління майном.
27. Права та обов'язки пасажирів за договором перевезення.
28. Договір доручення як форма надання повноважень при добровільному представництві.
29. Перевезення вантажу автомобільним транспортом.
30. Перевезення вантажу морським транспортом.

Тести для самоконтролю:

1. До основних видів транспортних договорів відносяться такі:

- а) договір про перевезення пасажирів;
- б) договір про перевезення багажу;
- в) договір про перевезення пошти;
- г) договір про обслуговування під'їзних шляхів.

2. Які існують допоміжні транспортні договори:

- а) договір про буксирування;
- б) договір про експедирування;
- в) договір про подачу і збирання вагонів;
- г) договір про перевезення пошти;
- д) договір про перевезення пасажирів.

3. Доказ про укладення договору перевезення є:

- а) товарна накладна;
- б) накладна;
- в) товарно-транспортна накладна;
- г) коносамент.

4. Яка форма укладання договору про перевезення:

- а) залежить від вантажу, який перевозиться;
- б) усна;
- в) письмова;
- г) усно-письмова.

5. Перевізником може бути:

- а) неповнолітня особа;
- б) фізична особа;
- в) юридична особа;
- г) особа, яка має ліцензію на здійснення перевезення.

6. По строку дії договір перевезення може бути:

- а) довгостроковим;
- б) миттєвим;
- в) короткостроковим;
- г) без обмеження строку дії.

7. Форма договору перевезення пасажирів може бути:

- а) усною;
- б) письмовою;
- в) залежить від умов погоди;
- г) залежить від виду транспорту, яким перевозиться вантаж.

8. За прострочення доставки вантажу перевізник повинен сплатити:

- а) штраф;
- б) пеню;
- в) відшкодовує збитки;
- г) нічого не відшкодовує.

9. За договором перевезення здійснюється перевезення:

- а) тільки вантажу;

- б) тільки пасажирів;
- в) тільки багажу та пошти;
- г) всього перерахованого в п. "а" - "в".

10. Договір перевезення вантажу - це договір, за яким:

- а) одна сторона (перевізник) зобов'язаний доставити довірений їй другою стороною (відправником) вантаж до пункту призначення та видати його особі, яка має право на одержання вантажу (одержувачеві), а відправник зобов'язується сплатити за перевезення вантажу встановлену плату;
- б) одна сторона (перевізник) зобов'язаний безоплатно доставити довірений їй другою стороною (відправником) вантаж до пункту призначення та видати його особі, яка має право на одержання вантажу (одержувачеві);
- в) одна сторона (фрахтівник) зобов'язана надати другій стороні (фрахтувальникові) за плату всю або частину місткості в одному чи кількох транспортних засобах на один або кілька рейсів для перевезення вантажу, пасажирів, багажу, пошти або з іншою метою, якщо це не суперечить закону та іншим нормативно-правовим актам;
- г) одна сторона (експедитор) зобов'язана за плату і за рахунок другої сторони (клієнта) виконати або організувати виконання визначених договором послуг, пов'язаних з перевезенням вантажу.

11. Договір про надання послуг є:

- а) двостороннім, безоплатним;
- б) конфіденційним, двостороннім;
- в) двостороннім, оплатним;
- г) одностороннім, безоплатним.

12. Договір перевезення вантажу укладається у:

- а) письмовій формі та підлягає державній реєстрації;
- б) письмовій формі з обов'язковим нотаріальним посвідченням;
- в) усній формі;
- г) письмовій формі.

13. Укладення договору перевезення багажу підтверджується видачею:

- а) квитка;
- б) багажної квитанції;
- в) текстом договору;
- г) коносаментом.

14. Пасажир має право:

- а) купувати для неповнолітніх дітей дитячі квитки за пільговою ціною;
- б) зробити дві зупинки в дорозі з подовженням строку чинності проїзних документів;
- в) провозити з собою безоплатно дітей віком до шести років без права зайняття нею окремого місця;
- г) перевозити з собою безоплатно ручну поклажу у межах норм, встановлених транспортними кодексами (статутами).

15. Договір чартеру - це договір, за яким:

- а) одна сторона (перевізник) зобов'язується доставити довірений їй другою стороною (відправником) вантаж до пункту призначення та видати його особі, яка має право на одержання вантажу (одержувачеві), а відправник зобов'язується сплатити за перевезення вантажу встановлену плату;
- б) одна сторона (фрахтівник) зобов'язується надати другій стороні (фрахтувальникові) за плату всю або частину місткості в одному чи кількох транспортних засобах на кілька рейсів для перевезення пасажирів;
- в) одна сторона (фрахтівник) зобов'язується надати другій стороні (фрахтувальникові) за плату всю або частину місткості в одному чи кількох транспортних засобах на один або кілька рейсів для перевезення вантажу, пасажирів, багажу, пошти або з іншою метою, якщо це не суперечить закону та іншим нормативно-правовим актам;
- г) одна сторона (експедитор) зобов'язується за плату і за рахунок другої сторони (клієнта) виконати або організувати виконання визначених договором послуг, пов'язаних з перевезенням вантажу.

16. Договір чартеру є:

- а) консенсуальним, оплатним;
- б) реальним, оплатним;
- в) консенсуальним, безоплатним;
- г) реальним, безоплатним.

17. Перевезенням транспортом загального користування вважається:

- а) перевезення, що здійснюється юридичною особою, якщо із закону, інших нормативно-правових актів або ліцензії, виданої цій організації, випливає, що вона має здійснювати перевезення вантажу, пасажирів, багажу, пошти за зверненням будь-якої особи;
- б) перевезення, що здійснюється юридичною чи фізичною особою, якщо із ліцензії, виданої ним, випливає, що вони мають здійснювати

перевезення вантажу, пасажирів, багажу, пошти за зверненням будь-якої особи;

в) перевезення, що здійснюється юридичною чи фізичною особою, за зверненням будь-якої особи;

г) одна сторона (фрахтівник) зобов'язується надати другій стороні (фрахтувальникові) за плату всю або частину місткості в одному чи кількох транспортних засобах на один або кілька рейсів для перевезення вантажу, пасажирів, багажу, пошти або з іншою метою, якщо це не суперечить закону та іншим нормативно-правовим актам.

18. Договір перевезення транспортом загального користування є:

а) конфіденційним;

б) публічним;

в) установчим;

г) організаційним.

19. Вантажоодержувач має право вимагати перевірки кількості, ваги і стану вантажу, що прибув у випадках:

а) в будь-якому випадку;

б) порушення термінів доставки;

в) прибуття вантажу в несправному рухомому складі та в пошкодженій тарі та упаковці;

г) прибуття вантажу з пошкодженими пломбами вантажовідправника.

20. Вантажоодержувач зобов'язаний:

а) прийняти надійшов на його адресу вантаж;

б) вивезти вантаж зі станції (порту, пристані);

в) відмовитися від приймання незамовленого вантажу;

г) відмовитися від приймання зіпсованого або пошкодженого вантажу.

Обов'язкові завдання:

Практичне завдання №1.

Між КСП “Зірка” і Управлінням залізниці Запорізької області було укладено договір на перевезення 40 т. помідорів свіжого врожаю овочепереробному заводу. Подано 4 вагони, які були повністю завантажені. На станції призначення при прийнятті вантажу було виявлено повну непридатність помідорів для переробки. В акті експертизи, проведеної на вимогу одержувача, зазначено, що помідори забруднено залишками і випарами міндобрив. Тому продукція не може бути використана через

загрозу отруєння і підлягає знищенню. Встановлено, що міндобрива були одержані агрофірмою “Квітка”. Після вивантаження вагони зразу ж були подані під завантаження КСП “Зірка”. КСП звернулося до залізниці з вимогою про відшкодування збитків.

1. Вирішіть спір і надайте правову оцінку ситуації.
2. Кому належить право вимагати відшкодування збитків?
3. Хто є суб’єктом відповідальності за збитки, які були завдані КСП?
4. Дайте визначення поняттю “придатність рухомого складу в технічному і комерційному відношенні”.

Практичне завдання №2.

За договором залізничного перевезення, укладеного між молочним заводом і Управлінням залізниці в 10 вагонах перевозили молочні вироби на суму 95 тисяч гривень. Вантаж перевозився у супроводі провідника відправника і за його пломбами. При прийнятті вантажу представник одержувача - оптової бази - виявив бій вантажу і нестачу на загальну суму 22 тисячі гривень. В комерційному акті було зазначено, що через неправильне завантаження стався бій вантажу на суму 17 тисяч, а також виявлено недостача вантажу на суму 5 тисяч гривень. На вимогу провідника вантажу і представника одержувача в акті зафіксовано, що в 2-х вагонах виявлено пролом покрівлі. Одержувач пред’явив вимогу про відшкодування завданих збитків (за договором поставки укладеним між ним та лікеро-горілчанним заводом проведена передоплата) до молочного заводу і до перевізника солідарно.

1. Вирішіть спір і дайте правову оцінку ситуації.
2. Проаналізуйте підстави звільнення залізничного перевізника від відповідальності.
3. Хто несе відповідальність за бій товару та нестачу.

Практичне завдання №3.

При одержанні 9 січня 2020 року вантажу, що перевозився автомобілем “ВАЗ” АТП - 2134 встановлено недостачу і псування вантажу на загальну суму 2490 грн. Факти були підтверджені комерційним актом від 7 січня 2020 року. Одержувач - мале підприємство “Кристал” - пред’явило 21 березня 2020 року претензію до АТП - 2134. До претензії не були долучені комерційний акт та розрахунок суми недостачі, яка складала 2490 грн. 21 березня 2020 року, не одержавши відповіді від АТП - 2134, МП “Кристал” звернулося з позовом до господарського суду. Суд відмовив у прийнятті позовної заяви у зв’язку з відсутністю доказів досудового врегулювання спору.

1. Проаналізуйте ситуацію і дайте правову оцінку ситуації.
2. Яка позовна давність встановлена з договорів перевезень автомобільним транспортом і який порядок їх обчислення?
3. Хто понесе відповідальність у даному випадку?

Практичне завдання №4.

При завантаженні 9 листопада 2020 року цукрових буряків на подані залізницею платформи КСП “Линія” допустило пошкодження рухомого складу. Сума збитків, підтверджена актом загальної форми від 6 листопада 2020 року, складала 548 грн. 14 лютого 2021 року залізниця пред’явила претензію КСП, яка була залишена без розгляду у зв’язку з пропуском претензійного строку. 10 березня 2020 року залізниця звернулася з позовною заявою до суду.

1. Дайте правовий аналіз ситуації.
2. Як обчислюються претензійні і позовні строки при заявленні претензій залізницею до клієнтури?

Практичне завдання №5.

Студенти Михайло, Стас та Костя їхали на гірськолижну базу автобусом Дніпро - Буковель. При посадці в автобус з дозволу водія вони помістили у багажне відділення автобуса 3 пари гірських лиж і 3 спортивні сумки. Прибувши у Буковель, студенти не виявили 1 сумку і заявили претензію водію про пропажу гірськолижного спорядження. З їхніх слів спорядження знаходилось у цій сумці, в 3-ій сумці були продукти харчування. Водій відмовився зафіксувати факт пропажі, оскільки вміст сумок був йому невідомий. Студенти звернулися з позовом до АТП - 3478 про відшкодування вартості спорядження (3 пари гірськолижних чобіт, 3 спортивних костюми та інші речі) на загальну суму 12 тисяч гривень та 6 тисяч гривень моральної шкоди.

1. Вирішіть спір.
2. Хто несе відповідальність в даній ситуації?
3. Як відбувається перевезення вантажу в автобусах?

Практичне завдання №6.

Громадянин Євген згідно з проїзним квитком зайняв місце в купе вагону поїзда Ужгород-Київ. Роздягнувшись в купе і залишивши свої речі, Євген пішов у ресторан пообідати. Повернувшись у купе, він не виявив своїх речей. Євген пред’явив претензії провіднику та начальнику поїзда. Останні

відмовилися зафіксувати факт пропажі і відхилили будь-які вимоги про відшкодування. Повернувшись до Ужгороду, Євген пред'явив позов до управління залізниці про відшкодування вартості багажу на суму 2500 грн. і моральної шкоди на 2 тисячі гривень. В позовній заяві вказано, що пропажа стала можливою через невиконання провідником покладених на нього обов'язків.

1. Вирішіть спір.
2. Визначте поняття “вантажо-багаж”, “багаж”, “ручна поклажа” і вкажіть в чому їх різниця.
3. Які особливості їх перевезення та відшкодування шкоди за їх втрату?

Практичне завдання №7.

Кірін виїхав у довгострокове відрядження за кордон, в зв'язку з чим передав Глущенко в управління житловий будинок з надвірними будівлями строком на 5 роки за плату. Глущенко здав будинок в оренду фермеру Запрудному, уклавши з ним договір оренди. Через 3 роки договір оренди був розірваний і фермер передав будинок Глущенко. Протягом останнього року Глущенко не здійснював належним чином догляд за будинком, внаслідок чого зруйнувався частково дах будинку. Після повернення з відрядження Кірін став вимагати від Глущенко надання звіту. Глущенко відмовився надавати звіт, а на вимогу Кіріна повернути йому кошти, одержані за оренду будинку та відшкодувати шкоду, яка заподіяна неналежним доглядом за будинком, відповів, що оренда була безоплатною, а відповідальності за руйнування даху будинку він не повинен нести, тому що будинок старий і він не повинен проводити ремонт будинку.

1. Проаналізуйте ситуацію і дайте правову оцінку ситуації.
2. Яка відповідальність управителя майном за цим договором?

Практичне завдання №8.

Сільськогосподарський кооператив “Жнива” звернувся до господарського суду з позовом до залізниці про стягнення 5 комбайнів, які не прибули на станцію призначення. Втрата комбайнів підтверджується комерційним актом. Заперечуючи проти позову, залізниця послалася на практичну неможливість втрати вантажу в зв'язку з великою вагою.

1. Проаналізуйте ситуацію і дайте правову оцінку ситуації.
2. Якими документами слід обґрунтувати вимоги позивача?
3. Як треба оцінити доводи відповідача?

Практичне завдання №9.

Приватне транспортне підприємство “Марія” уклало договір з Нижньодніпровським будівельним комбінатом про перевезення стройматеріалів для будівництва будинків. В день прибуття стройматеріалів на станцію Коломойська залізниця повідомила про це вантажоодержувача і поставила вимогу терміново розвантажити вагони і вивезти вантаж із станції. У договорі між транспортним підприємством і будівельним комбінатом було вказано, що транспортне підприємство самостійно доставляє на будівельний майданчик вантаж, для цього комбінат видав водіям транспортного підприємства доручення на одержання вантажу. Після розвантаження вантажу на будівельних майданчиках була виявлена нестача стройматеріалів на суму 150 тисяч гривень.

1. Проаналізуйте ситуацію і дайте правову оцінку ситуації.
2. Як повинен діяти будівельний комбінат в даній ситуації?
3. Кому необхідно направляти претензію?
4. Яким чином стягнути збитки?

Практичне завдання №10.

Криворізький завод будівельних матеріалів відправив торговельної бази стройматеріали, на станцію призначення вантаж прибув з нестачею на суму 34000 грн, що підтверджено комерційним актом і актом експертизи. Причиною нестачі була пожежа в вагоні. Вантаж був відправлений з провідником відправника, пожежа виникла в результаті несправності груби, яку топив провідник.

Позов вантажоодержувача був задоволений за рахунок залізниці. В обґрунтування свого рішення арбітр посилався на те, що перевізник повинен забезпечити збереження вантажу.

1. Проаналізуйте та вирішіть спір.
2. Яке повинно бути рішення арбітра?

Підготувати словник з основних термінів:

Договір з надання послуг, договір перевезення, договір транспортного експедирування, основні і допоміжні договори, довготермінові і навігаційні договори, перевізник, відправник, пасажир, чартер, своєчасна доставка, нестача, псування, договір буксирування.

Бібліографічний список:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Про договори міжнародної купівлі-продажу товарів: Конвенція ООН від 11 квітня 1980 року. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_003
3. Про позовну давність у міжнародній купівлі-продажу товарів: Конвенція ООН від 14 червня 1974 року. Режим доступу до Конвенції. URL:http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_002/print1340283646425998
4. Господарський кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18-22. Ст.144.
5. Житловий кодекс України. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1983. № 28. Ст.573.
6. Кодекс торгового мореплавства України. *Відомості Верховної Ради України*. 1995.№ 47-52. Ст.349.
7. Повітряний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 48-49. Ст.536.
8. Цивільний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40-44. Ст. 356.
9. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23 грудня 1993 р. № 3792-ХІІ. *Відомості Верховної ради України*. 1994. № 13. Ст. 64.
- 10.Про банки і банківську діяльність : Закон України від 7.12.2000 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 5-6. Ст.3.
- 11.Про захист прав споживачів : Закон України від 12 травня 1991 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. №30. Ст.379.
- 12.Про нотаріат: Закон України від 2 вересня 1993 року. *Відомості Верховної Ради України*.1993.№ 39. Ст.383.
- 13.Про оренду землі: Закон України від 6 жовтня 1998 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. №46-47. Ст.280.
- 14.Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянинові незаконними діями органів дізнання, попереднього слідства, прокуратури і суду: Закон України від 1 грудня 1994 року. *Відомості Верховної Ради України*.1995. №1. Ст.1.
- 15.Про регулювання бартерних (товарообмінних) операцій у зовнішньоекономічній діяльності: Закон України 23 грудня 1998 року № 351-ХІV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999,№ 5-6. Ст.44.
- 16.Про страхування : Закон України від 07.03.1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996.№ 18. Ст.78
- 17.Про фінансовий лізинг: Закон України від 11 грудня 2003 року. *Відомості Верховної Ради України*.1998. № 16. Ст.68.
- 18.Договірне право України. Особлива частина: навч. посіб. За ред. О.В. Дзери. Київ : Юрінком Інтер, 2018. 1199 с.
- 19.Договірне право України: навчальний посібник, упоряд.: І.В. Тетарчук, Т.Є. Дяків. К.: Центр учбової літератури, 2018. 259 с.

20. Договірні форми розпорядження майновими правами на об'єкти авторського права: монографія. За ред. Н.М. Мироненко. Київ: Інтерсервіс, 2014. 248 с.
21. Іваненко Л.М. Захист прав споживачів : підручник. Київ : Юрінком Інтер, 2014. 495 с.
22. Ісаєв А.М. Договір дарування за Цивільним кодексом України: монографія. Х.: Дьяконенко, 2010. 205 с.
23. Короєд С.О. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України. Станом на 05.02.2019 року. К. Центр учбової літератури. 2019. 1168 с.
24. Коротюк О.В. Судова практика у справах про визнання недійсними договорів довічного утримання, договорів дарування. Київ: ОВК, 2015. 200 с.
25. Маріц Д.О. Строки і терміни у договорах про реалізацію майна: монографія. К.: Дакор, 2013. 203 с.
26. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2 томах / За ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової, В.В. Луця. К.: Юрінком Інтер, 2019. Т. 2. 1049 с.
27. Цивільне право України. Особлива частина: підручник; за ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової, Р.А. Майданика. 5-те вид., стер. Київ: Юрінком Інтер, 2017. 1173 с.
28. Цивільне право України: Договірні та недоговірні зобов'язання: підручник; за заг. ред. С.С. Бичкової. 3-тє вид., змін. та допов. Київ: Правова єдність: Алерта, 2014. 495 с.
29. Цивільне право України: навч. посіб.: у 2 т. Ю.Ф. Іванов, О.В. Куриліна, М.В. Іванова. Київ: Алерта., 2018. Т. 2. 345 с.
30. Цивільне право України: Особлива частина: Підручник. За ред. В.Г. Фазикоша, С.Б. Булеци., В.В. Заборовського. К., 2013. 751 с.

ТЕМА 9. ДОГОВІР ЗБЕРІГАННЯ. ДОГОВІР СТРАХУВАННЯ.

У даній темі розглядаються такі питання, як поняття та види договору зберігання, які існують сторони за договором зберігання, а також їх права та обов'язки, яку відповідальність несуть зберігач та поклажодавець.

Також розглядаються договір складського зберігання, зазначаються складські документи та посвідчені ними права, які існують у цивільному праві; спеціальні види договорів зберігання; поняття, предмет та форма договору страхування, а також поняття та види страхування. Висвітлюється порядок укладення договору добровільного страхування, вказуються сторони та учасники за договором страхування, права та обов'язки сторін за договором страхування, також як відбувається укладання договору страхування та зміст страхового поліса. Зазначається у темі за яких умов відбувається відмова у виплаті страхового відшкодування.

Питання для самоконтролю:

1. Поняття договору зберігання.
2. Права за договором зберігання.
3. Обов'язки сторін за договором зберігання.
4. Відповідальність сторін за договором зберігання.
5. Особливості зберігання на товарному складі.
6. Спеціальні види зберігання.
7. Поняття договору страхування.
8. Види договору страхування.
9. Форма договору страхування.
10. Документи, які підтверджують укладення договору страхування.
11. Сторони договору страхування.
12. Права сторін договору страхування.
13. Обов'язки сторін договору страхування.
14. Порядок укладення договору страхування.
15. Зміна договору страхування.
16. Припинення договору страхування.
17. Поняття договору страхування.
18. Предмет договору страхування.
19. Форма договору страхування.
20. Укладання договору страхування.
21. Відмова у виплаті страхового відшкодування.
22. Складські документи та посвідчені ними права.
23. Відповідальність зберігача.
24. Відповідальність поклажодавця.
25. Права та обов'язки сторін за договором страхування.
26. Учасники за договором страхування.
27. Спеціальні види договорів зберігання.
28. Зміст страхового поліса.
29. Відмова у виплаті страхового відшкодування.
30. Договір добровільного страхування.

Тести для самоконтролю:

1. Договір зберігання - це договір, за яким:

- а) одна сторона (зберігач) зобов'язана зберігати річ, яка передана їй другою стороною (поклажодавцем), і повернути її поклажодавцеві у схоронності;
- б) товарний склад зобов'язується за плату зберігати товар, переданий йому поклажодавцем, і повернути цей товар у схоронності;
- в) особа, що здійснює зберігання на засадах підприємницької діяльності зобов'язана

зберігати річ, яка передана їй другою стороною (поклажодавцем), і повернути її поклажодавцеві у схоронності;

г) фізична особа (зберігач) зобов'язується зберігати річ, яка передана їй іншою фізичною особою (поклажодавцем), і повернути її поклажодавцеві у схоронності.

2. Якщо зберігання речей здійснюється суб'єктом підприємницької діяльності на складах загального користування договір зберігання є договором:

- а) умовним;
- б) організаційним;
- в) публічним;
- г) конфіденційним.

3. Сторонами договору зберігання є:

- а) замовник і виконавець;
- б) принципал і агент;
- в) зберігач і поклажодавець;
- г) виконавець і поклажодавець.

4. Договір зберігання між фізичними особами укладається у письмовій формі на суму, що перевищує у:

- а) п'ятдесят і більше разів розмір неоподаткованого мінімуму доходів громадян;
- б) двадцять і більше разів розмір неоподаткованого мінімуму доходів громадян;
- в) двадцять і більше разів розмір мінімальної заробітної плати;
- г) двадцять і більше разів розмір прожиткового мінімуму.

5. Договір зберігання, за яким зберігач зобов'язується прийняти річ на зберігання в майбутньому, має бути укладений у:

- а) усній формі;
- б) письмовій формі та підлягає державній реєстрації;
- в) письмовій формі і підлягає нотаріальному посвідченню;
- г) письмовій формі.

6. Якщо строк зберігання речі визначається моментом пред'явлення поклажодавцем вимоги про її повернення, зберігач має право зі спливом звичайного за цих обставин строку зберігання вимагати від поклажодавця забрати цю річ в:

- а) будь-який строк;
- б) місячний строк;
- в) розумний строк;
- г) триденний строк.

7. Якщо зберігання здійснюється безоплатно, зберігач зобов'язаний піклуватися про річ, як про:

- а) чужу;
- б) державну;
- в) комунальну;
- г) свою власну.

8. При безоплатному зберіганні поклажодавець зобов'язаний відшкодувати зберігачеві:

- а) здійснені ним витрати на зберігання речі;
- б) неодержану зберігачем вигоду;
- в) збитки, які виникли в зв'язку із зберіганням речі;
- г) здійснені ним витрати на зберігання речі та неодержану зберігачем вигоду.

9. Що відноситься до спеціальних видів зберігання:

- а) у гардеробі;
- б) у банку;
- в) у ломбарді;
- г) у камерах схову.

10. Що є предметом договору зберігання:

- а) річ;
- б) послуги про зберігання;
- в) дії зберігача;
- г) послуга.

11. В якій формі укладається договір зберігання:

- а) в усній;
- б) у письмовій;
- в) законом не встановлена;
- г) за згодою сторін.

12. Зберігання в ломбарді:

- а) зберігач – будь-яка фізична особа;
- б) зберігач – суб'єкт підприємництва;
- в) форма договору усна;
- г) страхування речі здійснює зберігач

13. Зберігання у камерах схову підприємств транспорту:

- а) зберігачем є фізична особа;
- б) поклажодавцем є фізична особа;
- в) договір є публічним;
- г) договір є консенсуальним.

14. Що є доказом укладення договору зберігання:

- а) письмовий договір;
- б) жетон;
- в) конклюдентні дії;
- г) квитанція.

15. Залежно від об'єктів страхування поділяється на:

- а) особисте;
- б) майнове;
- в) добровільне;
- г) страхування відповідальності.

16. Факт укладання договору страхування засвідчується:

- а) страховим свідоцтвом;
- б) страховим полісом;
- в) квитанцією;
- г) сертифікатом.

17. Страхувальник зобов'язаний:

- а) своєчасно вносити страхові платежі;
- б) повідомляти страховика про настання страхового випадку;
- в) сплачувати штраф за несвоєчасне внесення страхових платежів;
- г) надавати при укладенні договору всю інформацію, що має істотне значення для оцінки договору.

18. Страхувальником може бути:

- а) юридична особа певної організаційно-правової форми;
- б) будь-яка юридична особа або фізична особа;
- в) особа повинна мати ліцензію на здійснення страхової діяльності;
- г) страхова діяльність здійснюється без ліцензії.

19. Договір страхування може бути визнаний судом недійсним:

- а) якщо страхувальник не сплачує страхових внесків;
- б) він укладений після настання страхового випадку;
- в) об'єктом страхування є майно, яке підлягає конфіскації;
- г) якщо страховик не ознайомив страхувальника з усіма

20. Відмова страховика від здійснення страхової виплати:

- а) у разі подання страховиком завідомо неправдивих відомостей про об'єкт страхування;
- б) у разі вчинення страхувальником умисного злочину, що призвів до страхового випадку;
- в) у разі подання неповної інформації про настання страхового випадку;
- г) у разі несвоєчасного повідомлення про настання страхового випадку.

Обов'язкові завдання:

Практичне завдання №1.

Громадянин Анатолій застрахував життя і здоров'я доньки Ангеліни та дружини Лілії. 13 січня 2020 року внаслідок дорожньо-транспортної пригоди громадянин Сергій загинув, Анатолій отримав значні тілесні ушкодження. По факту ДТП була порушена кримінальна справа, вироком суду у скоєнні ДТП встановлена вина Анатолія. Страховик відмовив у виплаті страхового відшкодування, оскільки смерть Сергія сталася з вини Анатолій - батька.

1. Дайте аналіз ситуації.
2. Чи матиме страховик право на суброгацію за умови виплати страхового відшкодування?

Практичне завдання №2.

Приватний стоматолог Микола уклав із акціонерною страховою компанією "Укрстрах" договір страхування майнової відповідальності за шкоду заподіяну при виконанні своїх обов'язків на суму 10 тисяч гривень. Пацієнт приватної стоматології Володимир звернувся до суду з вимогою про стягнення із стоматолога Миколи 3 тисячі гривень відшкодування за неякісну

санацию і 1500 грн. моральної шкоди. Рішенням суду зі стоматолога Миколи було стягнуто 2100 грн. відшкодування і 900 грн. моральної шкоди. Стоматолог Микола звернувся до страховика про виплату страхового відшкодування.

1. Дайте правовий аналіз ситуації.
2. Чи може бути об'єктом страхування майнова відповідальність за шкоду, заподіяну особою при виконанні своїх службових, трудових чи договірних обов'язків?
3. Чи підлягає виплаті і в якому розмірі страхове відшкодування в даній ситуації?

Практичне завдання №3.

Пасажир Станислав придбав проїзний квиток на поїзд Кіровське-Новопілля. Проходячи до перону через касовий зал, де проводилися часткові ремонтні роботи, пасажир Станислав зазнав тілесних ушкоджень внаслідок падіння фрагменту ліпки стелі. Машиною швидкої допомоги Станислав був доставлений у лікарню і госпіталізований. Витрати на лікування за 14 днів становили 15800 гривень.

1. Проаналізуйте “Правила обов'язкового страхування пасажирів на транспорті”.
2. Кому слід пред'явити вимогу про відшкодування шкоди: залізниці чи будівельній компанії?
3. Дайте юридичне обґрунтування виплати (невиплати) суми відшкодування як юрисконсульт.

Практичне завдання №4.

За договором майнового страхування укладеним між громадянином Віталієм і СК “Крафт” було застраховано приватний житловий будинок на суму 185 тисяч гривень. при страховій оцінці 112 тисяч гривень. Внаслідок землетрусу будинок було істотно ушкоджено. Сума збитків, підтверджена аварійним сертифікатом, складала 134 тисячі гривень.

1. Дайте правовий аналіз ситуації.
2. Визначте розмір страхового відшкодування, на яке має право Віталій.
3. Як відбувається страхові виплати при умовах, які не залежать від людини?

Практичне завдання №5.

Громадянин Артем застрахував у САК "Протект" цивільну відповідальність за шкоду, заподіяну належним йому транспортним засобом на суму 3 тисячі гривень. 6 березня 2021 року перебуваючи за кермом, Артем скоїв наїзд на пішохода Тимура. і травмував його. На підставі ст. 1187 Цивільного Кодексу України Тимур пред'явив позов до гр. Артема про відшкодування збитків у розмірі 2 тисяч гривень (витрати на лікування та догляд, вартість пошкодженого одягу) і 1500 грн. моральної шкоди. Рішенням суду з громадянина Артема на користь громадянина Тимура присуджено 1000 грн. відшкодування збитків і 1000 грн. моральної шкоди. Громадянин Артем звернувся до САК "Протект" про виплату страхового відшкодування.

1. Дайте правовий аналіз ситуації.
2. Проаналізуйте ЗУ "Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів" від 01.07.2004 р.
3. Ознайомтеся із ст. 1187 Цивільного Кодексу України. Чи має САК "Протект" право на суброгацію?

Практичне завдання №6.

Степаненко уклав договір страхування домашнього майна і поїхав у заплановане відрядження. В готелі у нього вкрали електрощітку, светр, годинник та безпроводні навушники. Потерпілий звернувся до страхової компанії про відшкодування заподіяної шкоди.

1. Дайте правовий аналіз ситуації.
2. Чи зобов'язана страхова компанія сплатити страхове відшкодування?
3. Що таке страховий випадок?
4. Як відбувається зберігання речей у готелях?

Практичне завдання №7.

Громадянка Христина застрахувала свій автомобільний транспортний засіб, після чого потрапила у ДТП з власної вини (порушила правила дорожнього руху). Після аварії вона звернулася до страхової компанії із заявою про виплату страхової суми. Страховик відмовив їй у виплаті страхової суми посилаючись на те, що в даному випадку були навмисні дії страхувальника, які були спрямовані на настання страхового випадку, а тому підстави для виплати страхової суми відсутні.

1. Дайте правовий аналіз ситуації.

2. Як відбувається страхування автомобільного транспортного засобу?

Практичне завдання №8.

Громадянин Іван уклав договір страхування зі страховою компанією про страхування власних будинку та автомобіля. У зв'язку із стихійним лихом, а саме наводнення, була зруйнована частина будинку та власний автомобіль громадянина Івана віднесло потоком з гори. Він звернувся до страхової компанії з вимогою про відшкодування збитків. Страхова компанія дала згоду тільки на відшкодування збитків у межах суми, що була внесена громадянином Іваном страховій компанії. Громадянин Іван не погодився з таким рішенням і звернувся до суду із заявою про виплату заподіяної шкоди у повному обсязі. Страхова компанія у відповіді на заяву посилалася на те, що страхові внески громадянином Іваном були сплачені не в повному обсязі, тому відшкодування буде проведено тільки у розмірі внесених громадянином Іваном платежів.

1. Дайте правовий аналіз ситуації.
2. Як відбувається відшкодування шкоди після стихійного лиха?

Практичне завдання №9.

Приватне підприємство “Колос” застрахувало вантажний автомобіль на 140 тисяч гривень. Через 7 місяців автомобіль потрапив у дорожньо-транспортну пригоду не з вини страхувальника. Збиток перевищує встановлену суму страхування на 4 тисячі гривень.

1. Як вирішити справу?
2. У якому розмірі буде відшкодовуватися шкода?

Практичне завдання №10.

З гардеробу театру було викрадено норкову шубу громадянки Олесі вартістю тисяч доларів. Замість неї було залишено стару шубу із штучного хутра. Олеся звернулася до адміністрації перукарні з позовом про відшкодування вартості норкової шуби. Директор театру заперечував проти позову, посилаючись на те, що гардероб не працював з причини хвороби особи, яка працювала у гардеробі, на гардеробі була вивішена об'ява про те, що гардероб не працює.

1. Як слід вирішити справу?
2. У якому розмірі буде відшкодовуватися шкода?

Підготувати словник з основних термінів:

Договір зберігання, договір страхування; зберігач, поклажодавець, страхувальник, страховик, страховий випадок, страховий ризик, складські документи, складська квитанція, просте складське свідоцтво, подвійне складське свідоцтво, сертифікований товарний склад, особисте страхування, майнове страхування, добровільне страхування, обов'язкове страхування, страхові агенти, страхові брокери, страхове відшкодування, страховий платіж, перестраховання, співстрахування.

Бібліографічний список:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Про договори міжнародної купівлі-продажу товарів: Конвенція ООН від 11 квітня 1980 року. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_003
3. Про позовну давність у міжнародній купівлі-продажу товарів: Конвенція ООН від 14 червня 1974 року. Режим доступу до Конвенції. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_002/print1340283646425998
4. Господарський кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18-22. Ст.144.
5. Житловий кодекс України. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1983. № 28. Ст.573.
6. Кодекс торгового мореплавства України. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 47-52. Ст.349.
7. Повітряний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 48-49. Ст.536.
8. Цивільний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40-44. Ст. 356.
9. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23 грудня 1993 р. № 3792-ХІІ. *Відомості Верховної ради України*. 1994. № 13. Ст. 64.
10. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 7.12.2000 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 5-6. Ст.3.
11. Про захист прав споживачів : Закон України від 12 травня 1991 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. №30. Ст.379.
12. Про нотаріат: Закон України від 2 вересня 1993 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 39. Ст.383.
13. Про оренду землі: Закон України від 6 жовтня 1998 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. №46-47. Ст.280.
14. Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів дізнання, попереднього слідства,

- прокуратури і суду: Закон України від 1 грудня 1994 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. №1. Ст.1.
15. Про регулювання бартерних (товарообмінних) операцій у зовнішньоекономічній діяльності: Закон України 23 грудня 1998 року № 351-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999, № 5-6. Ст.44.
 16. Про страхування : Закон України від 07.03.1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 18. Ст.78
 17. Про фінансовий лізинг: Закон України від 11 грудня 2003 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 16. Ст.68.
 18. Договірне право України. Особлива частина: навч. посіб. / За ред. О.В. Дзери. Київ : Юрінком Інтер, 2018. 1199 с.
 19. Договірне право України: навчальний посібник / упоряд.: І.В. Тетарчук, Т.Є. Дяків. К.: Центр учбової літератури, 2018. 259 с.
 20. Про зерно та ринок зерна в Україні : Закон України від 4 лип. 2002 р. № 37–IV зі змін. і допов. Відом. Верховної Ради України. 2002. № 35 (30 серп.). Ст. 258.
 21. Про сертифіковані товарні склади та прості і подвійні складські свідоцтва : Закон України від 23 груд. 2004 р. № 2286–IV Відом. Верховної Ради України. 2005. № 6 (11 лют.). Ст. 136.
 22. Про затвердження Порядку випуску бланків складських документів на зерно, їх передачі та продажу зерновим складам та типового договору складського зберігання зерна: постановою Кабінету Міністрів України від 7 жовтня 2015 р. № 806 // [Електронний ресурс] – режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/510-2003-%D0%BF>.
 23. Положення про обіг складських документів на зерно : наказ М-ва аграрної політики України від 27 черв. 2003 р. № 198. Офіц. вісн. України. 2003. № 30 (8 серп.). Ст. 1571.
 24. Про забезпечення реалізації деяких положень Закону України “Про зерно та ринок зерна в Україні” : Постанова Каб. Міністрів України від 17 груд. 2004 р. Офіц. вісн. України. 2004. № 46 (3 груд.). Ст. 3053.
 25. Порядок ведення основного реєстру складських документів на зерно та зерна, прийнятого на зберігання, і реєстру зернового складу : наказ М-ва аграрної політики України від 11 серп. 2005 р. Офіц. вісн. України. 2005. № 39 (14 жовт). Ст. 2501.
 26. Демчук А. М. Періоди розвитку відносин зі зберігання на товарному складі в Україні. *Perspektywy rozwoju nauki. Zbiór raportów naukowych*. (28.11.2012–30.11.2012). Gdańsk, 2012. С. 5–13.
 27. Пленюк М. Д. Деякі аспекти визначення правової природи договору зберігання на товарному складі та відмежування від суміжного договору охорони майна. Проблеми вдосконалення правового забезпечення прав та основних свобод людини і громадянина в Україні : матеріали Всеукр. міжвуз. наук. конф. молодих вчених та асп. (м. ІваноФранківськ, 28 квіт. 2006 р.). Івано-Франківськ, 2006. С. 198-201.

28. Шишка Р. Б. Характеристика, типи та види договорів. Право та упр.. 2011. № 3. С. 369–380.
29. Науково-практичний коментар цивільного кодексу України. – Вид. 2-ге, зі змін. і допов. / за ред. В. М. Коссака. Київ : Істина, 2008. – 992 с.
30. Демчук А. М. Договір як підстава виникнення відносин зберігання на товарному складі. Адвокат. 2013. № 9. С. 28-31.
31. Інструкція про організацію митного контролю та митного оформлення повітряних суден перевізників і товарів, що переміщуються цими суднами : наказ Держ. митної служби України № 240 від 6 квіт. 2004 р. Офіц. вісн. України. 2004. № 17. Ст. 1227.
32. Гражданское право. В 2 т. Т. 2 : учебник /отв. ред. Е. А. Суханов. М. : изд-во «БЕК», 2003. 465 с.
33. Господарський кодекс України від 16.01.2003 №436-IV Офіц. вісн. України. 2003. № 11. Ст. 462.
34. Демчук А. М. Вдосконалення правового регулювання обігу складських свідоцтв. Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні : матеріали XIII регіон. наук.-практ. конф., 8-9 лют. 2007 р. Львів, 2007. С. 14–16.
35. Бакалінська О. Застосування оціночних понять у цивільному праві України . Підприємництво, госп-во і право. 2012. №10. С. 8–11.

ТЕМА 10. ДОГОВІР ДОРУЧЕННЯ. ДОГОВІР КОМІСІЇ. ДОГОВІР УПРАВЛІННЯ МАЙНОМ.

У даній темі розглядаються такі питання як: поняття, предмет та правова характеристика договору доручення та розглядається у яких формах укладається договір доручення, визначаються сторони за договором доручення, а також їх права та обов'язки. Розглядаються способи та умови припинення договору доручення. Поняття, предмет та правова характеристика договору комісії, в якій формі укладається договір комісії, які є сторони за договором комісії, та їх права і обов'язки. Вказується за яких умов відбувається припинення договору комісії, які є види договору комісії. Також розглядаються поняття, предмет та правова характеристика договору управління майном, сторони за договором управління майном, а також їх права та обов'язки.

Питання для самоконтролю:

1. Дайте визначення договору доручення.
2. Що є предметом в договорі доручення?
3. Надайте правову природу договору доручення.
4. Яка форма договору доручення?
5. Охарактеризуйте сторони за договором доручення.
6. Які права мають сторони за договором доручення?
7. Які обов'язки покладаються на сторін при укладенні договору доручення?

8. У яких випадках припиняється договір доручення?
9. Якими нормативно-правовими актами регулюються сторони при укладенні договору доручення?
10. Дайте визначення договору комісії.
11. Що є предметом в договорі комісії?
12. Надайте правову природу договору комісії.
13. Яка форма договору комісії?
14. Охарактеризуйте сторони за договором комісії.
15. Які права мають сторони за договором комісії?
16. Які обов'язки покладаються на сторін при укладенні договору комісії?
17. У яких випадках припиняється договір комісії?
18. Якими нормативно-правовими актами регулюються сторони при укладенні договору комісії?
19. На які види поділяється договір комісії?
20. Дайте визначення договору управління майном.
21. Що є предметом в договорі управління майном?
22. Надайте правову природу договору управління майном.
23. Охарактеризуйте сторони за договором управління майном.
24. Які права мають сторони за договором управління майном?
25. Які обов'язки покладаються на сторін при укладенні договору управління майна?
26. Хто такий повірений?
27. При укладенні якого договору однією із сторін виступає комісіонер?
28. При укладенні якого договору однією із сторін виступає комітент?
29. У чому полягають особливості договору доручення?
30. Порівняйте правову природу договору доручення та управління майном.

Тести для самоконтролю:

1. За яким договором одна сторона зобов'язується вчинити від імені та за рахунок другої сторони певні юридичні дії?

- а) договором доручення;
- б) договором комісії;
- в) договором управління майном;
- г) договором довічного утримання.

2. За яким договором одна сторона зобов'язується за дорученням другої сторони за плату вчинити один або кілька правочинів від свого імені, але за рахунок комітента?

- а) договором доручення;
- б) договором комісії;
- в) договором управління майном;

г) договором довічного утримання.

3. За яким договором одна сторона передає другій стороні на певний строк майно в управління, а друга сторона зобов'язується за плату здійснювати від свого імені управління цим майном в інтересах установника управління або вказаної ним особи (вигодонабувача)?

- а) договором доручення;
- б) договором комісії;
- в) договором управління майном;
- г) договором довічного утримання.

4. Визначте сторін за договором доручення:

- а) повірений, довіритель;
- б) комісіонер, комітент;
- в) установник управління, управитель;
- г) комісіонер, субкомісіонер.

5. Визначте сторін за договором комісії:

- а) повірений, довіритель;
- б) комісіонер, комітент;
- в) установник управління, управитель;
- г) комісіонер, субкомісіонер.

6. Визначте сторін за договором управління майном:

- а) повірений, довіритель;
- б) комісіонер, комітент;
- в) установник управління, управитель;
- г) комісіонер, субкомісіонер.

7. Визнасте сторін за договором субкомісії:

- а) повірений, довіритель;
- б) комісіонер, комітент;
- в) установник управління, управитель;
- г) комісіонер, субкомісіонер, комітент.

8. Істотними умовами якого договору при зобов'язанні продати або купити майно є умови про це майно та його ціна?

- а) договору доручення;

- б) договору комісії;
- в) договору управління майном;
- г) договору довічного утримання.

9. Предметом якого договору може бути підприємство як єдиний майновий комплекс, нерухома річ, цінні папери, майнові права та інше майно?

- а) договору доручення;
- б) договору комісії;
- в) договору управління майном;
- г) договору довічного утримання.

10. Істотними умовами якого договору є перелік майна, розмір і форма плати за управління майном?

- а) договору доручення;
- б) договору комісії;
- в) договору управління майном;
- г) договору довічного утримання.

11. Якщо сторони не визначили строк договору управління майном, то він вважається?

- а) нікчемним;
- б) недійсним;
- в) укладеним;
- г) укладеним на 5 років.

12. Комітент, який має заперечення щодо звіту комісіонера, повинен повідомити його про це протягом _____ від дня отримання звіту.

- а) 5 робочих днів;
- б) 10 календарних днів;
- в) 25 календарних днів;
- г) 30 днів.

13. Хто зобов'язаний видати повіреному довіреність на вчинення юридичних дій, передбачених договором доручення ?

- а) комітент;
- б) комісіонер;
- в) довіритель;
- г) уповноважена особа.

14. У якому договорі повинні бути чітко визначені юридичні дії, які повинен вчинити повірений?

- а) договорі доручення;
- б) договорі комісії;
- в) договорі управління майном;
- г) договорі субкомісії.

15. Хто має право на плату за виконання свого обов'язку за договором доручення, якщо інше не встановлено договором або законом?

- а) комітент;
- б) комісіонер;
- в) довіритель;
- г) повірений.

16. Хто зобов'язаний вчиняти правочини на умовах, найбільш вигідних для комітента, і відповідно до його вказівок ?

- а) комітент;
- б) комісіонер;
- в) довіритель;
- г) повірений.

17. Управитель може доручити _____ вчинити від його імені дії, необхідні для управління майном, якщо це передбачено договором управління майном або цього вимагають інтереси установника управління або вигодонабувача у разі неможливості отримати в розумний строк відповідні вказівки установника управління. Управитель відповідає за дії обраного ним замісника, як за свої власні.

- а) уповноваженій особі;
- б) вигодонабувачеві;
- в) іншій особі (замісникові);
- г) помічникові.

18. Управитель, який не виявив при управлінні майном належної турботливості про інтереси установника управління або вигодонабувача, зобов'язаний відшкодувати установникові управління завдані збитки, а вигодонабувачеві ?

- а) упущену вигоду;
- б) завдану шкоду;

- в) неустойку;
- г) пеню.

20. У разі відмови однієї сторони від договору управління майном вона повинна повідомити другу сторону про це _____ до припинення договору, якщо договором не встановлений інший строк.

- а) за три місяці;
- б) за 3 робочі дні;
- в) за тиждень;
- г) за місяць.

Обов'язкові завдання:

Практичне завдання №1.

12.03.2021 року громадянин Михайло уклав з громадянкою Юлією договір, за яким зобов'язався придбати для неї техніку для будівництва. Коли було придбано техніку для будівництва, громадянка Юлія відмовилась її прийняти і відшкодувати її вартість громадянину Михайлу, мотивуючи це тим, що матеріали придбано за завищеними цінами. Громадянин Михайло вимагав оплати матеріалів, вказавши, що в довіреності громадянки Юлії, посвідченій нотаріально, не було вказівки щодо ціни, за якою передбачалося придбання техніки для будівництва, а було лише зазначено, що громадянину Михайлу "доручається придбати техніку для будівництва за діючими цінами". Крім того, у зв'язку з затримкою в прийнятті техніки для будівництва, громадянин Михайло поніс додаткові витрати щодо їх зберігання, які він вимагав відшкодувати. Громадянка Юлія в свою чергу проти позову заперечує посилаючись на те, що при укладенні договору вона назвала суму, яку громадянин Михайло не повинен був перевищувати.

1. Надайте правову оцінку діям громадянина Михайла та громадянки Юлії.
2. Що таке довіреність? Які істотні умови при її укладенні?
3. Яке рішення повинен прийняти суд? Відповідь обґрунтуйте.

Практичне завдання №2.

Громадянин Святослав уклав із громадянином Віктором договір управління житловим будинком строком на 4 роки, встановивши плату останньому в розмірі 30 % доходу від експлуатації будинку кожного місяця. Громадянин Віктор здав будинок в оренду під приміщення для приватного садочка. Згодом, отримавши кредит у банку під іпотеку будинку, він

надбудував у житловому будинку два поверхи на 4 квартири, які став здавати за договором найму (оренди) житла туристам за певну плату, і цими грошима розрахувався з банком за отриманий кредит. Громадянин Святослав, не задоволений таким станом справ, звернувся з позовом до суду про розірвання договору і стягнення з управителя неотриманих доходів відповідно до умов договору.

1. Що таке договір управління майном?
2. Чи мав право громадянин Віктор без відома громадянина Святослава добудувати в житловому будинку два поверхи?
3. Яке рішення повинен прийняти суд? Відповідь обґрунтуйте.

Практичне завдання №3.

Громадяни Едуард та Микита уклали договір доручення. Громадянин Едуард після виконання договору доручення вимагав від Микити виплати винагороди за вчинення правочину по найму жилого приміщення у розмірі 35% від ціни укладеного договору. Громадянин Микита відмовився виплатити винагороду в такому розмірі, оскільки при укладенні договору конкретна сума винагороди названа не була, однак він задоволений умовами укладеного громадянином Едуардом правочину і в змозі виплатити винагороду в розмірі 15% від ціни договору. Громадянин Едуард вважає, що має право самостійно визначати суму винагороди. Крім того, як йому відомо, агенції по найму житла за таку послугу отримують винагороду в розмірі 60% від ціни договору, а він назвав в половину меншу суму.

1. Що таке договір доручення?
2. Яким чином визначається розмір винагороди за договором доручення?
3. На який розмір винагороди може розраховувати громадянин Едуард? Чому?

Практичне завдання №4.

Іванов та Петренко уклали між собою договір комісії, предметом якого було продати автомобіль ВАЗ-94506. В договорі сторони не зазначили ціну, за яку потрібно продати автомобіль, тож Іванов продав автомобіль за ціною на власний розсуд, а саме 350 тис. грн. про що повідомив Петренка. Але Петренко зазначив, що автомобіль потрібно було продавати мінімум за 400 тис. грн., тому Іванов повинен тепер сплатити 50 тис. грн. яких не вистачає з власних коштів. Іванов відмовився це робити й передав Петренкові лише суму, яку виручив від продажу автомобіля – це 350 тис. грн. У свою чергу, Петренко подав позов до суду про відшкодування шкоди Івановим.

1. Що таке договір комісії?
2. Що є істотними умовами договору комісії?
3. Яке рішення повинен прийняти суд? Відповідь обґрунтуйте.

Практичне завдання №5.

Громадянин Степан уклав з громадянином Андрій договір, за яким зобов'язався придбати для нього будівельні матеріали. Коли будівельні матеріали були придбані, громадянином Андрій відмовився їх прийняти і відшкодувати їх вартість громадянину Степану, посилаючись на те, що матеріали придбано за завищеними цінами. Степан вимагав оплати матеріалів, вказавши, що в довіреності громадянин Андрій, посвідченій нотаріально, не було вказівки щодо ціни, за якою передбачалося придбання будівельних матеріалів, а було лише зазначено, що громадянину Степану "доручається придбати будівельні матеріали за діючими цінами". Крім того, у зв'язку з затримкою в прийнятті будівельних матеріалів, громадянин В. поніс додаткові витрати щодо їх зберігання, які він вимагав відшкодувати. Громадянин Андрій проти позову заперечував і посилався на те, що при укладенні договору він назвав суму, яку громадянин Степан не повинен був перевищувати.

1. Сторони звернулися до юридичної консультації.
2. Яке роз'яснення їм слід дати?

Практичне завдання №6.

Громадянин Зоркін після виконання договору доручення вимагав від громадянина Жихіна виплати винагороди за вчинення правочину по найму жилого приміщення у розмірі 20% від ціни укладеного договору. Авілов відмовився виплатити винагороду в такому розмірі, оскільки при укладенні договору конкретна сума винагороди названа не була, однак він задоволений умовами укладеного Зоркіним правочину і в змозі виплатити винагороду в розмірі 3% від ціни договору. Зоркін вважає, що має право самостійно визначати суму винагороди. Крім того, як йому відомо, агенції по найму житла за таку послугу отримують винагороду в розмірі 20%-35% від ціни договору, а він назвав мінімальну суму.

1. Як вирішити спір?
2. Як визначається ціна договору?

Практичне завдання №7.

ТОВ "Сметанкове" (далі - ТОВ) уклало договір комісії на реалізацію кисло-молочних продуктів, які належали ПАТ "Вершки". Відповідно до

укладеного договору ТОВ "Сметанкове", як комісіонер брало на себе обов'язок, щодо реалізації кисло-молочної продукції комітента споживачам, отримуючи за це винагороду в розмірі 20% від вартості реалізованої продукції.

У липні цього ж року через збій системи енергопостачання і у зв'язку з цим відбувся простій протягом тривалого часу холодильних агрегатів ТОВ "Сметанкове" кисло-молочна продукція ПАТ "Вершки" втратила споживчі властивості. ПАТ "Вершки" звернулося з вимогами до ТОВ "Сметанкове" про відшкодування вартості кисло-молочної продукції, що стала непридатною для реалізації, на суму 30 тисяч грн.

1. Оцініть законність і обґрунтованість вимог комітента.
2. Яке юридичне значення має та обставина, що кисло-молочна продукція втратила споживчі властивості внаслідок збою системи енергопостачання?

Практичне завдання №8.

Семко разом із підприємцем Коломоєць уклали договір управління житловим будинком строком на 7 років, встановивши плату останньому в розмірі 45 % доходу від експлуатації будинку кожного місяця.

Коломоєць здав будинок в оренду під побутовий магазин. Згодом, отримавши кредит у банку під іпотеку будинку, він пристроїв у житловому будинку ще 2 поверхи розраховані на 5 квартир які став здавати за договором найму (оренди) житла за певну плату, і цими грошима розраховувався за отриманий кредит. Семко, не задоволений таким станом справ, звернувся з позовом до суду про розірвання договору і стягнення з управителя неотриманих доходів відповідно до умов договору.

1. Як слід вирішити справу?
2. Як укладається договір управління житловим будинком?

Практичне завдання №9.

Скрипник звернувся до ТОВ "Жасмин", що здійснювало підприємницьку діяльність у сфері продовольчої торгівлі продовольчими товарами, з пропозицією укласти договір комісії на реалізацію ТОВ "Жасмин" товарів продовольчого характеру, який належить Скрипнику. Заступник директора ТОВ "Жасмин", оглянувши принесені Скрипником товари, погодився з можливістю укладення договору комісії. Однак у зв'язку з тим, що Скрипник не зміг подати документи, які посвідчували б його особу і право власності на ці товари, заступник директора запропонував Скрипнику залишити товари на зберігання у ТОВ "Жасмин" і прийти наступного дня для належного оформлення договору. Скрипник погодився. Наступного дня він

дізнався, що його товари вже реалізовано, і тому йому запропонували не оформляти договір комісії з ТОВ "Жасмин", а просто забрати гроші. Коли Скрипник зазначив, що даної суми недостатньо, йому повідомили, що це 60 % від вартості реалізованих товарів, а 40% отримало ТОВ "Жасмин", яке укладає договори лише на таких умовах. Реалізувати товари за більшою ціною не було можливості. Скрипник звернувся до юридичної консультації з такими питаннями:

1. Чи може він вимагати від ТОВ "Жасмин" сплати 100% отриманої останнім суми за продані речі?
2. Чи мало право ТОВ "Жасмин" реалізовувати товари, що належали Скрипнику, без укладення договору комісії?
3. Чи зобов'язаний був Скрипник подавати комісіонеру документи або інші докази з метою підтвердження права власності на ці товари?

Практичне завдання №10.

За договором доручення, який укладеним між громадянином Олександром та адвокатською фірмою "Презент", адвокат Лукін представляв інтереси Олександра в суді по справі про відшкодування шкоди, завданої при виконанні трудових обов'язків. Рішення суду першої інстанції, яким Олександр було відмовлено в задоволенні позовних вимог переглядалося в апеляційному порядку і не було скасовано. Вважаючи, що адвокат Лукін непрофесійно захищав інтереси Олександра, останній пред'явив до нього вимогу про повернення сум за надання юридичної допомоги та компенсацію моральної шкоди.

1. Вирішіть спір.
2. Чи є оплатним договір доручення в даній ситуації?
3. За якою формою укладається договір доручення?

Підготувати словник з основних термінів:

Поняття договору доручення, предмет договору доручення, правова характеристика договору доручення, форма договору доручення, сторони за договором доручення, припинення договору доручення, поняття договору комісії, предмет договору комісії, форма договору комісії, припинення договору комісії. Види договору комісії. Поняття договору управління майном, предмет договору управління майном, правова характеристика договору управління майном.

Бібліографічний список:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Про договори міжнародної купівлі-продажу товарів: Конвенція ООН від 11 квітня 1980 року. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_003
3. Про позовну давність у міжнародній купівлі-продажу товарів: Конвенція ООН від 14 червня 1974 року. Режим доступу до Конвенції. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_002/print1340283646425998
4. Господарський кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18-22. Ст.144.
5. Житловий кодекс України. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1983. № 28. Ст.573.
6. Кодекс торгового мореплавства України. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 47-52. Ст.349.
7. Повітряний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 48-49. Ст.536.
8. Цивільний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40-44. Ст. 356.
9. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23 грудня 1993 р. № 3792-ХІІ. *Відомості Верховної ради України*. 1994. № 13. Ст. 64.
10. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 7.12.2000 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 5-6. Ст.3.
11. Про захист прав споживачів : Закон України від 12 травня 1991 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. №30. Ст.379.
12. Про нотаріат: Закон України від 2 вересня 1993 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 39. Ст.383.
13. Про оренду землі: Закон України від 6 жовтня 1998 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. №46-47. Ст.280.
14. Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів дізнання, попереднього слідства, прокуратури і суду: Закон України від 1 грудня 1994 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. №1. Ст.1.
15. Про регулювання бартерних (товарообмінних) операцій у зовнішньоекономічній діяльності: Закон України 23 грудня 1998 року № 351-ХІV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999, № 5-6. Ст.44.
16. Про страхування : Закон України від 07.03.1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 18. Ст.78
17. Про фінансовий лізинг: Закон України від 11 грудня 2003 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 16. Ст.68.
18. Договірне право України. Особлива частина: навч. посіб. / За ред. О.В. Дзери. Київ : Юрінком Інтер, 2018. 1199 с.

19. Договірне право України: навчальний посібник / упоряд.: І.В. Тетарчук, Т.Є. Дяків. К.: Центр учбової літератури, 2018. 259 с.
20. Братель О. Г. Цивільне право України. К. : Вид. О. С. Ліпкан, 2010. 256 с.
21. Вавженчук С. Я. Договірне право : навч. посіб.; Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана. Київ: КНЕУ, 2011. 584 с.
22. Зобов'язальне право України : підручник. Нац. ун-т "Одес. юрид. акад." ; за ред.: Є. О. Харитонової, Н. Ю. Голубевої. Київ: Істина, 2011. 848 с.
23. Борисова В. І. Цивільне право: підручник: у двох томах. Харків. 2011. 816 с.
24. Борисова В.І., Баранова Л.М., Бегова Т.І. Цивільне право України: підручник. Харків. 2015. 656 с.
25. Пладій М.В., Мироненко Н.М., Жаров В.О. Науково-практичний коментар до Цивільного кодексу України. Київ. 2015. Ст. 432.
26. Біла К.О. Цивільне право: загальна частина. Практикум: навчальний посібник. Дніпро. 2020. Ст. 232.
27. Дзера О.В., Кузнєцова Н.С., Майданик Р.А. Цивільне право України. Київ. 2010. Ст. 1176.
28. Харитонов Є. О. Цивільне право України. Є. О. Харитонов, О. І. Харитонова, О. В. Старцев. – Вид. 3-тє, переробл. і допов. – К. : Істина, 2011. 808 с.
29. Борисова В. І. Цивільне право: підручник. Харків. 2011. 816 с.
30. Домбругова, А. Виконання доручення. Юридичний вісник України. 2006. № 51. С. 13.
31. Назаренко, В. Рецепція договору доручення. Підприємництво, господарство і право. 2010. № 6. С. 15-19.
32. Резнікова, В. Співвідношення основних посередницьких договорів. Підприємництво, господарство і право. 2007. № 12. С. 19-23.
33. Фетисова, Е. Правовое регулирование передоверия в договоре поручения. Хозяйство и право. 2011. № 10. С. 113-119.
34. Сибіга, О. М. Договір комісії за Цивільним кодексом України: монографія. Харків: Право, 2010. 184 с.
35. Харитонов Є. О., Харитонова О. І., Старцев О. В. Цивільне право України. Підручн., Київ, Істина, 2011. 808 с.
36. Цивільне право: підручник: у 2 т. В. І. Борисова (кер. авт.кол.), Л.М.Баранова, Т.І.Бегова, та ін.; за ред.. В.І.Борисової, І.В.Спасибо-Фатєєвої, В.Л.Яроцького. Харків.: Право. 2011. Т.2. С.460 - 475.
37. Ільченко-Сюйва Л. В. Небанківські фінансові установи: досвід Європейського Союзу та можливості України. Фондовый рынок. 2009. № 5. С. 16-22.
38. Румянцев С. Розвиток небанківських фінансових установ. Цінні папери України. 2009. № 23. С. 19-20.
39. Баланюк Л. Поняття та місце небанківської установи у

фінансовій системі України. Право України. 2008. № 3. С. 47-51.

40. Картамишева О. Державний нагляд і контроль за діяльністю небанківських фінансово-кредитних установ. Підприємництво, господарство і право. 2009. № 8. С. 90-93.

ТЕМА 11. ДОГОВОРИ З НАДАННЯ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Поняття, предмет та правова характеристика договору позики. Сторони за договором позики, їх права та обов'язки. Кредитні правовідносини. Поняття, предмет та правова характеристика кредитного договору. Сторони за кредитним договором, їх права та обов'язки. Поняття, предмет та правова характеристика договору банківського вкладу. Сторони за договором банківського вкладу, їх права та обов'язки. Поняття, предмет та правова характеристика договору банківського рахунку. Сторони за договором банківського рахунку, їх права та обов'язки. Поняття, предмет та правова характеристика договору факторингу. Сторони за договором факторингу, їх права та обов'язки.

Питання для самоконтролю:

1. Поняття договору позики.
2. Форма договору позики.
3. Предмет договору позики.
4. Відповідальність за договором позики.
5. Поняття кредитного договору.
6. Зміст кредитного договору.
7. Права сторін за договором кредиту.
8. Обов'язки сторін за договором кредиту.
9. Поняття договору банківського вкладу.
10. Предмет договору банківського вкладу.
11. Форма договору банківського вкладу.
12. Сторони договору банківського вкладу.
13. Форма договору факторингу.
14. Предмет договору факторингу.
15. Зміст договору банківського вкладу.
16. Договір банківського рахунку.
17. Зміст договору банківського рахунку.
18. Поняття договору факторингу.
19. Зміст договору факторингу.
20. Права сторін за договором факторингу.
21. Обов'язки сторін за договором факторингу.
22. Поняття договору комерційної концесії.
23. Предмет договору комерційної концесії.
24. Зміст договору комерційної концесії.
25. Юридичне оформлення договору комерційної концесії.

26. Зміна договору комерційної концесії.
27. Припинення договору комерційної концесії.
28. Поняття договору простого товариства.
29. Зміст договору простого товариства.
30. Припинення договору простого товариства.

Тести для самоконтролю:

1. Якщо одна сторона (позикодавець) передає у власність другій стороні (позичальникові) грошові кошти або інші речі, визначені родовими ознаками, а позичальник зобов'язується повернути позикодавцеві таку ж суму грошових коштів (суму позики) або таку ж кількість речей того ж роду та такої ж якості, то це є договором:

- a) комерційного кредиту;
- б) комісії;
- в) позики;
- г) банківського вкладу.

2. Яким, за своєю характеристикою, є договір позики є:

- a) двостороннім та реальним;
- б) одностороннім та консенсуальним;
- в) двостороннім та консенсуальним;
- г) одностороннім та реальним.

3. Договір позики укладається в якій формі?

- a) усній;
- б) письмовій та формі і підлягає державній реєстрації;
- в) письмовій формі та підлягає обов'язковому нотаріальному посвідченню;
- г) письмовій формі у випадках, передбачених цивільним законодавством.

4. Договір позики укладається у письмовій формі у тих випадках, якщо:

- a) позикодавцем є юридична особа;
- б) його сума не менш як у двадцять разів перевищує встановлений законом розмір неоподаткованого мінімуму доходів громадян;
- в) його сума не менш як у десять разів перевищує встановлений законом розмір мінімальної заробітної плати в Україні;
- г) позикодавцем є фізична особа.

5. Договір позики вважається укладеним з моменту:

- а) передання грошей або інших речей, визначених родовими ознаками;
- б) відправлення акцепта;
- в) підписання договору;
- г) одержання оферти.

6. Якщо договором позики не встановлений розмір процентів, їх розмір визначається на рівні:

- а) подвійної облікової ставки НБУ;
- б) облікової ставки НБУ;
- в) індексу інфляції за попередній рік;
- г) ломбардної ставки НБУ.

7. У разі відсутності іншої домовленості сторін проценти виплачуються:

- а) кожного року;
- б) кожного місяця до дня повернення позики;
- в) кожного кварталу до дня повернення позики;
- г) кожного тижня.

8. Договір позики вважається безпроцентним у тому випадку якщо:

- а) він укладений між фізичними особами на суму, яка не перевищує п'ятдесятикратного розміру неоподаткованого мінімуму доходів громадян, і не пов'язаний із здійсненням підприємницької діяльності хоча б однією із сторін;
- б) позичальникові передані речі, визначені родовими ознаками;
- в) він укладений на суму, яка не перевищує п'ятдесятикратного розміру неоподаткованого мінімуму доходів громадян;
- г) мають місце обставини, передбаченні п. "а" - "б".

9. Якщо договором не встановлений строк повернення позики або цей строк визначений моментом пред'явлення вимоги, позика має бути повернена позичальником протягом:

- а) двох тижнів від дня пред'явлення позикодавцем вимоги про це, якщо інше не встановлено договором;
- б) двох місяців від дня пред'явлення позикодавцем вимоги про це, якщо інше не встановлено договором;
- в) п'ятнадцяти днів;
- г) тридцяти днів від дня пред'явлення позикодавцем вимоги про це, якщо інше не встановлено договором.

10. Заміна боргу позиковим зобов'язанням здійснюється у формі, встановленій для договору:

- а) купівлі-продажу;
- б) позики;
- в) найму майна;
- г) прокату.

11. Позикодавцем за договором позики може бути:

- а) банк;
- б) ломбард;
- в) кредитна спілка;
- г) фізична особа.

12. Форма договору позики:

- а) усна;
- б) проста письмова;
- в) посвідчена судом;
- г) письмова нотаріально посвідчена.

13. Істотними умовами договору простого товариства є:

- а) про порядок формування статутного капіталу;
- б) про об'єднання внесків;
- в) про спільну діяльність;
- г) про порядок створення органів управління.

14. Підстави припинення договору простого товариства:

- а) смерть учасника товариства;
- б) сплив строку договору;
- в) досягнення мети товариства;
- г) визнання учасника товариства безвісно відсутнім.

15. Фактором в договорі факторингу може бути:

- а) державна установа;
- б) банк;
- в) фінансова установа;
- г) фізична особа – суб'єкт підприємницької діяльності.

16. Предметом договору позики можуть бути:

- а) машина;
- б) гроші;
- в) все зазначене;
- г) будівельні матеріали.

17. Договір позики є:

- а) двостороннім;
- б) консенсуальним;
- в) відплатним;
- г) реальним.

18. Кредитний договір за своєю характеристикою є:

- а) двостороннім;
- б) відплатним;
- в) безвідплатним;
- г) реальним.

19. Позичальником в договорі кредиту можуть бути:

- а) юридична особа;
- б) всі зазначені;
- в) фізична особа;
- г) благодійна організація.

20. Договір банківського вкладу за своєю характеристикою є :

- а) реальним;
- б) двостороннім;
- в) одностороннім;
- г) безвідплатним.

Обов'язкові завдання:

Практичне завдання №1.

Банк «Інест» строком на один рік видав сільськогосподарському кооперативу «Зоряний» кредит у сумі 150 000 грн для закупівлі посівного матеріалу соняшнику. Повернення коштів забезпечувалося договором поруки між банком "Інест" і товариством "Місяць". Разом з тим, на час отримання кредитних коштів на свій рахунок керівництво сільськогосподарського кооперативу "Весна" вирішило засіяти вільні землі яровою пшеницею,

оскільки вважало це вигіднішим з урахуванням стану посівних площ. Дізнавшись про зміну цільового призначення витрачання кредитних коштів, банк "Інест" звернувся з вимогою про дострокове погашення кредиту до поручителя.

1. Чи правомірні дії банку?
2. Чи придбає поручитель права вимоги до сільськогосподарського кооперативу "Зоряний" в разі, якщо добровільно сплатить суму кредиту за вказаних обставин?

Практичне завдання №2.

У місцевий суд з вимогою звернувся громадянин Станіславський. Він оспорував факт позики грошей у громадянина Костіна. громадянин Станіславський просив суд врахувати ту обставину, що рік тому він допомагав громадянин Костін. у будівництві гаража. За виконані роботи громадянин Костін не розрахувався. Згодом громадянин Станіславський звернувся до громадянина Костіна з проханням позичити йому 8000 грн. на лікування. Громадянин Костін позичив гроші з умовою повернення їх через 9 місяців.

громадянин Станіславський посилався на скрутне матеріальне становище і просив суд оспорити договір позики і визнати, що 8000 грн. є фактично не боргом, а платою за раніше виконані роботи.

1. Чи можна оспорити договір позики, враховуючи те, що договір позики є реальним?
2. Які підстави оспорення договору позики?
3. Які особливості оспорювання?

Практичне завдання №3.

У зв'язку з необхідністю проведення лікування за кордоном громадянин Нішин позичив у громадянина О. 5 тис. доларів США строком на 9 місяців. У розписці було зазначено, що на момент повернення боргу сума може бути повернута у гривнях по курсу Національного банку, за користування грошима Нішин зобов'язується сплатити 25% річних від суми позики.

1. Дайте правовий аналіз ситуації.
2. В якій формі має бути укладений договір позики?

Практичне завдання №4.

Між громадянами Кірко та Будько був укладений договір позики на суму 3000 грн. У розписці, виданій Будько було зазначено, що він зобов'язується повернути суму боргу через 4 місяці із сплатою за кожен день прострочення 1,5% суми. Фактично Будько повернув позичену суму лише через 46,5 місяці. Кірко звернувся до суду з позовною вимогою про сплату процентів за прострочення – 340% від суми.

1. Чи підлягає задоволенню і в якому обсязі вимога Кірко?
2. Мотивуйте рішення з посиланням на чинне законодавство.

Практичне завдання №5.

За домовленістю по телефону Привалько (житель м. Житомир) відправив поштовим переказом своєму племіннику Фурко у м. Луганськ 600 грн., необхідних для оплати навчання. Племінник пообіцяв по телефону повернути позичену суму через 3 місяці. Проте ні через 3 місяці, ні за неодноразових нагадувань Привалько племінник гроші не повернув і почав ухилятися від зустрічей і контактів з Привалько. Через 7 місяців Привалько звернувся до суду з позовом до Фурко про повернення суми боргу. Як доказ позики у суд був представлений корінець поштового переказу із зазначенням адресата, суми переказу та його підпису про отримання суми (переказ з повідомленням).

1. Вирішіть спір.
2. Як укладається усна домовленість?

Практичне завдання №6.

У місцевий суд з вимогою звернувся громадянин Бойко. Він оспорював факт позики грошей у громадянина Віцина. Громадянин Бойко просив суд врахувати ту обставину, що рік тому він допомагав громадянину Віцину у будівництві гаража. За виконані роботи громадянин Віцин не розрахувався. Згодом громадянин Бойко звернувся до громадянина Віцина з проханням позичити йому 2000 грн. на лікування. громадянина Віцин позичив гроші з умовою повернення їх через 6 місяців. громадянин Бойко послався на скрутне матеріальне становище і просив суд оспорити договір позики і визнати, що 3500 грн. є фактично не боргом, а платою за раніше виконані роботи.

1. Чи можна оспорити договір позики, враховуючи те, що договір позики є реальним?
2. Які підстави оспорювання договору позики?
3. Які особливості оспорювання?

Практичне завдання №7.

Працівник одного з територіальних підприємств управління залізниці Тульської області громадянин Коваль звернувся з проханням до адміністрації управління про надання цільового кредиту на внесок в ЖБК для придбання будинку його сім'ї в сумі 345 тисяч грн. Було укладено кредитний договір за умовами якого:

1. Погашення кредиту має розпочатися з 1 січня наступного за наданням кредиту року і погашається протягом 3 років рівними щомісячними сумами;

2. За користування кредитом працівник брав на себе зобов'язання сплачувати 15% річних;

3. До повного погашення кредиту працівник не має права звільнитися з роботи за власним бажанням, а у випадку звільнення з ініціативи власника або уповноваженого ним органу (ст. 40 КЗпП) розмір проценту збільшується з 12 річних до 20% річних.

1. Дайте правовий аналіз кожного пункту укладеного кредитного договору.
2. Чи вправі управління залізниці надавати цільові кредити своїм працівникам?
3. Які правові наслідки укладення такого кредитного договору?

Практичне завдання №8.

Між банком “Коста” і ВАТ “Зернятко” 13 березня 2021 року укладено кредитний договір на суму 765 000 грн. Із строком повернення 13 березня 2022 року та сплатою 10% річних від суми кредиту. Майновими поручителями ВАТ “Зернятко” виступили 8 колективних сільськогосподарських підприємств. Кожен поручився майном в сумі 212 000 грн. Майнове поручительство було оформлено єдиним договором, скріплено підписами та печаткою всіх сторін кредитної угоди: банком, ВАТ “Зернятко” та 8 колективних сільськогосподарських підприємств. 13 березня 2022 року кредит не був повернутий і 13 травня 2022 року банк звернувся з претензією до ВАТ та поручителів як солідарних боржників про повернення суми кредиту, процентів за користування та пені за прострочку. Оскільки відповіді на претензію не надійшло, банк звернувся з позовом до господарського суду. В судовому засіданні представник ВАТ заявив, що господарський суд порушує справу про оголошення його банкрутом за заявою податкової адміністрації і тому ВАТ неспроможне повернути кредит. Лише 2-є з майнових поручителів погодилися виконати свої зобов'язання у сумі, передбаченій договором. Решта три відмовилися від виконання своїх зобов'язань з таких мотивів: майнова порука укладається виключно в особистих інтересах голів колективних сільськогосподарських підприємств,

які на час розгляду справи усунуті з посад загальними зборами. Сама ж угода суперечить цілям діяльності колективних сільськогосподарських підприємств і має бути визнана недійсною згідно із ст. 227 Цивільного кодексу України.

1. Проаналізуйте ситуацію.
2. Що таке колективні сільськогосподарські підприємства.
3. Що таке майнове поручительство?
4. Як укладається кредитний договір?

Практичне завдання №9.

Приватний підприємець Ромадін взяв кредит у акціонерного банку “Стройінвест” на суму 179 000 грн. під 23% річних на строк 9 місяців. Під заставу виконання кредитного зобов’язання за умовами договору передавалася 4-х кімнатна квартира, успадкована Ромадіном після смерті батьків. Через 2 місяці Ромадін загинув у авіакатастрофі. Після смерті Ромадіна залишилися його дружина та неповнолітня донька, які були прописані та проживали у заставленій квартирі. Банк звернувся з вимогою до дружини свого боржника про повернення суми кредиту і процентів за час користування ним. Дружина Анна заявила, що не в змозі повернути таку суму грошей. Справами чоловіка не цікавилася і не знає куди і як він вклав гроші. Банк звернувся до суду.

1. Проаналізуйте ситуацію.
2. Які умови кредиту?
3. Як виконується застава виконання кредитного зобов’язання?

Практичне завдання №10.

Громадянин Сойкін придбав іменний ощадний сертифікат у банку „Банк Північний”, який вартує 10 тисяч гривень. Перебуваючи у лікарні на стаціонарному лікуванні Громадянин Сойкін видав довіреність своїй дружині Олені на отримання депонованих коштів у банку. Дружина Олена пред’явила в установі банку ощадний сертифікат та довіреність, але їй відмовили у видачі грошей.

1. Дайте правову оцінку ситуації.
2. Проаналізуйте ст.ст. 18-20 Закону України "Про цінні папери та фондову біржу", ст. 1065 Цивільного кодексу України.

Підготувати словник з основних термінів:

Поняття договору позики, предмет договору позики, правова характеристика договору позики, сторони за договором позики, кредитні

правовідносини, поняття кредитного договору, предмет кредитного договору, правова характеристика кредитного договору, сторони за кредитним договором, поняття договору банківського вкладу, предмет договору банківського вкладу, правова характеристика договору банківського вкладу, сторони за договором банківського вкладу, поняття договору банківського рахунку, предмет договору банківського рахунку, правова характеристика договору банківського рахунку, сторони за договором банківського рахунку, поняття договору факторингу, предмет договору факторингу, правова характеристика договору факторингу, сторони за договором факторингу.

Бібліографічний список:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Про договори міжнародної купівлі-продажу товарів: Конвенція ООН від 11 квітня 1980 року. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_003
3. Про позовну давність у міжнародній купівлі-продажу товарів: Конвенція ООН від 14 червня 1974 року. Режим доступу до Конвенції. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_002/print1340283646425998
4. Господарський кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18-22. Ст.144.
5. Житловий кодекс України. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1983. № 28. Ст.573.
6. Кодекс торгового мореплавства України. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 47-52. Ст.349.
7. Повітряний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 48-49. Ст.536.
8. Цивільний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40-44. Ст. 356.
9. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23 грудня 1993 р. № 3792-ХІІ. *Відомості Верховної ради України*. 1994. № 13. Ст. 64.
10. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 7.12.2000 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 5-6. Ст.3.
11. Про захист прав споживачів : Закон України від 12 травня 1991 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. №30. Ст.379.
12. Про нотаріат: Закон України від 2 вересня 1993 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 39. Ст.383.
13. Про оренду землі: Закон України від 6 жовтня 1998 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. №46-47. Ст.280.
14. Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів дізнання, попереднього слідства,

- прокуратури і суду: Закон України від 1 грудня 1994 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. №1. Ст.1.
15. Про регулювання бартерних (товарообмінних) операцій у зовнішньоекономічній діяльності: Закон України 23 грудня 1998 року № 351-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999, № 5-6. Ст.44.
 16. Про страхування : Закон України від 07.03.1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 18. Ст.78
 17. Про фінансовий лізинг: Закон України від 11 грудня 2003 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 16. Ст.68.
 18. Договірне право України. Особлива частина: навч. посіб. / За ред. О.В. Дзери. Київ : Юрінком Інтер, 2018. 1199 с.
 19. Договірне право України: навчальний посібник / упоряд.: І.В. Тетарчук, Т.Є. Дяків. К.: Центр учбової літератури, 2018. 259 с.
 20. Братель О. Г. Цивільне право України. К. : Вид. О. С. Ліпкан, 2010. 256 с.
 21. Вавженчук С. Я. Договірне право : навч. посіб; Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана. Київ: КНЕУ, 2011. 584 с.
 22. Борисова В.І., Баранова Л.М., Бегова Т.І. Цивільне право України: підручник. Харків. 2015. 656 с.
 23. Пладій М.В., Мироненко Н.М., Жаров В.О. Науково-практичний коментар до Цивільного кодексу України. Київ. 2015. Ст. 432.
 24. Біла К.О. Цивільне право: загальна частина. Практикум: навчальний посібник. Дніпро. 2020. Ст. 232.
 25. Дзера О.В., Кузнєцова Н.С., Майданик Р.А. Цивільне право України. Київ. 2010. Ст. 1176.
 26. Борисова В.І., Баранова Л.М., Жилінкова І.В. Цивільне право: навчальний посібник. Київ. 2007. 552с.
 27. Харитонов Є. О. Цивільне право України. Є. О. Харитонов, О. І. Харитонова, О. В. Старцев. – Вид. 3-тє, переробл. і допов. – К. : Істина, 2011. 808 с.
 28. Сибіга, О. М. Договір комісії за Цивільним кодексом України: монографія. Харків: Право, 2010. 184 с.
 29. Харитонов Є. О., Харитонова О. І., Старцев О. В. Цивільне право України. Підручн., Київ, Істина, 2011. 808 с.
 30. Цивільне право: підручник: у 2 т. В. І. Борисова (кер. авт.кол.), Л.М.Баранова, Т.І.Бегова, та ін.; за ред.. В.І.Борисової, І.В.Спасибо-Фатєєвої, В.Л.Яроцького. Харків.: Право. 2011. Т.2. С.460 - 475.
 31. Ільченко-Сюйва Л. В. Небанківські фінансові установи: досвід Європейського Союзу та можливості України. Фондовий ринок. 2009. № 5. С. 16-22.
 32. Румянцев С. Розвиток небанківських фінансових установ. Цінні папери України. 2009. № 23. С. 19-20.
 33. Баланюк Л. Поняття та місце небанківської установи у фінансовій системі України. Право України. 2008. № 3. С. 47-51.

34. Картамишева О. Державний нагляд і контроль за діяльністю небанківських фінансово-кредитних установ. Підприємництво, господарство і право. 2009. № 8. С. 90-93.
35. Яроцький В. Л. Цінні папери в механізмі правового регулювання майнових відносин : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. юрид. наук : спец. 12.00.03. Яроцький В. Л. ; Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. Х., 2007. 40 с.
36. Масляєва К. В. Господарсько-правове забезпечення функціонування ринку фінансових послуг в Україні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.04 / Масляєва К. В. ; Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. Х., 2009. 20 с.
37. Плахіна І. В. Цивільно-правовий статус бірж : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 / Плахіна І. В. ; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. К., 2009. 15 с.
38. Гостюк В. І. Цивільно-правові договори з цінними паперами за законодавством України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.03. В. І. Гостюк ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. К., 2005. 16 с.
39. Половко С. М. Правове регулювання банківських валютних операцій в Україні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.07. Половко С. М. ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. К., 2004. 17 с.
40. Вусатий Д.Ю. Поняття та загальна характеристика договірних відносин у сфері роздрібної купівлі-продажу. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2013. № 4. С. 163-170.

ТЕМА 12. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗРАХУНКІВ.

Форми та види розрахунків. Готівкові розрахунки. Безготівкові розрахунки Черговість платежів. Правові форми безготівкових розрахунків. Розрахункові (платіжні) документи. Розрахунки із застосуванням платіжних доручень. Розрахунки платіжними вимогами - дорученнями. Розрахунки за акредитивом. Розрахунки за інкасовими дорученнями. Розрахунки із застосуванням розрахункових чеків. Залік взаємних вимог та зобов'язань.

Питання для самоконтролю:

1. Охарактеризуйте поняття розрахунок.
2. Що таке розрахунковий документ?
3. На які форми поділяються розрахунки?
4. На які види поділяються розрахунки?
5. Що таке готівкові розрахунки?
6. Що є предметом при готівковій формі розрахунку?
7. Які підстави виникнення готівкових розрахункових відносин?

8. Охарактеризуйте особливості готівкових розрахунків.
9. Що таке безготівкові розрахунки?
- 10.Що є предметом при безготівковій формі розрахунку?
- 11.Які підстави виникнення безготівкових розрахункових відносин?
- 12.Охарактеризуйте поняття черговості платежів.
- 13.Які виокремлюють правові форми безготівкових розрахунків?
- 14.Що відносять до розрахункових (платіжних) документів?
- 15.Охарактеризуйте розрахунки із застосуванням платіжних доручень.
- 16.Що таке акредитив?
- 17.Охарактеризуйте особливості розрахунків із акредитивами.
- 18.Що таке доручення?
- 19.Що таке інкасове доручення?
- 20.У чому полягають особливості інкасового доручення?
- 21.Що таке чек?
- 22.Охарактеризуйте особливості розрахунків із застосуванням розрахункових чеків.
- 23.У чому полягає залік взаємних вимог та зобов'язань?
- 24.Охарактеризуйте класифікацію розрахункових відносин.
- 25.Що таке грошове зобов'язання?
- 26.Що таке платіжний інструмент?
- 27.Охарактеризуйте правову природу розрахункових відносин
- 28.Що таке вексель?
- 29.Охарактеризуйте соціальний зміст розрахункових відносин.
- 30.Чи тотожні поняття «розрахунковий документ» та «платіжний інструмент»?

Тести для самоконтролю:

1. Дії, спрямовані на погашення грошового зобов'язання – це?

- а) розрахунки;
- б) платежі;
- в) платіжні інструменти;
- г) платіжні картки.

2.На скільки форм розподіляють розрахунки відповідно до законодавства?

- а) дві;
- б) чотири;
- в) шість;
- г) десять.

3.Які виокремлюють форми розрахункових відносин?

- а) готівкові й чекові;
- б) готівкові та безготівкові;
- в) готівка, платіжні картки;
- г) готівка та векселі.

4. Що є предметом готівкових розрахунків?

- а) чеки;
- б) векселі;
- в) платіжні картки;
- г) гроші.

5. Що є предметом безготівкових розрахунків?

- а) чеки;
- б) векселі;
- в) платіжні картки;
- г) майно, що являє собою право вимоги до фінансової установи на гроші, які є власністю клієнта, й які перебувають у тимчасовому розпорядженні цієї установи на підставі договору між клієнтом і відповідною установою.

6. Розрахункові відносини за сферою поширення поділяють на?

- а) внутрішньодержавні, міжнародні;
- б) банк, небанківська установа;
- в) пов'язані з підприємницькою та непідприємницькою діяльністю;
- г) акредитив, інкасо.

7. Розрахункові відносини за цілями платежу поділяються на?

- а) внутрішньодержавні, міжнародні;
- б) банк, небанківська діяльність;
- в) пов'язані з підприємницькою та непідприємницькою діяльністю;
- г) акредитив, інкасо.

8. Між якими суб'єктами здійснюються розрахунки в безготівковій формі?

- а) фізичними особами;
- б) юридичними особами;
- в) підприємствами;
- г) фізичними та юридичними особами.

9. Для прийняття платіжного доручення від платника банком до виконання сума платіжного доручення не повинна перевищувати ?

- а) 100000грн;
- б) 150000грн;
- в) суми грошових коштів на рахунку платника;
- г) загалом суми грошових коштів на рахунку платника, тільки якщо інше не встановлено договором між платником і банком.

10. Протягом якого часу банк зобов'язаний інформувати платника на його вимогу про виконання платіжного доручення?

- а) негайно;
- б) протягом 3 годин;
- в) протягом доби;
- г) протягом 3 календарних днів.

11. У разі розрахунків за акредитивом банк зобов'язаний за дорученням клієнта (платника) - заявника акредитива та відповідно до його вказівок чи від власного імені провести платіж на умовах, визначених акредитивом, або ж доручає іншому (виконуючому) банку здійснити даний платіж на користь одержувача грошових коштів чи визначеної ним особи - _____.

- а) емітента;
- б) бенефіціара;
- в) кредитора;
- г) зобов'язаної сторони.

12. Що відповідно до цивільного законодавства може бути змінено чи анульовано банком-емітентом в будь-який час без попереднього повідомлення одержувача грошових коштів?

- а) відкличний акредитив;
- б) акредитив;
- в) інкасо;
- г) платіжне доручення.

13. Що відповідно до цивільного законодавства може бути анульовано або ж його умови можуть бути змінено тільки за попередньою згодою на це одержувача грошових коштів?

- а) відкличний акредитив;
- б) безвідкличний акредитив;

- в) інкасо;
- г) платіжне доручення.

14. Виконуючий банк одночасно із закриттям акредитива _____ повертає банку-емітентові невикористану суму покритого акредитива

- а) негайно;
- б) протягом 3 годин;
- в) протягом доби;
- г) протягом 3 календарних днів.

15. У разі якого виду розрахунків банк (банк-емітент) за дорученням клієнта може здійснити дії щодо одержання від платника платежу й (чи) акцепту платежу, але лише за рахунок клієнта?

- а) відкличний акредитив;
- б) безвідкличний акредитив;
- в) інкасо;
- г) платіжне доручення.

16. Протягом якого часу при інкасовому дорученні виконуючий банк зобов'язаний подати до платежу документи, які підлягають оплаті при їх поданні ?

- а) негайно;
- б) протягом 3 годин;
- в) протягом доби;
- г) протягом 3 календарних днів.

17. _____ має містити всі реквізити, передбачені банківськими правилами.

- а) чек;
- б) вексель;
- в) платіжна карта;
- г) акредитив.

18. Чекодержатель повинен повідомити чекодавця про неплатіж протягом _____, наступних за днем вчинення протесту або рівнозначного акта.

- а) негайно;
- б) протягом 3 годин;
- в) протягом доби;

г) протягом 2 робочих днів.

19. До вимог чекодержателя про оплату чека застосовується позовна давність _____.

- а) в один рік;
- б) в три роки;
- в) два роки;
- г) пів року.

20. Відкликання чека до спливу строку для його подання?

- а) не допускається;
- б) допускається протягом 3 робочих днів;
- в) допускається за згодою сторін;
- г) допускається протягом 5 робочих днів.

Обов'язкові завдання:

Практичне завдання №1.

ТОВ «АВС» 20.09.2018 року було передано до обслуговуючого банку заяву про відкриття акредитиву на користь заводу-постачальника для здійснення оплат технічного обладнання, що поставляється. ТОВ був відкритий відкличний акредитив. Строк даного відкличного акредитиву становить 75 календарних днів. За умовами даного акредитиву платежі повинні були здійснюватися з урахуванням поставленої продукції та товарної накладної. 05.10.2018 року банком-емітентом було скорочено дії акредитиву до 60 днів зі зменшення суми акредитиву на прохання платника. Сповіднення про зміну умов акредитиву виконуючому банку (банку постачальника) банк-емітент направити не встиг. 12.10.2018 року виконуючий банк провів виплату по акредитиву на користь заводу, але без обліку зменшення його суми. 14.10.2018 року ТОВ опротестувало дії виконуючого банку, так як: 1- акредитив міг бути змінений, чи анульований в будь-який час; 2- платіж акредитиву було здійснено з порушенням умов договору. Виконуючий банк не погодився з аргументами покупця та зазначив, що повідомлення про зміну акредитиву виконуючий банк не одержував.

1. Що таке акредитив як одна із розрахунків?
2. Чи були в даному випадку порушені права ТОВ «АВС»? Якщо так, то які саме?
3. Як потрібно вирішити ситуацію?

Практичне завдання №2.

АК «Ікра» купило продукти хачування у ТОВ «Водовій». Оплата повинна була бути здійснена у вигляді авансу за платіжним дорученням на рахунок ТОВ «Водовій». Але банківським операціоністом було допущено помилку при здійсненні перерахунку коштів, таким чином грошові кошти було перераховано на рахунок підприємства «БудМак». Так, 23.05.2019 року, тобто через місяць після здійснення платіжного доручення ТОВ «Водовій» пред'явило до АТ «Ікра» вимогу про сплату пені за прострочення оплати придбаної продукції. У свою чергу АТ «Ікра» зажадало від банку сплати неустойки за неправильне списання банком сум. Банк відмовився задовольнити вимоги покупця, зазначаючи, що в договорі банківського рахунку між ним та АТ «Ікра» відсутня інформація з приводу відповідальності банку.

1. Що таке платіжне доручення?
2. Чи правомірні дії банку?
3. Хто буде нести відповідальність?

Практичне завдання №3.

Громадянка К. уклала із банком договір банківського вкладу (депозиту). Відповідно до цього договору банк прийняв від громадянки К. грошову суму в розмірі 50 000 грн на умовах видачі вкладу на першу ж вимогу і зобов'язався виплачувати проценти в розмірі 10 % річних. Укладення договору банківського вкладу з громадянкою К. і внесення грошових коштів на рахунок за вкладом підтверджувалося виданою ощадною книжкою. Через пів року громадянка К. звернулася із заявою до банку про видачу їй грошового вкладу в розмірі 50 000 грн і відсоткових виплат за ним. Однак банк відмовився задовольнити дану вимогу громадянки К. мотивуючи це тим, що рішенням правління банку було прийнято перевести такі вклади на строкові терміни, а саме на 1 рік. Громадянка К. звернулася до суду за захистом порушеного її права.

1. Чи правомірно вчинив банк?
2. Які права громадянки К. було порушено?
3. Як суд повинен вирішити справу?.

Практичне завдання № 4.

2019 між банком і підприємством «Буд_матеріали» було укладено договір банківського вкладу строком на 5 років. У 2021 році банк подав позов до підприємства «Буд_матеріали» про визнання недійсним договору банківського вкладу, мотивуючи тим, що в статуті підприємства не

міститься його повного найменування, а отже установчий документ є недійсним.

1. Що таке банківський влад?
2. Чи правомірні вимоги банку?
3. Яке рішення повинен прийняти суд?

Практичне завдання № 5.

Між банківською установою та громадянином В. було укладено договір банківського рахунку, за яким банк зобов'язаний прийняти й зарахувати на відкритий громадянином В. (володільця банківського рахунку), грошову суму в розмірі -500 000 грн. Через місяць з моменту укладання договору клієнт банку отримав від банківської установи письмового листа, в якому зазначалося, що він повинен надати банку детальну інформацію про визначення напрямів використання коштів. Також, в листі йшла мова про те, що клієнт матиме право впродовж одного робочого дня розпоряджатися не більше ніж 50 000 грн.

1. Що таке банківський договір? Які права та обов'язки мають сторони банківського договору?
2. Чи правомірні дії банку?
3. Як повинен вчинити в даному випадку громадянин В. (володілець банківського рахунку)?

Практичне завдання №6.

Громадянин А., керівник філії «АВК-Банк», підписав договір факторингу з ТДВ «Формат» та ТОВ «Граніт». За результатами діяльності за рік, а саме 12.01.2020 року банк затвердив фінансовий звіт філії, в якому зазначено про вказаний договір, проте 30.09.2020 року звернувся з позовом до суду про визнання договору недійсним, оскільки відповідно до довіреності, на підставі якої діяв громадянин А. - керівник філії, він не мав права укладати подібні договори самостійно, а тільки за попередньою згодою «АВК-Банку», наданій в письмовій формі. ТДВ «Формат» та ТОВ «Граніт», у свою чергу, вимагали відшкодування збитків, що заподіяні недоброросовісною поведінкою філіялу.

1. Що таке договір факторингу?
2. Чи правомірні дії філії?
3. Хто в даному випадку буде нести відповідальність?

Практичне завдання №7.

ТОВ «Марка» та АБ «Надія» уклали договір на розрахунково-касове обслуговування. ТОВ «Марка» передавало щомісячно АБ «Надія» платіжні доручення на перерахування грошових сум в розмірі 15-35 тисяч грн., але списання з поточного рахунка проводилося із затримкою в 3-5 календарних днів, таким чином на адресу одержувачів платежів кошти вчасно не перераховувалися, або й взагалі не надходили. На претензії підприємства банк відповіді не надав.

1. Що таке розрахунково-касове обслуговування?
2. Надайте правову оцінку діям банку?
3. Надайте юридичну консультацію ТОВ «Марка».

Практичне завдання №8.

Приватний підприємець Іваненко уклали договір купівлі продажна технічне обладнання з ТОВ «Техніка». Грошові кошти повинні були бути перераховані як аванс платіжним дорученням на рахунок продавця до 30.04.2020 року. ПП Іваненко вніс авансовий платіж через банк 29.04.2020 року о 14.30, про що свідчить квитанція. Але, 05.05.2020 року було встановлено, що банк допустив помилку при перерахуванні й гроші були перераховані на рахунок іншого підприємства. ПП Іванов повторно сплачувати кошти відмовляється, мотивуючи це тим, що не з його вини грошові кошти не перераховані на рахунок ТОВ «Техніка». До того ж в результаті прострочення ТОВ «Техніка» пред'явило до ПП Іванова вимогу про сплату пені за прострочення оплати куплених товарів. Натомість, ПП Іванов, зажадав від банку сплати неустойки за неправильне списання банком сум. Банк відмовився задовольнити вимоги покупця, посилаючись на те, що не встановлено будь-якої відповідальності банку за порушення ним своїх зобов'язань.

1. Чи правомірні дії банку?
2. Хто буде нести відповідальність?
3. Вирішіть справу.

Практичне завдання №9.

Громадянин Савельєв 12.12.2019 року уклав договір банківського вкладу із «Ажіо Банком». Відповідно до укладеного договору банк прийняв від громадянина Савельєва грошову суму в розмірі 250 000 грн на умовах видачі після спливу одного року суми та 10 % річних.

Рівно через рік Савельєв звернувся до банку за отриманням грошей, але банк відмовив мотивуючи тим, що рішенням правління банку було прийнято перевести такі вклади на строкові терміни, а саме на 2 роки. Савельєв звернувся до суду за захистом порушеного її права.

1. Що таке банківський вклад?
2. Які права та обов'язки виникають у сторін при укладенні договору банківського вкладу?
3. Чи правомірно вчинив банк? Відповідь обґрунтуйте.

Практичне завдання №10.

Між ТОВ «Струмінь» та АТ «Будматеріали» було укладено договір купівлі продажу на 25 метрів дроту на суму 150 000 грн. ТОВ «Струмінь» перерахували кошти на рахунок АТ «Будматеріали» 23.04.2019 року о 16.05 про що свідчить чек, виданий банком. Але 30.04.2019 року АТ «Будматеріали» звернулись до ТОВ «Струмінь» зазначаючи, що кошти так і не надійшли на їх рахунок, а банк не надав ніякої інформації з приводу перерахування коштів.

1. Який вид розрахунку було застосовано ТОВ «Струмінь» при перерахуванні коштів?
2. Що є підтвердженням здійснення перерахунку грошової суми?
3. Хто в даному випадку буде нести відповідальність? Відповідь обґрунтуйте.

Підготувати словник з основних термінів:

Форма розрахунків, види розрахунків, платіжне доручення, акредитив, інкасо, чек, види розрахунків, а саме: розрахунки із застосуванням платіжних доручень, розрахунки за акредитивом, розрахунки за інкасовими дорученнями, розрахунки із застосуванням розрахункових чеків.

Бібліографічний список:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141. 153
2. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. (з наст. змінами і доповненнями). *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40-44. Ст.356.
3. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2002 р. N 21-22. ст.135.
4. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2002 р. № 21-22. Ст.135.
5. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 (з наст. змінами і доповненнями). *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 40-42. Ст. 492

6. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 7.12.2000 р. №2121-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 5-6. Ст.30. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>
7. Про валюту і валютні операції: Закон України від 21.06.2018 № 2473-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 30. ст.239 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19#Text>
8. Про електронну комерцію: Закон України від 03.09.2015 р. №647-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2015. № 45. ст.410. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-19#Text>
9. Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999 р. № 679-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 29. Ст. 238. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text>
10. Про державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.07.2001 № 2664-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 1. Ст. 1. 9. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2664-14#Text>
11. Про платіжні системи та переказ коштів в Україні: Закон України від 05.04.2001 р. № 2346 - III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 29, ст.137. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2346-14>.
12. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо функціонування платіжних систем та розвитку безготівкових розрахунків: Закон України від 18 вересня 2012 року № 5284-VI. *Відомості Верховної Ради*. 2013. № 37 ст.488. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5284-17>.
13. Про систему електронного грошового обігу в Україні: Розпорядження Президента України від 30.04.1992 № 79. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/ru/79/92-рп>.
14. Положення про порядок реєстрації платіжних систем, учасників платіжних систем та операторів послуг платіжної інфраструктури, затверджене *Постановою Правління Національного банку України* 04.02.2014 № 43. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0348-14#Text>
15. Концепція побудови банківської і грошово-кредитної статистики та статистики платіжного балансу. *Постанова Правління Національного банку України* № 101 від 20.05.94 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/va101500-94?lang=uk>.
16. Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України з питань регулювання випуску та обігу електронних грошей. *Постанова Правління Національного банку України* від 04.11.2010 № № 481. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1336-10>.
17. Про затвердження змін до Положення про електронні гроші в Україні: *постанова Правління Національного банку України* від 11.09.2020 р. № 133 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0133500-20#Text>
18. Про затвердження Інструкції про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті. *Постанова Національного банку України*. Від 21.01.2004 № 22. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0377-04#Text>

19. Роз'яснення щодо правомірності використання в Україні «віртуальної валюти/криптовалюти» Bitcoin. Національний Банк України. 10.11.2014. URL: https://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=11879608.
20. Безклубий, І. А. Банківські правочини: цивільно-правові проблеми. Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет». URL: http://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/MONOGRAFIJ_2011/BEZKLYBUY_2005.pdf
21. Беяневич О.А. «Публічний порядок» як оціночна категорія договірного права: спроба тлумачення. *Вісник господарського судочинства*. 2010. № 1. С. 331-338.
22. Гелецька, І., Маркевич, Р. Цивільно-правове регулювання безготівкових розрахунків з використанням банківських карток. *Збірник наукових праць ЛОГОΣ*. 2020. С. 60-62. URL: <https://doi.org/10.36074/09.10.2020.v4.17>
23. Джунь В.В. До питання про обов'язковість застосування реституції у разі неправозгідності угоди. *Вісник господарського судочинства*. 2015. №4. С.165-167.
24. Дзера О. Загальні положення про правочини в новому Цивільному кодексі України. *Юридична Україна*. 2013. №7. С. 28-29.
25. Дзера О.В. Недійсність правочину (угоди) за новим Цивільним кодексом України. *Юридична Україна*. 2013. №10. С.5-18.
26. Ємельянов, А. Зарубіжний досвід регулювання вексельних відносин. *Право України: Юридичний журнал*. 2014. № 1. С. 240-248.
27. Касові операції, готівкові та безготівкові розрахунки в Україні. *Право і практика: Бюлетень*. 2010. № 13 (квітень). С. 320-322.
28. Кузнецова Т. В. Гроші та кредит : навч. посіб. Донбас. держ. машинобуд. акад. Краматорськ. ДДМА, 2012. 207 с.
29. Кулик Д.О. Особливості обігвоздатності розрахункового чека. URL: <file:///C:/Users/User/Downloads/62384-Article%20Text-128204-1-10-20160311.pdf>
30. Маковоз, О. С., Передерій, Т. С., Чмирь, А. Ю. Система захисту інформації платіжних карт в Україні. *Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Економічні науки*, (12), 2017. С.140-149. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkpnuen_2017_12%282%29_22
31. Назаренко В. О. Роль Національного банку України в організації та функціонуванні платіжних систем. Реформування правової системи в контексті євроінтеграційних процесів: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції: у 2-х ч. (м. Суми, 18–19 травня 2018 р.). ред.кол.: проф. А.М. Куліш, О.М. Резнік. Суми: Сумський державний університет, 2018. Ч.2. – С.90 URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/67567/1/naukov_%20konf_2.pdf#page=90
32. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України : у 2-х т. Дзера О. В., Кузнецова Н. С., Заїка Ю. О. та ін.; за ред. О. В. Дзери, Н. С.

- Кузнєцової, В. В. Луця. 5-е вид., перероб. і допов.. К. : Юрінком Інтер, 2013. Т. II. 1090 с.
33. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України. За заг. ред. Бобрика В.І. К.: «Центр учбової літератури», 2016. 784 с.
34. Панфілова Д.А. Правове регулювання правочинів з використанням електронних грошей в Україні. URL: https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2020/05/Tezy_Bolgaria_03.20/Tezy_Bolgaria_03.20_20.pdf
35. Петрина В. Н. Розрахунки за інкасовими дорученнями між суб'єктами господарювання України: проблеми правового регулювання. Часопис Київського університету права. 2013. № 4. С. 182-186. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Chkup_2013_4_45.pdf
36. Сібільов М.М. Загальна характеристика нікчемних правочинів (договорів). *Проблеми законності*. Вип. 55. 2015. С. 45.
37. Солдаткіна Д.О. Загальна характеристика суб'єктів безготівкових розрахунків. *Правові горизонти*. 2018. С.37-43. URL: https://law-review.sumdu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/04/№1326_2018-37-43.pdf
38. Спасибо-Фатєєва І. Актуальні питання форми правочинів (теоретико-практичний аспект). *Підприємництво, господарство і право*. 2015. №8. С.31-33.
39. Спасибо-Фатєєва І. Проблемні аспекти недійсних правочинів (на прикладі договору міни акцій). *Підприємництво, господарство і прав*. 2015. №7. С.29-32.
40. Спасибо-Фатєєва І.В. Нікчемні правочини та їх наслідки. *Вісник Господарського судочинства*. 2010. №2. С.178-184.
41. Теньков С. О. Укладення угод між юридичними особами в усній формі. *Вісник господарського судочинства*. 2013. №1. С. 111-113.
42. Урусова З., Штепа, О. Проблеми використання платіжних карток в Україні та шляхи їх вирішення. 2020. URL: http://www.rusnauka.com/34_VPEK_2012/Economics/1_121662.doc.htm
43. Федорчук Д.Е. Новели законодавства щодо підстав визнання правочинів недійсними. *Юридичний радник*. 2016. № 3. С. 97-103.
44. Фогельсон Ю. Хозяйственная цель сделки. *Хозяйство и право*. 2014. №2. С. 83-90.
45. Харитонов, Є. О. Цивільне право України : підручник. 3-е вид., перероб. і допов. К. : Істина, 2013. 806 с
46. Хірс Яніна Реалізація вимог законодавства щодо розрахунків електронними платіжними засобами. *Підприємництво, господарство, право*. 2013. № 7. С. 40-43.
47. Цивільне право : підручник : у 2 т. М-во освіти і науки України, Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого"; за ред. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатєєвої, В. Л. Яроцького. 2-ге вид., переробл. та доповн. Х. Право, 2014.
48. Цивільне право України : Договірні та недоговірні зобов'язання : підручник Бичкова С. С. та ін.; за заг. ред. С. С. Бичкової; М-во освіти і

науки України. 3-тє вид., змін. та допов. Київ: Правова єдність : Алерта, 2014. 495 с.

49. Цивільне право України: Особлива частина: Підручник. Затверджено МОН. За ред. В.Г. Фазикоша, С.Б. Булеци., В.В. Заборовського. К., 2013. 751 с.

50. Цивільне право України: підручник. Особлива частина. За заг. ред. д.ю.н., проф. Р.Б.Шишки. К.: Вид. Ліра. К, 2015. 1024 с.

ТЕМА 13. ДОГОВОРИ ПРО СПІЛЬНУ ДІЯЛЬНІСТЬ. ВИДИ ДОГОВОРІВ ЩОДО РОЗПОРЯДЖЕННЯ МАЙНОВИМИ ПРАВАМИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ. ДОГОВІР КОМЕРЦІЙНОЇ КОНЦЕСІЇ.

Поняття, предмет та правова характеристика договору про спільну діяльність. Сторони за договором про спільну діяльність, їх права та обов'язки. Поняття, предмет та правова характеристика договору простого товариства. Сторони за договором простого товариства, їх права та обов'язки. Поняття, предмет та правова характеристика засновницького договору. Сторони за засновницьким договором, їх права та обов'язки.

Роль і значення зобов'язань у сфері інтелектуальної діяльності. Види договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності. Види ліцензій на використання об'єкта права інтелектуальної власності. Ліцензійний договір. Договір про створення на замовлення та використання об'єкта права інтелектуальної власності. Договір про передачу виключних майнових прав інтелектуальної власності. Авторський договір.

Поняття, предмет та правова характеристика договору комерційної концесії. Сторони за договором комерційної концесії, їх права та обов'язки. Форма договору комерційної концесії. Особливі умови договору комерційної концесії. Припинення договору комерційної концесії.

Питання для самоконтролю:

1. Що таке договір про спільну діяльність?
2. Що є предметом договору про спільну діяльність?
3. Охарактеризуйте правову природу договору про спільну діяльність.
4. Визначте сторони договору про спільну діяльність.
5. Які мають права суб'єкти договору про спільну діяльність?
6. Які обов'язки покладаються на сторони договору про спільну діяльність?
7. Охарактеризуйте поняття договору простого товариства.
8. Що є предметом договору простого товариства?
9. Охарактеризуйте правову природу договору простого товариства.
10. Визначте сторони договору простого товариства.
11. Які мають права та обов'язки учасники договору простого товариства?

12. Що визначається інтелектуальною власністю відповідно норм Цивільного кодексу України?
13. На які види поділяють договори щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності?
14. Охарактеризуйте особливості права інтелектуальної власності.
15. Що таке ліцензія?
16. На які види поділяють ліцензії на використання об'єкта права інтелектуальної власності?
17. Що таке ліцензійний договір?
18. Охарактеризуйте особливості договору про створення на замовлення та використання об'єкта права інтелектуальної власності.
19. Охарактеризуйте правову природу договору про передачу виключних майнових прав інтелектуальної власності.
20. Що таке авторський договір?
21. Визначте сторони авторського договору.
22. Які мають права та обов'язки сторони авторського договору?
23. Надайте правову характеристику авторського договору.
24. Що таке договір комерційної концесії?
25. Що є предметом договору комерційної концесії?
26. Яка форма укладення договору комерційної концесії?
27. Надайте правову характеристику договору комерційної концесії.
28. Визначте сторони договору комерційної концесії.
29. Які мають права сторони договору комерційної концесії?
30. Які обов'язки покладаються на суб'єктів договору комерційної концесії?

Тести для самоконтролю:

1. Які договори в галузі інтелектуальної власності, спрямовані на набуття, зміну чи припинення майнових прав на об'єкти інтелектуальної власності?

- а) договори щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності;
- б) авторські договори;
- в) договори комерційної концесії;
- г) ліцензійні договори.

2. У якій формі повинні бути укладені договори щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності ?

- а) письмовій формі;
- б) усній формі;
- в) залежно від виду договору;
- г) на розсуд сторін.

3.Що визначає письмове повноваження, яке видається особою, що має виключне право дозволяти використання об'єкта права інтелектуальної власності, іншій особі, що в свою чергу надає їй право на використання цього об'єкта у певній сфері?

- а) договір;
- б) доручення;
- в) сертифікат;
- г) ліцензія.

4.За предметом ліцензії розрізняють:

- а) ліцензії на торгівельну марку, промисловий зразок, винахід, корисну модель тощо;
- б) обмежені й повні ліцензії;
- в) виключна, невиключна;
- г) проста, складна, субліцензія.

5.За обсягом прав, що надаються, розрізняють ліцензії:

- а) на торгівельну марку, промисловий зразок, винахід, корисну модель, сорт рослин тощо;
- б) обмежені й повні;
- в) виключна, невиключна;
- г) проста, складна, субліцензія.

6.Цивільний кодекс України закріплює такі види обмежених ліцензій?

- а) обмежені й повні;
- б) виключна, невиключна, одинична;
- в) проста, складна;
- г) субліцензія.

7.Що відповідно до цивільного законодавства визначає письмові повноваження на використання об'єкта права інтелектуальної власності, що надане іншій особі ліцензіатом за письмовою згодою ліцензіара?

- а) ліцензія;
- б) субліцензія;
- в) довіреність;
- г) договір.

8. Яку назву має договір, при укладенні якого одна сторона (ліцензіар) надає другій стороні (ліцензіату) дозвіл на використання об'єкта права інтелектуальної власності (ліцензію) на умовах, що визначені за взаємною згодою сторін з урахуванням норм цивільного законодавства?

- а) договір щодо розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності;
- б) авторський договір;
- в) договір комерційної концесії;
- г) ліцензійний договір.

9. Яким видом договору передбачено, що одна сторона передає другій стороні частково/ у повному складі виключні майнові права, які їй належать за законом?

- а) договір щодо розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності;
- б) авторський договір;
- в) договір комерційної концесії;
- г) договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності.

10. Яким договором передбачено, що при його укладенні одна сторона зобов'язується створити об'єкт права інтелектуальної власності відповідно до вимог та у встановлений строк другої сторони (замовника)?

- а) авторський договір;
- б) договір комерційної концесії;
- в) договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності;
- г) договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності.

11. Яким договором передбачено, що при його укладенні правовласник передає заінтересованим особам право на використання частково чи повністю конфіденційних знань, у свою чергу, використання яких забезпечить деякі переваги особі, що їх одержала?

- а) договір комерційної концесії;
- б) договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності;
- в) договір про створення за замовленням та використання об'єкта права інтелектуальної власності;

г) договір про передачу ноу-хау.

12. Яку назву має договір, що укладається між роботодавцем та працівником з приводу погодження прав на результати творчої діяльності, які створені в зв'язку з виконанням трудового договору?

- а) договір про порядок розподілу прав на службові об'єкти інтелектуальної власності;
- б) договір комерційної концесії;
- в) договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності;
- г) договір про створення за замовленням та використання об'єкта права інтелектуальної власності.

13. Яку назву має договір, при укладенні якого одна сторона повинна надати іншій стороні за плату право користування відповідно до її вимог комплексом належних цій стороні прав з метою виготовлення та / чи продажу певного виду товару й / чи надання послуг?

- а) договір про порядок розподілу прав на службові об'єкти інтелектуальної власності;
- б) договір комерційної концесії;
- в) договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності;
- г) договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності.

14. Предметом якого договору за Цивільним кодексом України є право на використання трьох складових: об'єктів права інтелектуальної власності, комерційного досвіду та ділової репутації?

- а) договору комерційної концесії;
- б) авторського договору;
- в) ліцензійного договору;
- г) договору про порядок розподілу прав на службові об'єкти інтелектуальної власності.

15. Яку назву має суб'єкт, що використовує належні йому права як виробнику в підприємницькій діяльності, має комерційний досвід та ділову репутацію, а також заінтересований в розширенні свого бізнесу?

- а) правоволоділець;
- б) користувач;
- в) власник;

г) продавець.

16. Яку назву має особа, яка зареєстрована як суб'єкт підприємницької діяльності та має намір скористатися комплексом прав право володільця?

- а) правоволоділець;
- б) користувач;
- в) власник;
- г) продавець.

17. Договір комерційної концесії укладається у?

- а) письмовій формі;
- б) усній формі;
- в) залежно від виду договору;
- г) на розсуд сторін.

18. Яку назву має цивільно-правовий договір, при укладенні якого користувач у випадках, передбачених договором комерційної концесії, за яким він надає іншій особі право користування наданим йому правоволодільцем комплексом прав?

- а) договір комерційної субконцесії;
- б) авторський договір;
- в) ліцензійний договір;
- г) договір про порядок розподілу прав на службові об'єкти інтелектуальної власності.

19. При укладенні якого договору сторони спільно діють без створення юридичної особи для досягнення поставленої мети, що не суперечить законові?

- а) договором про спільну діяльність;
- б) авторським договором;
- в) ліцензійним договором;
- г) договором комерційної субконцесії.

20. При укладенні якого договору сторони повинні об'єднати свої вклади й спільно діяти з метою одержання прибутку?

- а) договором простого товариства;
- б) договором про спільну діяльність;

- в) авторським договором;
- г) ліцензійним договором.

Обов'язкові завдання:

Практичне завдання №1.

Згідно з умовами договору, укладеного між громадянином Ж. та видавництвом «Ліга», автор зобов'язувався передати рукопис книги з актуальних проблем інформаційного права до 10 грудня 2019 року, а видавництво зобов'язувалося видати книгу до 25 лютого 2020 р. з виплатою обумовленого авторського гонорару. До узгодженої дати книга не була видана і на неодноразові звернення громадяни на Ж. представники видавництва повідомляли, що книга буде видана згодом, оскільки видавництво отримало великі за обсягом роботи за державним замовленням. Громадянин Ж. 15 квітня 2020 року уклав договір з іншим видавництвом, і через 3 місяці книга вийшла до друку. Видавництво «Ліга» звернулося до суду про стягнення з громадянина Ж. збитків, понесених видавництвом на видання книги.

1. Чи є в даному випадку порушення прав громадянина Ж.?
2. Чи було громадянином Ж. порушено права видавництва «Ліга»?
3. Яке рішення повинен прийняти суд? Відповідь обґрунтуйте.

Практичне завдання №2.

Підприємці Іванов, Діньков та Жимчин створили просте товариство з метою виготовлення меблів на продаж. Іванов вніс у спільну справу велике утеплене приміщення, професійні знання щодо дизайну меблів та ділові зв'язки з придбання матеріалів та фурнітури, Діньков - інструменти, а Жимчин - гроші, створивши тим самим первісний капітал. Іванов, займаючись своїм особистим бізнесом, заборгував комерційному банку суму грошей у розмірі 150000 грн.. Банк у зв'язку з недостатністю у Іванова особистого майна для погашення боргу висунув вимогу про виділення частки боржника в спільному майні простого товариства з метою обігу на неї стягнення. Діньков та Жимчин відмовилися, оскільки це призвело б до ліквідації простого товариства.

1. Чи правомірна вимога комерційного банку про виділення частки Іванова в спільному майні товариства?
2. Які дії має право вчиняти комерційний банк випадку відмови Дінькова та Жимчина від придбання частки Іванова?
3. Яким чином вирішити ситуацію? Відповідь обґрунтуйте.

Практичне завдання № 3.

Художник уклав із видавництвом договір на оформлення та ілюстрування книги з його працями. Робота художника була прийнята видавництвом в визначений термін. Однак йому була сплачена лише 1/3 обумовленого гонорару з посиланням на те, що іншу частину гонорару отримає художник після продажу книг. Художник наполягав на виплаті іншої частини гонорару), вказуючи, що видавництво уклало з ним самостійний договір який не може залежати від продажу книг.

1. Визначте який договір був укладений з художником?
2. Чи було допущено порушення договору?
3. Як вирішити справу? Відповідь обґрунтуйте.

Практичне завдання № 4.

Громадянин Ж. звернувся до суду з позовом про стягнення з обласного видавництва «Зірка» авторського гонорару. Громадянин Ж. пояснив, що віддав зазначеному видавництву єдиний примірник рукопису свого роману ” Північ” загальним обсягом біля 34 друкованих аркушів. Видавництвом «Зірка» рукопис було загублено. На суді виявилось, що громадянин Ж. вів із видавництвом переговори про можливість видання роману та укладення договору, але як з’ясувалось видавничий договір підписаний не був. У суді позивач просив призначити експертизу для встановлення часу, який він витратив на створення роману, а також призначити йому на цей час мінімальну ставку літературного працівника.

1. Чи правомірні вимоги громадянина Ж.?
2. Що таке видавничий договір?
3. Як повинна бути вирішена справа? Відповідь обґрунтуйте.

Практичне завдання №5.

ТДВ «Руж» уклало договір комерційної концесії з ТОВ „Ком”. Відповідно до умов договору ТОВ „Ком” було надано право користуватися комерційним найменуванням «Руж», винаходом, комерційним досвідом та діловою репутацією ТДВ «Руж». При цьому користувач мав можливість реалізувати як виготовлену правоволодільцем продукцію, так і самостійно виготовляти та реалізувати одяг під комерційним найменуванням «Руж».

У процесі діяльності ТОВ «Ком» з’ясувалося, що деякий одяг було продано х дефектами. Споживачі звернулися з позовом безпосередньо до правоволодільця. Однак ТДВ „Руж” заперечує проти позову, аргументуючи свою позицію тим, що воно буде нести відповідальність лише за недоліки товару, виготовленого самим правоволодільцем. Що ж стосується недоліків

взуття, виготовленого ТОВ „Ком” за договором комерційної концесії, то відповідати перед споживачами повинен безпосередньо виробник, а вони ніякого відношення до виявлених недоліків товару немає.

1. Що даке договір комерційної концесії?
2. До кого потрібно звертатись споживачам?
3. Яким чином вирішити спір? Відповідь обґрунтуйте.

Практичне завдання №6.

Громадянин К. уклав з громадянином Б. договір, відповідно до якого останній за винагороду в розмірі 500 грн. повинен був придбати для К. технічне обладнання за встановленим зразком за ціною, яка не буде перевищувати 7000 грн. Зазначена сума була надана Б. одразу після укладення договору. Через тиждень Б. повідомив К. про купівлю для нього замовленого обладнання, отримав за це від К. обумовлену договором винагороду та передав йому майже всі складові обладнання, окрім одного, який поки що залишився у продавця - приватного підприємця Р.. Через два дні Б. повідомив К., що він змушений їхати у відрядження, а тому порадив К. самому забрати придбаний для нього в Р. монітор. Коли К. прийшов до продавця Р. за обладнанням, останній відмовив йому, посилаючись на те, що не знає, чи є К. тією особою, якій можна передати обладнання, а якщо К. доведе, що він є власником, то йому необхідно доплатити ще 300 грн., оскільки загальна вартість обладнання складає 7300 грн.

Громадянин К. не погодився з вимогами продавця і звернувся до юридичної консультації.

1. Чи порушено права громадянина К. ?
2. Чи правомірно вчинив громадянин Б. та Р.?
3. Надайте юридичну консультацію громадянину К.

Практичне завдання №7.

Підприємство «Каньйон» уклали з ТОВ "Каштан" договір про спільну діяльність. Відповідно до якого «Каньйон» передав як внесок право користування офісними приміщеннями площею 800 м², а ТОВ з «Каштак» зробило внесок у формі "інтелектуальної власності", зобов'язуючись при цьому компенсувати всі витрати підприємству по експлуатації приміщень.

Метою спільної діяльності було створення цеху по виробництву та монтажу навісних потолків. Після закінчення року з моменту укладення договору земельну ділянку, на якій знаходилось приміщення було приватизовано. Перед викупом будинку, в якому знаходилося спірне приміщення, була досягнута домовленість з Фондом комунального майна м.

Миколаїва про пред'явлення останнім до ТОВ «Каштан» позову про виселення.

При розгляді справи в суді ТОВ «Каштан» посилалося на те, що договір про спільну діяльність не є договором оренди, укладення якого стосовно спірного приміщення в той період підприємством «Каньйон» було заборонено.

1. Що таке договір про спільну діяльність?
2. Чиї права в даному випадку було порушено?
3. Вирішіть спір. Відповідь обґрунтуйте.

Практичне завдання №8.

Учень сьомого класу середньої школи Іванов склав вірш, який було опубліковано в шкільній стінгазеті “Веселка”. Директор школи, що за сумісництвом редактором періодичного журналу побачивши цей вірш в шкільній стінгазеті, зацікавився ним. Він звернувся до Петренко, що працює над шкільною стінгазетою, з пропозицією надрукувати вірш Іванова й у своєму журналі. Петренко погодився і вірш був надрукований в наступному випуску журналу. При цьому директор і редактор домовилися, що Іванов за опублікування вірша одержить коштовний приз – планшет. Мати Іванова, довідавшись про це, звернулися за консультацією до юриста з питанням: чи правомірні дії редакторів стінгазет.

1. Чи правомірно вчинив Петренко та редактор періодичного журналу?
2. Чи було порушено права Іванова?
3. Натайте юридичну консультацію матері Іванова.

Практичне завдання №9.

При виконанні трудових обов'язків працівник Коломий Іван Петрович створив винахід. Вважаючи, що йому належать особисті немайнові та майнові права інтелектуальної власності, він подав заявку з метою отримання охоронного документа на зазначений об'єкт. Довідавшись про це, роботодавець зажадав, щоб Іван Петрович відізвав свою заявку, а натомість її подав сам роботодавець.

1. Чи правомірні дії роботодавця?
2. Як повинен вчинити Коломий Іван Петрович?
3. Що таке винахід?
4. Вирішіть спір. Відповідь обґрунтуйте.

Практичне завдання №10.

Громадянин Д. звернувся до суду з позовом до видавництва “Веселка” з вимогами припинити друк та розповсюдження книги “Свійські тварини” та просив суд вилучити у відповідача примірники книги, а також стягнути з видавництва понесені збитки. Позивач зазначав, що він є автор цієї книги та права на її відтворення і розповсюдження видавництву “Веселка” не надавав. Видавництво «Веселка» заперечує проти позову, зазначаючи, що авторських прав громадянина Д. видавництво не порушувало, оскільки тиражувало та розповсюджувало книжки на умовах договору з видавництвом “Цікавинки літератури”, яке надало йому права на перевидання даного твору. Під час судового розгляду було встановлено, що позивач надав видавництву “Цікавинки літератури” невиключну ліцензію на відтворення і розповсюдження зазначеної книжки.

1. Що таке невиключна ліцензія?
2. Чи правомірні дії видавництва «Цікавинка літератури»?
3. Яке рішення повинен прийняти суд? Відповідь обґрунтуйте.

Підготувати словник з основних термінів:

Договір про спільну діяльність, інтелектуальна власність, право на інтелектуальну власність, винахід, корисна модель, договір комерційної концесії, договір субконцесії, авторський договір, ліцензія, ліцензійний договір, виключна ліцензія, невиключна ліцензія, договір про створення назамовлення та використання об’єкта права інтелектуальної власності, договір про передачу виключних майнових прав інтелектуальної власності.

Бібліографічний список:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141. 153
2. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. (з наст. змінами і доповненнями). *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40-44. Ст.356.
3. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2002 р. N 21-22. ст.135.
4. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2002 р. № 21-22. Ст.135.
5. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 (з наст. змінами і доповненнями). *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 40- 42. Ст. 492
6. Бахуринська М. М.Концесія як перспективна правова форма землекористування. *Держава і право*. Юрид. і політ. науки: Зб. наук. пр. . 2006. Вип. 31. С. 380–388.

7. Беяневич О.А. «Публічний порядок» як оціночна категорія договірного права: спроба тлумачення. *Вісник господарського судочинства*. 2010. № 1. С. 331-338.
8. Блажівська О. Правовий статус учасників договору про спільну діяльність. *Вісн. Львів. ун-ту. Сер. Юрид.* 2006. Вип. 43. С. 164-171
9. Блажівська О.Є. Спільна діяльність учасників простого товариства: монографія. Ін-т законодавства ВР України. К.: Алерта, 2013. Бібліогр.: С.207–223.
10. Габріадзе М.Р. Особливості цивільно-правового регулювання спільної діяльності. *Право і суспільство*. 2020 №3. С.62-67. URL: http://www.pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2020/3_2020/11.pdf
11. Джунь В.В. До питання про обов'язковість застосування реституції у разі неправозгідності угоди. *Вісник господарського судочинства*. 2015. №4. С.165-167.
12. Дзера О. Загальні положення про правочини в новому Цивільному кодексі України. *Юридична Україна*. 2013. №7. С. 28-29.
13. Дзера О.В. Недійсність правочину (угоди) за новим Цивільним кодексом України. *Юридична Україна*. 2013. №10. С.5-18.
14. Дмитришин В. С. Міжнародний досвід правового регулювання відносин у сфері франчайзингу. *Часопис цивілістики*. 2012. Вип. 13. С. 90-94. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Chac_2012_13_19.pdf.
15. Іваницька Н. А. Ліцензійний договір на використання торговельної марки: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Іваницька Наталія Анатоліївна; НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. К., 2011. 19 с.
16. Іванова М. "Право інтелектуальної власності" як важлива категорія в діяльності сучасних бібліотек. *Вісник Книжкової палати*. 2017. № 10. С. 18-23. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkr_2017_10_5
17. Іванова М. Нормативно-правове забезпечення права інтелектуальної власності в діяльності бібліотек. *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського*. 2018. Вип. 49. С. 245-262. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nprnbuimviv_2018_49_21
18. Іванова М. Документопотік із питань права інтелектуальної власності за 2015—2017 рр. у фондах НБУВ. *Вісник Книжкової палати*. 2019. № 2. С. 19-24. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkr_2019_2_6
19. Іванова М. Охорона прав інтелектуальної власності в Україні в сучасних дисертаційних дослідженнях. *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського*. 2017. Вип. 46. С. 107-137. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nprnbuimviv_2017_46_9
20. Інтелектуальна власність в Україні: проблеми теорії і практики: Зб.наук. статей. За ред. Ю.С.Шемчушенка, Ю.Л.Бошицького. К.: Ін-т держави і права ім.В.М.Корецького НАН України, 2002. 424 с.
21. Інтелектуальна власність: навч. посіб. : у 2 ч. І. П. Каплун, Е. В. Колісніченко, В.О.Панченко, А. А. Папченко. Суми : Вид-во СумДУ, 2010 . Ч. 1. 2010. 156 с.

22. Інтелектуальна власність: Словник- довідник : у 2 томах. ред. О. Д. Святоцький ; Державне патентне відомство України. К. : Видавничий Дім "Ін Юре", 2000 . Т. 1 : Авторське право і суміжні права. укл. В. С. Дроб'язко, Р. В. Дроб'язко ; ред. О.Д.Святоцький, В. С. Дроб'язко. К. : [б.в.], 2000. 356 с.
23. Кирилюк А. В. Ліцензійний договір на використання літературних творів як вид авторського договору. *Актуальні проблеми держави і права* . 2009. Вип. 51. С. 180-186. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/apdp_2009_51_28.pdf.
24. Кирилюк А. В. Ліцензійний договір на використання літературних творів за законодавством України. *Актуальні проблеми держави і права* . 2008. Вип. 42. - С. 58-65. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/apdp_2008_42_11.pdf.
25. Кирилюк А. В. Ліцензійний договір на використання літературних творів (цивільно– правовий аспект): автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Кирилюк Алла Володимирівна ; Одес. нац. юрид. акад. О., 2010. 20 с.
26. Кірін Р. С. Інтелектуальна власність : підруч. для вищ. навч. закл. Р. С. Кірін, В.Л.Хоменко, І. М. Коросташова ; Держ. вищ. навч. закл. "Нац. гірн. ун-т". Д. : НГУ, 2012. 319 с.
27. Коморний О.І. Договір про розподіл продукції: цивільно–правові аспекти: Автореф. дис... канд. юрид. Наук. НАН України. Ін–т держави і права ім.В.М.Корецького. К., 2006. 20 с.
28. Корольова В. В. Юридична природа договору комерційної концесії. Правничий вісник Університету "КРОК". 2017. Вип. 28. С. 126-130. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pvuk_2017_28_21
29. Куц Д. Ф. Проблеми охорони й захисту прав інтелектуальної власності в Інтернеті. Молодий вчений. 2018. № 5(2).С. 616-619. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_5%282%29_62
30. Медведєва О. А. Концесія як правова форма використання державного майна у господарській діяльності недержавними суб'єктами: дис... канд. юрид. наук: 12.00.04. Медведєва Оксана Анатоліївна ; Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. Х., 2004. С-194.
31. Медвідь І. Б. Окремі аспекти ліцензування: нормативно-правова база, облік ліцензій. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2019. № 1. С. 57-61. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2019_1_13
32. Зайцева-Калаур І. В. До питання про недійсність авторського договору. Прикарпатський юридичний вісник. 2017. Вип. 6(1). С. 79-82. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pjuv_2017_6%281%29_20
33. Плюта О. А. Право інтелектуальної власності індустрії моди в структурі українського законодавства. Соціально-гуманітарний вісник. 2018. Вип. 20-21. С. 99-103. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sochumj_2018_20-21_27
34. Потурай К. С. Використання об'єктів права інтелектуальної власності на умовах ліцензій Creative Commons у складі творів кінематографії. Часопис Київського університету права. 2019. № 1. С. 192-195. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chkup_2019_1_40

35. Право інтелектуальної власності Європейського Союзу та законодавство України. Ю.М. Капіца [та ін.] ; Державний департамент з питань адаптації законодавства, Центр інтелектуальної власності та передачі технологій НАН України. К. : Слово, 2006. 1104 с.
36. Работягова Л. І. Деякі аспекти укладання ліцензійних договорів на використання торговельної марки. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2017. № 2. С. 35-44. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Triv_2017_2_6
37. Резніченко С. В. Права та обов'язки сторін за договором комерційної концесії (франчайзингу). *Часопис цивілістики*. 2013. Вип. 14. С. 70-73. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Chac_2013_14_15.pdf.
38. Резнікова В.В. Спільна господарська діяльність в Україні: економіко-правова сутність. *Публічне право*. 2013. № 2. С.269-273. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/pp_2013_2_38.pdf.
39. Сай І. А. Концесія як шлях збереження власності держави та територіальної громади. *Держава та регіони*. Сер. Держ. упр. 2012. Вип. 2. С. 43–46.
40. Сібільов М.М. Загальна характеристика нікчемних правочинів (договорів). Проблеми законності. Вип. 55. 2015. С. 45.
41. Смілянець І. П. Деякі аспекти договору франчайзингу за законодавством України. *Актуальні проблеми держави і права*. 2011. Вип. 59. С. 494-500. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/apdp_2011_59_69.pdf.
42. Спасибо-Фатєєва І. Актуальні питання форми правочинів (теоретико-практичний аспект). *Підприємництво, господарство і право*. 2015. №8. С.31-33.
43. Спасибо-Фатєєва І. Проблемні аспекти недійсних правочинів (на прикладі договору міни акцій). *Підприємництво, господарство і прав*. 2015. №7. С.29-32.
44. Спасибо-Фатєєва І.В. Нікчемні правочини та їх наслідки. *Вісник Господарського судочинства*. 2010. №2. С.178-184.
45. Теньков С. О. Укладення угод між юридичними особами в усній формі. *Вісник господарського судочинства*. 2013. №1. С. 111-113.
46. Федорчук Д.Е. Новели законодавства щодо підстав визнання правочинів недійсними. *Юридичний радник*. 2016. № 3. С. 97-103.
47. Цивільне право : підручник : у 2 т. за ред. проф. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатєєвої, В.Л.Яроцького ; Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого". 2-ге вид., переробл. та допов. Х. : Право, 2014. Т. 2 [Л.М.Баранова та ін.]. 2014. 815 с.
48. Цивільний кодекс України : наук.-практ. комент. : із змінами та допов. станом на 26 берез. 2010 р. Харитонов Є. О. [та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. Харитонова Є. О. [та ін.]. 3-те вид., переробл. та допов. К. : Правова єдність, 2010. 749 с
49. Чорна Ж. Л. До питання про істотні умови ліцензійного договору. Університетські наукові записки. 2017. № 3. С. 106-116. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Unzap_2017_3_12

50. Юркевич Ю. М. Поняття та ознаки договору про спільну діяльність / Ю. М. Юркевич. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2015. Вип. 34(1). С. 135-139. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2015_34%281%29_33
51. Юровська Г. В. Договір простого товариства у цивільному праві України: автореф. дис. ... канд. юрид. Наук. НДІ приват. права і підприємництва Нац. акад. прав. наук України. К., 2010. 19 с.

ТЕМА 14. НЕДОГОВІРНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ.

Публічна обіцянка винагороди без оголошення конкурсу. Умови обіцянки. Публічна обіцянка нагороди за результатами конкурсу. Вчинення дій у майнових інтересах іншої особи без її доручення. Зобов'язання, що виникають внаслідок рятування здоров'я та життя фізичної особи. Зобов'язання, що виникають у зв'язку з рятуванням майна фізичної або юридичної особи. Зобов'язання по усуненню загрози життю, здоров'ю і майну фізичної особи або майну юридичної особи.

Питання для самоконтролю:

1. Охарактеризуйте поняття недоговірних зобов'язань.
2. На які види поділяються недоговірні зобов'язання?
3. Охарактеризуйте охоронні недоговірні зобов'язання.
4. На які види поділяються охоронні недоговірні зобов'язання?
5. Охарактеризуйте регулятивні недоговірні зобов'язання.
6. Що таке винагорода в цивільно-правових відносинах?
7. Охарактеризуйте поняття публічна обіцянка винагороди.
8. На які види поділяють публічну обіцянку винагороди відповідно до Цивільного кодексу України?
9. Право на публічну обіцянку винагороди без оголошення конкурсу
10. У чому полягає зміст завдання, який передбачає публічну обіцянку винагороди без оголошення конкурсу?
11. Охарактеризуйте строк виконання завдання у випадку публічної обіцянки винагороди без оголошення конкурсу.
12. Зміна умов публічної обіцянки винагороди.
13. У якому випадку припиняється зобов'язання у зв'язку з публічною обіцянкою винагороди?
14. Охарактеризуйте публічну обіцянку винагороди за результатами конкурсу.
15. Хто має право на оголошення конкурсу при публічній обіцянці винагороди?
16. Які умови конкурсу передбачені Цивільним кодексом України при публічній обіцянці винагороди?

17. Охарактеризуйте етапи на які поділяється зобов'язання з публічного конкурсу.
18. Що може бути предметом публічного конкурсу?
19. Яким чином здійснюється оголошення у випадку публічної обіцянки винагороди за результатами конкурсу?
20. Яким чином визначається переможець зобов'язання з публічного конкурсу?
21. Які має права переможець публічного конкурсу ?
22. Хто має переважне право перед іншими особами на укладення з переможцем конкурсу договору про використання предмета конкурсу при зобов'язанні з публічного конкурсу?
23. Охарактеризуйте особливості оцінювання результатів інтелектуальної, творчої діяльності, які подані на публічний конкурс.
24. Охарактеризуйте право на вчинення дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення відповідно до норм Цивільного кодексу України.
25. Яким чином здійснюється відшкодування витрат, понесених особою у зв'язку із вчиненням нею дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення?
26. Охарактеризуйте зобов'язання, що виникають внаслідок рятування здоров'я та життя фізичної особи.
27. Яким чином відшкодовується шкода, завдана каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю фізичної особи, яка без відповідних повноважень рятувала від реальної загрози майно іншої особи, яке має істотну цінність?
28. Як здійснюється усунення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи відповідно до положень Цивільного кодексу України?
29. Які наслідки неусунення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи?
30. Яким чином відшкодовується шкода, завдана внаслідок неусунення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи?

Тести для самоконтролю:

1. Недоговірне зобов'язання – це?

а) правовідношення, у якому одна сторона (боржник) зобов'язана вчинити на користь другої сторони (кредитора) певну дію (передати майно, виконати

роботу, надати послугу, сплатити гроші тощо) або утриматися від певної дії, а кредитор має право вимагати від боржника виконання його обов'язку;

б) відносно правовідношення між юридично рівними і майново самостійними особами, що виникає на підставі договору, який виражає їх загальну волю на досягнення цивільно-правових результатів майнового чи немайнового характеру, настання котрих відбувається у разі здійснення боржником певних активних дій, що відповідають праву вимоги кредитора і не зачіпають прав та законних інтересів третіх осіб, які не є учасниками зазначеного правовідношення;

в) відносно правовідношення між юридично рівними і майново самостійними особами, що виникає на підставі або правомірних односторонніх дій особи (правочинів чи юридичних вчинків), або неправомірних дій особи, наслідки за якими настають незалежно чи, навіть, всупереч їх волі;

г) одна сторона має тільки права, а друга - лише обов'язки, тоді як у взаємних зобов'язаннях кожна сторона має як права, так і обов'язки.

2. На які види поділяються недоговірні зобов'язання?

- а) регулятивні й охоронні;
- б) прості та складні;
- в) основні та додаткові;
- г) односторонні і взаємні.

3. Зобов'язання з відшкодування шкоди; створення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної або юридичної особи; набуття, збереження майна без достатньої правової підстави відносяться до?

- а) регулятивних;
- б) охоронних;
- в) взаємних;
- д) додаткових.

4. На які види поділяється публічна обіцянка винагороди?

- а) публічна обіцянка винагороди з оголошенням конкурсу;
- б) публічна обіцянка винагороди без оголошення конкурсу;
- в) публічна обіцянка винагороди з певною вигодою;
- г) публічна обіцянка винагороди без певної вигоди.

5. У разі публічної обіцянки винагороди завдання, яке належить виконати, може стосуватися ?

- а) разової дії;

- б) необмеженої кількості дій одного виду, які можуть вчинятися тільки однією особою;
- в) разової дії або необмеженої кількості дій;
- г) разової дії або необмеженої кількості дій одного виду, які можуть вчинятися різними особами.

6. Якщо строк (термін) виконання завдання при публічній обіцянці винагороди без проведення конкурсу не встановлений, воно вважається чинним протягом?

- а) трьох днів;
- б) місяця;
- в) одного року;
- г) розумного часу відповідно до змісту завдання.

7. На що має право особа, якщо у зв'язку зі зміною умов надання винагороди виконання завдання втратило інтерес для особи, яка приступила до його виконання ще до зміни у?

- а) відшкодування понесених нею витрат;
- б) винагороду;
- в) грошову компенсацію;
- г) подяку.

8. Конкурс (змагання) має право оголосити фізична або юридична особа, тобто:

- а) засновник конкурсу;
- б) власник конкурсу;
- в) володілець;
- г) ведучий конкурсу.

9. Яку назву має конкурс, у тому випадку, коли його засновник може запросити до участі в ньому персональних учасників?

- а) закритий конкурс;
- б) персональний конкурс;
- в) вибірковий конкурс;
- г) власний конкурс.

10. Предметом конкурсу при виконанні зобов'язання публічної обіцянки може бути ?

- а) результат інтелектуальної, творчої діяльності, вчинення певної дії, виконання роботи;
- б) результат інтелектуальної, творчої діяльності;
- в) виконання робіт та послуг;
- г) результат інтелектуальної, творчої діяльності, вчинення послуг, виконання роботи.

11. Відповідно до норм Цивільного кодексу України за результатами конкурсу видається ?

- а) приз;
- б) грамота;
- в) подяка;
- г) нагорода (премія).

12. Засновник конкурсу при виконанні завдання публічної обіцянки має право змінити його умови:

- а) до початку конкурсу;
- б) до завершення конкурсу;
- в) за декілька годин до його завершення;
- г) протягом всього часу дії конкурсу.

13. Відповідно до норм Цивільного кодексу України умова конкурсу, за якою засновник конкурсу не повертає його учаснику річ, подану на конкурс вважається?

- а) нікчемною;
- б) недійсною;
- в) прийнятною;
- г) обов'язковою.

14. Протягом якого часу відповідно до норм Цивільного кодексу України учасник конкурсу має право пред'явити вимогу про повернення йому речі, поданої на конкурс?

- а) у будь-який час;
- б) протягом семи днів;
- в) протягом місяця;
- г) протягом кварталу.

15. Якщо майновим інтересам іншої особи загрожує небезпека настання невігідних для неї майнових наслідків, відповідно до норм Цивільного кодексу України особа:

- а) має право без доручення вчинити дії, спрямовані на їх попередження, усунення / зменшення;
- б) має право за доручення вчинити дії, спрямовані на їх попередження, усунення / зменшення;
- в) не має право без доручення вчинити дії, спрямовані на їх попередження, усунення / зменшення;
- г) має право без доручення вчинити дії.

16. Відповідно до норм Цивільного кодексу України, протягом якого часу особа, яка вчинила дії в інтересах іншої особи без її доручення, повинна надати особі, в майнових інтересах якої були вчинені дії, звіт про ці дії та передати їй усе, що при цьому було одержано.

- а) негайно;
- б) протягом доби;
- в) протягом п'яти днів;
- г) протягом семи днів.

17. Які правові наслідки відповідно до норм цивільного законодавства виникають у особи, що вчинила дії в майнових інтересах іншої особи без її доручення, при першій нагоді не повідомивши цю особу про свої дії?

- а) не має права вимагати відшкодування зроблених витрат;
- б) має права вимагати відшкодування зроблених витрат;
- в) має право на винагороду;
- г) не має права на винагороду.

18. Ким, відповідно до норм Цивільного кодексу України, повинна відшкодуватись шкода, завдана особі, яка без відповідних повноважень рятувала здоров'я та життя фізичної особи від реальної загрози?

- а) державою;
- б) державою у повному обсязі;
- в) фізичною особою, яку рятували;
- г) фізичною особою, яку рятували або її батьками, органами опіки й піклування.

19. Розмір відшкодування шкоди, майна яке рятувалося не може перевищувати?

- а) його вартості;
- б) однієї мінімальної заробітної плати;
- в) 150 неоподаткованих мінімумів доходів громадян;

г) 75 неоподаткованих мінімумів доходів громадян.

20. Яким НПА регулюється відшкодування шкоди, завданої внаслідок неусунення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи ?

- а) Господарського кодексу України;
- б) Кодексу України про адміністративні правопорушення;
- в) Цивільного кодексу України;
- г) Кримінального кодексу України.

Обов'язкові завдання.

Практичне завдання № 1.

Мінькова знайшла під час прогулянки в Шевченківському парку Британського короткошерстого кота. Через тиждень вона побачила оголошення, де було обіцяно винагороду особі, яка поверне Британського короткошерстого кота, і вказано номер телефону. Жіночий голос за вказаним телефоном назвав адресу, куди слід доставити кішку. Господар квартири визнав кота своїм, але відмовився від винагороди й лише подякував за його знахідку.

1. Що таке винагорода?
2. Чи повинен власник кота виплатити винагороду Міньковій та відшкодувати витрати, пов'язані з утриманням кота?
3. Вирішіть спір та відповідь обґрунтуйте.

Практичне завдання 2.

Громадянка Вершиніна під час ранкової пробіжки в місцевому парку знайшла бездоглядну собаку породи Бостон тер'єр. Через тиждень громадянка помічає в газеті «Новини» оголошення Іванової про розшук зниклої собаки за винагороду в розмірі 1000 грн. Опис собаки та фото, на якій вона була зображена збігались зі знайденою собакою породи Бостон тер'єр. Вершиніна одразу ж доставила за вказаною адресою собаку. Іванова собаку визнала, але винагороду виплачувати відмовляється, мотивуючи це тим, що, відповідно до чинного законодавства вона зобов'язана відшкодувати лише витрати на утримання собаки, а винагороду виплачувати не зобов'язана. Адже, Іванова через певний час вирішила скасувати оголошення, однак номер, в якому воно повинно бути опубліковане, ще не вийшов.

1. Чи повинна громадянка Іванова сплачувати грошову винагороду громадянці Вершиніній?

2. Як в такому випадку діяти громадянці Вершиніній?
3. Чи має право громадянка Вершиніна на відшкодування за час утримання знайденої собаки? Відповідь обґрунтуйте.

Практичне завдання №3.

Душевнохворий Іванюк 15 років проник у квартиру Кислової та пошкодив належне їй майно на суму 10000 грн. Потерпіла пред'явила позов до суду про стягнення зазначеної суми грошей до матері Іванюка, яка не здійснювала належного контролю за своїм 15 річним сином. Під час судового розгляду справи було встановлено, що Іванюка не було визнано недієздатним у судовому порядку відповідно до норм законодавства, а його мати під час завдання сином шкоди перебувала на стаціонарному лікуванні в лікарні.

1. Хто є належним відповідачем?
2. Яким чином особа визнається недієздатною?
3. Чи підлягає позов задоволенню. Відповідь обґрунтуйте.

Практичне завдання №4.

Громадянин К. втратив портмоне з важливими документами, за знахідку якого оголосив винагороду у розмірі 1000 грн. Громадянин К. дане оголошення розмістив у соц. мережах. Громадянин М. проходячи повз парк помітив портмоне на лавочці. Поряд нікого не було, тому громадянин М. вирішив, що портмоне хтось загубив і вирішив допомогти. В портмоне М. знайшов водійські права на ім'я громадянина К. про що й подав оголошення в соц. мережах, розраховуючи, що так знайде власника. Громадянка В. помітила одразу два оголошення – громадянина К. про втрату портмоне й громадянина М. про знахідку портмоне з водійськими правами. Громадянка В. звернулась до громадянина М. впевнюючи його в тому, що дане портмоне належить її братові. Громадянин М. повернув портмоне громадянці В., а вона в свою чергу звернулась до громадянина К. повернувши йому втрачене портмоне й забажала отримати винагороду в розмірі 1000 грн. Громадянин К. зазначив, що портмоне й водійські права дійсного його, але це не весь пакет документів, тому готовий виплатити винагороду лише в розмірі 350 грн.

1. Що таке публічна обіцянка винагороди?
2. Хто із суб'єктів має право на винагороду виходячи з фабули задачі?
3. Чи правомірно вчинив громадянин К. при виплаті розміру винагороди?

Практичне завдання №5.

Громадянин Веселкін вирішив провести конкурс серед дітлахів під назвою «Юний конструктор». Інформацію з приводу конкурсу розмістив за допомогою засобів масової інформації, обіцяючи грошову винагороду за три найкращі винаходи- за перше місце – 1000 грн., друге місце- 800 грн., третє місце- 500 грн. В день конкурсу журі визначило переможців й на третє місце виявилось два претенденти, які мали однакову кількість балів. Громадянин Веселкін вирішив грошову винагороду за третє місце розподілити й надати кожному переможцю по 250 грн.

1. Хто має право оголосити публічну обіцянку винагороди за результатами проведення конкурсу?
2. Які істотні умови конкурсу в даному випадку?
3. Чи правомірно вчинив громадянин Веселкін? Відповідь обґрунтуйте.

Практичне завдання №6.

В парковій зоні проїжджаючи на велосипеді Г. не впорався з керуванням та наїхав на К. Г. одразу ж вибачився, так як не помітив, як наїхав на камінь й запропонував відвезти К. до травмпункту, щоб обробити рани. К. погодилась й також забажала, щоб громадянин Г. відшкодував їй кошти за розбитий мобільний телефон у зв'язку з падінням.

1. У якому випадку здійснюється відшкодування шкоди?
2. Чи правомірні вимоги К. ?
3. Вирішіть справу. Відповідь обґрунтуйте.

Практичне завдання № 7.

Громадянин Д. працює в Шевченківському історичному музеї охоронником. Одного разу будучи на зміні громадянин Д. помітив, що в одній із кімнат раптово зайнялась проводка. Громадянин Д. одразу взявся гасити полум'я, аби захистити експонати, які знаходились в тій кімнаті. Він полум'я загасив, але зазнав опіків. Натомість всі експонати музею не постраждали. Громадянин Д. під час лікування опіків, які він отримав при виконанні службових обов'язків, звернувся до керівництва музею, аби отримати матеріальну допомогу на лікування. Але керівництво відмовила мотивуючи це тим, що їх бюджетом дані витрати не передбачені.

1. Чи має право громадянин Д. на відшкодування шкоди витраченої на лікування опіків? Якщо так, то чому?
2. До кого потрібно звертатись громадянину Д. в даному випадку?
3. Вирішіть спір.

Практичне завдання №8.

Надачній ділянці в с. Привокзальне, що належить громадянину С. виникла пожежа в результаті недбалого зберігання займистих речовин. Вогонь був охопив господарські будівлі в яких містився інвентар, та дрова, які знаходились поруч. Сусід Ж. помітивши це й переймаючись, що вогонь перекинеться на його будівлі, намагався докричатись С., але всі спроби виявились марними. Тоді громадянин Ж. почав гасити пожежу самостійно. Йому на допомогу збіглись сусіди інших будинків, що знаходились поруч. Спільними зусиллями пожежу вдалось загасити. Будинок Ж. не зазнав шкоди, але сам Ж. одержав численні опіки середньої тяжкості. Ж. звернувся до С. враховуючи, що його дії, під час яких він отримав опіки, спрямовані були на захист інтересів громадянина С. з вимогою про відшкодування вартості витраченої на одяг та витрат пов'язаних з лікуванням отриманих опіків. Але громадянин С. відмовився відшкодувати шкоду. Ж. звернувся до суду.

1. Чи правомірно вчинив громадянин С.?
2. Чи має право громадянин Ж. на відшкодування шкоди?
3. Проаналізуйте ситуацію. Вирішіть спір.

Практичне завдання №9.

У соц мережі на власній сторінці було опубліковано оголошення М., про обіцянку виплатити 1700 грн. тому, хто повідомить його про доступні, нешкідливі й швидкодіючі способи позбавитися надлишкової ваги. Через певний проміжок часу М. отримав повідомлення від Т., де містився докладний опис методи схуднення, що успішно застосовуються на практиці. Також, Т. написав свій банківський рахунок, для перерахування обіцяної винагороди. Натомість, М. відмовився перераховувати кошти, мотивуючи це тим, що інформація Т. не відповідає вимогам, які були вказані в оголошенні.

1. Які умови публічної обіцянки винагороди передбачені національним законодавством?
2. Чи правомірно вчинив громадянин М.?
3. Чи має право громадянин Т. на винагороду? Відповідь обґрунтуйте.

Практичне завдання №10.

У засобах масової інформації м. Петриківка 05 квітня міською радою було оголошено про проведення публічного конкурсу на право укладання договору на реконструкцію басейну для дітей. Умовою конкурсу було те, що

взяти участь можуть лише ті будівельні фірми, які мають ліцензію на право здійснення зазначеної реконструкції. Наступна умова - до 10 червня суб'єкти господарювання, повинні надати свій проект технічної документації на проведення реконструкції. 24 травня в тих же засобах масової інформації було оголошено про скасування конкурсу. 25 травня в раду звернулися будівельні фірми, що приступили до виконання умов конкурсу, з вимогою відшкодувати понесені ними збитки.

1. Чи мала право міська рада скасовувати оголошений конкурс?
2. Чи правомірні вимоги будівельних фірм?
3. Назвіть підстави виникнення зобов'язання з публічного конкурсу та публічної обіцянки нагороди? Відповідь обґрунтуйте.

Підготувати словник з основних термінів:

Зобов'язання, недоговірні зобов'язання, регулятивні та охоронні недоговірні зобов'язання, винагорода, публічна обіцянка, конкурс, умови обіцянки, зміна умов публічної обіцянки винагорода, засоби масової інформації, засновник конкурсу, персональні учасники конкурсу, закритий конкурс, інтелектуальна діяльність, творча діяльність, переможець конкурсу, майно, майнові інтереси, доручення.

Бібліографічний список:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141. 153
2. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. (з наст. змінами і доповненнями). *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40-44. Ст.356.
3. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2002 р. N 21-22. ст.135.
4. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2002 р. № 21-22. Ст.135.
5. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.березня 2004 (з наст. змінами і доповненнями). *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 40-42. Ст. 492
6. Hnativ O.B. Protection of owners' rights under the civil law of Ukraine in conditions of wrongful legal acts that violate property rights/ O.B. Hnativ O.B.. Gentes & Naciones. Polska, Bielsko-Biała, 2013. С. 117-127.
7. Беяневич О.А. «Публічний порядок» як оціночна категорія договірного права: спроба тлумачення. *Вісник господарського судочинства*. 2010. № 1. С. 331-338.
8. Великанова М. Ризик у відносинах, що виникають із публічної обіцянки винагорода. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2018. URL:

<http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/11167/VELYKANOVA%20M%20M.pdf;jsessionid=F17941E224412FE36C889DC32D04116C?sequence=1>

9. Джузь В.В. До питання про обов'язковість застосування реституції у разі неправозгідності угоди. *Вісник господарського судочинства*. 2015. №4. С.165-167.
10. Дзера О. Загальні положення про правочини в новому Цивільному кодексі України. *Юридична Україна*. 2013. №7. С. 28-29.
11. Дзера О.В. Недійсність правочину (угоди) за новим Цивільним кодексом України. *Юридична Україна*. 2013. №10. С.5-18.
12. [Заїка Ю. О.](#) Зобов'язання, які виникають при створенні загрози життю, здоров'ю або майну, в системі недоговірних зобов'язань. *Юридична наука*. 2014. № 7. С. 20-28.
13. [Ігнатенко В. М.](#) Динаміка виникнення зобов'язання з публічної обіцянки нагороди за результатами конкурсу. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2012. № 3. С. 174-181.
14. Ігнатенко В.М. Генезис правового регулювання недоговірних зобов'язань, що виникають з односторонніх правомірних дій. *Теорія і практика правознавства*. 2017. Вип. 2(12). URL: <file:///C:/Users/User/Downloads/117286-252425-1-PB.PDF>
15. Ігнатенко В.М. Генезис правового регулювання недоговірних зобов'язань, що виникають з односторонніх правомірних дій. *Теорія і практика правознавства*. 2017. Вип. 2(12). С. 1-17.
16. Ківалова Т.С. Зобов'язання відшкодування шкоди за цивільним законодавством України: теоретичні проблеми: дис... д-ра юрид. наук: 12.00.03. Т.С. Ківалова ; Одес. нац. юрид. акад. О., 2008. 458 с.
17. Ківалова Т.С. Зобов'язання відшкодування шкоди у цивільному законодавстві України (теоретичні аспекти): моногр. Одеса: Юридична література, 2008. 360 с.
18. Маліновська Д. В. Публічна обіцянка нагороди за результатами конкурсу. Д. В. Маліновська ; наук. кер. А. П. Головащук. *Юридична наука: проблеми та перспективи розвитку : матеріали Всеукраїнського студентського круглого столу (9 жовтня 2018 р., м. Київ)*. відп. ред.: А. Ю. Олійник, О. С. Шморгун. Київ : КНУТД, 2018. С. 78-80.
19. Подвірна О. Проблемні питання визначення поняття та класифікації недоговірних зобов'язань у цивільному праві. *Юридичний вісник*. 2020/3 URL: http://www.yurvisnyk.in.ua/v3_2020/29.pdf
20. Сарахман М. Публічна обіцянка винагороди без оголошення конкурсу: законодавче врегулювання та проблемні питання практичного застосування. *Актуальні проблеми правознавства*. 2019. URL: <http://appj.wunu.edu.ua/index.php/appj/article/view/920>
21. Сібільов М.М. Загальна характеристика нікчемних правочинів (договорів). *Проблеми законності*. Вип. 55. 2015. С. 45.

22. Спасибо-Фатєєва І. Актуальні питання форми правочинів (теоретико-практичний аспект). *Підприємництво, господарство і право*. 2015. №8. С.31-33.
23. Спасибо-Фатєєва І. Проблемні аспекти недійсних правочинів (на прикладі договору міни акцій). *Підприємництво, господарство і прав.* 2015. №7. С.29-32.
24. Спасибо-Фатєєва І.В. Нікчемні правочини та їх наслідки. *Вісник Господарського судочинства*. 2010. №2. С.178-184.
25. Теньков С. О. Укладення угод між юридичними особами в усній формі. *Вісник господарського судочинства*. 2013. №1. С. 111-113.
26. Трощенко І.О. Стан правового регулювання недоговірних зобов'язань у міжнародному приватному та цивільному праві України. *Правове регулювання економіки*. 2019. №18. URL: https://kneu.edu.ua/userfiles/24_11_2015/2019/ZBD086D0A0NI_PD0A0E_2019_28E284961829stor_-208-216.pdf
27. Федорчук Д.Е. Новели законодавства щодо підстав визнання правочинів недійсними. *Юридичний радник*. 2016. № 3. С. 97-103.
28. [Цимбаленко В. М.](#) Публічна обіцянка винагороди та умовні правочини (питання співвідношення). [Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 18 : Економіка і право](#). 2010. Вип. 10. С. 211-217
29. Цивільне право : підручник : у 2 т. за ред. проф. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатєєвої, В.Л.Яроцького ; Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого". 2-ге вид., переробл. та допов. Х. : Право, 2014. Т. 2 [Л.М.Баранова та ін.]. 2014. 815 с.
30. Цивільний кодекс України : наук.-практ. комент. : із змінами та допов. станом на 26 берез. 2010 р. Харитонов Є. О. [та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. Харитонова Є. О. [та ін.]. 3-тє вид., переробл. та допов. К. : Правова єдність, 2010. 749 с.

ТЕМА 15. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ З ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ.

Зобов'язання з відшкодування шкоди (предмет, учасники, суб'єкти). Відмінність від інших зобов'язань. Система зобов'язань з відшкодування шкоди. Підстави та умови виникнення зобов'язань з відшкодування шкоди. Відшкодування шкоди, завданої особою у разі здійснення нею права на самозахист. Відповідальність за шкоду, завдану працівником. Відшкодування шкоди, заподіяної внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг).

Каліцтво, травма, професійне захворювання. Особливості відшкодування шкоди, завданої здоров'ю фізичної особи внаслідок каліцтва чи іншого ушкодження здоров'я. Професійна працездатність, загальна працездатність. Визначення розміру заробітку (доходу), втраченого внаслідок втрати чи зменшення професійної або загальної працездатності. Додаткові витрати. Особливості відшкодування шкоди, завданої внаслідок смерті потерпілого. Порядок відшкодування шкоди, завданої здоров'ю фізичної

особи внаслідок каліцтва чи іншого ушкодження здоров'я.

Відповідальність за шкоду, заподіяну життю та здоров'ю фізичної особи. Відповідальність за шкоду, заподіяну малолітніми, неповнолітніми особами. Відповідальність за шкоду, заподіяну недієздатними, обмежено дієздатними особами. Субсидіарна відповідальність батьків та осіб, які їх замінюють за шкоду, завдану неповнолітніми і малолітніми.

Відповідальність за шкоду, заподіяну органами державної влади. Відповідальність за шкоду, завдану правоохоронними та судовими органами. Відшкодування шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями та бездіяльністю правоохоронних і судових органів. Форми і засоби відшкодування такої шкоди.

Поняття та види джерел підвищеної небезпеки. Суб'єкти відшкодування за шкоду, заподіяну джерелом підвищеної небезпеки. Титульний володілець, його ознаки. Особливості відповідальності за шкоду, заподіяну джерелом підвищеної небезпеки. Право на відшкодування моральної шкоди. Підстави та вирахування розміру моральної шкоди. Набуття, збереження майна без достатньої правової підстави.

Питання для самоконтролю:

1. Охарактеризуйте поняття засобів цивільно–правового захисту.
2. Назвіть предмет у зобов'язанні з відшкодування шкоди.
3. Хто є суб'єктом у зобов'язанні з відшкодування шкоди?
4. У чому полягає особливість зобов'язанні з відшкодування шкоди?
5. Охарактеризуйте систему зобов'язанні з відшкодування шкоди.
6. Які виокремлюють умови виникнення зобов'язання з відшкодування шкоди?
7. Охарактеризуйте загальні підстави відповідальності за завдану майнову шкоду.
8. Охарактеризуйте підстави відповідальності за завдану моральну шкоду.
9. Назвіть загальні положення відшкодування моральної шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю фізичної особи.
10. Особливості відшкодування шкоди, завданої особою у разі здійснення нею права на самозахист відповідно до норм чинного Цивільного кодексу України.
11. У чому полягають особливості відшкодування шкоди, завданої у стані крайньої необхідності?
12. У чому полягає різниця між професійною та загальною працездатністю?
13. Яким чином визначається розміру заробітку (доходу), втраченого внаслідок втрати чи зменшення професійної або загальної працездатності.
14. Охарактеризуйте особливості відшкодування шкоди, завданої внаслідок смерті потерпілого.

15. Порядок відшкодування шкоди, завданої здоров'ю фізичної особи внаслідок каліцтва чи іншого ушкодження здоров'я відповідно до національного законодавства.
16. Особливості відповідальності за шкоду, заподіяну життю та здоров'ю фізичної особи.
17. У чому полягають особливості настання відповідальності за шкоду, заподіяну малолітніми чи неповнолітніми особами.
18. Відповідальність за шкоду, заподіяну недієздатними, обмежено дієздатними особами.
19. Охарактеризуйте поняття субсидіарної відповідальності батьків та осіб, які їх замінюють за шкоду, завдану неповнолітніми і малолітніми.
20. Які є форми відшкодування шкоди завданої незаконними рішеннями, діями та бездіяльністю правоохоронних та судових органів?
21. Які є засоби відшкодування шкоди завданої органами державної влади?
22. Охарактеризуйте поняття джерела підвищеної небезпеки.
23. Які є види джерел підвищеної небезпеки?
24. Визначте суб'єктів відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки.
25. Охарактеризуйте поняття «титульний володілець».
26. Які виокремлюють ознаки титульного володільця?
27. У чому полягають особливості відповідальності за шкоду, заподіяну джерелом підвищеної небезпеки?
28. Що є моральною шкодою?
29. Хто має право на відшкодування моральної шкоди ?
30. Особливості відшкодування шкоди, завданої внаслідок взаємодії кількох джерел підвищеної небезпеки.

Тести для самоконтролю:

1.Зобов'язання з відшкодування шкоди є різновидом зобов'язань?

- а) недоговірних і односторонніх;
- б) договірних;
- в) двосторонніх;
- г) недоговірних та договірних.

2. В залежності від структури цивільно-правового інституту з відшкодування шкоди, у цивільному праві норми поділяють на ?

- а) загальні та спеціальні;
- б) прості та складні;
- в) загальні;
- г) специфічні.

3. Які норми за цивільним законодавством мають основоположне значення та підлягають урахуванню в усіх випадках завдання шкоди?

- а) загальні норми інституту відшкодування шкоди;
- б) спеціальні норми інституту відшкодування шкоди;
- в) прості норми інституту відшкодування шкоди;
- г) складні норми інституту відшкодування шкоди.

4. Які із зазначених норм спрямовані на деталізацію загальних приписів, коригування часу та простору умов їх реалізації, визначення способів правового впливу на поведінку учасників цивільних відносин?

- а) загальні;
- б) спеціальні;
- в) прості;
- г) складні.

5. Норми, якими встановлюється обов'язок відшкодувати майнову та моральну шкоду відносяться до?

- а) загальних норм інституту відшкодування шкоди;
- б) спеціальних норм інституту відшкодування шкоди;
- в) простих норм інституту відшкодування шкоди;
- г) складних норм інституту відшкодування шкоди.

6. Який із зазначених елементів зобов'язань з відшкодування шкоди спрямований на відображення внутрішньої структури та сфери дії даної категорії?

- а) структура;
- б) система;
- в) зміст;
- г) предмет.

7. За ознаками, що характеризують об'єкт правової охорони, в цивільному праві виокремлюють наступні зобов'язання з відшкодування шкоди:

- а) з відшкодування ядерної шкоди;
- б) завданої особистим немайновим правам юридичної особи; завданої майну юридичної особи;
- в) завданої особистим немайновим правам фізичної особи; завданої майну фізичної особи;

г) завданої особистим немайновим правам фізичної або юридичної особи; завданої майну фізичної або юридичної особи; з відшкодування ядерної шкоди; з відшкодування моральної шкоди.

8. При визначенні функцій інституту відшкодування шкоди слід виходити із _____, виконувати які покликаний цей інститут.

- а) завдань;
- б) системи;
- в) предмета;
- г) об'єкта.

9. Факти завдання шкоди майну фізичної або юридичної особи чи завдання моральної шкоди визнаються?

- а) умовами виникнення зобов'язання з відшкодування шкоди;
- б) підставами виникнення зобов'язання з відшкодування шкоди;
- в) причинами виникнення зобов'язання з відшкодування шкоди;
- г) змістом виникнення зобов'язання з відшкодування шкоди.

10. До загальних умов виникнення зобов'язань з відшкодування шкоди належать:

- а) шкода; протиправність поведінки; вина заподіювача шкоди;
- б) шкода; протиправність поведінки заподіювача шкоди; наявність причинного зв'язку;
- в) шкода; протиправність поведінки заподіювача шкоди; наявність причинного зв'язку між протиправною поведінкою правопорушника і її результатом - шкодою; вина заподіювача шкоди;
- г) шкода; вина заподіювача шкоди.

11. Який із перелічених елементів в цивільно-правових відносинах при відшкодуванні шкоди означає сукупність несприятливих для особи, якій вона завдана, особистих немайнових та майнових наслідків, що виникли у разі порушення суб'єктивних цивільних прав фізичної або юридичної особи?

- а) шкода;
- б) вина;
- в) причинно-наслідковий зв'язок;
- г) протиправна поведінка.

12. Який із зазначених елементів характеризує фізичні / душевні страждання, завдані фізичній особі неправомірними рішеннями, діями чи

бездіяльність якими порушуються її особисті немайнові права або які посягають на належне фізичній особі майно, а також приниження честі, гідності, ділової репутації фізичної або юридичної особи?

- а) шкода;
- б) вина;
- в) моральна шкода;
- г) матеріальна шкода.

13. Скільки існує форм протиправної поведінки, внаслідок якої може бути завдана шкода?

- а) дві;
- б) три;
- в) чотири;
- г) сім.

14. Яке із зазначених елементів визначає намірене чи ненамірене, але завжди залежне від волі та свідомості суб'єкта права його власне ставлення до вжиття чи невжиття заходів запобігання зовнішньому прояву своєї поведінки, яка є протиправною ?

- а) шкода;
- б) вина;
- в) моральна шкода;
- г) матеріальна шкода.

15. Моральна шкода, завдана каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я, відшкодовується?

- а) одноразово;
- б) шляхом здійснення щомісячних платежів;
- в) раз в квартал;
- г) один раз на рік.

16. Шкода, завдана джерелом підвищеної небезпеки, відшкодовується ?

- а) особою, яка на відповідній правовій підставі володіє транспортним засобом, механізмом, іншим об'єктом, використання, зберігання або утримання якого створює підвищену небезпеку;
- б) власник транспортного засобу, механізму, іншого об'єкта, використання, зберігання або утримання якого створює підвищену небезпеку;

- в) особою, яка володіє транспортним засобом, механізмом, іншим об'єктом, використання, зберігання або утримання якого створює підвищену небезпеку;
- г) особою, яка здійснює управління транспортним засобом, механізмом, іншим об'єктом, використання, зберігання або утримання якого створює підвищену небезпеку.

17. Яку відповідальність, відповідно до норм Цивільного кодексу України несуть особи, спільними діями або бездіяльністю яких було завдано шкоди?

- а) солідарну відповідальність перед потерпілим;
- б) субсидіарну відповідальність перед потерпілим;
- в) однакову відповідальність перед потерпілим;
- г) часткову відповідальність перед потерпілим.

18. Яким чином визначається розмір відшкодування шкоди у випадку каліцтва або іншого ушкодження здоров'я фізичної особи, яка в момент завдання шкоди не працювала?

- а) виходячи з розміру мінімальної заробітної плати;
- б) виходячи з витрат пов'язаних з лікуванням;
- в) виходячи з вимог самого потерпілого;
- г) виходячи з витрат матеріального та морального характеру.

19. Середньомісячний заробіток (дохід) обчислюється за бажанням потерпілого за _____, що передували ушкодженню здоров'я або втраті працездатності внаслідок каліцтва або іншого ушкодження здоров'я.

- а) дванадцять або за три останні календарні місяці роботи;
- б) два останні календарні місяці роботи;
- в) шість останніх календарних місяці роботи;
- г) чотири останні календарні місяці роботи.

20. Яким чином, відповідно до норм цивільного законодавства, здійснюється відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю потерпілого?

- а) одноразово;
- б) щомісячними платежем;
- в) раз в квартал;
- г) один раз на рік.

Обов'язкові завдання.

Практичне завдання №1.

Громадянин Ж., працюючи на присадибній ділянці на дачній території біля свого будинку, несподівано почув за своєю спиною людський крик. Озираючись, він побачив свого сусіда громадянина Б. з травмованою ступнею. Як виявилось пізніше, Б. зацікавився, що робить у такий пізній час його сусід і підійшов до нього ззаду. Ж. лопатою, якою копав грядки, вдарив Б. по нозі. Внаслідок громадянин Б. зазнав перелом ступні та 20 днів знаходився на лікарняному, про що свідчить лист про непрацездатність.

1. Чи винен у даному випадку громадянин Ж.?
2. Чи має місце в даному випадку відповідальність? Якщо так, то яка саме?
3. Проаналізуйте ситуацію. Вирішіть спір.

Практичне завдання №2.

У ніч на 15 жовтня 2019 року було затоплено квартиру на 2 поверсі за адресою вул. Жуковського 145 Б., внаслідок чого пошкоджено меблевий гарнітур, палац, картини, диван, електричну техніку. На ремонт стін було витрачено 1500 грн., а майнові збитки становлять 50 000 грн. Як вияснилось, наймач С., яка проживає вище, залишила відкритим водопровідний кран, що послужило причиною аварії. Наймач С. вважає, що вона не затоплювала квартири, оскільки вода була подана раніше, ніж це прийнято за графіком.

1. Чи є в даному випадку вина громадянки С. ?
2. Чи буде суб'єкт нести відповідальність та відшкодувати шкоду? Якщо так, то чому?
3. Вирішіть спір. Відповідь обґрунтуйте.

Практичне завдання № 3.

ТОВ "Марс" уклало договір оренди мікроавтобуса номер – ВМ18347 з громадянином К. Згідно з умовами договору, транспортний засіб буде використовуватись для потреб ТОВ "Марс" протягом 1 року. Управління мікроавтобусом буде здійснювати К. за погоджену плату, технічне обслуговування та ремонт будуть проводитися за рахунок ТОВ "Марс". При перевезенні партії вантажу ТОВ "Марс" мікроавтобус з номерним знаком ВМ18347 зіткнувся з легковим автомобілем, що належав Б. В результаті ДТП підприємство понесло витрати на ремонт мікроавтобуса в сумі 12000 грн. Б., як потерпіла сторона, зазнав шкоди в сумі 3000 грн., з яких 1500 використано на медичне обслуговування, решта суми на ремонт автомобіля.

1. Визначте суб'єктів. Хто буде нести відповідальність?
2. Який вид відповідальності буде нести суб'єкт цивільно-правових відносин?
3. Проаналізуйте ситуацію та вирішіть спір.

Практичне завдання № 4.

Громадянин М. прогулювався парком. Собака бійцівської породи, що належала громадянину Т., напала на М., порвавши на ньому джинсові брюки та покусавши ногу. Одяг ремонту не підлягав, а від одержаних укусів громадянин М. проходив курс лікування. Власник собаки відмовився відшкодувати шкоду у розмірі 5000 грн та моральну шкоду в розмірі 3000 грн. мотивуючи тим, що собака була на повідку й несподівано вирвалася. Громадянин М.. наполягає на відшкодуванні.

1. Що є джерелом підвищеної небезпеки?
2. Чи буде власник собаки нести відповідальність? Чому?
3. Вирішіть спір. Відповідь обґрунтуйте.

Практичне завдання №5.

10.01.2020 р. позивач звернувся до суду із позовом. В обґрунтування позову зазначив, що він перебував у трудових відносинах з ДП «Селидіввугілля». 07.11.2018 р. звільнився за власним бажанням у зв'язку з невідповідністю займаній посаді за станом здоров'я. Під час роботи на підприємстві отримав професійне захворювання, у зв'язку з яким встановлено 60 % втрати працездатності та 3 групу інвалідності. Причиною професійного захворювання стала важка фізична праця. Просив стягнути з відповідача на його користь суму моральної шкоди у зв'язку з професійним захворюванням у розмірі 100000,00 грн.

Відповідач ДП «Селидіввугілля» - 07.02.2020 р. надав відзив на позовну заяву, в якому зазначив, що єдиною правовою підставою для компенсації особі, що перебуває у трудових відносинах, моральної шкоди у разі отримання нею виробничої травми чи професійного захворювання за рахунок роботодавця на теперішній час є ст. 237-1 ст. 173 КЗпП України. Зазначено, що порядок відшкодування моральної шкоди визначається законодавством. Але єдиним законодавчим актом України, що регулював би питання компенсації моральної шкоди внаслідок професійного захворювання, був Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійних захворювань, у відповідності до якого виплата моральної шкоди застрахованим особам здійснювалось Фондом за рахунок страхових внесків, які здійснювали підприємства. Зазначений порядок був скасований Закон

України «Про внесення змін до Закону України «Про державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійних захворювань». Таким чином, фактично на теперішній час в Україні відсутній законодавчий акт, що регулює порядок та розміри відшкодування шкоди, а отже, визначений на законодавчому рівні механізм компенсації моральної шкоди, пов'язаної з трудовими відносинами. Оскільки відносини між позивачем та відповідачем базувалися на трудовому договорі, вони підлягають регулюванню нормами трудового права і застосування до зазначених в позові відносин норм цивільного права є помилковим. Таким чином, позивач намагається перенести обов'язки, які покладені на Фонд соціального страхування та передбачені законом на відповідача, що є неприпустимим. Просив відмовити у задоволенні позовних вимог в повному обсязі.

1. Чи є підстави настання відповідальності?
2. Які є види відповідальності?
3. Яке рішення повинен прийняти суд? Відповідь обґрунтуйте.

Практичне завдання № 6.

16 січня 2020 року адвокат Бутко В.В., який діє від імені позивача ОСОБА_1, звернувся до суду з позовною заявою про стягнення з Приватного акціонерного товариства «Суха Балка» моральної шкоди завданої смертю її батька на виробництві у розмірі 192 100,00 грн.

Свої позовні вимоги обґрунтовує тим, що о 16 годині 30 хвилин на підприємстві відповідача - дільниці №16 шахти «Ювілейна», під час виконання трудових обов'язків був смертельно травмований батько позивача.

Внаслідок нещасного випадку смертю батька позивачці ОСОБА_1 завдано моральну шкоду. Втрата батька має незворотні негативні зміни, які відбулись у її особистому житті.

15 лютого 2020 року відповідач надав суду відзив на позовну заяву, у якому просив суд ухвалити рішення про відмову позивачу в задоволенні позову. В обґрунтування зазначив, що позивачем не доведено факту саме завдання її моральної шкоди та її розмір. Також зазначив, що на час виникнення спірних правовідносин законодавством не було передбачено норму, яка б надавала право позивачу на отримання компенсації моральної шкоди, отриманої внаслідок смерті чоловіка на виробництві.

1. Що є моральною шкодою?
2. В яких випадках здійснюється відшкодування моральної шкоди?
3. Яке рішення повинен прийняти суд? Відповідь обґрунтуйте.

Практичне завдання №7.

К. звернулась до суду з позовом та просить його задовольнити, посилаючись на те, що 01.10.2020 року вона звернулась до Т., який виконував роботи по утепленню фасадів будинку з проханням утеплити фасад її квартири. Він погодився і запропонував їй надати аванс у сумі 5 000,00 грн. для закупівлі матеріалу для проведення робіт. Позивач кошти передала, а громадянин Т. пообіцяв придбати необхідні матеріали і протягом тижня приступити до виконання робіт.

Але в обумовлений час відповідач не з'явився, матеріали необхідні для виконання робіт не доставив, до виконання робіт по утепленню фасаду квартири не приступив.

Відповідач порушив умови договору, не виконав їх і не виконує на даний час, позивач просить стягнути на свою користь грошові кошти у сумі 5 000,00 грн., витрати по сплаті судового збору у сумі 768,40 грн. та а також понесені судові витрати за подання позову до суду та витрати на професійну правочинну допомогу у сумі 200 грн. 00 коп.

Позивач надала заяву про розгляд справи без її участі, на задоволенні позову наполягає.

Відповідач про дату, час та місце розгляду справи повідомлявся належним чином, надав заяву про розгляд справи без його участі, позов визнає в повному обсязі.

1. Чи правомірно вчинив відповідач?
2. Який вид відповідальності в даному випадку?
3. Яке рішення прийме суд? Відповідь обґрунтуйте.

Практичне завдання №8.

Іванова звернулася до суду з позовною заявою до Петрова про відшкодування матеріальної шкоди в розмірі 9200 грн. та моральної (немайнової) шкоди в розмірі 2000 грн., завданої вчиненням кримінального правопорушення. Свої вимоги мотивує тим, що вироком Приморського районного суду м. Маріуполя Донецької області від 29 листопада 2018 року Петрова визнано винним у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2ст. 186 КК України, та призначено покарання у виді 4 років 1 місяця позбавлення волі. Згідно вироку Петрова засуджено за вчинення відкритого викрадення майна (грабіж), а саме її золотим ланцюжком, вагою 13 грамів, 585 проби, вартістю 9620 грн., чим спричинив позивачу матеріалу шкоду на вказану суму. Вказаний вирок набрав законної сили. Позивачу було відшкодовано лише частину матеріального збитку, що полягає у поверненні золотого ланцюжка лише довжиною 3,5 см, вагою 0,57 г., остання частина золотого ланцюжка або грошові кошти за відшкодування матеріальної шкоди Петровим не були повернуті. Окрім матеріальної шкоди, неправомірними діями відповідача їй завдано немайнових витрат, спричинених моральними стражданнями, які потягнули негативні зміни в її

житті, а саме: переживання, побоювання вийти на вулицю щоб не зустрітися із кривдником. Вона постійно переживала емоційний стрес та вживала заспокійливі ліки. Ні під час досудового розслідування, ні під час розгляду кримінального провадження вона цивільний позов не подавала, їй було відшкодовано лише частину матеріального збитку, що полягає у поверненні золотого ланцюжка лише довжиною 3,5 см, вагою 0,57 г., остання частина золотого ланцюжка або грошові кошти за відшкодування матеріальної шкоди Петровим не були повернуті в добровільному порядку, тому вона вимушена звернутися до суду з даним позовом.

1. Що таке матеріальна шкода?
2. Чи правомірні дії Іванової?
3. Вирішіть задачу. Відповідь обґрунтуйте.

Практичне завдання №9.

Позивач 22.01.2020 звернувся до суду з позовом до відповідача про стягнення моральної шкоди. Підставою для позову вважає те, що відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації» 20.10.2018 звернувся із запитом на інформацію до виконавчого комітету Лукашівської сільської ради Монастирищенського районного суду Черкаської області, яка була зареєстрована 20.10.2018 під вх.82, в якому просив надіслати на його адресу десять сторінок Проекту землеустрою, щодо відведення земельної ділянки, що знаходиться під водоймою для створення фермерського господарства.

26.10.2018 в його адресу був надісланий лист з вих. №295, із змісту якого вбачається те, що йому було відмовлено в задоволенні запиту на інформацію через суб'єктивні причини. На дату звернення до суду з позовною заявою ним не були отримані запитувані копії документів.

1. Чи було порушено у даному випадку права позивача? Якщо так, то які саме?
2. Чи правомірно в даному випадку вчини відповідач?
3. Яке рішення повинен прийняти суд? Відповідь обґрунтуйте.

Практичне завдання №10.

Позивач в січні 2020 року звернувся до суду з позовом, в якому просить стягнути з відповідача моральну шкоду, заподіяну умовами виробництва внаслідок виявленого професійного захворювання, отриманого у зв'язку з ушкодженням здоров'я на виробництві.

Свої вимоги позивач мотивує тим, що він знаходився у трудових відносинах з ДП «Торецьквугілля», зокрема з відокремленим підрозділом «Шахта «Центральна». 09.12.2018 був звільнений на підставі п. 2 ст. 40 КЗпП

України, в зв'язку з невідповідністю виконуваний роботі за станом здоров'я та у зв'язку з виходом на пенсію по інвалідності.

Відповідно до медичного висновку Центральної лікарсько експертної комісії (ЦЛЕК) Клініки професійних захворювань у нього первинно виявлено професійне захворювання вібраційна хвороба II ст.; хронічна попереково-крижова радикулопатія L5, S1 ліворуч в стадії неповної ремісії з помірними статико-динамічними порушеннями, м'язево-тонічним та больовим синдромами; хронічний бронхіт II ст.,

Висновком МСЕК від 06.12.2018 йому була встановлена стійка втрата працездатності у розмірі 65 % за сукупністю з 29.11.2018, вперше, із встановленням 3-ої групи інвалідності, з датою повторного переогляду 06.12.2020.

Згідно з актом розслідування хронічного професійного захворювання відповідною комісією було проведено розслідування випадку хронічного професійного захворювання та його пов'язано з умовами виробництва на підприємстві відповідача. Цим же актом підтверджено й вину відповідача, що виражається в незабезпеченні його засобами індивідуального захисту.

У зв'язку з отриманням професійного захворювання він відчуває моральні страждання, фізичний біль, який призвів до порушень нормальних життєвих зв'язків. Це полягає у постійному фізичному болю, слабкості, втомленості, нервозності. Отримане професійне захворювання позбавило його можливості своїх звичаїв та бажань. Все це потребує від нього додаткових зусиль для організації свого життя. Пошкодженням здоров'я йому заподіяно моральні страждання, на відшкодування яких він просить стягнути 33000 (тридцять три тисячі) грн.

Позивач в судове засідання не з'явився, просив розглянути справу без його участі, заявлені позовні вимоги підтримує повністю, наполягає на їх задоволенні.

Представник відповідача в судове засідання не з'явилась, надавши суду письмову заяву, в якій позовні вимоги визнала частково, вважає їх значно завищеними. При чому, просила розглянути справу без її участі.

1. Чи правомірні вимоги позивача?
2. Що таке моральне страждання?
3. Яке рішення повинен прийняти суд? Відповідь обґрунтуйте.

Підготувати словник з основних термінів:

Зобов'язання з відшкодування шкоди, підстави та умови виникнення зобов'язань з відшкодування шкоди, самозахист, казус, каліцтво, травма, професійне захворювання, професійна працездатність, загальна працездатність, джерело підвищеної небезпеки, види джерел підвищеної небезпеки, вина, умисел, протиправна поведінка, відповідальність, шкода, відшкодування шкоди, моральна шкода, матеріальна шкода.

Бібліографічний список:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. (з наст. змінами і доповненнями). *Відомості Верховної Ради України*. 2003.№ 40-44. Ст.356.
3. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2002 р. N 21-22. - ст.135.
4. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2002 р. № 21-22. Ст.135.
5. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.березня 2004 (з наст. змінами і доповненнями). *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 40-42. Ст. 492
6. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 №**8073-X**. *Відомості Верховної Ради України*.1984. № 51, ст.1122. (редакція – 13.08.2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>
7. Про страхування: Закон України від 07.03.1996 №85/96- ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 18, ст. 78. (редакція – 03.07.2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр#Text>
8. Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів: Закон України від 01.07.2004. №**1961-IV**. *Відомості Верховної Ради України*.2005. № 1, ст.1.(редакція – 03.07.2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1961-15#Text>
9. Про практику розгляду судами цивільних справ за позовами про відшкодування шкоди: *Постанова Пленуму Верховного Суду України* від 27.03.1992. № **6**. (редакція – **24.10.2003**). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0006700-92#Text> (дата звернення – 28.09-05.10.2020)
- 10.Про деякі питання застосування судами законодавства при вирішенні спорів про відшкодування шкоди завданої джерелом підвищеної небезпеки: *Постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України* від 01.03.2013 № 4. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0004740-13#Text>
- 11.Про Правила дорожнього руху: *Постанова Кабінету Міністрів України* від 10.10.2001. №1306. (редакція – 29.07.2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1306-2001-п#n131>
- 12.Агафонов С. Особливості відшкодування моральної шкоди за законодавством України. *Юридичний журнал*. 2007. № 6. С. 100-102.
- 13.[Андрейцев В. В.](#) Ідентифікація об'єктів і джерел підвищеної небезпеки в системі засобів державного регулювання і забезпечення ризикової господарської діяльності. [Правова позиція](#). 2017. № 1. С. 35–43.
- 14.Антонов С.В. Цивільно–правова відповідальність за заподіяння шкоди здоров'ю при наданні платних медичних послуг: Автореф. дис... канд.

- юрид. наук: 12.00.03. С.В. Антонов ; НАН України. Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького. К., 2006. 20 с.
15. [Бойчук Д. В.](#) Порядок відшкодування моральної шкоди, завданої громадянину не законними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури і суду. [Часопис Київського університету права](#). 2018. № 4. С. 148-153
 16. Боярський О.О. Відшкодування шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю суду: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03. О.О. Боярський ; Одес. нац. юрид. акад. О., 2008. 19 с.
 17. Бубіна А. І. Деякі особливості відшкодування шкоди, завданої здоров'ю внаслідок дорожньо-транспортної пригоди. *Актуальні проблеми держави і права*. 2011. Вип. 59. С. 507-516. Сенін Ю. Л. Відшкодування шкоди, заподіяної здоров'ю працівника. *Вісник Верховного Суду України*. 2011. № 11. С. 33-40.
 18. [Бурка А. В.](#) Відшкодування моральної шкоди особам, що постраждали внаслідок нещасного випадку на виробництві чи професійного захворювання: критерії визначення розміру відшкодування. [Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія : Юридичні науки](#). 2018. Т. 29(68), № 6. С. 62-67.
 19. Волков О.А. Зобов'язання відшкодування шкоди, завданої в стані крайньої необхідності за цивільним законодавством України: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03. О.А. Волков ; Одес. нац. юрид. акад. О., 2009. 20 с.
 20. Забара І.М. Відшкодування моральної (немайнової) шкоди в міжнародному приватному праві: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03. І.М. Забара ; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. К., 2002. 22 с.
 21. Зінченко М.М. Особливості відшкодування шкоди завданої транспортним засобом. Дипломна робота. Навчально-науковий інститут іноваційних освітніх технологій. Київ. 2020. С. 1-90
 22. Івчук Ю. Ю. Деякі питання, пов'язані з матеріальною відповідальністю роботодавця у зв'язку з відшкодуванням шкоди, заподіяної працівникові ушкодженням здоров'я. *Актуальні проблеми права: теорія і практика*. 2012. № 25. С. 68-75.
 23. Ківалова Т. С. До питання про розмежування зобов'язань відшкодування шкоди та деяких інших недоговірних зобов'язань. *Актуальні проблеми держави і права*. 2008. Вип. 42. С. 81-88.
 24. Ківалова Т. С. Зобов'язання відшкодування шкоди за цивільним законодавством України: теоретичні проблеми. : Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Одеська національна юридична академія. О., 2009. 19 с. 9. Крисань Т.Є. Збитки як категорія цивільного права України: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03. Т.Є. Крисань ; Одес. нац. юрид. акад. О., 2008. 19 с.
 25. Костяшкін І. О. Причинно-наслідковий зв'язок між шкодою та діяльністю особи, пов'язаною із транспортним засобом, як умова виникнення

- зобов'язань. [Університетські наукові записки](#). 2018. № 66. С. 44-58. URL: file:///C:/Users/User/Downloads/Unzap_2018_2_7.pdf
26. Лов'як О.О. Відшкодування шкоди, завданої громадянину особами органів внутрішніх справ України: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03. О.О. Лов'як ; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. К., 2007. 17 с.
27. Мироненко В. П. Порядок відшкодування майнової шкоди, завданої громадянину незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу дізнання, досудового слідства, прокуратури або суду. *Юридична наука* . 2012. № 4. С. 44-51.
28. [Мул А. М.](#) Особливості відшкодування шкоди, завданої внаслідок надзвичайних ситуацій природного характеру, в цивільному праві. [Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право](#). 2017. Вип. 44(1). С. 92-96.
29. Ніжинська І.С. Відшкодування шкоди, завданої незаконними діями службових осіб дізнання і досудового слідства в системі органів внутрішніх справ України: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03. І.С. Ніжинська ; НАН України. Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького. К., 2003. 16 с.
30. Павловська Н.В. Теорія та практика захисту моральних благ цивільним законодавством України: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.0. Н.В. Павловська ; Нац. ун-т внутр. справ. Х., 2002. 15 с.
31. Пендяга Г.Л. Відповідальність за шкоду, заподіяну джерелом підвищеної небезпеки: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03. Г.Л. Пендяга ; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. К., 2008. 15 с.
32. Письменна О.П. Правовідносини, що виникають у зв'язку з порушенням прав споживачів внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг): Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Одеська національна юридична академія. О.. 2007. 20 с.
33. Плачков Д. Ф. Відшкодування шкоди фізичній особі, що потерпіла від злочину, за цивільним законодавством: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Одеська національна юридична академія, О., 2009. 23 с.
34. [Прохоров-Лукін Г. В.](#) Проблеми визначення та відшкодування шкоди в цивільних справах про порушення прав інтелектуальної власності в країнах ЄС (продовження статті). [Теорія і практика інтелектуальної власності](#). 2016. № 4. С. 80–87.
35. Ременяк С.Я. Відшкодування шкоди, завданої малолітніми особами за цивільним законодавством України: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03. С.Я. Ременяк ; Одес. нац. юрид. акад. О., 2007. 20 с.
36. [Русецький А. А.](#) Окремі питання відшкодування (компенсації) моральної (немайнової) шкоди. [Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ](#). 2017. Вип. 3. С. 180-193.
37. [Скрипник В. Л.](#) Тварини як джерело підвищеної небезпеки. [Часопис Київського університету права](#). 2018. № 3. С. 179-182.

38. [Слободян О. М.](#) Історичні передумови розвитку законодавства зарубіжних країн у сфері цивільно-правової відповідальності за шкоду, завдану джерелом підвищеної небезпеки. [Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія : Юридичні науки](#). 2018. Т. 29(68), № 6. С. 46-50.
39. Терещенко Н.В. Особливості відповідальності за шкоду, заподіяну джерелом підвищеної небезпеки: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Н.В. Терещенко ; Нац. ун-т внутр. справ. Х., 2003. 16 с.
40. [Тимофіїв Р.](#) Відшкодування роботодавцем моральної шкоди, завданої нещасним випадком на виробництві та професійним захворюванням як вид соціального захисту працівників. [Вісник Львівського університету. Серія юридична](#). 2016. Вип. 63. С. 142–152
41. Фролов М.М. Відшкодування шкоди, завданої органами внутрішніх справ України: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. НДІ приватного права і підприємництва Академії правових наук України. К., 2006. 19 с. 15. Шапошніков Д.С. Відшкодування шкоди, завданої здоров'ю та життю особи, яка без відповідних повноважень рятувала майно іншої особи: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 . Д.С. Шапошніков ; Одес. нац. юрид. акад. О., 2005. 25 с.
42. Церковна О. В. Підстави звільнення від цивільно-правової відповідальності за завдання шкоди: Автореф. дис.... канд. юрид. наук: 12.00.03. НДІ приватного права і підприємництва Академії правових наук України. К., 2009. 21 с.
43. Цивільне право: підручник: у 2 т. / за ред. проф. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатєєвої, В. Л. Яроцького ; Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого". 2-ге вид., переробл. та допов. Х.: Право, 2014. Т. 2 / [Л. М. Баранова та ін.]. 2014. 815 с.
44. Цивільний кодекс України : наук.-практ. комент. : із змінами та допов. станом на 26 берез. 2010 р. Харитонов Є. О. [та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. Харитонова Є. О. [та ін.]. - 3-тє вид., переробл. та допов. - К. : Правова єдність, 2010. - 749 с.
45. Шапошніков Д.С. Відшкодування шкоди, завданої здоров'ю та життю особи, яка без відповідних повноважень рятувала майно іншої особи: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03. Одес. нац. юрид. акад. О., 2005. 25 с.
46. Янчук А. До питання про універсальність відшкодування збитків за Цивільним кодексом України. *Підприємництво, госп-во і право*. 2010. № 1. С.126–127.
47. Янчук А. Проблеми співвідношення категорій «збитки» та «шкода» за Цивільним кодексом України *Підприємництво, госп-во і право*. 2010. № 2. С.93–96.

ТЕМАТИКА ДЛЯ НАПИСАННЯ РЕФЕРАТІВ

1. Система, традиція і тенденції розвитку приватного права в Україні.
2. Цивільне право в системі приватного права у сучасних країнах світу.
3. Загальна характеристика цивільного права країн континентальної правової сім'ї.
4. Загальна характеристика англо-американської цивільно-правової системи.
5. Цивільне право як галузь українського права.
6. Система сучасного цивільного права України.
7. Система цивільного права та цивільне законодавство України.
8. Реформа цивільного законодавства незалежної України.
9. Джерела цивільного права України (тенденції розвитку).
10. Концепція Цивільного кодексу України.
11. Загальні засади цивільного права України та їх практичне значення.
12. Цивільне правовідношення (поняття, особливості, елементи).
13. Юридичні факти у цивільному праві України.
14. Здійснення і захист цивільних прав за новим Цивільним кодексом України.
15. Об'єкти цивільних прав в контексті реформи цивільного законодавства України.
16. Особливості правового режиму нерухомих речей в Україні.
17. Нематеріальні блага як об'єкти цивільних прав.
18. Особисті немайнові відносини як предмет цивільно-правового регулювання.
19. Фізичні особи як суб'єкти цивільного права за новим Цивільним кодексом України.
20. Фізична особа як суб'єкт підприємницької діяльності в цивільному праві України.
21. Інститут опіки та піклування в контексті реформи цивільного та сімейного законодавства України.
22. Юридичні особи як суб'єкти цивільного права.
23. Інститут юридичної особи у Цивільному та Господарському кодексах України (порівняльна характеристика).
24. Правосуб'єктність юридичної особи в контексті реформи цивільного законодавства України.
25. Легалізація діяльності юридичної особи за новітнім законодавством України.
26. Інститут юридичної особи у цивільному праві України та зарубіжних

правових системах.

27. Особливості правового статусу непідприємницьких товариств в Україні.

28. Підприємницькі товариства як суб'єкти цивільного права.

29. Держава та територіальні громади як суб'єкти цивільних правовідносин у світлі новітнього законодавства України.

30. Правочин як цивільно-правова категорія.

31. Умови дійсності правочинів за Цивільним кодексом України.

32. Недійсність правочину та її наслідки в контексті новітнього цивільного законодавства України.

33. Інститут представництва у новітньому цивільному законодавстві України.

34. Строки та їх юридичне значення у цивільному праві України.

35. Інститут позовної давності.

36. Речове право як інститут цивільного права України.

37. Права на чужі речі як новела цивільного законодавства України.

38. Інститут володіння: тенденції цивільно-правового регулювання.

39. Право власності в системі речового права України.

40. Право приватної власності фізичної особи у вітчизняній правовій системі.

41. Право приватної власності юридичних осіб у новому цивільному законодавстві України.

42. Право державної та комунальної власності у світлі новітнього цивільного законодавства України.

43. Право спільної власності та проблеми його реалізації.

44. Система засобів захисту права власності у Цивільному кодексі України.

45. Право інтелектуальної власності та реформа цивільного законодавства України.

46. Загальна характеристика авторського права як інституту цивільного права України.

47. Захист авторських та суміжних прав в Україні.

48. Правове регулювання і захист засобів індивідуалізації товарів і послуг.

49. Зобов'язальне право в системі цивільного права України.

50. Принципи виконання зобов'язань в чинному Цивільному кодексі України.

51. Підстави припинення зобов'язань у вітчизняному та зарубіжному цивільному праві.

52. Зміна осіб у зобов'язанні.

53. Види зобов'язань з множиною осіб в Україні та країнах континентальної правової сім'ї.
54. Способи забезпечення виконання зобов'язань.
55. Застава як інститут цивільного права.
56. Іпотека як спосіб забезпечення виконання зобов'язання.
57. Загальна характеристика договору поруки.
58. Гарантія у цивільному та господарському обороті.
59. Неустойка як засіб забезпечення інтересів кредиторів у зобов'язаннях.
60. Притримання як спосіб забезпечення виконання зобов'язання боржником.
61. Майнові обтяження в зобов'язальних правовідносинах.
62. Способи забезпечення зобов'язань та заходи оперативного впливу у цивільному праві (порівняльна характеристика).
63. Цивільно-правовий договір в Цивільному кодексі України.
64. Свобода договору та її обмеження у новітньому цивільному законодавстві.
65. Зміст цивільно-правового договору та проблеми його тлумачення.
66. Стадії укладення цивільно-правових договорів.
67. Договір купівлі-продажу: (загальна характеристика).
68. Захист прав споживача за договором купівлі-продажу. 71. Загальна характеристика договору поставки.
69. Договір дарування: порівняльна характеристика за Цивільним кодексом України.
70. Договір ренти як новела Цивільного кодексу України.
71. Загальна характеристика договору довічного утримання (догляду)
72. Договір найму (оренди): від римського приватного до сучасного цивільного права.
73. Договір позики за Цивільним кодексом України.
74. Система підрядних договорів у Цивільному кодексі України 2003 р.
75. Загальна характеристика договорів про надання послуг.
76. Договір перевезення пасажирів та багажу (загальні положення).
77. Договори зберігання (поняття, види, основні положення).
78. Договір доручення (особливості правового регулювання та проблеми практичної реалізації).
79. Загальна характеристика договору комісії.
80. Агентські договори у цивільному (підприємницькому) обороті.
81. Договір управління майном та право довірчої власності (досвід України та зарубіжних держав).
82. Договір позики в цивільному обороті (правове регулювання та

проблеми реалізації).

83. Загальна характеристика договору банківського вкладу.

84. Поняття та правові форми здійснення спільної діяльності.

85. Умови цивільно-правової відповідальності за новітнім законодавством України.

86. Відповідальність у цивільному праві України (поняття, види, форми).

87. Система деліктних зобов'язань у Цивільному кодексі України.

88. Зобов'язання з відшкодування майнової шкоди (умови виникнення та проблеми реалізації).

89. Відповідальність за шкоду, завдану джерелом підвищеної небезпеки.

90. Зобов'язання з відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів дізнання, досудового слідства, прокуратури і суду.

91. Загальні правила відшкодування шкоди, завданої особами, що не мають повної цивільної дієздатності.

92. Зобов'язання з відшкодування шкоди, завданої життю та здоров'ю фізичної особи.

93. Зобов'язання з відшкодування моральної шкоди в Цивільному кодексі України.

94. Інститут спадкового права (від римського приватного до сучасного цивільного права України).

95. Спадкування за заповітом (новели Цивільного кодексу України від 16 січня 2003 р.).

96. Спадкування за законом в контексті реформи цивільного законодавства України.

97. Спадковий договір у вітчизняному праві та зарубіжних правових системах.

98. Способи забезпечення виконання договорів поставки.

99. Загальна характеристика кредитного договору.

100. Зобов'язання внаслідок заподіяння шкоди у відносинах з іноземним елементом.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література:

- 1) Конституція України від 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
- 2) Про договори міжнародної купівлі-продажу товарів: Конвенція ООН від 11 квітня 1980 року. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_003
- 3) Про позовну давність у міжнародній купівлі-продажу товарів: Конвенція ООН від 14 червня 1974 року. Режим доступу до Конвенції. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_002/print1340283646425998
- 4) Господарський кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18-22. Ст.144.
- 5) Житловий кодекс України. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1983. № 28. Ст.573.
- 6) Кодекс торгового мореплавства України. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 47-52. Ст.349.
- 7) Повітряний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 48-49. Ст.536.
- 8) Цивільний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40-44. Ст. 356.
- 9) Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23 грудня 1993 р. № 3792-ХІІ. *Відомості Верховної ради України*. 1994. № 13. Ст. 64.
- 10) Про банки і банківську діяльність : Закон України від 7.12.2000 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 5-6. Ст.3.
- 11) Про захист прав споживачів : Закон України від 12 травня 1991 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. №30. Ст.379.
- 12) Про нотаріат: Закон України від 2 вересня 1993 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 39. Ст.383.
- 13) Про оренду землі: Закон України від 6 жовтня 1998 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. №46-47. Ст.280.
- 14) Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину не законними діями органів дізнання, попереднього слідства, прокуратури і суду: Закон України від 1 грудня 1994 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. №1. Ст.1.

15) Про регулювання бартерних (товарообмінних) операцій у зовнішньоекономічній діяльності: Закон України 23 грудня 1998 року № 351-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999, № 5-6. Ст.44.

16) Про страхування : Закон України від 07.03.1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 18. Ст.78

17) Про фінансовий лізинг: Закон України від 11 грудня 2003 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 16. Ст.68.

18) Бурлака І.В. Зобов'язання з відшкодування шкоди, завданої без вини: монографія.. Харків: Право, 2016. 200 с.

19) Вахонєва Т.М. Авторське право і суміжні права України: навч. посіб. К: Центр Навчальної літератури, 2016. 564 с.

20) Галасюк В.В. Справедлива мінова вартість об'єктів в угодах купівлі-продажу, дарування і міни. Дніпро: Арт-Прес, 2017. 204 с.

21) Галянтич М.К. Відшкодування моральної та матеріальної шкоди: навч. посіб. К.: Юрінком Інтер, 2011. 619 с.

22) Ганчева А.М. Договір побутового підряду в цивільному праві України: монографія. Київ: Правова єдність, 2014. 155 с.

23) Гриняк А.Б. Теоретичні засади правового регулювання підрядних зобов'язань у цивільному праві України: монографія. К.: НДІ приват. права і підприємництва НАПрН України, 2013. 374 с.

24) Гузь Л.Є. Практика застосування спадкового права в судовій та нотаріальній діяльності. Харків: Право, 2015. 888 с.

25) Договір як універсальна форма правового регулювання: монографія / за заг. ред. проф. В. А. Васильєвої. Івано-Франківськ, 2016. 399 с.

26) Договірне право України. Особлива частина: навч. посіб. / За ред. О.В. Дзери. Київ : Юрінком Інтер, 2018. 1199 с.

27) Договірне право України: навчальний посібник / упоряд.: І.В. Тетарчук, Т.Є. Дяків. К.: Центр учбової літератури, 2018. 259 с.

28) Договірні форми розпоряджання майновими правами на об'єкти авторського права: монографія / За ред. Н.М. Мироненко. Київ: Інтерсервіс, 2014. 248 с.

29) Іваненко Л.М. Захист прав споживачів : підручник. Київ : Юрінком Інтер, 2014. 495 с.

30) Ісаєв А.М. Договір дарування за Цивільним кодексом України: монографія. Х.: Дьяконенко, 2010. 205 с.

31) Короед С.О. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України. Станом на 05.02.2019 року. К. Центр учбової літератури. 2019. 1168 с.

32) Коротюк О.В. Судова практика у справах про визнання недійсними договорів довічного утримання, договорів дарування. Київ: ОВК, 2015. 200 с.

33) Лукасевич-Крутник І.С. Договір підряду на проведення проектних та пошукових

34) Маріц Д.О. Строки і терміни у договорах про реалізацію майна: монографія. К.: Дакор, 2013. 203 с.

35) Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2 томах / За ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової, В.В. Луця. К.: Юрінком Інтер, 2019. Т. 2. 1049 с.

36) Орлов І.П. Правочини в сфері спадкового права: монографія. К.: Прав. єдність: Алерта, 2013. 269 с.

37) Отрадна О.О. Проблеми вдосконалення механізму цивільно-правового регулювання деліктних зобов'язань: монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2014. 327 с.

38) Право інтелектуальної власності : Підручник / за заг. ред. С.Б. Булеци, О.І. Чепис. Ужгород: РІК-У, 2019. 488 с.

39) Примак В.Д. Відшкодування моральної шкоди на засадах справедливості, розумності й добросовісності: монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2014. 432 с.

40) Примак В.Д. Відшкодування моральної шкоди на засадах справедливості, розумності й добросовісності: монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2014. 432 с.

41) Снігір Л. Лізинг: як використати його переваги: посібник]. К.: Центр комерц. права, 2011. 127 с.

42) Телестакова А.А. Правове регулювання відносин з надання послуг: навч. посіб. К.: Центр учб. л-ри, 2010. 159 с.

43) Теоретичні та практичні аспекти розгляду судами спорів, що виникають із договорів підряду: монографія / В.В. Луць, І.Е. Берестова, В.І. Бобрик, М.М. Великанова, М.К. Галянтич, А.Б. Гриняк, О.О. Первомайський. К., 2010. 319 с.

44) Цивільне право України. Особлива частина: підручник; за ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової, Р.А. Майданика. 5-те вид., стер. Київ: Юрінком Інтер, 2017. 1173 с.

45) Цивільне право України: Договірні та недоговірні зобов'язання: підручник; за заг. ред. С.С. Бичкової. 3-тє вид., змін. та допов. Київ: Правова єдність: Алерта, 2014. 495 с.

46) Цивільне право України: навч. посіб.: у 2 т. / Ю.Ф. Іванов, О.В. Куриліна, М.В. Іванова. Київ: Алерта., 2018. Т. 2. 345 с.

47) Цивільне право України: Особлива частина: Підручник / За ред. В.Г. Фазикоша, С.Б. Булеци., В.В. Заборовського. К., 2013. 751 с.

48) Цивільне право України: підручник. У 2-х частинах / За ред. проф. Р.Б. Шишки. Ч. 2. Особлива. 2-е вид., перероб. і доп. К.: Видавництво Ліра-К, 2018. 996 с.

49) Цивільне та сімейне право України: навч. посібник / За ред. Є.О. Харитонова. Одеса: Фенікс, 2018. 598 с.

Допоміжна література:

1) Абібулаєва Т.Г. Борг як об'єкт спадкування. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право.* 2017. Вип. 43(1). С. 89-92.

2) Абрамов М.В. До питання співвідношення спадкування за правом представлення та усунення від права на спадкування. *Прикарпатський юридичний вісник.* 2017. Вип. 6(1). С. 61-64.

3) Абрамов М.В. Заподіяння смерті як підстава для усунення від права на спадкування. *Прикарпатський юридичний вісник.* 2015. Вип. 2 (8). С. 46-50.

4) Аксютіна А.В. Деякі аспекти проведення класифікації продюсерських договорів. *Науковий вісник публічного та приватного права.* № 1. 2015. С.3-8.

5) Аляб'єва Н.В. Договір про надання послуг у мережі Інтернет: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Харк. нац. ун-т внутр. справ. Х., 2010. 18 с.

6) Алямкін В.В. Договір поставки як різновид договору оптової купівлі-продажу. *Науковий вісник Національного університету державної податкової служби України (економіка, право).* 2013. № 2. С. 215-220.

7) Анатійчук В.В. Договір купівлі-продажу майнових прав: порівняльно-правовий аспект. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія : Юридичні науки.* 2018. Т. 29 (68), № 4. С. 46-51.

8) Андрейцев В.В. Договірні правовідносини з виконання науково-дослідних робіт: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. К., 2012. 19 с.

9) Андрієвська Л.О., Варбанський О.В. Аналіз спадкування за законом у цивільному праві України. *Право та державне управління.* 2018. № 1, Т. 2. С. 43-48.

10) Аніщенко Т.С. Відшкодування шкоди, заподіяної ушкодженням здоров'я працівника. *Бюлетень Міністерства юстиції України.* 2014. № 12. С. 32-34.

11) Апанасюк М. Поняття ренти як доходу. *Підприємництво, господарство і право.* 2013. № 3. С. 20-23.

12) Апанасюк М.П. Коло учасників договору ренти. *Юрист України.* 2012. № 4. С. 43-47.

13) Апанасюк М.П. Юридичні особливості договору ренти. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2011. № 12. С. 40-45.

14) Бабаєва Ю.Н. Отримання посадовими особами органів місцевого самоврядування права здійснювати оформлення спадщини. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2017. № 4. С. 21-24.

15) Бабаскін А.Ю. Проблеми та перспективи запровадження інституту банківського комісійного кредиту в цивільному законодавстві України. *Часопис Київського університету права*. 2017. № 2. С. 105-109.

16) Бабецька І.Я. Договір купівлі-продажу частки за законодавством України та країн ЄС. *Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького*. 2014. № 10. С. 146-150.

17) Балабан Д.В., Заборовський В.В. Співвідношення довіреності і договору доручення. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2017. Вип. 43. Т. 1. С. 93-96.

18) Балан Я.В. Права та обов'язки учасників договору найму (оренди) житла. *Актуальні проблеми держави і права*. 2011. Вип. 5. С. 454-461.

19) Балюк В. Правовий механізм регламентації договору ренти. *Вісник академії правових наук України*. 2011. № 3 С. 277-284.

20) Банасевич І.І. Договір побутового підряду як вид споживчого договору. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України*. 2013. Вип. 33. С. 61-69.

21) Барсук О.О. Спадкування права на вклад за розпорядженням вкладника банку: порівняльно-правовий аспект. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія : Юридичні науки*. 2015. Вип. 2(1). С. 104-108.

22) Басова А.В. Договір охорони фізичних осіб : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2015. 20 с.

23) Басовська А. Права підрядника та кореспондуючі їм обов'язки замовника за договором побутового підряду. *Юридична Україна*. 2013. № 9. С. 57-61.

24) Батожська О.В. Договір зберігання автотранспортних засобів: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Х., 2010. 20 с.

25) Бахрієва З.Р. До проблеми правового регулювання припинення цивільних договорів. *Юридична наука*. 2011. № 2. С. 50-54.

26) Бахрієва З.Р. Особливості припинення договору купівлі-продажу. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Юриспруденція*. 2013. Вип. 5. С. 140-144.

27) Бачинський Т.В. До питання про договір комерційної концесії (франчайзингу) та деякі новели його реєстрації. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Юридичні науки*. 2014. № 810. С. 226-230.

28) Бебех А.О. Облік зовнішньоекономічного бартеру товарів та послуг. *Управління розвитком*. 2014. № 2. С. 80-82.

29) Бездітко Д.В. Договір охорони життя та здоров'я фізичної особи (тілоохоронництва) за законодавством України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Харків, 2015.19 с.

30) Бездітко Д.В. Характеристика цивільно-правової послуги охорони життя та здоров'я фізичної особи. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2012. № 9. С. 104-109.

31) Березовська О. А. Поняття та правова природа договору ренти земельної ділянки. *Актуальні проблеми держави і права*. 2012. Вип. 66. С. 192–199

32) Беседіна Т. Договір (контракт) поставки в зовнішньоекономічній діяльності: підстави відповідальності за невиконання чи неналежне виконання. *Підприємництво, господарство і право*. 2011. № 4. С. 151-154.

33) Беседіна Т.І. Договір (контракт) поставки в зовнішньоекономічній діяльності: підстави відповідальності за невиконання чи неналежне виконання. *Підприємництво, господарство, право*. 2011. № 4. С. 151-154.

34) Беседіна Т.І. Проблеми укладання та виконання договорів поставки у зовнішньоекономічній діяльності та можливі шляхи їх усунення. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2012. № 10. С. 29-32.

35) Белкін Л. Договір купівлі-продажу в ЦКУ та ГКУ: проблеми узгодження. *Юридична газета*. 2010. 28 верес. (№ 39). С.2-10.

36) Бельтюкова Є. Договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності: цивільно-правовий аспект. *Підприємництво, господарство і право*. №11. 2017. С. 19–23.

37) Бельтюкова Є. Особливості спадкування майнових прав інтелектуальної власності. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 7. С. 5-9.

38) Бельтюкова Є.М. Правове регулювання наступництва майнових прав інтелектуальної власності за цивільним законодавством України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Одеса, 2019. 19 с.

39) Бисага Ю.М., Гуті К.І. Договір ренти у міжнародному приватному праві за законодавством різних країн: порівняльно-правовий аспект. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2013. Вип. 22, Ч. 2, Т. 1. С. 209-213.

40) Бисага Ю.М., Заборовський В.В. Деякі проблемні питання механізму страхування цивільно-правової відповідальності адвокатів в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2017. Вип. 44. Т. 2. С. 136-140.

41) Біда М. Поняття й особливості договору банківського вкладу (депозиту) : цивільно-правова сутність і підходи. *Підприємництво, господарство і право*. 2010. № 10. С. 86-89.

42) Біда М.А. Договір банківського вкладу (депозиту) за цивільним законодавством України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. К., 2011.16 с.

43) Біда М.А. Поняття та ознаки договору банківського вкладу (депозиту): науково-правовий аспект. *Судова апеляція*. 2010. № 2. С. 97-103.

44) Біленко М. Нормативна основа регулювання відносин будівельного підряду. *Підприємництво, господарство, право*. 2014. № 5. С. 16-19.

45) Біленко М. Особливості договору підряду на капітальне будівництво. *Юридична Україна*. 2012. № 2. С. 43-47.

46) Біленко М. Предмет договору будівельного підряду. *Юридична Україна: Правовий часопис*. 2013. № 10. С. 53-58.

47) Біленко М. Структура договірних зв'язків за договором підряду на капітальне будівництво. *Юридична Україна*. 2012. № 3. С. 60-64.

48) Біленко М.С. Договір будівельного підряду в цивільному праві України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. К., 2013. 20 с.

49) Білоус Т.Й. Особливості укладання договору міни. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2018. Вип.3, Т. 1. С. 28-31.

50) Білоусов В.М., Ходаківська А.Ю. Визначення сторін в договорі роздрібної купівлі-продажу. *Юрид. вісн. Повітр. і косм. право*. 2014. № 1. С. 85-89.

51) Благодир А.А., Благодир С.М., Благодир В.С. Окремі питання відшкодування шкоди завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу, що здійснює оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування, прокуратури або суду. *Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького. Серія : Право*. 2017. № 4. С. 176-183.

52) Богдан Ю.М., Усенко В.О. Протидія правопорушенням при страхуванні осіб, що виїжджають за кордон. *Актуал. проблеми юрид. науки та практики*. 2016. Вип. 1. С. 66-71.

53) Богданович А.С. Безготівкові розрахунки із використанням електронних платіжних засобів як комплексний правовий тубінститут. *Часопис Київського університету права*. 2013. № 4. С. 391-394.

54) Боева О.С. Відшкодування моральної шкоди внаслідок втрати професійної працездатності. *Судова апеляція*. 2015. № 2. С. 72-78.

55) Бойко Н.М. Відокремлення договору позички від договору прокату. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України*. 2013. Вип. 31. С. 127-137.

56) Бойко Н.М. Зміна умов договору позички, розірвання та припинення договору. *Університетські наукові записки: часопис Хмельницького університету управління та права: Право. Економіка. Управління*. 2012. Вип. 3. С. 113-116.

57) Бойко Н.М. Особливості предмета договору позички. *Часопис Національного університету "Острозька академія". Серія "Право"*. 2013. №1(7). С. 113-120.

58) Бойко Н.М. Порівняльна характеристика договору позички та договору позики // Університетські наукові записки: *Часопис Івано-*

Франківського університету права імені Короля Данила Галицького. 2014. Вип. 9. С. 248-254.

59) Бойко Н.М. Правове регулювання договору позички: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Київ, 2014. 21 с.

60) Болокан І. В. Договір роздрібної купівлі-продажу як різновид публічного договору. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Юриспруденція*. 2014. Вип. 12(2). С. 8-10.

61) Бондар В.В. Основні аспекти спадкування як засобу набуття права приватної власності. *Юридичний бюлетень*. 2015. Вип. 1. С. 20-26.

62) Бондар Н.П. Особливості судового порядку зміни черговості спадкування в разі встановлення факту постійного проживання спадкоємця однією сім'єю зі спадкодавцем. *Право і суспільство*. 2018. № 5. С. 69-75.

63) Бондарева М.В. Спадкування права на банківський вклад. *Цивілістична процесуальна думка*. 2016. № 2. С. 6-9.

64) Борисова В.О., Андрєєва Г.Д. Критерії визначення розміру відшкодування моральної шкоди. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2016. Вип. 1. С. 23-27.

65) Бортник Н.П., Єсімов С.С. Договір перевезення пасажирів та багажу в міжнародному приватному праві. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Юридичні науки*. 2014. № 807. С. 187-191.

66) Боруха Д., Черепов Л. За законом України ліцензіат не означає суб'єкт авторського права. *Інтелектуальна власність*. 2016. № 6. С. 45-52.

67) Бочарова С.А. Головне про договір повітряного перевезення пасажирів та межі юридичної відповідальності повітряного перевізника. *Адвокат*. 2013. № 7. С. 38-43.

68) Братель О. Особливості тлумачення положень договору дарування. *Підприємництво, господарство, право*. 2012. № 1. С. 35-37.

69) Бубіна А.І. Деякі особливості відшкодування шкоди, завданої здоров'ю внаслідок дорожньо-транспортної пригоди. *Актуальні проблеми держави і права*. 2011. Вип. 59. С. 507-516.

70) Будник К.А. Правове регулювання договору комерційної концесії (франчайзингу). *Наше право*. 2014. № 3. С. 140-145.

71) Булеца С.Б. Відшкодування шкоди при рятуванні життя та здоров'я фізичної особи. *Вісник Запорізького національного університету*. 2012. № 2. (Частина I). С. 90-94.

72) Булеца С.Б. До питання про компенсацію моральної шкоди. *Часопис Академії адвокатури України*. 2014. №1. С. 131-132.

73) Булеца С.Б. Цивільні правовідносини, що виникають у сфері здійснення медичної діяльності: теоретичні та практичні проблеми: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.03. Одеса, 2016. 437 с.

74) Бурдальова І.В. Посвідчення договору довічного утримання: особливості правового регулювання. *Юридична газета*. 2011. № 14. С. 7.

75) Бутнік-Сіверський С. Оформлення права на спадщину, до складу якої входять авторські та суміжні права. *Підприємництво, госп-во і право*. 2011. № 10. С. 42-45.

76) Вавженчук С. Дефініція договірних відносин міни в контексті кодифікації цивільного права. *Підприємництво, господарство і право*. 2011. № 6. С. 41-43.

77) Вавженчук С. Істотні умови договору будівельного підряду. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 8. С. 9-13.

78) Вавженчук С., Артеменко М. Особливості правовідносин з приводу недоліків речі, що впливають з порушення договору купівлі-продажу, за законодавством Німеччини та України. *Юридична Україна*. 2011. № 5. С. 45-50.

79) Вавженчук С.Я. Дефініції основних конструктивних елементів договору ренти. *Вісник господарського судочинства*. 2011. № 5. С. 118-122.

80) Вавженчук С.Я. Еволюція договору найму. *Вісник господарського судочинства*. 2012. № 3. С. 120-124.

81) Вавженчук С.Я. Окремі дефініції есенціальних елементів договору довічного утримання. *Вісник господарського судочинства*. 2012. № 1. С. 102-106.

82) Вавженчук С.Я. Транспарентність юридичної природи договору довічного утримання. *Вісник господарського судочинства*. 2011. № 6. С. 78-81.

83) Валах В.В. Спадкування фактичного подружжя за законом. *Актуальні проблеми держави і права*. 2011. Вип. 57. С. 479-484.

84) Валентова К.В. Значення строків в договорах на виконання роботи. *Новітні наукові дослідження держави і права*. 2014. С. 356-359.

85) Вареник А. Зловживання спадкоємцями своїм правом на судовий захист. *Юридична газета*. 2015. 24 листопада (№ 47). С. 24-25.

86) Васильєв В.В. Правове регулювання відшкодування шкоди, завданої злочином: автореф. дис. ... канд. юрид. наук.: 12.00.03. Харків, 2015. 20 с.

87) Вахонєва Т. Поняття права інтелектуальної власності та його складові. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2015. № 6. С. 24-32.

88) Ведькал В. А. Цивільно-правові аспекти правового регулювання договору комерційної концесії. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2015. Вип. 5. С. 82-88.

89) Великорода О.М. Відповідальність за порушення умов договору довічного утримання (догляду). *Прикарпатський юридичний вісник*. 2011. Вип. 1. С. 113-119.

90) Великорода О.М. Забезпечення виконання договору довічного утримання (догляду). *Прикарпатський юридичний вісник*. 2012. Вип. 2. С. 79-86

91) Верес І.Я. Права та обов'язки комерційного представника. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2013. № 4. С. 34-30.

92) Виговський О.І. Договір купівлі-продажу цінних паперів в міжнародному приватному праві: проблемні аспекти регулювання. *Адвокат*. 2010. № 8. С. 32-38.

93) Вилегжаніна В.В. Поняття та юридична характеристика договору найму (оренди) земельної ділянки. *Митна справа*. 2014. № 5. С. 96-103.

94) Висоцька Л. Перспективи розвитку сфери інтелектуальної власності в Україні. *Інтелектуальна власність*. 2014. № 5. С. 4- 7.

95) Віхров О. Недоговірні організаційно-господарські зобов'язання та їх види. *Вісник Академії правових наук України*. 2011. № 2 (65).

96) Владикін О.Н. Цивільно-правове регулювання договору про надання послуг електрозв'язку: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Київ, 2015. 20 с.

97) Водоп'ян Т., Тичковська О. Правове регулювання договору зберігання: окремі питання теорії та практики. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 6. С. 14-18.

98) Войнаровська О. Правове регулювання спадкових відносин між чоловіком та жінкою, що проживають однією сім'єю та не перебувають у шлюбі. *Юридична Україна*. 2013. № 11. С. 55-61.

99) Волинська А. Договір про надання детективних послуг в системі цивільно-правових договорів. *Юридичний вісник*. 2017. № 2. С. 243-247.

100) Волинська А.М. Істотні умови договору про надання детективних послуг. *Актуальні проблеми держави і права*. 2017. Вип. 79. С. 27-34.

101) Волкова А.В. Договір перевезення вантажів автомобільним транспортом: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Київ, 2015. 16 с.

102) Володіна В. Деякі питання спадкування авторських прав. *Юридичний вісник*. 2011. № 1. С. 52-56.

103) Воронова В.О. Договори, спрямовані на безоплатне передання майна в користування. *Держава та регіони. Сер. Право*. 2010. Вип. 1. С. 57-63.

104) Вусатий Д.Ю. Елементи договірних відносин роздрібної купівлі-продажу. *Право і Безпека*. 2014. № 4. С. 182-186.

105) Вусатий Д.Ю. Поняття та загальна характеристика договірних відносин у сфері роздрібної купівлі-продажу. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2013. № 4. С. 163-170.

106) Вусатий Д.Ю. Система правового регулювання договірних відносин роздрібної купівлі-продажу товарів. *Часопис Академії адвокатури України*. 2014. Т. 7, № 3. С. 39-43.

107) Габріадзе М.Р. Вина як умова відшкодування шкоди, завданої внаслідок створення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2011. № 4.

108) Габріадзе М.Р. Протиправна поведінка як умова виникнення зобов'язання внаслідок створення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи. *Митна справа*. 2013. № 6(2.1). С. 275-279.

109) Габріадзе М.Р. Суб'єктний склад зобов'язань, що виникають у зв'язку зі створенням загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи. *Митна справа*. 2014. № 1(2.2). С. 131-135.

110) Габріадзе М.Р. Формування категорії зобов'язань, що виникають у зв'язку зі створенням загрози охоронюваним законом правам та інтересам у цивільному законодавстві. *Актуальні проблеми держави і права*. 2010. Вип. 53. С. 481-488.

111) Гайдаржи Х.А. Особливості правового положення сільськогосподарського переробного кооперативу як суб'єкта договору контрактації. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2013. № 7. С. 91-96.

112) Галкевич С. Деякі аспекти застосування комутативної справедливості у цивільних деліктних зобов'язаннях. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 8. С. 14-17.

113) Галушка Ю.І. Відшкодування шкоди, завданої рішеннями, діями чи бездіяльністю органів дізнання і досудового слідства за цивільним законодавством України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03.. К., 2011. 16 с.

114) Гелич А.О. Об'єкти спадкування за цивільним законодавством України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. К., 2011. 18 с.

115) Гиря М. Скільки коштує каліцтво? *Юридична газета*. 2015. 26 серпня (№ 34). С. 28-29.

116) Гладка Л.І. Лізинг як засіб подолання кризових явищ в економіці. *Економічний Вісник Національного гірничого університету*. 2015. № 2. С. 141-146.

117) Глобенко Г.І. Деякі питання щодо становлення та розвитку інституту відшкодування шкоди, заподіяної громадянину незаконними діями органів дізнання, досудового слідства, прокуратури і суду. *Право і безпека*. 2010. № 3. С. 141-145.

118) Гнідан Р.Н. Порядок заключення договору оренди земельного участка. *Legeasi Viata*. 2017. № 8/2. С. 34-38.

119) Гнідан Р.М. Відмежування договору оренди земельної ділянки від суміжних договірних конструкцій. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України*. Івано-Франківськ, 2017. Вип. 44. С. 235-244.

120) Гнідан Р.М. Договір оренди земельної ділянки: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Івано-Франківськ, 2018. 18 с.

121) Гнідан Р.М. Історико-правові аспекти оренди землі в Україні. *Вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2017. № 42. С. 63-79.

122) Гнідан Р.М. Істотні умови договору оренди землі в Україні. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Юридичні науки*. 2016. Вип. 6(1). С. 79-82.

123) Гнідан Р.М. Предмет договору оренди землі. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. № 1. С. 99-101.

124) Гоголіна Г.В. Місце електронного договору купівлі-продажу в системі договорів торгівлі. *Часопис Київського університету права*. 2017. № 3. С. 158-161.

125) Годун В.О. Договір поставки в контексті дуалізму приватного права: пропозиції щодо вдосконалення. *Молодий вчений*. 2018. № 11(2). С. 795-799.

126) Гожій І.О., Солончук І.В. Проблемні питання правового режиму спадкування у справах з іноземним елементом. *Правові новели*. 2018. № 4. С. 84-91

127) Голенко І. П. Договір перевезення пасажирів автомобільним транспортом. *Юридичний вісник. Повітряне і космічне право*. 2014. № 2. С.109-114.

128) Головей І.І., Заборовський В.В. Договір пожертви як форма дарування. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право*. 2016. Вип. 37(1). С. 113-116.

129) Головченко В., Головченко О. Питання легітимності ризиків за договором купівлі-продажу майнових прав на житло. *Віче*. 2011. № 24. С. 5-7.

130) Голошivecь В.О. Деякі особливості цивільно-правової відповідальності за шкоду, завдану неналежним лікуванням. *Актуальні проблеми держави і права*. 2014. Вип. 72. С. 230-236.

131) Голубева Н.Ю. Особливості зобов'язань, що виникають з договору постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу. *Актуальні проблеми держави і права*. 2012. Вип. 66. С. 86-91.

132) Голубенко І.І., Головицький В.В. Договір лізингу у праві іноземних держав. *Право і суспільство*. 2018. № 6, Ч. 2. С. 25-29.

133) Голубєва Н.Ю. Особливості відшкодування шкоди, завданої малолітньою особою. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2015. Вип. 15(2). С. 14-17.

134) Гонгало Р.Ф. Деякі аспекти участі держав у розгляді справ щодо спадкування за законом. *Наукові праці Національного університету "Одеська юридична академія"*. 2012. Т. 12.

135) Гонта О.І., Жаворонок А.В. Лізинг як один із видів нетрадиційних банківських послуг: сучасний стан та перспективи розвитку. *Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія "Економіка"*. 2013. Вип. 24. С. 205-210.

136) Гончаренко В. Безоплатні договори за цивільним законодавством України. *Юридичний вісник*. 2014. № 1. С. 91-96.

137) Гончаренко В.О. Договір дарування у цивільному праві України. *Молодий вчений*. 2016. № 6. С. 233-237.

138) Гончаров І.М. Загальна характеристика зобов'язань із безпідставного збагачення відповідно до принципів європейського приватного права. *Університетські наукові записки*. 2015. № 2. С. 118-125.

139) Гончаров І.М. Межі застосування вимоги про повернення безпідставно набутого майна. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2015. № 2. С. 98-103.

140) Гончаров І.М. Особливості застосування кондикційної вимоги у деліктних правовідносинах. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2015. № 2. С. 27-32.

141) Гончаров І.М. Співвідношення правових інститутів кондикції та віндикації у цивільному праві. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2015. Вип. 33(1). С. 112-116.

142) Гончарова А.В. Деякі проблеми та перспективи розвитку спадкової трансмісії в цивільному законодавстві України. *Часопис Київського університету права*. 2011. № 1. С. 183-186.

143) Гончарова А.В. Спадкова трансмісія та спадкове представлення: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. К., 2012. 20 с.

144) Гопанчук В. Класифікація договору банківського вкладу (депозиту). *Вісник прокуратури*. 2010. № 11. С. 110-116.

145) Горбань Н.С. Договір страхування життя. *Часопис Київського університету права*. 2017. № 1. С. 150-155.

146) Горбатюк В. До питання про особливості надання фінансових послуг: позика та кредит. *Юридичний журнал*. 2011. №2. С. 102-104.

147) Горблянський В.Я. Захист прав споживачів за договором про надання послуг: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Івано-Франківськ, 2019. 20 с.

148) Горіславська І. До питання про договір страхування за участю сільськогосподарських товаровиробників. *Підприємництво, господарство і право*. 2013. № 8. С. 72-75.

149) Горленко І.П. Наукові дослідження відносин з перевезення пасажирів автомобільним транспортом. *Часопис Київського університету права*. 2016/1. № 1. С. 166-170.

150) Городько П. П. Заповіт та договір дарування як способи розпорядження майном. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2012. № 8. С. 170-177.

151) Гостєв А.В. Відчуження об'єкта незавершеного будівництва за договором купівлі-продажу. *Актуальні проблеми держави і права*. 2012. Вип. 68. С. 372-378.

152) Грабарчук С. Г. Пожертва як різновид договору дарування. *Правова держава*. 2013. Вип. 24. С. 449-452.

153) Гребенщикова Т.А. До питання про особливості відшкодування майнової шкоди в залежності від зовнішніх факторів. *Часопис цивілістики*. 2012. № 14. С. 28-31.

154) Гребенщикова Т.А. Суб'єкти зобов'язань, що виникають у зв'язку зі створенням загрози завдання шкоди. *Часопис цивілістики*. 2014. Вип. 17. С. 115-118.

155)Гриняк А. Б. Особливості договірної регулювання відносин з надання послуг в підприємницькій діяльності. *Юридичний вісник. Повітряне і космічне право*. 2015. № 1. С. 115–120.

156)Гриняк А. Особливості відшкодування моральної (немайнової) шкоди в підрядних зобов'язаннях. *Юридична Україна*. 2012. № 11.

157)Гриняк А. Особливості розмежування договорів підрядута договорів із надання послуг. *Підприємництво, господарство, право*. 2012. № 4. С. 18-20.

158)Гриняк А.Б. Види правопорушень у сферідоговірних підрядних відносин. *Підприємництво, господарство, право*. 2012.№ 10. С. 20-23.

159)Гриняк А.Б. Договірні зобов'язання з виконання робіт у цивільному праві України : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.03. К., 2013. 34 с.

160)Гриняк А.Б. Договірні зобов'язання з виконання робіт як тип цивільно-правових зобов'язань. *Юридична Україна*. 2013. № 10. С. 48-53.

161)Гриняк А.Б. Особливості правовідносин генеральних підрядників і субпідрядників у договорах генерального порядку. *Підприємництво, господарство, право*. 2011.№ 12. С. 53-56.

162)Гриняк А.Б. Особливості розмежування договорівпідрядута договорів із надання послуг. *Підприємництво, господарство, право*. 2012. № 4. С. 18-20.

163)Гриняк А.Б. Поняття та види правопорушень у сфері виконання робіт за договорами підряду. *Стабільність цивільного обороту в Україні: проблеми забезпечення*. 2015. Вип. 3. С. 82-99.

164)Гриняк А.Б. Права та обов'язки замовника за договором підряду. *Університетські наукові записки: часопис Хмельниц. університету управління та права : Право. Економіка. Управління*. 2012. Вип. 1. С. 310-316.

165)Гриняк А.Б. Розподіл ризиків за договорами підряду. *Підприємництво, господарство і право*. 2012. № 8. С. 15-19.

166)Гриняк А.Б. Ціна як звичайна умова договорупідряду. *Підприємництво, господарство, право*. 2012. № 7. С. 15-18.

167)Гриняк А.Б. Якість угодовірних зобов'язаннях підрядного типу. *Юридична Україна: щомісячний правовий часопис*. 2012. № 3.С. 65-70.

168)Гриняк Т. Відповідальність перевізника за порушення строків доставки вантажу. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 5. С. 17-20.

169)Гриняк Т. Підстави звільнення від відповідальності перевізника за договором перевезення вантажу автомобільним транспортом. *Юридична Україна*. 2017. № 2-3. С. 27-33

170)Гринько (Русу) С.Д. Вітчизняна концепція деліктних зобов'язань. *Університетські наукові записки. Право. Економіка. Управління*. 2012. Вип. 1. С. 287-294.

171)Гринько С.Д. Зобов'язання, що виникають внаслідок завдання шкоди особі за правом Стародавнього Риму. *Університетські наукові записки*. 2014. № 2. С. 69-78.

172)Гринько С.Д. Зобов'язання, що виникають внаслідок завдання шкоди особі. *Часопис цивілістики*. 2014. Вип. 17. С. 148-153.

173)Гришко У. Особливості відповідальності перевізника за шкоду, завдану каліцтвом, іншими ушкодженнями здоров'я або смертю пасажира. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 11. С.16-20.

174)Гришко У.П. Захист прав споживачів транспортних послуг: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Івано-Франківськ, 2017. 19 с.

175)Грущинська Н. Відповідальність сторін за договором про надання ріелторських послуг. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 6. С. 17-20.

176)Грущинська Н. Договір про надання ріелторських послуг. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 3. С. 21-26.

177)Грущинська Н.І. Договір купівлі-продажу підприємства як єдиного майнового комплексу : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. НАПН України, НДІ приват. права і підприємництва. К., 2012. 20 с.

178)Грущинська Н.І. Взаємні зобов'язання сторін за договором купівлі-продажу підприємства як єдиного майнового комплексу. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2015. Вип. 32(2). С. 24-29.

179)Грущинська Н.І. Істотні умови договору найму (оренди) житла. *Часопис цивілістики*. 2016. Вип. 20. С. 81-86.

180)Гудима М.М. Захист прав споживачів за договором про надання туристичних послуг: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец.12.00.03. Київ, 2012. 20 с.

181)Гуйван Д.П. Щодо публічного характеру договору постачання гарячої води побутовому споживачу в контексті застосування принципу свободи договору. *Форум права*. 2015. № 5. С. 66–70.

182)Гуйван Д.П. Окремі питання застосування типових договорів у зобов'язальних відносинах при постачанні гарячої води. *Часопис Київського університету права*. 2015. № 4. С. 207–211.

183)Гуйван Д.П. Сторони договору постачання гарячої води населенню: особливості їх визначення та місце у системі правовідносин з побутового гарячого водопостачання. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 6. С. 9-13.

184)Гуйван Д.П. Цивільно-правове регулювання відносин з постачання гарячої води побутовому споживачу: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Харків, 2017. 20 с.

185)Гуйван Д.П. Щодо передумов укладення договору постачання гарячої води побутовому споживачу. *Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди. Серія «Право»*. 2015. № 23. С. 81-86.

186) Гула О.І. Відмежування договору з надання послуг патентних досліджень від інших різновидів цивільно-правових договорів. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право.* 2013. Вип. 21, Ч. 1, Т. 1. С. 204-207.

187) Гупаловська О.Б. Відшкодування моральної шкоди - зобов'язально-правовий засіб захисту права власності. *Адвокат.* 2010. № 8. С.16-21.

188) Гурневич Б. Особливості договору найму (оренди) транспортних засобів без екіпажу. *Юридичний журнал.* 2013. № 2. С. 66-69.

189) Гурська А. Проблемне спадкування. *Юридична газета.* 2015. 26 серпня (№ 34). С. 22-23.

190) Гуцуляк В.К. Договір підряду на проведення пошукових робіт за цивільним законодавством України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Київ, 2017. 20 с.

191) Д'ячкова Н.А. Договір позички. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ.* 2011. № 1. С. 289-296.

192) Д'ячкова Н.А., Тучин Ф.А. Договір позички. *Вісн. Харк. нац. ун-ту внутр. справ.* 2011. Вип. 1. С. 289-296.

193) Данилова І.О. Правові аспекти спадкування за законом нерухомого майна нерезидентами. *Інформація і право.* 2016. № 2. С. 158-166

194) Демчук А.М. Договір зберігання на товарному складі (складського зберігання): автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Київ, 2015. 16 с.

195) Демчук А.М. Договір як підстава виникнення відносин зберігання на товарному складі. *Адвокат.* 2013. № 9. С. 28-31.

196) Демчук А.М. Цивільно-правова характеристика договору зберігання на товарному складі. *Іст.-прав. часоп.* 2015. № 2. С. 87-92.

197) Дергачов Є. Визначення поняття та місця інституту спадкування за правом на обов'язкову частку в Цивільному кодексі України. *Юрид. журнал.* 2010. № 12. С. 67-69.

198) Дерев'янко Б.В. Відмежування договору міжнародної купівлі-продажу від інших договорів. *Вісник Інституту економіко-правових досліджень НАН України.* 2010. № 1. С. 53-57.

199) Дерев'янко Б.В. Питання невиконання договору міжнародної купівлі-продажу товарів. *Порівняльно-аналітичне право.* 2014. № 1. С. 106-108. URL: http://pap.in.ua/1_2014/Derevianko.pdf.

200) Державна реєстрація прав власності за договорами купівлі-продажу нерухомого майна з розстроченням або відстроченням платежу. *Бюлетень Міністерства юстиції України.* 2014. № 11. С. 41-42.

201) Деркач Е., Павлюк С. Актуальні питання правового регулювання перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні. *Підприємництво, господарство і право.* 2017. № 12. С. 89-93.

202) Дзюбенко О. Л. Класифікація договорів про надання послуг. *Митна справа.* 2013. № 3 (ч. 2, кн. 2). С. 153-158.

203) Дзюбенко О.Л. Загальна характеристика договору роздрібної купівлі-продажу та його різновидів. *Форум права*. 2013. № 1. С. 256-261. http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index

204) Дзюбенко О.Л. Особливості правового регулювання договорів перевезення. *Адвокат*. 2012. № 11. С. 31-34.

205) Дзюбенко О.Л. Особливості та види договорів про надання послуг. *Митна справа*. 2012. № 6 (ч. 2, кн. 1). С. 295-299.

206) Диба О.В. Договір підряду на проведення проектних робіт за цивільним законодавством України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Київ, 2018. 20 с.

207) Дихта Н.М. Договір доручення за римським приватним правом та його рецепція у сучасному цивільному законодавстві України: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Одеса Донцов Д.Ю. Спадкування подружжя за цивільним законодавством України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Тернопіль, 2017. 20 с.

208) Дихта Н.М. Спеціальні підстави припинення договору доручення за цивільним законодавством України. *Актуальні проблеми держави і права*. 2011. Вип. 61. С. 551-559.

209) Дихта Н.М. Співіснування представництва - довіреності - доручення. *Часопис цивілістики*. 2017. Вип. 25. С. 10-14.

210) Дідух Є. Загальні положення про спадкування. *Юридичний журнал*. 2010. № 4. С. 67-59.

211) Діковська І. Укладення договору повітряного перевезення. *Підприємництво, господарство і право*. 2010. № 12. С. 28-31.

212) Довбій С.П. Деякі проблемні питання правового регулювання договірних відносин з охорони майна. *Право і Безпека*. 2013. № 4. С. 142-147.

213) Договір оренди земельної ділянки пов'язує між собою орендаря і власника, надаючи можливість їм на взаємовигідних умовах використовувати землю. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2014. № 11. С. 12-17.

214) Долгова З. Договір позики: порядок укладання та повернення боргу. *Юридична газета*. 2010. 27 лип. (№ 29-30). С. 20.

215) Долинська М. Договір ренти. *Нотаріат для вас*. 2012. № 1/2. С. 76-79.

216) Долинська М.С. Деякі правові аспекти укладення та нотаріального посвідчення договору пожертви як різновиду договору дарування. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. серія юридична*. 2013. Вип. 1. С. 176-184

217) Долинська М.С. Договір міні: практика нотаріального посвідчення та співвідношення з іншими договорами. *Митна справа*. 2012. № 6; Ч. 2; Кн. 1. С. 300-305.

218) Долинська М.С. Особливості нотаріального посвідчення договорів купівлі-продажу земельних ділянок державної та комунальної власності. *Актуальні проблеми держави і права*. 2012. Вип. 66. С. 98-105.

219) Долинська М.С. Особливості нотаріального посвідчення договору дарування земельної ділянки. *Форум права*. 2012. № 1. С. 269-274.

220) Долинська М.С. Особливості нотаріального посвідчення договору довічного утримання (догляду). *Актуальні проблеми держави і права*. 2012. Вип. 64. С. 318-324.

221) Долинська М.С. Особливості посвідчення договорів дарування та пожертви. *Нотаріат для вас*. 2012. № 4. С. 52-56.

222) Долинська М.С. Договір ренти: поняття, особливості, зміст та нотаріальне посвідчення. *Митна справа*. 2012. № 2; Ч. 2; Кн. 1. С. 285-291.

223) Донченко О. Особливості договору міни (бартеру). *Діловодство*. 2019. № 3. С. 64-68.

224) Дрішлюк В.І. Договір будівельного підряду за Цивільним та Господарським кодексом України. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2010. № 4. С. 109-110.

225) Дудник Д.В. Особливості укладання договору купівлі-продажу земельної ділянки для суспільних потреб. *Право і суспільство*. 2015. № 4(2). С. 34-38

226) Дюкарева С.В. Договір на ландшафтно-дизайнерські роботи : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. К., 2013. 16 с.

227) Дюкарева К. Функції договору між співавторами творів науки. *Вісник Львівського університету. Серія юридична*. 2017. Вип. 64. С. 127-135.

228) Дякович М., Каблак П. Недійсність заповіту: цивільно-правовий аспект. *Право України*. 2017. № 3. С. 137-148.

229) Дякович М.М. Окремі питання нотаріального провадження у справах про прийняття спадщини. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2013. № 3. С. 17-26.

230) Дякович М.М., Тарасенко Л.Л. Припинення договору найму (оренди) та його правові наслідки. *Адвокат*. 2012. № 5. С. 21-26.

231) Єгоричева О. Договір роздрібної купівлі-продажу як підстава виникнення у покупця статусу споживача. *Підприємництво, госп-во і право*. 2013. № 3. С. 28-32.

232) Єгоричева О.Ю. Цивільно-правова відповідальність за продаж споживачам товарів неналежної якості: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Київ, 2014. 20 с.

233) Єлезаров О.П. Правове регулювання безготівкових розрахунків в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07. Запоріжжя, 2015. 23 с.

234) Єфімов О.М. Договір контрактації сільськогосподарської продукції. *Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки*. 2015. № 2(2). С. 53-56.

235) Заборовський В.В. Деякі критерії розмежування понять «правова допомога» та «правова послуга» в аспекті визначення сутності професійної діяльності адвоката. *Порівняльно-аналітичне право*. 2016. № 5. С. 311-314. URL: http://pap.in.ua/5_2016/94.pdf

236) Заборовський В.В. Співвідношення понять «правова допомога» та «правова послуга» в аспекті визначення сутності професійної діяльності адвоката. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право.* 2016. Вип. 40. Т. 2. С. 131-137.

237) Заборовський В.В. Страхування цивільно-правової відповідальності адвокатів в Україні: обов'язкове чи добровільне? *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право.* 2017. Вип. 43. Т. 2. С. 194-198.

238) Завадська О.П. Принцип повного відшкодування шкоди при визначенні обсягу цивільно-правової відповідальності за вчинення терористичного акта. *Університетські наукові записки. Право. Економіка. Управління.* 2018. Вип. 3-4 (67-68). С.128-138.

239) Заверуха С.В. Цивільно-правова відповідальність за договором купівлі-продажу : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Київ, 2015. 20 с.

240) Заєць К. Припинення житлового правовідношення як спосіб захисту. *Підприємництво, господарство і право.* 2016. № 1. С. 24-29.

241) Занько Б. Бартер у галузі зовнішньоекономічної діяльності: бухгалтерський і податковий облік. *Вісник податкової служби України.* 2013. липень (№ 27-28). С. 58-70.

242) Зверховська В. Особливості договору купівлі-продажу культурних цінностей. *Юридичний вісник.* 2018. № 1. С. 71-78.

243) Здоровец С. Деякі особливості правового регулювання вини як умови цивільно-правової відповідальності за порушення зобов'язання роздрібною купівлі-продажу. *Підприємництво, господарство і право.* 2016. № 12. С. 32-35.

244) Земскова О. Цивільно-правова відповідальність за договором перевезення небезпечних вантажів. *Підприємництво, господарство і право.* 2019. № 3. С. 21-25.

245) Земскова О.В. Договір як основний регулятор перевезення небезпечних вантажів. *Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки.* 2014. № 3. С. 89-99.

246) Івашова І.П. Володіння як підстава виникнення права користування житлом. *Правовий вісник Української академії банківської справи.* 2014. № 2. С. 42-45.

247) Івашова І.П. Особливості правового регулювання договору довічного утримання (догляду). *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Юриспруденція.* 2017. Вип. 26. С. 62-64.

248) Івашова І.П. Правове регулювання користування житлом на підставі договору найму (оренди) житла. *Правовий вісник Української академії банківської справи.* 2013. № 2. С. 73-77.

249) Івашова І.П. Цивільно-правове регулювання користування житлом: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Київ, 2015. 18 с.

250) Івчук Ю.Ю. Деякі питання, пов'язані з матеріальною відповідальністю роботодавця у зв'язку з відшкодуванням шкоди, заподіяної працівникові ушкодженням здоров'я. *Актуальні проблеми права: теорія і практика*. 2012. № 25. С. 68-75.

251) Ігнатенко В. Визначення умов виникнення зобов'язань з учинення дій у майнових інтересах іншої особи без її доручення. *Право України*. 2010. № 12. С. 68-73.

252) Ізарова І. Істотні умови договору підяду на виконання проектних робіт. *Право України*. 2010. № 11. С. 90-96.

253) Ізарова І.О. Місце договорів підяду на проведення проектних робіт серед цивільно-правових договорів. *Юриспруденція: теорія і практика*. 2010. № 7. С. 27-32.

254) Ізарова І.О. Правова природа договорів підяду у сфері проектування. *Держава і право*. 2011. № 3(53). С. 334-339.

255) Ізарова І.О. Правова природа проектних робіт. *Підприємництво, господарство, право: науково-практичний господарсько-правовий журнал*. 2011. № 4. С. 37-40.

256) Ізарова, І. Проблеми визначення предмета договору підяду на проведення проектних робіт. *Юридична Україна*. 2010. № 5. С. 48-52.

257) Ільків О. В. Договір купівлі-продажу житла : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Нац. акад. внутр. справ. Київ, 2015. 19 с.

258) Ільків О.В. Істотні умови договору купівлі-продажу житла. *Часопис Київського університету права*. 2013. № 3. С. 188-191.

259) Ільченко Г. Цивільно-правові аспекти права споживачів страхових послуг на інформацію. *Право України*. 2015. № 11. С. 134-140.

260) Іпатов А.В., Гуда І.С., Кузьміна Л.В., Коробкін Ю.І. Види юридичної відповідальності медичних працівників і основні принципи відшкодування шкоди. *Український вісник медико-соціальної експертизи*. 2017. № 3-4. С. 57-62.

261) Ісаєв А.М. До питання про форму договору дарування. *Проблеми законності*. 2013. Вип. 122. С. 49-56.

262) Ісаєв А.М. Інститут дарування: договірна і недоговірна концепції. *Проблеми законності*. 2013. Вип. 121. С. 76-81.

263) Ісаєв А.М. Майнове право як предмет договору дарування. *Митна справа*. 2013. № 5(2.2). С. 326-331.

264) Ісаєв А.М. Особливості захисту сторін у договорі дарування. *Проблеми законності*. 2014. Вип. 126. С. 53-59.

265) Ісаєв А.М. Спадкування грошей та права на вклад у фінансовій установі. *Проблеми законності*. 2015. Вип. 131. С. 42-52

266) Калаур І.Р. Відмова від договору найму та його розірвання як способи захисту прав наймача. *Підприємництво, господарство, право*. 2015. № 3. С. 7-10.

267)Калаур І.Р. Договір найму (оренди) житла як підстава виникнення зобов'язання про передачу майна в користування. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України*. 2012. Вип. 28. С. 125-133.

268)Калаур І.Р. Договір у механізмі правового регулювання відносин з передання майна в користування. *Актуальні проблеми правознавства*. 2016. Вип. 1. С. 114–118.

269)Калаур І.Р. Договірні зобов'язання про передання майна у користування в цивільному праві України: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.03. Київ, 2015. 37 с.

270)Калаур І.Р. Поняття договору найму в Стародавньому Римі та актах кодифікації цивільного законодавства на українських землях. *Часопис Академії Адвокатури*. 2013. № 3.

271)Калаур І.Р. Справляння з наймача плати за користування майном: окремі аспекти правового регулювання. *Юридична Україна*. 2015. № 2. С. 26-32.

272)Калаур І.Р. Цивільний кодекс України - основне інституційне джерело регулювання відносин найму (оренди). *Підприємництво, господарство, право*. 2015. № 2. С. 11-14

273)Калашнікова О. О. Договір банківського рахунку як різновид банківських правочинів. *Часопис Київського університету права*. 2015. № 1. С. 166-169.

274)Каленчук А.М. Нормотворчість як сфера можливого завдання державою цивільно-правової шкоди. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція*. 2015. Вип. 13, Т. 2. С. 50-55.

275)Калініченко О.Поняття та юридична природа заповіту: проблемні питання. *Підприємництво, господарство і право*. 2012. № 7. С. 19-22.

276)Калюжний В. Цивільно-правовий захист при невиконанні договору найму житла. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 12. С. 15-20.

277)Кармаза О. Договір найму житла та договір оренди житла: їх співвідношення. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 2. С. 18-23.

278)Кармаза О.О. Договір найму житла та договір оренди житла: теорія та практика. *Приватне та публічне право*. 2017. № 1. С. 14-18.

279)Карпенко Л.В.Про виплату страхового відшкодування власникам автомобілів, що перебувають на гарантійному обслуговуванні у страхувальника, при виявленні заводських дефектів. *Вісник господарського судочинства*. 2011. № 1. С. 29-32.

280)Касові операції, готівкові та безготівкові розрахунки в Україні. *Право і практика*. 2010. № 13 (квітень). С. 320-322.

281)Квач Я.П. Види посередників у зовнішньоекономічній діяльності: теоретичні аспекти. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2014. № 1. С. 33-39.

282)Ківалова Т. Класифікація зобов'язань відшкодування шкоди. *Юридичний вісник*. 2011. № 1. С. 40-46.

283)Ківалова Т.С. Особливості зобов'язань, що виникають з набуття, збереження майна без достатньої правової підстави. *Актуальні проблеми держави і права*. 2010. Вип. 56. С. 218-224.

284)Ківалова Т.С. Стан та перспективи розвитку досліджень інституту зобов'язань відшкодування шкоди у вітчизняному цивільному праві. *Актуальні проблеми держави і прав*. 2011. Вип. 59 . С. 445-454.

285)Кізлова О.С. Договір про надання медичних послуг як цивільно-правовий договір. *Право і суспільство*. 2014. № 2. С. 39-44.

286)Кілічова Т. Зразок позовної заяви щодо відшкодування шкоди, завданої каліцтвом та іншим ушкодженням здоров'ю внаслідок злочину. *Юридичний журнал*. 2011. № 3. С. 109-110.

287)Кіча А.В. Договори водопостачання за цивільним законодавством України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Одеса, 2012. 19 с.

288)Клейменова С.М. До питання про засоби забезпечення договірних зобов'язань, спрямованих на надання послуг. *Актуальні проблеми держави і права*. 2010. Вип. 52. С. 66-70.

289)Клім С.І. Деякі проблемні питання відшкодування моральної шкоди. *Актуальні проблеми держави і права*. 2010. Вип. 53. С. 350-356.

290)Клімова С.М., Юсупова Т.М. Співвідношення понять розрахункових та фінансово-управлінських відносин у контексті українсько-європейського досвіду. *Державне будівництво*. 2018. № 1. URL: www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/db/2018-1/index.html

291)Клімчук О.С. Договір дарування з обов'язком обдарованого на користь третьої особи: проблеми правового регулювання. *Новітні наукові дослідження держави і прав*. 2014. С. 208-211.

292)Клюєва Є. Місце безоплатних договорів у системі господарських правовідносин. *Підприємництво, господарство, право*. 2013. № 7. С. 60-63.

293)Книгін К.Г. Цивільно-правове регулювання договору надання послуг адвокатом: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Одеса, 2015. 20 с.

294)Кобзар В.В. Актуальні питання правового регулювання спадкування за заповітом. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2015. Вип. 32(2). С. 45-48

295)Коваленко Т.О. Договір ренти земельної ділянки. *Землевпоряд. вісник*. 2013. № 12. С. 42-46.

296)Коваленко Т.О. Правові аспекти спадкування земельної ділянки за відсутності кадастрового номера. *Держава і право. Сер. Юридичні і політичні науки*. 2017. Вип. 75. С. 263-273

297)Коваленко Т.О.Проблемні аспекти договору ренти земельної ділянки. *Адвокат*. 2013. № 9. С. 16-20.

298)Ковальова В.С. Про відшкодування витрат, понесених у зв'язку із виплатою коштів за договором добровільного майнового страхування. *Вісник господарського судочинства*. 2015. № 5. С. 94-97.

299)Ковальський Д.В. Про відшкодування шкоди у порядку регресу. *Вісник господарського судочинства*. 2016. № 4. С. 158-162.

300)Ковальчук Я.В.Можливість розширення кола фізичних осіб, які мають право на обов'язкову частку у спадщині. *Часопис Київського університету права*. 2011. № 2. С. 151-154.

301)Ковальчук Я.В. Основоположні аспекти відмінності між спадкуванням за законом та спадкуванням за заповітом. *Часопис Київського університету права*. 2010. № 4. С. 198-201.

302)Ковальчук Я.В. Юридична природа спадкування за правом на обов'язкову частку в спадщині. *Юрид. журнал*. 2011. № 7/8. С. 83-85.

303)Когут Н. Прогалини та аномалії в правовому регулюванні спадкових відносин. *Юридична Україна*. 2016. № 1-2. С. 17-27.

304)Кодинець А. Договірні відносини у сфері передання майнових прав інтелектуальної власності. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. No2. 2015. С.5–13.

305)Козак І. Проблеми відшкодування шкоди фізичній особі, яка потерпіла від кримінального правопорушення. *Підприємництво, господарство і право*. 2014. № 11. С. 89-93.

306)Козир Д.В. Відповідальність охоронця за договором охорони: проблеми теорії. *Підприємництво, господарство і прав*. 2014. № 1. С. 12-15.

307)Козир Д.В. Договір охорони: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Київ, 2015. 20 с.

308)Козир Д.В.Споживач охоронних послуг як суб'єкт договору охорони. *Митна справа*. 2014. № 1(2.2). С. 102-10.

309)Козловська Л. Визнання права власності на спадкове майно за рішенням суду в юридичному складі підстав спадкування. *Юридична Україна*. 2012. № 7. С. 53-56. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/urykr_2012_7_12

310)Козловська Л.В. Прийняття та відмова від спадщини як здійснення суб'єктивного права спадкування. *Приватне право і підприємництво*. 2014. Вип. 13. С. 48-51. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ppip_2014_13_15

311)Колісник І.О. Істотні умови договору найму (оренди) житла. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2011. № 1. С. 113-116.

312)Колянковська Т. Правове становище вантажоодержувача в договорі перевезення вантажу. *Юридичний вісник*. 2013. № 2. С. 54-60.

313)Кондратова А. Особливості спадкування прав на нерухоме майно. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 10. С. 4-8

314)Кондратова А.М. Проблеми спадкування окремих видів об'єктів спадщини: причини їх виникнення та шляхи вдосконалення законодавства. *Часопис Київського університету права*. 2015. № 1. С. 170-172.

315)Кондратова, А.М. Особливості спадкування прав та обов'язків щодо юридичної особи. *Часопис Київського університету права*. 2016. № 3. С. 235-239.

316)Конюхова Є. Договір соціального найму житла: історичний аспект. *Підприємництво, господарство і право*. 2013. № 8. С. 33-35.

317) Конюхова Є.О. Договір соціального найму (оренди) житла за законодавством України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Харків, 2016. 20 с.

318) Кормило М.І. Проблемні питання спадкування обов'язкової частки у спадщині. *Часопис Київського університету права*. 2013. № 1. С. 388-392.

319) Кормило М.І. Проблемні питання спадкування обов'язкової частки у спадщині. *Часопис Київського університету права*. 2013. № 1. С. 388-392.

320) Корольова В.В., Лахтадир Я.В. Юридична природа договору комерційної концесії. *Правничий вісник Університету "КРОК"*. 2017. Вип. 28. С. 126-130.

321) Коросташивець Ю.Г. Визначення поняття "готель" та "аналогічні засоби розміщення" за законодавством України. *Часопис Київського університету права*. 2012. № 3. С. 221-224.

322) Коросташивець Ю.Г. До питання про правову природу договору на готельне обслуговування. *Підприємництво, господарство, право*. 2013. № 1. С. 19-22.

323) Корюгін А.В. Особливості управління наданням послуг транспортною організацією. *Університетські наукові записки. Право. Економіка. Управління*. 2017. Вип. 1. С. 244-255

324) Косань О.О. Визнання недійсними договорів дарування, що спрямовані на фіктивний перехід права власності (з метою ухилення від виконання майнових зобов'язань). *Право та юстиція*. 2018. № 3. С. 191-195.

325) Косенчук В. Застосування переважного права купівлі при відчуженні частки у праві спільної часткової власності за договорами дарування, ренти та міни. *Юридичний журнал*. 2010. № 7. С. 28-32.

326) Косінова К. Різновиди договору купівлі-продажу: проблемні питання розмежування. *Право України*. 2016. № 1. С. 204-209.

327) Коссак В. Правова природа договорів у будівництві. *Право України*. 2015. № 4. С. 77-87.

328) Костяшкін І.О. Причинно-наслідковий зв'язок між шкодою та діяльністю особи, пов'язаною із транспортним засобом, як умова виникнення зобов'язань. *Університетські наукові записки. Право. Економіка. Управління*. 2018. Вип. 2 (66). С. 44-58.

329) Косяченко К. Е. Вплив органів державної влади на стан фінансової дисципліни в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. Випуск №2. С. 243-246. 2020.

330) Косяченко К. Е., Шемет У. Р. Об'єкти цивільних прав: Особливості і парадокси їх визначення. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: юридичні науки*. Том 30 (69) №6. С. 56-60. 2019.

331) Косяченко К. Е., Замкова Д. Р. Сучасні проблеми цивільного права України в інших галузях права. *Актуальні проблеми юриспруденції*. Випуск №6. С. 30-34. 2019.

332) Косяченко К. Е., Ткаченко П. І. Участь військовослужбовців у цивільних правовідносинах. *Право і суспільство*. Випуск №6. С. 93-98. 2019.

333) Котуха О.С., Косаняк С.С. Колізійні норми в міжнародному договорі купівлі-продажу. *Науковий вісник Львівської комерційної академії. Серія : Юридична*. 2015. Вип. 2. С. 348-353.

334) Кочина О. Особливості відшкодування моральної шкоди юридичним особам за цивільним законодавством України. *Підприємництво, господарство і право*. 2013. № 12. С. 11-13.

335) Крайнікова О. Відшкодування шкоди, завданої громадянину не законними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування та прокуратури. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2017. № 3. С. 100–105

336) Красун Н. Договір дарування. *Діловодство та документообіг*. 2012. № 10. С. 58-64.

337) Крат В.І. Загальна характеристика строку договору найму. *Мала енциклопедія нотаріуса*. 2016. № 4 (88). С. 64-69.

338) Кривку М. Істотні умови договору контрактації лікарських рослин сільськогосподарськими товаровиробниками. *Юридичний вісник*. 2014. № 4. С. 325-329.

339) Крижановська А. Відшкодування моральної шкоди за трудовим законодавством України. *Юридичний журнал*. 2013. № 8. С. 66-70.

340) Криса М. Поняття та предмет договору підряду на геологічне вивчення надр за державним замовленням. *Юридична Україна*. 2017. № 4. С. 29-33.

341) Криса М.В. Договір підряду на геологічне вивчення надр за державним замовленням (цивільно-правовий аспект): автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Тернопіль, 2018. 20 с.

342) Крисань Т.Є. Правові аспекти відшкодування моральної шкоди у цивільно-правових відносинах. *Часопис. Київ. ун-ту права*. 2011. № 4. С. 218-221.

343) Крисань Т.Є. Спадкування за заповітом у цивільному праві України. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2011. № 3.

344) Крушельницька Г. Проблемні питання переходу права власності на зброю в порядку спадкування. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 4. С. 13-18.

345) Кубара У.М. Договір найму як підстава обмеження речових прав. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2013. Вип. 21, Ч. 1, Т. 1. С. 237-239.

346) Кужелев О.М. Класифікація правових послуг. *Часопис Київського університету права*. 2018. № 2. С. 87-91.

347) Кужко О.С. Сторони у договорі перевезення вантажу. *Наукові записки Міжнародного гуманітарного університету*. 2013. Вип. 18. С. 69-72.

348) Кужко О.С. Щодо визначення змісту договору транспортного експедирування. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція*. 2012. Вип. 4. С. 81-85.

349)Кужко С. Договір зберігання вантажу в морських портах: цивільно-правовий аспект. *Юридична Україна*. 2012. № 5. С. 57-60.

350)Кужко С.Ю. Договір зберігання вантажу у морських портах України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Київ, 2015. 20 с.

351)Кужко С.Ю. Об'єкт договору зберігання вантажу в морських портах України. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2011. № 4. С. 142-143.

352)Кузьмич О. Договір дарування з обов'язком обдарованого на користь третьої особи в цивільному законодавстві України. *Підприємництво, госп-во і право*. 2011. № 7. С.11-14.

353)Кузьмич О. Договір найму (оренди) на користь третьої особи. *Підприємництво, господарство і право*. 2012. № 7. С. 7-10.

354)Кузьмич О. Особливості правового регулювання договору дарування з обов'язком обдарованого на користь третьої особи. *Юридична Україна*. 2011. № 6. С. 68-72.

355)Кузьмич О. Проблеми правового регулювання договору дарування з обов'язком обдарованого на користь третьої особи. *Юридична Україна*. 2011. № 8. С. 61-65.

356)Кузьмич О.Я. Договір на користь третьої особи в цивільному праві України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. К., 2010. 20 с.

357)Кузьмич О.Я. Зобов'язання у зв'язку із вчиненням дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення: проблеми кваліфікації в судовій практиці. *Право і суспільство*. 2016. № 3(1).С. 58-64.

358)Кузьмич О.Я. Правові положення щодо участі третіх осіб у зобов'язаннях зі створення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної або майну юридичної особи. *Наукові праці Національного університету "Одеська юридична академія"*. 2017. С. 57-63.

359)Кулик В. Трудовий договір та договір підряду. *Юридична газета*. 2011. 20-26 червня (№ 25). С. 22.

360)Кулик Д.О. Щодо правової природи розрахункового чека. *Форум права*. 2014. № 2. С. 236-243.

361)Кулицька С.В.Проблемні питання сутності та забезпечення виконання спадкового договору. *Часопис Київського університету права*. 2012. № 2. С. 396-400.

362)Кулицька С.В. Проблемні питання порядку відшкодування (компенсації) шкоди, заподіяної неправомірними (незаконними) рішеннями, діями чи бездіяльністю суду (судді, суддів). *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2015. Вип. 35(1.1). С. 139-144.

363)Кулицька С.В. Щодо обсягу відшкодування майнової шкоди, заподіяної внаслідок протиправної діяльності /бездіяльності органів судової влади. *Часопис Київського університету права : Укр. науково-теоретичний часопис*. 2016. № 2. С. 222-224.

364)Куліцька С.Ф. Зобов'язання відшкодування (компенсації) шкоди, заподіяної судом: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Київ, 2017. 20 с.

365)Кульчій О.О. Договір на користь третіх осіб у правовідносинах обов'язкового страхування відповідальності автовласників. *Часопис Київського університету права*. 2011. № 1. С. 189-193.

366)Кульчій О.О. Іноземний досвід правового регулювання договору страхування цивільно-правової відповідальності автовласників. *Часопис цивілістики*. 2015. № 19. С. 170-173.

367)Кульчій О.О. Підвищення ефективності правового регулювання договірних відносин обов'язкового страхування відповідальності автовласників. *Право і суспільство*. 2015. № 6(3). С. 94-97.

368)Кульчій О.О. Становлення обов'язкового договірного страхування цивільно-правової відповідальності власників транспортних засобів в Україні. *Часопис Київського університету права*. 2011. № 3. С. 173-178.

369)Купрієнко С.В. Деякі питання визначення кола спадкоємця за законом в Україні та за законодавством держав колишнього СРСР. *Держава і право. Сер. Юридичні і політичні науки*. 2016. Вип. 73. С. 314-325.

370)Курбатова Я.М. Правові особливості договору перевезення залізничним транспортом загального користування. *Право України*. 2013. № 8. С. 292-295.

371)Кутішевська Ю.В. Загальна характеристика спадкування житла за українським законодавством. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2011. № 1. С. 116-118.

372)Кухарев О.Є. Сутність імперативності в спадковому праві. *Наукові праці Національного університету "Одеська юридична академія"*. 2017. Т. 20. С. 64-70.

373)Кухарев О. Сутність спадкової трансмісії у спадковому праві України. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2015. № 2 (81). С. 73-81.

374)Кухарев О. Зміст диспозитивності при встановленні заповідального відказу у спадковому праві України. *Слово національної школи суддів України*. 2018. № 1. С. 28-36.

375)Кухарев О. Окремі питання відкликання відмови від прийняття спадщини та визнання такої відмови недійсною. *Нотаріат для вас*. 2011. № 3. С. 40-44.

376)Кухарев О. Особливості договору про зміну черговості одержання права на спадкування. *Підприємництво, госп-во і право*. 2011. № 4. С.41-44.

377)Кухарев О.Особливості спадкування за заповітом з умовою. *Право України: Юрид. журн*. 2012. № 7. С. 184-191.

378)Кухарев О.Особливості спадкування утриманнями. *Нотаріат для вас*. 2011. № 4. С. 5-8.

379) Кухарєв О. Правове становище осіб, які закликають до спадкування за правом представлення. *Підприємництво, госп-во і право*. 2011. № 8.

380) Кухарєв О. Співвідношення актів цивільного законодавства і договору у сфері спадкування. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 5. С. 25-28.

381) Кухарєв О.Є. Застосування правових презумпцій у механізмі правового регулювання спадкових відносин. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2017. № 1 (88). С. 140-151.

382) Кухарєв О.Є. Місце договору про зміну черговості одержання права на спадкування в системі цивільно-правових договорів. *Форум права*. 2014. № 1. С. 304–309. URL:http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2014_1_53.pdf

383) Кухарєв О.Є. Підстави виникнення зобов'язань унаслідок створення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи. *Право і Безпека*. 2010. № 2. С. 205-209.

384) Кучаковська Н. Правове регулювання договору підряду на капітальне будівництво: окремі аспекти. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 5. С. 58-62

385) Кучаковська Н.О. Щодо моменту та правових наслідків визнання недійсним договору оренди землі. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2012. № 8. С. 55-63.

386) Кучерук К.І. Правова природа договору лізингу та його особливості. *Порівняльно-аналітичне право*. 2018. № 1. URL: http://www.pap.in.ua/1_2018/27.pdf

387) Кучерук, Н. С. Зміни до кредитного договору щодо збільшення суми кредиту та/або відсотків не є підставою для припинення іпотеки. *Вісник господарського судочинства*. 2012. № 6. С. 134-138.

388) Кушерець Д.В. Особливості охорони й захисту майнових прав сторін у договорах купівлі-продажу. *Право і суспільство*. 2015. № 3(2). С. 67-72.

389) Кушнір Б. Актуальні проблеми спадкування. *Юридична газета*. 2017. 4 квітня (№ 14). С. 24-25.

390) Лаврінєнко І.А. Спадкування частки у статутному капіталі. *Часопис Київського університету права*. 2014. № 1. С. 168-174.

391) Лаговська Н.В. Нормативно-правове регулювання спадкування за заповітом в Україні. *Міжнародний юридичний вісник: актуальні проблеми сучасності (теорія та практика)*. 2017. Вип. 2-3. С. 65-70.

392) Лаговська Н.В. Проблеми нормативно-правового регулювання спадкування за законом України. *Міжнародний юридичний вісник: актуальні проблеми сучасності (теорія та практика)*. 2018. Вип. 1-2. С. 30-36.

393) Лаптош М.В., Куртакова А.О. Договір довічного утримання: питання теорії. *Трипільська цивілізація*. 2012. № 8. С. 58-62.

394) Ленський С.В. Цивільно-правове регулювання комерційного кредитування в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Х., 2013. 20 с.

395) Лесько Ю.В. Особливості вини у зобов'язаннях із відшкодування шкоди, завданої внаслідок взаємодії транспортних засобів. *Університетські наукові записки. Право. Економіка. Управління*. 2016. Вип. 2 (58). С. 97-11

396) Лешанич Л. Правила ІНКОТЕРМС у регулюванні відносин міжнародних перевезень. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 12. С. 48-49.

397) Лешанич Л.В. Акредитив як найкраща форма безготівкового розрахунку. *Право і суспільство*. 2017. № 6. С. 31-37.

398) Лещенко Д. Окремі нюанси застосування Віденської конвенції з метою правового захисту інтересів покупця при укладенні договорів міжнародної купівлі-продажу. *Право України*. 2016. № 5. С. 37-40.

399) Лещенко Л.В. Права на земельну ділянку у складі спадщини: деякі проблемні питання. *Часопис Київського університету права*. 2013. № 3. С. 192-195.

400) Лещенко Н. Господарсько-правові санкції за порушення договору підряду на проведення проектних і дослідних робіт: проблеми теорії та правозастосування. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 6. С. 96-101.

401) Лисенко В. Сторони договору міні-бартеру (загальні характеристика). *Вісник Львівського університету*. 2010. Вип. 50. С. 166-173.

402) Лисенко В.В. Цивільно-правове регулювання відносин за договором міні (бартеру): 12.00.03: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. К., 2012. 19 с.

403) Лисенко І.В., Лисенко А.М. Охорона прав споживача у договорі купівлі-продажу, укладеного у мережі Інтернет. *Форум права*. 2016. № 4. С. 201–205. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index

404) Лисенко О. Як патентувати комп'ютерні програми? *Інтелектуальна власність*. 2016. № 6. С. 25-30.

405) Литвиненко В. Поняття та основні ознаки договору про надання соціальних послуг. *Підприємництво, господарство, право*. 2010. № 9. С. 51-53.

406) Литовченко Л.А. Договір найму жилого приміщення: особливості правового регулювання. *Право і суспільство*. 2012. № 1. С. 120-125.

407) Литовченко Л.А. Договір найму жилого приміщення: особливості правового регулювання. *Право і суспільство*. 2012. № 1. С. 120-125.

408) Лічман Л. Процесуальне значення способів судового захисту цивільних прав та інтересів у цивільному судочинстві (на прикладі договору найму (оренди) житла). *Право України*. 2012. № 9. С. 167-173.

409) Лобан О.Л. Відшкодування шкоди, завданої життю та здоров'ю військовослужбовців: дис. ... канд. юрид. наук.: 12.00.03. Одеса, 2013. 224 с.

410) Логвиненко Ю. В. Особливості укладання договору дарування. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2011. № 3. С. 130-135.

411) Логвиненко Ю. Договір позики. *Нотаріат для вас*. 2011. № 5. С. 42-44.

412) Ломака В.С. Відповідальність вантажовідправника та вантажоодержувача за несвоєчасну оплату перевезення вантажів залізничним транспортом. *Вісник Академії правових наук України*. 2010. № 1. С. 169-179

413) Ломака В.С. Відповідальність сторін за невиконання та неналежне виконання обов'язків за договором перевезення вантажів залізницею: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03.. К. 2011. 19 с.

414) Ломака В.С. Відповідальність сторін за порушення строків доставки вантажу залізницею. *Вісник господарського судочинства*. 2010. № 4. С. 177-183.

415) Лукасевич-Крутник І.С. Відповідальність замовника за договором підяду на проведення проектних та пошукових робіт. *Адвокат*. 2012. № 2. С. 34-42.

416) Лукасевич-Крутник І.С. Вихідні дані для проведення проектних та пошукових робіт за цивільним законодавством України. *Адвокат*. 2012. № 5. С. 32-36.

417) Лукасевич-Крутник І.С. Державні будівельні норми і правила як джерело правового регулювання відносин за договором підяду на проведення проектних та пошукових робіт. *Вісник Львівського університету. Сер. Юридична*. 2011. Вип. 52. С. 196-204.

418) Лукасевич-Крутник І.С. Довгостроковий договір у системі договорів перевезення. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Юриспруденція*. 2017. Вип. 30(2). С. 4-7.

419) Лукасевич-Крутник І.С. Договірні зобов'язання з надання транспортних послуг у системі цивільно-правових зобов'язань. *Часопис Київського університету права*. 2018. № 2. С. 155-159.

420) Лукасевич-Крутник І.С. Одержувач вантажу як учасник договірних відносин із надання транспортних послуг. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 1. С. 8-13.

421) Лукасевич-Крутник І.С. Одностороння відмова від договору перевезення як наслідок порушення договірних умов. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 2. С. 30-35.

422) Лукасевич-Крутник І.С. Поняття та правова характеристика договорів із надання транспортних послуг. *Підприємництво, господарство і право*. 2018/2. № 12. С. 21-26.

423) Лукасевич-Крутник І.С. Порушення договірних зобов'язань із надання транспортних послуг: поняття та види. *Право України*. 2019. № 1. С. 278-294.

424) Лукасевич-Крутник І.С. Правове регулювання договірних відносин підяду на проведення проектних і пошукових робіт. *Підприємництво, господарство, право*. 2012. № 8. С. 3-7.

425) Лукасевич-Крутник І.С. Система договорів, що опосередковують зобов'язання з надання транспортних послуг. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 10. С. 26-31.

426) Лукасевич-Крутник І.С. Суб'єктний склад договору підяду на проведення проектних та пошукових робіт. *Адвокат*. 2012. № 7. С. 31-36.

427) Лукасевич-Крутник І.С. Умови виконання договірних зобов'язань із надання транспортних послуг. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 3. С. 30-34.

428) Лукасевич-Крутник І.С. Цивільно-правова відповідальність підрядника за договором підяду на проведення проектних та пошукових робіт. *Держава і право. Сер. Юридичні і політичні науки*. 2012. Вип. 55. С. 328-334.

429) Луспеник Д.Д. Договір позики: деякі питання теорії та судової практики. *Вісник Верховного Суду України*. 2011. № 4. С. 16-24.

430) Луцький А.І. Особливості класифікації шкоди та збитків за цивільним законодавством України. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2015. Вип. 1 (7). С. 24-27.

431) Ляшевська Л.І. Відшкодування шкоди, завданої особою у разі здійснення нею права на самозахист: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Харків, 2016. 20 с.

432) Ляшевська Л.І. Підстави виникнення зобов'язань з відшкодування шкоди, що завдана при здійсненні самозахисту. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2015. Вип. 33(1). С. 135-137

433) Ляшевська, Л. І. Особливості відшкодування шкоди, завданої необхідною обороною. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2018. Вип. 2. С. 68-72.

434) Мазур М.Р. Закон України "Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянинові незаконними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури і суду": правовий аналіз окремих положень. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Юридичні науки*. 2016. Вип. 6(3). С. 122-125.

435) Майстер І.П. Компенсація моральної шкоди як спосіб захисту особистих немайнових прав фізичної особи: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Київ, 2015. 20 с.

436) Макаренко А.С. Правове регулювання перевезення вантажів автомобільним транспортом: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.04. Київ, 2012. 20 с.

437) Макаркина Н. Договір страхування як первинний документ. *Вісник. Право знати все про податки і збори*. 2016. № 13. С. 15-16.

438) Маковій В.П. Строки прийняття спадщини в цивільному праві. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2014. № 1. С. 72-75. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Pupch_2014_1_24.pdf

439) Малишко В.М., Микитюк М.С. Правова природа лізингу. *Юрид. вісн. Повітр. і косм. право*. 2015. № 1. С. 121-124.

440) Мамченко Ю. Особливості предмета договору купівлі-продажу нерухомості *Jurnalul juridic national: teorie și practică*. 2016. № 2/2(18).

441) Мамченко Ю.А. Визначення умови про перехід права власності у договорі купівлі-продажу. *Часопис Національного університету "Острозька академія". Серія "Право"*. 2011. №1. С. 62-68.

442) Мануїлова К.В. Загальні підстави та умови цивільної відповідальності внаслідок заподіяння шкоди джерелом підвищеної небезпеки. *Митна справа*. 2012. № 5 (Ч. 2, Кн. 2). С. 192-203.

443) Мануїлова К.В. Міжнародна уніфікація норм про відповідальність за шкоду, заподіяну під час повітряного перевезення. *Митна справа*. 2014. № 6. С. 12-18.

444) Мануїлова К.В. Міжнародна уніфікація норм про цивільну відповідальність за шкоду, заподіяну джерелом підвищеної небезпеки: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. О., 2013. 22 с.

445) Марич Х. Договір контрактації сільськогосподарської продукції. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 3. С. 87-92.

446) Марінець О. Відчуження майна за договором довічного утримання. *Вісник. Право знати все про податки і збори*. 2016. № 13. С. 18-20.

447) Маріц Д. О. Договір перевезення пасажирів та багажу на таксі. *Часопис Київського університету права*. 2015. № 3. С. 177-180.

448) Маріц Д.О. Відшкодування моральної шкоди у договорах обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів. *Часопис Київського університету права*. 2013. № 2. С. 169-171.

449) Маріц Д.О. Гарантійні строки (терміни) у договорах роздрібної купівлі-продажу: порядок реалізації та проблеми. *Вісник Академії митної служби України. Право*. 2011. № 2. С. 106-111.

450) Мартинюк А. Права та обов'язки сторін у договорі контрактації сільськогосподарської продукції. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 8. С. 21-26.

451) Марченко В. Основні вимоги щодо укладання договорів страхування за законодавством України. *Юридичний журнал*. 2011. № 5. С. 66-68.

452) Марченко В., Макачук Л. Основні вимоги щодо укладення договорів страхування за законодавством України. *Юридичний журнал*. 2011. № 12. С. 56-58.

453) Матвеева А.В. Окремі питання договірної забезпечення транзитних перевезень вантажів. *Право і суспільство*. 2011. № 5. С. 50-54.

454) Махота А., Хвостенко В. Фрайчайзинг як сучасна модель організації бізнесу: правові та облікові аспекти. *Інтелектуальна власність*. 2016. № 3. С. 32-38.

455)Махота В., Хвостенко А. Франчайзинг – комерційна концесія : практичні аспекти організації та істотні умови договору. *Інтелектуальна власність*. 2016. № 2. С. 37-45.

456)Мегедь К.В. Практичні питання спадкування за цивільним законодавством України. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука"*. 2018. № 2(1). С. 99-101.

457)Менів Л.Д. До питання про відшкодування моральної шкоди за порушення прав споживачів. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право*. 2015. Вип. 31(2). С. 7-10.

458)Ментух Н., Шевчук О. Теоретичні аспекти класифікації лізингу. *Актуальні проблеми правознавства*. 2017. Вип. 1. С. 75-80.

459)Ментух, Н. Ф. Правовий статус учасників лізингової діяльності в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.04. К., 2010. 19 с.

460)Микита І. Юридична особа як сторона договору довічного утримання. *Юридична Україна*. 2013. № 9. С. 52-56.

461)Миньо М. Договір найму за римським правом як консенсуальний контракт. *Вісник Львівського університету. Серія юридична*. 2014. Вип. 60. С. 91-96.

462)Миньо М.М. Договір найму за римським правом та його рецепція в праві України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Львів, 2015. 20 с.

463)Мирза С.С. Договір про надання послуг з управління багатоквартирним будинком: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. К., 2011.19 с.

464)Мироненко В.П. Порядок відшкодування майнової шкоди, завданої громадянину незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу дізнання, досудового слідства, прокуратури або суду. *Юридична наука*. 2012. № 4. С. 44-51.

465)Мирославський С.В. Правове регулювання відповідальності сторін за договором купівлі-продажу: проблемні аспекти. *Правова інформатика*. 2015. № 2. С. 73-78.

466)Михайлов С.В. Цивільно-правова відповідальність у сфері надання медичних послуг: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Х., 2010. 17 с.

467)Михалюк О. Особливості виконання договору доручення третьою особою. *Право України*. 2013.№ 5. С. 398-404.

468)Михалюк О. Правова природа виконання зобов'язання третьою особою у договорах про надання послуг. *Підприємництво, господарство і право*. 2012. № 4. С. 24-27.

469)Мілаш В. Правове регулювання договірних відносин із надання послуг за сучасних ринкових умов. *Вісник національної академії правових наук України*. 2013.№ 2. С. 174-184.

470)Міловська Н. Переважне право наймача на укладення договору найму (оренди) на новий строк. *Підприємництво, господарство і право*. 2012. № 10. С. 32-35.

471) Міловська Н. Позовна давність, що застосовується до вимог, які впливають із договорів про передання майна у тимчасове користування. *Підприємництво, господарство*. 2012. № 11. С. 21-24.

472) Міловська Н.В. Виникнення та етапи розвитку договірних відносин страхування. *Приватне право і підприємництво*. 2018. Вип. 18. С. 143-148.

473) Міловська Н.В. Договірна відповідальність сторін у зобов'язаннях зі страхування. *Юридична Україна*. 2017. № 2-3. С. 19-26.

474) Міловська Н.В. Звичай ділового обороту як джерела правового регулювання договірних страхових відносин. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 2. С. 35-39.

475) Міловська Н.В. Місце договору страхування в системі договірних зобов'язань. *Підприємництво, господарство, право*. 2014. № 4. С. 29-33.

476) Міловська Н.В. Нормативно-правові засади регулювання страхових відносин. *Юридична Україна*. 2017. № 4. С. 21-28

477) Міловська Н.В. Одностороння відмова від виконання обов'язків за договором страхування як наслідок порушення страхових зобов'язань. *Юридичний вісник*. 2017. № 1. С. 121-126.

478) Міловська Н.В. Права та обов'язки страховика в договорах страхування / Надія Міловська // *Юридична Україна : Щомісячний правовий часопис*. - 2015. - №7-8. - С. 41-46.

479) Міловська Н.В. Права та обов'язки страховика в договорах страхування. *Юридична Україна : Щомісячний правовий часопис*. 2015. №7-8. С. 41-467.

480) Міловська Н.В. Правова природа договору перестрахування. *Юридична Україна*. 2017. № 5/6. С. 19-26.

481) Міловська Н.В. Розмір страхової суми як істотна умова договорів страхування, *Юридична Україна*. 2017. № 1. С. 21-28

482) Міловська Н.В. Суброгація в договірних зобов'язаннях зі страхування. *Приватне право і підприємництво*. 2016. Вип. 15. С. 98-102.

483) Міненкова Н. Свобода заповіту та її обмеження за цивільним законодавством України та деяких європейських країн. *Право України: Юрид. журн*. 2013. № 8. С. 279-291.

484) Мінченко А.О. Договір перевезення пасажирів та багажу залізничним транспортом в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Київ, 2011. 21 с.

485) Мінченко А.О. Проблемні аспекти відповідальності залізничного перевізника за прострочення виконання зобов'язання з перевезення пасажирів. *Вісник Академії митної служби України. Серія. Прав.* 2012. № 2. С. 39-45.

486) Міхов Л.І. Еспортна стратегія і вимоги до укладання договорів поставки. *Формування ринкових відносин в Україні: збірник наукових праць*. 2012. № 12. С. 182-184.

487) Міщук В.В. Делікт як підстава цивільно-правової відповідальності за шкоду, завдану джерелом підвищеної небезпеки. *Університетські наукові записки*. 2013. № 3. С. 146-151.

488) Міщук М., Белікова С. Проблеми щодо відшкодування шкоди, завданої кримінальним правопорушенням. *Evropsky politicky a pravni diskurz*. 2018. Vol. 5, Iss. 2. С. 315-320

489) Міщук М.С. Цивільно-правові заходи відшкодування шкоди, завданої кримінальним правопорушенням: переваги та проблеми. *Правничий вісник Університету "КРОК"*. 2017. Вип. 28. С. 152-158.

490) Мороз М.В. Строк договору найму (оренди) та особливості його поновлення. *Право та інновації*. 2016. № 4. С. 49-55.

491) Морозова Ю. Правова природа правового регулювання договору оренди нежитлових приміщень, будівель і споруд. *Підприємництво, господарство і право*. 2017/1. № 3. С. 40-43

492) Москаленко Ю. Проблемні питання використання імен в мережі Інтернет. *Інтелектуальна власність*. 2014. № 8. С. 47-52.

493) Музика Т.О. Теорія та практика визнання договору довічного утримання (догляду) дійсним. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія : Юридичні науки*. 2017. № 5. С. 35-40.

494) Музика-Стефанчук О.А., Ковалко Н.М. Українсько-європейський досвід розрахункових відносин: сучасні реалії та перспективи розвитку. *Актуальні проблеми економіки*. 2016. № 12. С. 322-329.

495) Музиченко К.О. Економічна сутність розрахункових операцій. *Управління розвитком*. 2014. № 15. С. 66-68. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uproz_2014_15_32

496) Назаренко В. Істотні умови аграрно-правового договору комісії у сфері зовнішньоекономічної діяльності. *Підприємництво, господарство, право*. 2010. № 2. С. 101-104.

497) Назаренко В. Рецепція договору доручення. *Підприємництво, господарство, право*. 2010. № 6. С. 15-19

498) Найдьон А. Професійний зберігач та його відповідальність за неналежне виконання договору зберігання цінностей у банку. *Підприємництво, господарство, право*. 2016. № 6. С. 33-37.

499) Накоренко В.П. Сучасні проблеми цивільно-правового регулювання постачання енергетичними ресурсами через приєднану мережу в Україні. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України*. Вип. 165. Ч. 1. Серія "Право". К.: НУБІПУ, 2011. С. 45-51.

500) Наріжний С. Завдаток як спосіб забезпечення виконання договірних зобов'язань із передання майна у тимчасове користування. *Підприємництво, господарство, право*. 2013. № 6. С. 116-119.

501) Наріжний С. Застава як спосіб забезпечення виконання договірних зобов'язань із передання майна у тимчасове користування. *Підприємництво, господарство, право*. 2013. № 7. С. 104-107.

502)Невмержицька О.С. Правові засади здійснення розрахунків із застосуванням платіжних систем. *Часопис Київського університету права*. 2013. № 3. С. 150-152.

503)Недера Л.В., Павличук С.В. Багатоаспектний підхід до визначення сутності поняття «лізинг». *Молодий вчений*. 2014. № 6 (09). С. 184-187.

504)Недошовенко А.О. Договір будівельного підряду та договір підряду на капітальне будівництво: порівняльна характеристика та особливості правового регулювання. *Часопис Київського університету права*. 2017. № 1. С. 394-398.

505)Недошовенко А.О. Страхування об'єкта будівництва (комплексу робіт) як умова договору будівельного підряду. *Часопис Київського університету права*. 2016. № 1. С. 371-374.

506)Нелін О. Історико-правовий аналіз спадкового права України та країн континентальної Європи, Великої Британії і США. *Юридична Україна*. 2013. № 3. С. 4-8.

507)Нелін О.І. Еволюція спадкового права в Україні (історично-правовий аспект): автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.01. К., 2010. 39 с.

508)Немченко С. Джерела цивільно-правового регулювання зобов'язань із договору постачання електричної енергії через приєднану мережу. *Підприємництво, господарство, право*. 2010. № 1. С. 122-125.

509)Нескороджена Л. Відшкодування шкоди, заподіяної при наданні медичної допомоги. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2016. № 2. С. 80-84.

510)Нечипоренко Н. Юридичне значення транспортної накладної у договорі перевезення вантажу залізницею. *Підприємництво, господарство і право*. 2013. № 10. С. 16-19.

511)Немцева А.О. Відповідальність без вини в контексті відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2014. № 3. С. 109-114.

512)Немцева А.О. Значення суб'єктивного елементу при відшкодуванні шкоди. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2013. № 7. С. 71-75.

513)Немцева А.О. Цивільно-правова відповідальність підприємців-володільців джерел підвищеної небезпеки: суб'єктивний аспект. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2013. № 4. С. 31-36.

514)Немцова А.О. Щодо поняття безвинної відповідальності в цивільному праві України. *Бюл. М-ва юстиції України*. 2012. № 7 (129). С. 116-121.

515)Никоненко А. Договір фінансового лізингу: законодавче регулювання і деякі практичні аспекти укладання. *Юридичний журнал*. 2012. № 7-8. С. 155-157.

516)Ніцевич А. Інкотермс - 2010. Особливості регулювання міжнародно-правових відносин. *Юридична газета*. 2012. 5-12 червня (№ 23). С. 1, 26-28

517)Новицька І.Пам'ятка нотаріуса: договір купівлі-продажу автомобіля. *Нотаріат для вас*. 2011. № 1-2. С.79-81.

518)Новікова В.В. Договір зберігання з точки зору оплатності й безоплатності. *Проблеми законності..* 2010. Вип. 107. С. 63-69.

519)Ночовкіна О.В. Договір позички за Цивільним кодексом України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Харків, 2016. 20 с.

520)Обіход О.М. Договір найму будівлі або іншої капітальної споруди за цивільним законодавством України. *Часопис цивілістики*. 2017. Вип. 24. С. 20-26.

521)Обіход О.М. Предмет договору найму будівлі або іншої капітальної споруди. *Часопис цивілістики*. 2017. Вип. 25. С. 23-27.

522)Оверко Г.Я. Відшкодування моральної шкоди, заподіяної при наданні медичних послуг в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. К., 2012. 19 с.

523)Огнев'юк Г. Особливості використання об'єктів інтелектуальної власності в соціальних мережах. *Підприємництво, господарство, право*. 2016. № 7. С. 21-25.

524)Озернюк Г.В. Рентні договори в системі цивільно-правових договорів: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. О., 2010. 19 с.

525)Озернюк Г.В. Рентні договори: правові проблеми застосування законодавства. *Наукові записки Міжнародного гуманітарного університету*. 2012. Вип. 16. С. 75-78.

526)Оксанюк Н. М. Окремі аспекти прийняття спадщини неповнолітніми. *Форум права*. 2013. № 2. С. 412–416. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2013_2_64.pdf

527)Олефіренко А. М. Договір купівлі-продажу підприємства : 12.00.03 : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Нац. акад. внутрішніх справ . К., 2013 . 18 с.

528)Олефіренко А.М. Частина підприємства як предмет договору купівлі-продажу. *Університетські наукові записки. Право. Економіка. Управління*. 2011. Вип. 4. С. 141-146.

529)Олюха В.Г. Предмет договору підядуна капітальне будівництво. *Підприємництво, господарство, право*. 2013. № 7. С. 56-59.

530)Олюха В.Г. Проблеми нормативно-правового регулювання істотних умов договору підяду на капітальне будівництво. *Митна справа*. 2012. № 5 (Ч. 2, Кн. 2). С. 187-192.

531)Ольшанецька О.Б. Посвідчення договорів оренди. *Держава і право*. 2010. Вип. 49. С. 321-329.

532)Омельчук О.С. Деякі спірні питання зміни договору найму житла внаслідок збільшення або зменшення складу сім'ї наймача. *Актуальні проблеми держави і права*. 2011. Вип. 59. С. 486-494.

533)Онищенко О. Особливості цивільно-правової відповідальності за порушення договірних зобов'язань при перевезеннях. *Юридичний журнал*. 2012. № 7-8. С. 57-67.

534)Онищенко О. Цивільно-правова характеристика договору перевезення: загально-теоретичні аспекти. *Юридичний журнал*. 2012. № 6. С. 28-36.

535)Онищенко О.С. Відшкодування моральної шкоди у деліктних зобов'язаннях: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Київ, 2017. 20 с.

536)Онищенко О.С. Відшкодування моральної шкоди, завданої громадянинуві незаконними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури і суду. *Юридична наука*. 2015. № 7. С. 21-25

537)Онищенко О.С. Особливості відшкодування моральної шкоди в деліктних зобов'язаннях. *Судова апеляція*. 2015. № 2. С. 102-108.

538)Онищенко О.В. Договір повітряного перевезення: деякі цивільно-правові аспекти. *Вісник Одеського національного університету. Правознавство*. 2011. Т. 16, Вип. 15. С. 75-81.

539)Опанасенко О. Характеристика відносин власності при оренді: генезис правового регулювання. *Підприємництво, господарство, право*. 2013. № 11. С. 7-11.

540)Опанасенко О. Характеристика відносин власності при оренді: сучасне законодавче регулювання. *Підприємництво, господарство, право*. 2013. № 12. С. 14-18.

541)Орзіх Ю.Спадкування за законом: коментар до законодавства України. *Юридичний вісник*. 2013. № 2. С. 98-104.

542)Орлов І.П. Особливості правочинів, спрямованих на відмову від прийняття спадщини, та їх види. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2012. № 3. С. 267-275.

543)Остапчук О. В. Актуальні питання дійсності договорів оренди нерухомого майна. *Вісник господарського судочинства*. 2013. № 6. С. 164-173.

544)Остапчук Я.М. Класифікація банківського кредиту: позичка, позика, депозит. *Фінансовий простір*. 2015. № 3. С. 308-320.

545)Охріменко О. Втрата годувальника: чи можлива пенсія повнолітнім дітям. *Вісник. Офіційно про податки*. 2018. № 38. С. 26.

546)Павліш П.В. Припинення договору надання юридичних послуг. *Часопис цивілістики*. 2015. № 19. С. 104-107.

547)Павлюк Н.М. Правове регулювання спадкування обов'язкової частки в Україні та Німеччині. *Часопис Київського університету права*. 2012. № 1. С. 215-218.

548)Павлюк Н.М.Свобода заповіту та право спадкування обов'язкової частки: правовий аспект. *Часопис Київського університету права*. 2012. № 2. С. 224-228.

549)Павлюк Н.М.Суб'єкти права на обов'язкову частку в спадкуванні за українським та французьким законодавством. *Держава і право: Юридичні і політичні науки*. 2011. Вип. 53. С. 395-399.

550) Падучак Б., Талда М. Проблемні аспекти визначення предмета договору комерційної концесії. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2013. № 6. С. 51–56.

551) Паєнок А.О. Договір роздрібної купівлі-продажу товарів за законодавством України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Київ, 2018. 20 с.

552) Паєнок А.О. Особливості й недоліки правового регулювання договору роздрібної купівлі-продажу товарів. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія : Юридичні науки*. 2015. Вип. 1(1). С. 189-192.

553) Паєнок А.О. Поняття та класифікація договорів роздрібної купівлі-продажу товарів. *Актуальні проблеми держави і права*. 2015. Вип. 75. С. 391-397

554) Паєнок А.О. Характеристика особливостей предмета договору роздрібної купівлі-продажу як однієї з його істотних умов. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 2. С. 40-45.

555) Паєнок А.О. Характеристика покупця як сторони договору роздрібної купівлі-продажу товарів. *Visegrad journal on human rights*. 2016. №2, Part 1.

556) Паламарчук О. Застосування та оформлення бартерного договору на практиці. *Діловодство*. 2019. № 6. С. 49-53.

557) Пандурська, А. Законодавче регулювання кредитного договору: новели та практичні рекомендації. *Віче*. 2013. № 16. С. 18-21.

558) Паніна Ю. С. Нормативно-правове регулювання договору комерційної концесії за Цивільним і Господарським кодексами України: порівняльно-правовий аналіз. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2016. Вип. 3. С. 41-45.

559) Паніна Ю.С. Правове регулювання договору франчайзингу в Європейському Союзі та Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук 12.00.03. Івано-Франківськ. 2017.

560) Панова Л. Договір банківського рахунку: історико-правовий екскурс. *Право України*. 2017. № 12. С. 140-150.

561) Панова Л. Правова конструкція рамкового кредитного договору. *Вісник прокуратури*. 2011. № 10. С. 108-115.

562) Панченко І.С. Особливості визначення предмета договору купівлі-продажу нерухомості. *Цивілістична процесуальна думка*. 2016. № 5. С. 16-21.

563) Паньонко І.М., Коваль В.А. Становлення та розвиток договору зберігання на українських землях від X до XIX ст. *Вісн. Нац. ун-ту "Львів. політехніка"*. 2016. № 837. С. 202-205.

564) Парасюк М.В. Місце та роль позички у договірних відносинах. *Митна справа*. 2011. №1(73) . С. 94-96.

565) Пархоменко В.М. Розрахунки з покупцями та замовниками: обліковий аспект. *ВІСНИК ЖДТЯ. Серія: Економічні науки*. 2012. № 3 (61) С. 142-145.

566)Паскевич Ю. В. Припинення договору найму (оренди): окремі теоретичні аспекти. *Юридичний вісник. Повітряне і космічне право*. 2013. № 3. С. 92-96.

567)Паскевич Ю.В. Правова природа договору найму (оренди). *Науковий вісник Ужгородського національного університету : Серія: Право*. 2013. Вип. 22. Т.1, №Ч.1. С. 197–200.

568)Паскевич Ю.В. Розірвання договору найму (оренди): окремі правові аспекти. *Юридичний вісник. Повітряне і космічне право*. 2014. № 2. С. 90-94.

569)Пастух А.В. Правові аспекти реалізації сільськогосподарської сировини для виробництва біопалива. *Держава і право. Сер. Юридичні і політичні науки*. 2016. Вип. 73. С. 421-432.

570)Пасько Л. Нове у оформлення спадкування. *Сільські вісті*. 2014. 2 груд. (№ 135). С. 3.

571)Патинка Ю.О. Правові проблеми укладення договору купівлі-продажу з використанням мережі Інтернет. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2016. Вип. 3. С. 53-56.

572)Патинко Ю.О. Правовий статус сторін за дистанційним договором купівлі-продажу. *Форум права*. 2014. № 4. С. 242–245.

573)Пацурія Н.Б. Договір як підстава виникнення страхових правовідносин у сфері господарювання. *Вісник господарського судочинства*. 2013. № 6. С. 138-148.

574)Пашинський А. Майнові відносини у цивільному шлюбі (порівняльно-правовий аналіз). *Юридична газета*. 2017. 30 травня (№ 22). С. 1, 20-21.

575)Перчеклій І.М. Посвідчення договорів міни нерухомого та рухомого майна. *Часопис цивілістики*. 2017. Вип. 24. С. 41-46.

576)Петрина В.Н. Розрахунки за інкасовими дорученнями між суб'єктами господарювання України: проблеми правового регулювання *Часопис Київського університету права*. 2013. № 4. С. 182-186.

577)Петрофанова К.Р. Порівняльна характеристика електронних, готівкових та безготівкових грошей. *Проблеми законності*. 2017. Вип. 139. С. 86-94.

578)Печений О. Деякі аспекти усунення від права на спадкування. *Нотаріат для вас: Науково-практичний журнал*. 2012. № 1/2. С. 55-59.

579)Печений О. До питання про спадкування за правом представлення. *Вісник Академії правових наук України*. 2012. № 1(68). С. 108-117.

580)Печений О. Спірні питання спадкування за заповітом. *Вісник Національної асоціації адвокатів України*. 2016. № 10. С. 20-26.

581)Пилипенко С. Поняття та особливості договору добровільного медичного страхування. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 2. С. 24-28.

582)Пилипенко С.А. Договір страхування (цивільно-правова характеристика). *Прикарпатський юридичний вісник*. 2015. Вип. 1. С. 24-28.

583) Пилипенко С.А. Окремі питання розгляду судами справ щодо страхового відшкодування. *Держава і право. Сер. Юридичні і політичні науки*. 2012. Вип. 57. С. 322-328.

584) Підлубна Т.М. Відшкодування збитків: теоретичні проблеми розуміння у сфері захисту прав та інтересів. *Держава і право: зб. наук. пр. Юрид. і політ. науки*. 2010. Вип. 48. С. 351-357.

585) Піцик Х.З. Обов'язки спадкодавця при спадкуванні за законом. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2015. Вип. 2 (8). С. 64-67.

586) Піцик Х.З. Спадкування за законом в Україні: проблеми та перспективи. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2011. Вип. 1. С. 119-128.

587) Піцик Х.З. Сучасні проблеми правового регулювання спадкування спадкоємцями за законом, що входять у першу чергу. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2012. Вип. 2. С. 86-95.

588) Плахіна І. В. Договір купівлі-продажу в Германському Цивільному Уложенні. *Вісник Академії адвокатури України*. 2013. Число 1. С. 45-50.

589) Плачков Д.Ф. Генеза інституту відшкодування державою шкоди, завданої злочином. *Часопис цивілістики*. 2012. № 12. С. 93-96.

590) Плачков, Д. Ф. Місце відносин відшкодування шкоди державою, завданої фізичній особі злочином, у цивільному праві України. *Південноукраїнський правничий часопис: Щоквартал. наук. журн*. 2011. № 4. 367 с.

591) Пленюк М. Д. Особливості механізму правового регулювання користування житлом. *Часопис Київського університету права*. 2016. № 4. С. 203-207.

592) Пленюк М. Договір побутового підряду як запорука належного виконання зобов'язань. *Підприємництво, господарство і право*. 2014. № 4. С. 21-24.

593) Пленюк М. Особливості права власності та майнових прав за договором будівельного підряду. *Юридична Україна*. 2014. № 3. С. 39-43.

594) Пленюк М. Результат робіт як істотна умова договору будівельного підряду. *Юридична Україна*. 2013. № 10. С. 59-63.

595) Пленюк М.Д. Деякі аспекти прострочення сторін у підрядних договорах: поняття і правові наслідки. *Юридична Україна..* 2011. № 1. С. 47-51.

596) Пленюк М.Д. Строки (терміни) виконання підрядником обов'язків за договором підряду. *Підприємництво, господарство і право*. 2011. № 1. С. 105-108.

597) Подцерковний О. П., Олюха Г.В. Про застосування інституту безпідставного збагачення при розрахунках у підрядних відносинах. *Вісник господарського судочинства*. 2013. № 3. С. 147-153.

598) Пожидаєва М.А. Діяльність платіжних систем як предмет фінансово-правового регулювання *Публічне право*. 2016. № 2. С. 134-142.

599) Пожоджук Р.В. Особливості виконання договору постачання електричної енергії побутовому споживачу. *Підприємництво, господарство, право*. 2015. № 4. С. 7-10.

600) Пожоджук Р.В. Особливості цивільно-правової відповідальності постачальника електричної енергії за договором постачання електричної енергії через приєднану мережу. *Приватне право і підприємництво*. 2016. Вип. 15. С. 107-111.

601) Пожоджук Р.В. Поняття та правова природа договору постачання електричної енергії через приєднану мережу як споживчого договору. *Приватне право і підприємництво*. 2015. Вип. 14. С. 119-122.

602) Пожоджук Р.В. Специфіка укладення договору постачання електричної енергії через приєднану мережу з побутовим споживачем. *Юридична Україна*. 2015. № 4-5. С. 84-87

603) Полтавський О.В. До питання про фідучіарний характер договірних представницьких відносин. *Форум права*. 2012. № 1. С. 788-793. URL: <http://nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2012-1/12povdprv.pdf>

604) Полуніна О.О. Види договору роздрібної купівлі-продажу. *Evropsky politicky a pravni diskurz*. 2015. Vol. 2, Iss. 4. С. 312-318.

605) Полуніна О.О. Договір роздрібної купівлі-продажу за цивільним законодавством України: дис. ... канд. юрид наук: 12.00.03. Одеса, 2016. 214 с.

606) Полуніна О.О. Загальна характеристика договору купівлі-продажу. *Часопис цивілістики*. 2014. Вип. 17. С. 134-138.

607) Полуніна О.О. Поняття та ознаки договору роздрібної купівлі-продажу. *Часопис цивілістики : Наук.-практ. журн*. 2015. № 19. С. 32-36.

608) Полуніна О.О. Предмет договору купівлі-продажу. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2014. Вип. 29(1). С. 168-171.

609) Поляник К. Договір купівлі-продажу як підстава виникнення права власності на нерухомість. *Вісник Львів. ун-ту*. 2010. № 50. С. 187-195.

610) Польний Д.А. Розірвання договору найму як спосіб захисту прав наймодавця: окремі аспекти правового регулювання. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2014. Вип. 6-1. Том 1. С. 193-196.

611) Поплавська М. В. Право споживача на інформацію про продукцію за законодавством України та ЄС (цивільно-правовий аспект) : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. ВР України, Ін-т законодавства ВР України. Київ, 2015. 20 с.

612) Посполітак В.В. Актуальні питання договору ренти. *Наук. зап. НаУКМА. Сер. Юрид. науки*. 2010. Т. 103. С. 85-90.

613) Почтарьов С.О. Договір дарування в цивільному праві та в нотаріальній діяльності: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Київ, 2015. 20 с.

614) Почтарьов С.О. Предмет договору дарування. *Наше право*. 2013. № 2. С. 161-167.

615)Почтарьов С.О. Природа дарування та його прояви. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка*. 2012. Вип. 4. С. 233-241

616)Правдиченко А.А. Щодо питання про договір доручення між управителем фонду фінансування будівництва та забудовником. *Правничий часопис Донецького університету*. 2013. № 1 (29). С. 208-286.

617)Прийменко О. Правове регулювання процедури підтвердження факту утриманства при призначенні пенсії у зв'язку з втратою годувальника. *Підприємництво, господарство і право*. 2010. № 8. С. 121-124.

618)Прийменко О. Практика Європейського Суду з прав людини щодо пенсійного забезпечення у зв'язку з втратою годувальника осіб, які проживали однією сім'єю, але не перебували у шлюбі. *Підприємництво, господарство і право*. 2011. № 11. С. 104-108.

619)Прийменко О.О. Правове регулювання відносин, що виникають у разі втрати годувальника (в солідарній пенсійній системі): автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2013. 20 с.

620)Примак В.Д. Межі використання психологічних знань у справах про відшкодування моральної шкоди. *Юридична Україна*. 2011. № 5. С.63-70.

621)Примак В.Д. Особливості відшкодування моральної шкоди як заходу цивільно-правової відповідальності. *Часопис Київського університету права*. 2013. № 3. С. 175-179.

622)Примак В.Д. Правове значення статусу сторін у відносинах з відшкодування моральної шкоди. *Юридична Україна*. 2010. № 11. С.90-97.

623)Примак В.Д. Теоретичні проблеми відшкодування моральної шкоди на засадах справедливості, розумності й добросовісності у цивільному праві України: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.03. Київ, 2015. 32 с.

624)Примак В.Д. Функції відшкодування моральної шкоди як заходу цивільно-правової відповідальності. *Юридична Україна*. 2010. № 9. С.71-79.

625)Прокоп'єв Р. Проблеми правового регулювання ліцензування перевезення вантажів залізничним транспортом. *Підприємництво, госп-во і право*. 2011. № 7. С.79-82.

626)Проценко В. Правова природа й елементи агентського договору за законодавством України та Республіки Молдова. *Підприємництво, господарство, право*. 2014. № 9. С. 14-23

627)Пузаненко В.В. Деякі аспекти регулювання перестраховання в Європейському Союзі як корисний досвід для України. *Порівняльне правознавство: зб. наук. праць : сучасний стан і перспективи розвитку*. 2010. С. 388-391

628)Рабовська С.Я. Правовий порядок нотаріального оформлення здійснення права на спадкування. *Часопис Київського університету права*. 2011. № 3. С.160-162.

629)Радченко Р.О. Еволюція інституту відшкодування шкоди, завданої кримінальним правопорушенням потерпілому, на українських землях. *Молодий вчений*. 2019. № 4(2). С. 425-428.

630)Регурецька О.В. Правове регулювання та нотаріальне посвідчення договору найму (оренди). *Довідник нотаріуса*. 2011. № 5. С. 2-94.

631)Резнік Г. Особливості відшкодування моральної шкоди, спричиненої посяганням на особисті немайнові права дитини. *Юридична Україна*. 2014. №8. С. 53-58.

632)Резнікова В.В. Співвідношення понять "послуга" та "роботи", "договір про надання послуг" та "договір підряду". *Вісник господарського судочинства*. 2012. № 3. С. 85-92.

633)Резнікова В. Поняття та особливості посередницьких договорів. *Вісник Київського Національного університету ім. Т.Г. Шевченка. Серія. Юридичні науки*. 2010. № 85. С. 73-78.

634)Рибалко С. Купівля-продаж землі сільськогосподарського призначення - основне гальмо розвитку сільського господарства України. *Вісн. Терноп. нац. екон. ун-ту*. 2011. Вип. 5-2. С. 440-443.

635)Рибачок В.А. Історія становлення інституту лізингу як правової категорії *Юрид. вісн. Повітр. і косм. право*. 2017. № 3. С. 91-97

636)Рибачок В.А. Окремі аспекти становлення інституту довічного утримання. *Часопис Київського університету права: український науково-теоретичний часопис*. 2013. № 4. С. 191-194.

637)Риженко І.М. Договірні відносини довічного утримання й спадкування. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2011. № 4. С. 122-124.

638)Рогач О.Я., Солієнко Ю.С. Актуальні проблеми державної реєстрації договору комерційної концесії (франчайзингу) в Україні та шляхи їх вирішення на основі зарубіжного досвіду. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2015. Вип. 32(2). С. 119-124.

639)Розгон О. Виконання договору довічного утримання: проблеми теорії та практики застосування. *Слово національної школи суддів України*. 2016. № 1. С. 123-131.

640)Розгон О.В. Визнання недійсними договорів дарування, вчинених особою помилково або під впливом обману (на прикладах судової практики). *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2014. № 4. С. 58-63.

641)Романенко С.В. Розрахунки з використанням акредитивної форми: види та облікове відображення. *Бізнес Інформ*. 2016. № 7. С. 125-130. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2016_7_20

642)Романюк Я.М. До питання недійсності договору оренди землі з підстав відсутності у ньому істотної умови. *Вісник Верховного Суду України*. 2014. № 3. С. 32-41.

643)Романюк Я.М., Майстренко Л.О. Реституція, віндикація, кондикація, відшкодування шкоди: окремі аспекти співвідношення та розмежування. *Вісник Верховного Суду України*. 2014. №10. С. 22-31.

644)Руда О.Ю. Особливості договору перестраховування. *Новітні наукові дослідження держави і права*. 2014. С. 370-373

645)**Ружицька Є.О.** Договір роздрібної купівлі-продажу: поняття,

ознаки, види. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. «Юридичні науки»*. 2014. Вип. 6-1. Т. 1. С. 207-210.

646) **Ружицька Є.О.** Основні права споживачів за законодавством України. *Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки*. 2015. № 1 (II). С. 84-91.

647) **Ружицька Є.О.** Права споживачів за договором роздрібної купівлі-продажу: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Київ, 2016. 18 с.

648) **Ружицька Є.О.** Права споживачів у контексті українського та європейського законодавства й законодавства США. *Альманах міжнародного права*. 2014. Вип. 6. С. 133-139.

649) **Ружицька Є.О.** Право споживачів на інформацію за договором роздрібної купівлі-продажу. *Право і суспільство*. 2015. № 3, Ч. 2 С. 78-82.

650) **Русецький А.А., Карачевцев О.В.** Окремі питання відшкодування (компенсації) моральної (немайнової) шкоди. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2017. Вип. 3. С. 180-193

651) **Рябікін Д.А.** Відповідальність перевізника за договором міжнародного морського перевезення вантажу: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Київ, 2016. 20

652) **Рябоконт Є.** Проблеми правонаступництва вимог відшкодування моральної шкоди у недоговірних зобов'язаннях. *Нотаріат для вас*. 2012. № 4. С. 25-29.

653) **Саванець Л.М.** До питання загальноєвропейського права купівлі-продажу. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Юридичні науки*. 2015. Вип. 3(1). С. 149-152.

654) **Савенков О.В.** Забезпечення відшкодування шкоди незаконно засудженим особам: автореф. дис. ... канд. юрид. наук 12.00.09. Нац. акад. внутр. справ. К., 2013. 20 с.

655) **Савран О.** Роль транспортного агента у договорі перевезення. *Юридичний журнал*. 2010. № 10- С. 62-63

656) **Сакович О.** Договори дарування та довічного утримання: що вигідніше? *Юридичний журнал*. 2011. № 9. С. 112-114

657) **Саковніч О.** Договір про надання послуг з технічного обслуговування і ремонту автомобільного транспортного засобу. *Юридичний журнал*. 2010. № 12. С. 89-91.

658) **Саковніч О.** Договори дарування та довічного утримання: що вигідніше? *Юридичний журнал*. 2011. № 9. С. 112-114

659) **Сальникова Г.** Договір консигнації як різновид договору про надання посередницьких послуг. *Юридична Україна*. 2012. № 6. С. 73-76.

660) **Сальникова Г.** Договір консигнації як різновид договору про надання посередницьких послуг. *Юридична Україна*. 2012. № 6. С. 73-76.

661) **Самбір О.Є., Бориславська М.В.** Розмежування форвардного контракту та договору купівлі-продажу. *Університетські наукові записки*. 2018. № 3-4. С. 102-116.

662) Самбор М. Договір про надання послуг рухомого (мобільного) зв'язку: до постановки проблеми. *Право України*. 2012. № 7. С.175-183.

663) Самойленко Г.В. Договір перевезення пасажирів: доктринальні та утилітарні проблеми забезпечення прав пасажирів. *Проблеми законності*. 2018. Вип. 143. С. 63-76.

664) Самойленко Г.В. Особливості цивільно-правового регулювання перевезень пасажирів, здійснюваних із використанням мобільних додатків Uber та BlaBlaCar. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 9. С. 29-34.

665) Самойленко Г.В. Реалізація права особи на свободу пересування у договорі перевезення пасажирів. *Актуальні проблеми держави і права*. 2010. Вип. 53. С. 297-302.

666) Самойленко Г.В. Цивільно-правова характеристика договору перевезення пасажирів як споживчого договору. *Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки*. 2014. № 3. С. 58-65

667) Самчук-Колодяжна З. Особливості укладання договору купівлі-продажу цінних паперів: теоретичний аспект. *Історико-правовий часопис*. 2013. № 1. С. 69-73.

668) Самчук-Колодяжна З. Питання договору поставки в цивільному праві. *Іст.-прав. часоп.* 2014. № 2. С. 74-79

669) Самчук-Колодяжна З.Ф. З історії розвитку договору найму (оренди) земельних ділянок. *Історико-правовий часопис*. 2013. № 2. С. 93-98.

670) Сафончик О.І. Принципи взаємної відповідальності сторін за договором залізничного перевезення вантажу. *Часопис цивілістики*. 2010. № 8. С. 23-26.

671) Свистун Л.Я. Деякі питання відповідальності сторін за договорами перевезення вантажів автомобільним транспортом. *Право і суспільство*. 2010. № 1. С. 24-28

672) Сегенюк А.В. Особливості спадкування за законом. *Часопис цивілістики*. 2016. Вип. 20. С. 146-150

673) Селянко І. Особливості спадкування корпоративних прав. *Юридичний журна*. 2014. № 1. С. 82-85.

674) Семененко М.В. Визначення правомірності зобов'язування страховика на внесення змін до договору страхування при зміні страхового ризику або вартості майна. *Держава і право. Сер. Юридичні і політичні науки*. 2012. Вип. 58. С. 432-437.

675) Семененко М.В. Заміна вигодонабувача в майновому страхуванні. *Часопис Київського університету права*. 2012. № 1. С. 225-227.

676) Семененко М.В. Обов'язок страхувальника щодо попередження подвійного страхування у страхових правовідносинах. *Часопис Київського університету права*. 2012. № 4. С. 246-249.

677) Семенова А.П. Співвідношення договору прокату транспортного засобу та договору перевезення. *Форум права*. 2013. № 3. С. 567-570.

678)Семенова А.П. Транспортні засоби як об'єкти договору прокату транспортного засобу. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2012. № 4(2). С. 209-214.

679)Семенова А.П. Цивільно-правова кваліфікація договору прокату транспортного засобу. *Право і Безпека*. 2012. № 4. С. 295-299.

680)Семенька О.М. Договір найму (оренди) будівлі або іншої капітальної споруди за цивільним законодавством України: 12.00.03: дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2018. 186 с.

681)Сенін Ю.Л. Відшкодування шкоди, заподіяної здоров'ю працівника. *Вісник Верховного Суду України*. 2011. № 11. С. 33-40.

682)Сенюта І.Я. Захист прав суб'єктів медичних правовідносин: деякі теоретико-правові аспекти. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2011. № 4. С. 11-18.

683)Серая А. Поняття і правова природа довіреності. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 12. С. 53-57.

684)Серих О.В.Сторони договору зберігання, який укладається у державній митній справі. *Часопис цивілістики*. 2012. № 14. С. 78-80.

685)Сисюк, С.В., Бенько І. Оцінка переваг застосування акретивної форми розрахунків у зовнішньоекономічній діяльності. *Вісник ЖДТУ. Сер. Економічні науки*. 2011. № 2. С. 206-208.

686)Ситник О. Особливості розподілу ризиків за договором побутового підряду. *Підприємництво, господарство і право*. 2015. №1. С. 48-51.

687)Ситник О.М. Неустойка як спосіб забезпечення виконання зобов'язань за договором побутового підряду. *Часопис Київського університету права*. 2015. № 4. С. 203-207.

688)Ситнік О.М. Договір побутового підряду за цивільним законодавством України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Київ, 2016. 20 с.

689)Ситнік, О. Нормативно-правове регулювання відносин за договором побутового підряду. *Юридична Україна*. 2014. № 11. С. 74-79.

690)Ситцовой В. Трудовий договір і договір підряду: (цивільно-правовий договір): принципові відмінності. *Безпека праці на виробництві*. 2017. № 7. С. 30.

691)Сірко Р.Б. Відповідальність учасників цивільних правовідносин, що виникають з перевезення вантажів, пасажирів та багажу залізничним транспортом, за законодавством України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Одеса, 2015. 20 с.

692)Сірко Р.Б. Деякі питання відповідальності перевізника за договором перевезення вантажів, пасажирів, багажу та пошти залізничним транспортом за законодавством України в контексті євроінтеграції. *Вісник Чернівецького факультету Національного університету "Одеська юридична академія"*. 2016. Вип. № 4. С. 144-152.

693) Сірко Р.Б. Договір перевезення пасажирів залізничним транспортом: загальні положення. *Актуальні проблеми держави і права*. 2012. Вип. 66. С. 133-140.

694) Сірко Р.Б. Договір перевезення пасажирів залізничним транспортом: проблемні питання. *Вісник Чернівецького факультету Національного університету "Одеська юридична академія"*. 2012. Вип. 1. С. 68-78.

695) Сірко Р.Б. Загальна характеристика договору перевезення пасажирів залізничним транспортом за законодавством України. *Часопис цивілістики*. 2012. № 14. С. 96-100.

696) Сірко Р.Б. Окремі аспекти реалізації договору перевезення вантажів залізничним транспортом в Україні. *Часопис цивілістики*. 2017. Вип. 24. С. 11-14.

697) Сіряченко Н. Спадковий договір: точка зору науковця і практика. *Нотаріат для вас*. 2011. № 11. С. 62-63.

698) Скачков М. "Успадкована" заборгованість за кредитним договором. Як оскаржити неправомірні вимоги банку? *Юридична газета*. 2015. 24 листопада (№ 47). С. 22-23

699) Скок Л. Правова природа поняття "порядок спадкування". *Український часопис міжнародного права*. 2015. № 1. С. 171-174.

700) Скок Л.В. Порядок спадкування у Німеччині: розмежування компетенції між судом та нотаріусами. *Часопис Київського університету права*. 2015. № 2. С. 363-367.

701) Скок Л.В. Правова природа поняття "порядок спадкування". *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2014. № 5. С. 65-69. URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzizvru_2014_5_16

702) Слабошпицька У.О. Правова природа європейського свідчення про спадкування. *Право і суспільство*. 2015. № 5.2(2). С. 85-90.

703) Слома В. Договір найму житла за цивільним законодавством України. *Юридична Україна*. 2010. № 7. С. 63-68.

704) Слома В. Спадкування за заповітом відповідно до законодавства України та деяких зарубіжних країн. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2015. № 1. С. 42-47.

705) Смолин Я. Поняття та ознаки міжнародного договору купівлі – продажу. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2011. Вип. 95(1). С. 139-143.

706) Сobotник Р. Особливості цивільно-правової відповідальності сторін за договором страхування цивільної відповідальності за шкоду, заподіяну джерелом підвищеної небезпеки. *Підприємництво, господарство і право*. 2015. №1. С. 44-51.

707) Сobotник Р. Правові наслідки порушення зобов'язань за договором страхування цивільної відповідальності за шкоду, заподіяну джерелом підвищеної небезпеки. *Підприємництво, господарство і право*. 2015. № 2. С. 26-31.

708)Соботник Р.В. Особливості цивільно-правової відповідальності сторін за договором страхування цивільної відповідальності за шкоду, заподіяну джерелом підвищеної небезпеки. *Часопис Київського університету права*. 2016. № 1. С. 207-211

709)Соботник Р.В. Правовий статус вигодонабувача за договоромстрахуваннявідповідальності за шкоду, заподіяну джерелом підвищеної небезпеки. *Часопис Київського університету права*. 2014. № 1. С. 203-207.

710)Солонько М.Ф. Дії, які свідчать про прийняття спадщини. *Право і Безпека*. 2011. № 2. С. 298-301.

711)Солтис Н. Дефекти форми договорубанківськоговкладу. *Юридична Україна: Правовий часопис*. 2013. № 5. С. 70-74.

712)Сотченко Є.В. Удосконалення правового аспекту міжнародних розрахунків в умовах сучасного стану розвитку міжнародного бізнес середовища. *Стратегія розвитку України*. 2015. № 1. С. 138-147.

713)Спасибо-Фатеева І.В. Відчуження праваоренди. *Вісник академії правових наук України*. 2010. № 4. С. 118-127.

714)Спасибо-Фатеева І.В. До окремих питань, що постають у судовій практиці при вирішенні спорів зі спадкування майна. *Цивільне судочинство. Судова практика у цивільних справах*. 2015. № 1. С. 179-185.

715)Спасибо-Фатеева І.В., Надьон В.В. Правова природа обов'язків у спадкових правовідносинах. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2016. № 1. С. 66-75.

Справи про відшкодування шкоди, завданої каліцтвом,іншими ушкодженнями здоров'я. *Цивільне судочинство. Судова практика у цивільних справах*. 2012. № 3. С.143-158.

716)Справи щодо відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки. *Цивільне судочинство. Судова практика у цивільних справах*. 2016. № 1. С. 160-195.

717)Справи, пов'язані із кредитними правовідносинами. *Цивільне судочинство. Судова практика у цивільних*. 2012. № 4. С. 128-156.

718)Стаднік Ю.В. Окремі аспекти поняття та характеристики договору довічного утримання (догляду) в цивільному праві України. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: Юридичні науки*. 2019. Вип. 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnadpcurn_2019_2_12

719)Степська О. В. Правове регулювання дарування та міни як угод із земельними ділянками. *Актуальні проблеми держави і права*. 2010. Вип. 52. С. 167-172.

720)Стефанчук Р. Методика компенсації моральної шкоди: Unus Passus ad Creationem. *Право України*. 2019. № 1. С. 237-255.

721)Стебелев А. М. Проблеми відшкодування (компенсації) шкоди, завданої злочином, у кримінальному провадженні. *Науковий вісник*

Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція. 2015. Вип. 16(2). С. 85-88.

722)Ступак С. Законодавчі підстави отримання плати суб'єктами авторського права і суміжних прав. *Інтелектуальна власність. 2016. № 1. С. 14- 22.*

723)Ступницький К.В. Договір як підстава виникнення правовідносин зберігання речей, що є предметом спору. *Прикарпатський юридичний вісник. 2017. Вип. 5. С. 98-101.*

724)Сук О.В. Права на об'єкт будівництва за договором будівельного підряду. *Правова держава. 2010. Вип. 21.С.536-545.*

725)Сулейманова С.Р. Валютні рахунки: поняття, ознаки, види. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Юриспруденція. 2015. Вип. 16(1). С. 102-105.*

726)Сухоставець І. Становлення та розвиток законодавства про оренду державного майна на українських землях. *Підприємництво, господарство, право. 2015. № 6. С. 28-32.*

727)Тарасенко Л. Договір найму (оренди) транспортного засобу. *Вісник Львівського університету. Серія юридична. 2015. Вип. 61. С. 324-329.*

728)Тарасенко Л.Л. Договір найму (фрахтування) морського судна. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України. 2012. Вип. 30. С. 123-135.*

729)Тарасенко Л.Л. Договори у сфері оренди транспортних засобів: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Київ, 2014. 20 с.

730)Тарасенко Л.Л. Особливості договору найму залізничних транспортних засобів. *Адвокат. 2011. № 12. С. 38-43.*

731)Тарасенко Л.Л. Передання транспортного засобу в користування за договором найму транспортного засобу. *Форум права. 2010. № 2. С.497-501. URL: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2010-2/10tllntz.pdf>.*

732)Тарасенко Л.Л. Форма договору найму (оренди) транспортного засобу за участю фізичної особи. *Часопис Академії адвокатури України. 2010. № 2 (7). URL: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/>*

733)Телестакова А.А. Еволюція розуміння послуг та основні етапи розвитку інституту надання послуг. *Наше право. 2010. № 2 (Ч.2). С. 45-54.*

734)Теличко О.А. Правові засади укладення договору комерційної концесії. *Право і суспільство. 2014. № 6.2(3). С. 73-78.*

735)Теньков С. Проблемні питання призначення психологічної експертизи й відшкодування моральної шкоди. *Юридичний вісник України. 2014. 29 грудня-5 січня (№ 48). С. 10*

736)Теремецький В.І. Місце договірних відносин роздрібної купівлі-продажу у системі договірних зобов'язань. *Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія: Право. 2015. Вип. 2. С. 297-305.*

737)Теремецький В.І. Окремі питання правової охорони і захисту прав споживачів за договором роздрібної купівлі-продажу. *Держава і право. Сер. Юридичні і політичні науки. 2015. Вип. 69 . С. 202-213.*

738)Терефенко О. Відшкодування шкоди, заподіяної неконституційними актами. *Юридичний журнал*. 2011. № 11. С. 55-58.

739)Терехова О.О. Юридична природа договорів про зміну черговості спадкування та зміну розміру спадкової частки. *Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Сер.: Юридичні науки*. 2013. № 1. С. 57-62.

740)Тімуш І.С., Онищенко О.С. Поняття та сутність інституту відшкодування майнової та моральної шкоди фізичній особі, яка потерпіла від кримінального правопорушення *Юридична наука*. 2015. № 10. С. 26-32.

741)Ткач І.В. Відшкодування державою шкоди, завданої злочином. *Вісник Академії адвокатури України*. 2011. Число 2. С. 251-253. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vaau_2011_2_47

742)Ткач І.В. Етапи розвитку інституту відшкодування шкоди, завданої у сфері публічно-правових відносин. *Вісник Академії адвокатури України*. 2011. Число 1. С. 30-36. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vaau_2011_1_5

743)Ткач І.В. Участь держави у зобов'язання з публічної обіцянки винагороди за результатами конкурсу. *Адвокат*. 2012. № 11. С. 45-48.

744)Ткаченко А. Особливості договору консигнації. *Юридична газета*. 2017. № 41. С. 22

745)Ткаченко М. Істотні умови договору довічного утримання. *Юридичний вісник*. 2017. № 1. С. 265-273.

746)Ткаченко М. Припинення договору довічного утримання в цивільному праві зарубіжних країн. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 4. С. 34-38.

747)Ткаченко М.В. Договір довічного утримання (догляду) в цивільному праві України: 12.00.03: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2018. 20 с.

748)Ткаченко М.В. Історія розвитку договору довічного утримання. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право*. 2015. Вип. 35(1.2). С. 29-32.

749)Ткаченко М.В. Особливості укладення договору довічного утримання на користь третьої особи. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2017. Вип. 2. С. 24-29.

750)Тодорович А. Договір ренти як особливий вид договору відчуження: істотні умови, порядок укладення та форми розрахунків між сторонами. *Юридична газета*. 2010. № 17. С. 7.

751)Тодорович А. Як посвідчити договір дарування нерухомого майна. *Юридичний вісник України*. 2011. № 1/2. С. 21

752)Токарева В.О. Договір страхування предметів мистецтва та культурних цінностей. *Актуальні проблеми держави і права*. 2010. Вип. 53.

753)Токарева В.О. Ризики за договором страхування інтелектуальної власності. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2011. № 4. 367 с.

754)Топорков М.М. Теплова енергія як об'єкт цивільних прав. *Право і Безпека. Науковий журнал*. 2010. № 5 (37). С. 64.

755)Третьяков О.Укладення договорів про надання послуг між нерезидентами та резидентами України. *Правовий тиждень*. 2010. 23 лютого (№ 12/13). С. 12.

756)Труфанова Ю. Особливості припинення договору найму (оренди) у зв'язку із смертю наймача. *Підприємництво, господарство, право*. 2015. № 8. С. 13-16.

757)Труфанова Ю. Проблемні аспекти припинення договору найму (оренди) у зв'язку з ліквідацією юридичної особи. *Підприємництво, господарство, право*. 2015. № 10. С. 6-9.

758)Тулицька Є. Процент за новаційним договором позики. *Юридична Україна*. 2010. № 1. С. 72-76.

759)Тулицька Є.О. Новація боргу у позикове зобов'язання за законодавством України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Х., 2010. 20 с.

760)Ульянова Г.О. Методологічні проблеми цивільно-правового захисту прав інтелектуальної власності від плагіату : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.03. / Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.», Одеса, 2015. 37 с.

761)Умрихін Д.Л.Про зобов'язання банку виплатити проценти за відсутності встановлення у договорі банківського рахунка розміру процентів та неприйняття банком вкладів на вимогу. *Вісник господарського судочинства*. 2011. № 4. С. 59-61.

762)Уразовська О. Правове регулювання спадкування права на земельну ділянку в Київській Русі. *Юридичний вісник*. 2017. № 1. С. 175-180.

763)Уразовська О.С. Проблематика оформлення спадщини на землю. *Вестник Одесской адвокатуры*. 2015. № 1. С. 63-66

764)Уразовська О.С. Спадкування права на земельну ділянку за законодавством України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Одеса, 2019. 20 с.

765)Устименко О.А. Проблеми суб'єкта відшкодування шкоди, завданої твариною. *Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. Серія: "Право"*. 2011. № 988. С. 383-386.

766)Утехін І. Складові виконання договору купівлі-продажу. *Юридична Україна*. 2011. № 1. С.52-55.

767)Утехін І.Б. Договір купівлі-продажу майнових прав: теорія та практика. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка*. 2018. Вип. 2. С. 196–205.

768)Утехін І.Б. Якість послуг за договором у цивільному праві. *Університетські наукові записки. Право. Економіка. Управління*. 2010. Вип. 4. С. 57-62.

769)Файер О. А. Договір страхування професійної відповідальності: поняття й загальна характеристика. *Вісник господарського судочинства*. 2013. № 6. С. 96-101.

770) Фаюра Н. Д., Боднар Н. А. Стан та вдосконалення системи безготівкових розрахунків в Україні. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки*. 2011. Вип. 2(1). С. 368-373.

771) Федорич І.Я. Здійснення права на спадкування за цивільним законодавством України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Івано-Франківськ, 2018. 18 с.

772) Федорич І.Я. Правові аспекти здійснення права на спадкування: способи та форми прийняття спадщини та відмови від прийняття спадщини. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2013. Вип. 21, Ч. 1, Т. 1. С. 277-281.

773) Федорич І.Я. Способи прийняття спадщини: теоретично-правовий аналіз спадкового правовідношення. *Адвокат*. 2012. № 10. С. 33-38.

774) Федорченко Н. Правові проблеми надання послуг з перевезення туроператорами. *Підприємництво, госп-во і право*. 2010. № 7. С. 85-88.

775) Федорченко Н.В. До питання про предмет договору про надання послуг. *Держава і право. Сер. Юридичні і політичні науки*. 2014. Вип. 66. С. 165-173.

776) Федорченко Н.В. Договірні зобов'язання з надання послуг у вітчизняному праві: розвиток та перспективи. *Право України*. 2019. № 2. С. 44-59.

777) Федорченко Н.В. Еволюція інституту договірних зобов'язань із надання послуг у дореволюційний період. *Підприємництво, господарство, право*. 2014. № 4. С. 7-11.

778) Федорченко Н.В. Зміст зобов'язань надання послуг з вищої освіти. *Підприємництво, господарство, право*. 2010. № 10. С. 70-73.

779) Федорченко Н.В. Зобов'язання з надання правових послуг. *Часопис Київського університету права*. 2013. № 1.

780) Федорченко Н.В. Особливості укладення договорів про надання послуг // *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2015. № 3. С. 56-63

781) Федорченко Н.В. Особливості цивільно-правової відповідальності сторін за порушення договірних зобов'язань з надання послуг. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2015. № 5. С. 94-101.

782) Федорченко Н.В. Поняття та ознаки договору з надання послуг. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2014. № 12. С. 98-104.

783) Федорченко Н.В. Правовідносини з надання послуг як об'єкт правового регулювання. *Часопис Київського університету права*. 2013. № 4. С. 198-201.

784) Федорченко Н.В. Цивільно-правові проблеми надання готельних послуг. *Часопис Київського університету права*. 2010. № 4. С. 169-174.

785) Фесенко Є.В. Особливості спадкування авторських прав: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Харків, 2018. 19 с.

786) Фесенко Є.В. Особливості спадкування майнових авторських прав.

787) Філіппов А. Особливості договору повітряного перевезення у сучасному міжнародному праві. Підприємництво, господарство і право. 2015. № 4. С. 50-54.

788) Фурса Є. Правовий аналіз справи, пов'язаної зі спадкуванням з "іноземним елементом". *Публічне право*. 2015. № 1. С. 282-288.

789) Фурса Є. Спадкування з іноземним елементом: порівняльний аспект, теорія і практика. *Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка: Юридичні науки*. 2013. Вип. 4 (98). С. 90-93.

790) Фурса Є.Є. Вчинення консулом нотаріальних дій щодо спадкування майна: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Київ, 2015. 19 с.

791) Фурса Є.Є. Деякі аспекти діяльності консула при посвідченні заяв про прийняття спадщини та відмову від неї. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2014. № 6. С. 172-180.

792) Ханік-Посполітак Р.Ю. Відшкодування шкоди в цивільному законодавстві: український та європейський підходи. *Наукові записки НаУКМА. Юридичні науки*. 2016. Т. 181. С. 103-106

793) Хатнюк О. Дуалізм правової природи договорів оренди землі. *Віче*. 2014. № 14. С. 27-30.

794) Хатнюк О. Кредитний договір - благо чи зашморг? *Віче*. 2015. № 1. С. 11-13. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/viche_2015_1_8.

795) Хащівська Н. Гарантійні строки у договорах про передання майна у тимчасове користування. *Підприємництво, господарство, право*. 2010. № 5. С. 53-56

796) Хащівська Н. Особливості правового регулювання строків у договорі найму (оренди) земельної ділянки. *Юридична Україна*. 2010. № 4. С. 70-76

797) Хащівська Н.В. Цивільно-правове регулювання строків у договорах про передання майна у тимчасове користування: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. К., 2011. 20 с.

798) Хвостенко В., Махота А. Фрайчайзинг - комерційна концесія: практичні аспекти організації та істотні умови договору. *Інтелектуальна власність в Україні*. 2016. № 2. С. 37-45.

799) Хіміч С. Загальні особливості договору дарування нерухомого майна та його оформлення. *Підприємництво, господарство і право*. 2010. № 3. С. 72-74.

800) Хірс Я.О. Реалізація вимог законодавства щодорозрахунків електронними платіжними засобами. *Підприємництво, господарство, право*. 2013. № 7. С. 40-43.

801) Хірс Я.О. Теоретико-правові питання розрахунків. *Юридичний вісник. Повітряне і космічне право*. 2013. № 3. С. 108-112.

802) Хірс Я.О. Цивільно-правове регулювання розрахункових відносин за законодавством України: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. К., 2011. 198 с.

803) Хмелевський І. Купівля-продаж землі: правове підґрунтя. *Податки та бухгалтерський облік*. 2017. 11 груд. (№ 99). С. 33-34.

804) Хоменко М.М. Відшкодування шкоди, завданої органами державної влади, їх посадовими та (або) службовими особами: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. К., 2013. 20 с.

805) Хомченко Д.М. Про зобов'язання орендаря усунути перешкоди. *Вісник господарського судочинства*. 2011. № 3. С. 46-52.

806) Хомченков Д.М. Про зобов'язання підписати додатковий договір до договору оренди. *Вісник господарського судочинства*. 2013. № 5. С. 43-46.

807) Хороша Т.С. Реалізація спадкових прав у міжнародному приватному праві: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Івано-Франківськ, 2017. 20 с.

808) Царюк В.В. Спадкування "кредитного майна": переваги та недоліки. *Новітні наукові дослідження держави і права*. 2014. С. 315-320.

809) Цибульська О.Ю. Встановлення факту родинних відносин спадкоємцем при здійсненні права спадкування. *Часопис цивілістики*. 2015. № 19. С. 79-82.

810) Цибульська О.Ю. Заповіт як підстава встановлення сервітуту. *Актуальні проблеми держави і прав*. 2012. Вип. 66. С. 147-152.

811) Цибульська О.Ю. Правовідносини, що виникають внаслідок заповідальних розпоряджень за цивільним законодавством України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Одеса, 2011. 19 с.

812) Цимбаленко В.М. Публічна обіцянка винагороди та умовні правочини (питання співвідношення). *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 18 : Економіка і право*. 2010. Вип. 10. С. 211-217

813) Цопіна Н. Договір довічного утримання (догляду): питання правової характеристики. *Юридична Україна*. 2017. № 4. С. 34-40.

814) Цопіна Н. Л. Договір довічного утримання (догляду): питання правової характеристики. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2017. Вип. 6(1). С. 122-126

815) Цопіна Н. Л. До питання про суб'єктний склад договору довічного утримання (догляду). *Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького. Серія : Право*. 2017. № 4. С. 135-142.

816) Цопіна Н.Л. Встановлення нотаріусом майна, що може бути об'єктом договору довічного утримання (догляду). *Часопис Київського університету права*. 2017. № 4. С. 170-173.

817) Цопіна Н.Л. Договір довічного утримання (догляду) в цивільному праві України: автореф. дис. ...канд. юрид. наук: 12.00.03. Київ, 2018. 16 с.

818) Цопіна Н.Л. Історичні аспекти розвитку зобов'язальних відносин довічного утримання (догляду). *Приватне право і підприємництво*. 2017. Вип. 17. С. 126-130

819) Цопіна Н.Л. Майно як об'єкт договору довічного утримання. *Юридична Україна*. 2017. № 7-8. С. 21-26.

820)Цюра В. Правове регулювання відносин представництва в германській та романських системах приватного права. *Юридична Україна*. 2016. № 3/4. С. 17-23.

821)Чепис О.І. Правова природа зобов'язань, що виникають із безпідставного збагачення. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2016. Вип. 41(1). С. 144-147.

822)Черевко С.П. Деякі процесуальні особливості захисту прав потерплх у справах про відшкодування шкоди, завданої злочином. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія : Юридичні науки*. 2016. Вип. 1(2). С. 38-40.

823)Чернега В. Договір комерційної концесії за цивільним та господарським законодавством України (порівняльно-правове дослідження). *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 10. С. 84-88.

824)Чернілевська О. Спеціальні умови виникнення зобов'язань із відшкодування шкоди, завданої спільно кількома особами. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 11. С. 58-61.

825)Чернілевська О.І. Відшкодування шкоди, завданої недієздатною особою. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Юриспруденція*. 2015. Вип. 14(2). С. 44-46.

826)Чернілевська О.І. Зобов'язання з відшкодування шкоди, завданої спільно кількома особами: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Івано-Франківськ, 2017. 17 с.

827)Черногор Н.В. Загальний та спеціальний строк для прийняття спадщини за цивільним законодавством України. *Актуальні проблеми держави і права*. 2010. Вип. 56. С. 352-356.

828)Черногор Н.В. Проблеми визначення строків та термінів у спадковому праві України. *Актуальні проблеми держави і права*. 2012. Вип. 66. С. 159-166.

829)Черногор Н.В. Строки та терміни у спадковому праві України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Одеса, 2011. 20 с.

830)Чмихов Ю. А. Цивільно-правове регулювання договору про надання ріелторських послуг: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Івано-Франківськ, 2017. 19 с.

831)Чорна І.О. Проблеми правового забезпечення страхування майна громадян в Україні. *Вісн. Бердян. ун-ту менеджменту і бізнесу*. 2015. № 2. С. 89-93.

832)Чудик-Білоусова Н.І. Становлення договірною регулювання соціального страхування в Україні. *Університетські наукові записки*. 2018. № 3-4. С. 158-176.

833)Чуєва О. Договір позики в нотаріальній практиці. *Нотаріат для вас*. 2010. № 3. С. 94-98.

834)Чуєва О.Заміна набувача за договором довічного утримання (догляду). Відповіді на питання, які можуть постати в нотаріальній практиці при посвідчення такого роду правочину. *Нотаріат для вас*. 2012. № 5. С. 57-61.

835)Чуєва О. Особливості укладання договору купівлі-продажу нерухомості з розстроченням платежу. істотні умови, порядок посвідчення та

забезпечення виконання. *Юридичний радник*. 2017. №3 (93). URL: yurradnik.com.ua/stati/osoblivosti-ukladannya-dogovoru-kupivli-prodazhu-neruhomosti-z-rozstrochennyam-platezhu-istotni-umovi-poryadok-posvidchennya-ta-zabezpechennya-vikonannya/

836) Чуйкова В. Ю. Становлення інституту довічного утримання в цивільному праві України. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія : Право*. 2014. № 1137, Вип. 18. С. 117-121.

837) Чуйкова В.Ю. Умови та ознаки договору між співавторами в Україні. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Право*. 2016. Вип. 22. С. 129-134.

838) Чуловський В.А. Правове регулювання спадкових відносин в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Івано-Франківськ, 2018. 20 с.

839) Чуркін І.А. Договір найму (оренди) автомобільного транспортного засобу без екіпажу: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Харків, 2015. 20 с.

840) Шаповал Л., Устименко Т. Особливості тлумачення "великої немайнової цінності" дарунка. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 2. С. 40-43.

841) Шахназарян К. Загальна характеристика прав на чужі речі під час спадкування за законодавством України. *Юридичний вісник*. 2016. № 1. С. 199-204.

842) Швидка В. Становлення та розвиток договору найму житла в межах триєдиного locatio-conductio. *Юридичний вісник*. 2014. № 6. С. 342-347.

843) Швидка В.Г. Захист цивільних прав фізичних та юридичних осіб при розірванні договору найму (оренди) житла: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. 2015. 20 с.

844) Швидка В.Г. Істотні умови договору найму (оренди) житла. *Часопис цивілістики*. 2017. Вип. 24. С. 47-51.

845) Шевченко В.В. Свобода розірвання договору оренди землі: аналіз законодавства та судової практики. *Право і громадянське суспільство*. 2015. №1. С. 199–204.

846) Шигапова Е. Аспекти відшкодування моральної шкоди в практиці Європейського Суду з прав людини. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 12. С. 104-108.

847) Шимон Ш.І. Відчуження майнових прав і "traditio" в зобов'язаннях купівлі-продажу. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Право*. 2012. Вип. 173(3). С. 153-159.

848) Шишківська В.О. Особливості договору пожертви як різновиду договору дарування. *Новітні наукові дослідження держави і права*. 2014. С. 330-333.

849) Шпильовий В.А. Акредитивна форма розрахунків у практиці зовнішньоекономічної діяльності. *Агросвіт*. 2015. № 24. С. 50-55.

850) Шпунт М. Суб'єкти зобов'язань із відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг). *Підприємництво, господарство і право*. 2014. № 2. С. 29-32.

851) Шуміло О.М. Договір контракції сільськогосподарської продукції у контексті екологічних вимог. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2012. № 2. С. 416-424.

852) Щербина Б.С. Відмова від прийняття спадщини як спосіб здійснення права на спадкування. *Молодий вчений*. 2015. № 8 (Ч. 1). С. 103-110.

853) Щодо процесуального порядку реалізації права особи на відшкодування шкоди, завданої громадянинуві незаконними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури і суду. *Право України*. 2018. № 8. С. 208-213.

854) Юрченко Е.С. Реалізація переважного права орендарів на пролонгацію договорів оренди земель сільськогосподарського призначення. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. №9. С. 71-75.

855) Яворська О.С. Розірвання договору довічного утримання (догляду). *Університетські наукові записки*. 2014. № 2. С. 130-136.

856) Яворська О.С. Теорія та практика застосування презумпції творчого характеру праці, результатом якої є об'єкт інтелектуальної власності. *Вісник Львівського університету. Серія юридична*. 2017. Вип. 64. С. 175–181.

857) Янишен В.П. Договір позики: спірні питання форми та предмета. *Теорія і практика правознавства*. 2015. Вип. 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tipp_2015_2_21

858) Янишен В.П. Процентна позика в системі фінансових послуг. *Проблеми законності*. 2010. Вип. 108. С. 53-63.

859) Яновицька А.В. Договір міжнародного перевезення вантажів автомобільним транспортом: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Івано-Франківськ, 2017. 19 с.

860) Ярошевська Г.М. Договір про надання юридичних послуг: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Київ, 2014. 19 с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. <http://www.portal.rada.gov.ua>- офіційний веб-сайт Верховної Ради України.
2. <http://www.president.gov.ua>- офіційний веб-сайт Президента України.
3. <http://www.kmu.gov.ua>- офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України.
4. <http://www.court.gov.ua>- офіційний веб портал судової влади в Україні
5. <https://supreme.court.gov.ua> - офіційний веб-сайт Верховного України
6. <http://www.reyestr.court.gov.ua>- єдиний реєстр судових рішень в Україні.
7. <http://www.nbuv.gov.ua>- Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського.
8. <http://www.catalogue.nplu.org>- Національна парламентська бібліотека України.

Навчальне видання

Колектив авторів:

Аксютіна Анастасія Володимирівна

Нестерцова-Собакарь Олександра Володимирівна

Косяченко Ксенія Едуардівна

Поклонська Оксана Юріївна

ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО: ОСОБЛИВА ЧАСТИНА

ПРАКТИКУМ

Навчальний посібник

Видання друкується в авторській редакції

Відповідальний редактор *Біла К. О.*

Оригінал-макет *Аксютіна А. В.*

Технічний редактор *Олексенко Н. С.*

Підп. до друку 23.04.21. Підп. до друку 28.04.21. Формат 60x84 1/16.

Спосіб друку – плоский. Ум. друк. арк. 13,5.

Тираж 50 прим. Зам. № 0421-01/11.

Видавець та виготовлювач СПД Біла К. О.

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єктів видавничої справи ДК № 3618 від 06.11.09

Надруковано на поліграфічній базі видавця Білої К. О.
Україна, 49000, м. Дніпро, пр. Д. Яворницького, 111, оф. 2
+38 (099) 7805049; +38 (067) 2100256

www.impact.dp.ua

e-mail: impact.dnepr@gmail.com